

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
ЦЕНТРАЛЬНА СПІЛКА СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ УКРАЇНИ
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
(ПУЕТ)

ЯКІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ: МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ
ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

Матеріали XXXVIII міжнародної
науково-методичної конференції

(м. Полтава, 23–24 січня 2013 року)

Частина 2

Полтава
ПУЕТ
2013

УДК 378:37.018.43
ББК 74.58я431
Я45

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» заборонено

Програмний комітет

О. О. Нестуля, д.і.н., професор, ректор ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», голова комітету;
Ю. М. Коровайченко, к.т.н., директор департаменту вищої освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, заслужений працівник освіти України;
С. П. Касьян, заступник директора навчально-наукового інституту телекомунікацій та інформатизації Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій;
В. І. Теплоу, д.е.н., професор, ректор Белгородського університету кооперації, економіки і права;
А. О. Наумчик, к.е.н., доцент, ректор Білоруського торгово-економічного університету споживчої кооперації;
К. М. Абдуллаєв, д.філол.н., професор, ректор Бакинського слов'янського університету;
Е. Б. Аймагамбетов, д.е.н., професор, ректор Карагандинського економічного університету (Казспоживспілка).

Організаційний комітет

М. Є. Рогоза, д.е.н., професор, перший проректор, голова комітету;
Н. І. Озуй, к.е.н., доцент, начальник науково-методичного центру управління якістю діяльності, заступник голови комітету;
Члени організаційного комітету:
О. В. Карпенко, к.е.н., професор, проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків;
В. М. Артеменко, к.і.н., доцент, директор Полтавського інституту заочно-дистанційної освіти;
О. М. Юдін, к.т.н., доцент, заступник директора Полтавського інституту заочно-дистанційної освіти;
М. В. Макарова, д.е.н., професор, завідувач кафедри інформаційної діяльності в економічних системах;
О. А. Івасенко, к.е.н., доцент, заступник директора Головного науково-навчального центру дистанційного навчання;
Н. В. Герман, доцент, директор навчального центру;
Є. І. Ігченко, к.т.н., доцент, директор навчально-наукового інформаційного центру;
І. А. Ісенко, начальник міжнародного науково-освітнього центру;
Н. М. Захарова, методист науково-методичного центру управління якістю діяльності.

Якість вищої освіти: методологічні та методичні підходи щодо впровадження дистанційних технологій навчання : матеріали XXXVIII міжнар. наук.-метод. конф. (м. Полтава, 23–24 січня 2013 р.) : в 2-х ч. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – Ч. 2. – 286 с.

ISBN 978-966-184-196-2

У матеріалах конференції розглядаються напрями забезпечення якісної вищої освіти на основі впровадження дистанційних технологій навчання.

Збірник розрахований на науково-педагогічних працівників, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів.

Повне чи часткове відтворення, тиражування, передрук і розповсюдження даної роботи без дозволу ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» заборонено.

УДК 378:37.018.43
ББК 74.58я431

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналі.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.*

ISBN 978-966-184-196-2

© Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», 2013

КРУГЛИЙ СТІЛ

«Дистанційне навчання: нормативні засади та економіко-правові аспекти; особливості педагогічної логістики; програмні платформи дистанційного навчання; телекомунікаційне забезпечення та безпека інформації; віртуальні тренажери та лабораторні роботи; локальні центри у системі дистанційного навчання...»

ДИСТАНЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕЧНІСТЬ ТОВАРІВ»: ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ І ЗАСТОСУВАННЯ

**О. П. Юдічева, к.т.н., доцент; Н. О. Кузнецова, асистент;
З. Я. Котова, асистент**

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Перехід до інформаційного суспільства, необхідність переходу до безперервної освіти, зародження і розвиток системи дистанційного навчання, приєднання України до Болонського процесу, практичний перехід до особистісно-орієнтованих методів навчання в сукупності призводять до істотних якісних і кількісних змін у функціонуванні педагогічних систем. Під дистанційним навчанням досить часто розуміється «індивідуалізований процес передання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій».

Дистанційна форма навчання, перш за все, забезпечує неперевершену швидкість оновлення знань, що вибираються зі світових інформаційних ресурсів. Вона дозволяє без обмежень розширити аудиторію викладача, ігноруючи при цьому географічні та адміністративні кордони. Ця форма дозволяє максимально наблизитися до спеціальних потреб інвалідів при здобутті ними

якісної освіти.

Країни, що володіють прогресивнішими дистанційними технологіями і методологіями навчання, залучають до навчання в своїх вузах студентів, незалежно від місця їх проживання, і отримують за це величезні фінансові ресурси. Але основною перевагою дистанційної форми є суттєва додаткова свобода студента у виборі та реалізації своєї навчальної традиції.

Дистанційне навчання виникло відносно недавно й саме завдяки цій новизні воно, як за правило, орієнтується на кращий методичний досвід, накопичений різними освітніми установами в усьому світі – на використання сучасних і вискоєфективних педагогічних технологій, що відповідають потребам сучасної освіти й суспільства в цілому. Завдяки цій більшій «методичній» свободі й незалежності дистанційні курси у порівнянні з традиційною університетською освітою, що формувалася десятиріччями, будуються на інноваційних підходах до навчання.

Дисципліна «Безпечність товарів» викладається для студентів на пряму підготовки «Товарознавство і торговельне підприємництво» програми професійного спрямування «Товарознавство та експертиза в митній справі». Для викладання дисципліни традиційно використовуються наступні моделі: пасивна і активна.

Більша частина лекцій побудована так, що монолог залишається за викладачем; роль студента конспектувати і старатися запам'ятати інформацію. Але обов'язковим на лекціях є наявність зворотнього зв'язку. Постійне завдання для викладача: створити умови для позитивного сприйняття інформації. Студент на лекції повинен відчувати себе вільно і спокійно задавати питання, якщо йому щось не зрозуміло.

Активна модель використовується на практичних заняттях. Виконання завдань завжди проходить у формі діалогу; постійні консультації є запорукою чіткого і правильного виконання завдань.

Використання інтерактивної моделі дистанційного навчання під час викладання дисципліни «Безпечність товарів» для студентів заочної форми навчання дозволить студентам навчатися у зручній для них час і проводити навчання паралельно з професійною діяльністю. Дистанційне навчання здатне створити умови для праці з великою аудиторією студентів і забезпечити спіл-

кування за допомогою телекомунікаційного зв'язку студентів між собою та з викладачами. Разом з тим впроваджується принцип соціальної рівності, тобто у всіх студентів є рівні можливості для одержання освіти незалежно від місця проживання, стану здоров'я і соціального статусу. Також змінюється роль викладача дисципліни «Безпечність товарів» – він стає наставником-консультантом, який повинен координувати пізнавальний процес, постійно удосконалювати ті курси, які він викладає, підвищувати творчу активність і кваліфікацію відповідно до нововведень та інновацій.

Деякі труднощі у викладанні дисципліни «Безпечність товарів» пов'язані з підходами до дистанційного проведення практичних занять, які передбачають низку досліджень, що проводяться у спеціальних лабораторіях і потребують використання лабораторного посуду, хімічних реактивів і різноманітних приладів. Виникає потреба не лише у дистанційній освіті, але, разом з тим, і в традиційному навчанні, коли потрібно передати знання і сформувані навички під час безпосереднього спілкування і спільного виконання робіт з наступним обговоренням результатів.

Отже, одна з головних проблем запровадження інноваційного навчання, зокрема під час викладання дисципліни «Безпечність товарів» – вибір оптимального співвідношення найкращих традицій існуючої освітньої системи, сучасних педагогічних інновацій та інструментарію інформаційно-комунікаційних технологій.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІРТУАЛЬНИХ ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ З КУРСУ «МАТЕРІАЛОЗНАВСТВО ТА ОСНОВИ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА ТОВАРІВ»

О. В. Калашник, к.т.н., доцент; Л. В. Поліщук, к.т.н., доцент;

О. В. Кириченко, асистент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

За світовим досвідом дистанційного навчання освітяни України переконані, що це навчання створює неперевершене інформаційне середовище, так як включає комп'ютерні інформа-

ційні джерела, електронні бібліотеки, відео- і аудіотеки, книги, навчальні посібники, методичні розробки тощо.

Складовою частиною такого навчального середовища є як студент, так і викладач, взаємодія яких відбувається за допомогою сучасних телекомунікаційних засобів. Таке навчальне середовище надає унікальні можливості студентам для отримання знань, як самотійно, так і під керівництвом викладача.

Крім цього, студент не прив'язаний до жорсткого розкладу, тому може сам вибирати час навчання, а також визначати його інтенсивність та тривалість. І при цьому переконлива ефективність дистанційного навчання досягається шляхом найбільш повного і точного погодження вимог і можливостей студента.

Одначе, при розробці та реалізації дистанційного навчального курсу з технічних дисциплін, де обов'язковою формою практичних занять є лабораторні роботи, виникають проблеми. На нашу думку, не можна відступати від рекомендацій прийнятих у світовій освітній практиці під час підготовки фахівців, де набуття умінь та навичок безпосередньо пов'язано з виконанням певних практичних завдань або лабораторних робіт, які супроводжують пізнавальний процес через почуттєве пізнання, що відбувається і формується за допомогою органів відчуття.

Відомо, що відчуття виникають завдяки безпосередньому впливу матеріальних подразнювачів на відповідні органи відчуття. Адекватний відчуттю аналізатор (нервовий апарат) приймає, аналізує подразнення і перетворює у специфічні відчуття. І як би ми не моделювали цей процес через комунікаційні і комп'ютерні системи – результат незадовільний.

Така проблема виникає під час розробки навчальної дисципліни «Матеріалознавство та основи технологій виробництва товарів», де формування умінь та навичок для ідентифікації матеріалів різного складу та походження, визначенні їх відповідності є найважливішим у товаровознавчій, експертній, контрольній діяльності та митній справі. Достатньо навести приклад із засвоєнням характеристик властивостей туше текстильного матеріалу, які пізнаються і засвоюються завдяки відчуттю тактильного апарату людини. Лише сформоване і пізнане відчуття на

торкання надає змогу відрізнити матеріал: м'який – твердий; гнучкий – жорсткий; холодний – теплий; пластичний – пружний; рихлий – наповнений; в'ялий – цупкий; гладкий – кострубатий; шовковистий – вовнянистий.

Теж стосується такої властивості як структура матеріалу і її характеристик (фактура, текстура, мерія). Без споглядального сприйняття та аналізу натуральних зразків матеріалів неможливо сформувати специфічні навички розпізнавання і віднесення до відповідного типу, класу, групи, підгрупи матеріалу. Таких прикладів можна навести безліч.

На нашу думку, важливо визначити загальний перелік лабораторних робіт, які є обов'язковими для підготовки спеціаліста за своїм напрямом. З визначеного переліку доцільно виокремити лабораторні роботи, для виконання яких необхідне спеціальне лабораторне обладнання та реальні натуральні зразки, і рекомендувати студентам їх виконати до початку заліку чи екзамену. Решта лабораторно-практичних занять можуть бути віртуальними. Наприклад, з класифікації матеріалів, технології виробництва, з імітацією технологічного процесу, аналізу нормативних документів.

Тобто, важливо розумно поєднати безпосереднє виконання лабораторних робіт на реальному обладнанні з натуральними зразками в аудиторії та віртуальними моделями окремих навчальних завдань, де можна застосовувати такі форми практичних завдань як тренажери, емулятори, дискусії, ділові ігри.

При цьому необхідно зазначити, що розробка якісних дистанційних курсів навчання неможлива без залучення професійних програмістів, особливо під час розробки проблемних завдань, можливого спрощення чи ускладнення навчального завдання в процесі навчання, розробки програм реєстрації досягнень та невдач студента.

Організація дистанційного навчання вимагає створення оптимального лабораторного практикуму навчальної дисципліни «Матеріалознавство та основи технологій виробництва товарів», без якого глибина засвоєння матеріалу, здатність його застосування на практиці не можуть бути визнані задовільними.

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКЛАДАННЯ

КУРСУ ХІМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН З ВИКОРИСТАННЯМ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

В. І. Дмитренко, к.т.н., доцент; **В. В. Подпала**, ст. викладач;

Н. В. Гнітій, асистент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Сьогодні ведуться численні дискусії про те, якою має бути освіта у XXI столітті. Центральною проблемою педагогіки залишаються пошуки факторів, що базуються на застосуванні таких технологій, форм, прийомів і методів навчання, які забезпечували б підвищення рівня знань студентів, зміцнювали їх уміння і навички.

Сучасний рівень розвитку комп'ютерної техніки і програмного забезпечення надає широкі можливості щодо модернізації та підвищення ефективності навчання.

Отже, рішення проблеми існує, ним є доповнення традиційної схеми навчання хімії елементами дистанційного навчання, курси якого існуватимуть паралельно традиційному курсу, доповнюючи його новими формами викладання матеріалу та перевірки знань, умінь та навичок.

Для досягнення поставленої мети в області викладання хімії визначені наступні завдання:

- розгляд основних принципів і методичних прийомів побудови комп'ютеризованого навчання хімії;
- застосування інформаційних комп'ютерних технологій адаптованих до умов учбово-освітнього процесу;
- створення умов для формування ключових компетенцій студентів.

Система використання інформаційних технологій при навчанні хімії включає декілька етапів.

На першому – підготовчому етапі – виявляються питання, вивчення яких слід розглядати в «комп'ютерній подачі», для кращого засвоєння знань студентами. На цьому етапі викладач підбирає, вибирає теми, використовувати для контролю.

Другий етап полягає в підборі і виборі електронних версій

тим з існуючого багатого ринку медіапродуктів, а також створення повчальних і демонстраційних програм, презентацій уроків, Web-сайтів, набір і роздрук текстів, створення електронної бази рефератів.

Третій етап – проведення медіа-уроків, застосування мультимедійних продуктів, організація дистанційної роботи по предмету.

Четвертий етап – аналіз ефективності використання інформаційних технологій передбачає відстежування результативності вживаної системи за допомогою наочного рейтингу, контрольних зрізів, аналізу ЗУН.

4. Контроль знань.

Важливою в роботі викладача є організація контролю знань студентів. Велика частина електронних підручників містить вправи – тренажери, завдання з рішеннями, тестові завдання. Система оцінки результатів дає можливість визначити рейтинг студента по кожній темі, прослідкувати динаміку успішності і скоректувати учбовий процес відповідно до показаних результатів. Крім того, використання контролюючих програм сприяє формуванню адекватної самооцінки у студентів

Спостереження за процесом навчання показали, що на уроках з використанням дистанційних ІКТ студенти працюють активніше, не відволікаючись, зацікавлено виконують завдання.

Література

1. Гузеев В. В. Образовательная технология: от приема к философии / В. В. Гузеев. – М., 1996.
2. Роберт И. Новые информационные технологии в учебе: дидактические проблемы, перспективы использования / И. Роберт // Информатика и образование. – 1991. – № 4.
3. Хуторской А. В. Проблемы и технологии образовательного целеполагания / А. В. Хуторской // Интернет-журнал «Ейдос». – 2006. <http://www.eidos.ru/journal/2006/0822-1.htm>. : Центр дистанционного образования «Ейдос», e-mail: list@eidos.ru.

СУЧАСНІ МОДЕЛІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО

ПРОЦЕСУ ПРИ ВИВЧЕННІ ХІМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

*О. Д. Іващенко, к.х.н., доцент; Ю. Б. Нікозяць, к.х.н., доцент
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»*

Процес інформатизації суспільства та системи освіти в цілому послужив каталізатором для виникнення та інтенсивного розвитку технологій дистанційного навчання. Проблема дистанційного навчання в системі підвищення кваліфікації особливо актуальна у зв'язку з появою великої кількості нових методик, підручників, технологій навчання.

Соціальна затребуваність відкритих освітніх систем обумовлена низкою факторів, до числа яких можна віднести: необхідність відповідності змісту і якості освіти сучасним запитам соціуму і особистості; підвищення доступності освіти; збільшення попиту на додаткову професійну освіту в умовах постіндустріального суспільства. Відкритість освіти передбачає також інтеграцію різних технологій навчання, що сприяє найбільш повному задоволенню освітніх потреб учнів і підвищує комфортність самого процесу навчання.

Результати інформаційного пошуку показали, що до цього часу не запропонована сучасна науково обґрунтована методична система навчання хімічних дисциплін, яка цілісно використовує б дидактичний потенціал інтерактивного навчання.

Метою викладання хімічних дисципліни є формування у студентів наукового світогляду на природні явища і оточуючий світ, розуміння механізму і цілеспрямованості хімічних і технологічних процесів, що відбуваються в об'єктах майбутньої їх професійній діяльності; необхідного рівня теоретичної та практичної підготовки для використання у своїй практичній діяльності знань щодо хімічного складу, будови, властивостей речовин і матеріалів, хімічних процесів, що відбуваються при виробництві та зберіганні товарів. Формувати цілісну систему хімічного мислення.

Після вивчення блоку хімічних дисциплін студент повинен вміти вибрати метод аналізу, виходячи з особливостей матеріалу, що потрібно аналізувати; виявляти дію тих чи інших хіміч-

них речовин на стан сировини та матеріалів при їх переробці та зберіганні; зробити висновки, щодо об'єкту, який досліджується, планувати постановку хімічного експерименту, проводити обробку одержаних результатів.

Під технологіями навчання розуміють інструменти доставки знань до учня, тобто то, за допомогою чого людина вчиться. Це може бути телебачення, радіо, поштова переписка, інтернет, КПК і смартфони, у тому числі і e-learning, як технологія доставки знань до студента за допомогою ІТ. За рахунок розвитку технологій з'являються нові моделі навчання, а вже на їх основі держава приймає якісь форми навчання.

Основною ідеєю методики дистанційного навчання є створення навчального інформаційного середовища, яке включає комп'ютерні інформаційні джерела, електронні бібліотеки, відео- і аудіотеки, книги та навчальні посібники. Складовою частиною такого навчального середовища є як студенти, так і викладачі, взаємодія яких здійснюється за допомогою сучасних телекомунікаційних засобів. Таке навчальне середовище надає унікальні можливості студентам для отримання знань, як самостійно, так і під керівництвом викладачів (тьюторів).

Інформатизація суспільства – це глобальний соціальний процес, особливість якого полягає в тому, що домінуючим видом діяльності в сфері суспільного виробництва є збір, накопичення, обробка, зберігання, передача та використання інформації, здійснювані на основі сучасних різноманітних засобів інформаційного обміну. Інформатизація суспільства забезпечує:

- активне використання інтелектуального потенціалу суспільства, який постійно розширюється, сконцентрованого в друкованому фонді, і науковій, виробничій та інших видах діяльності його членів;
- інтеграцію інформаційних технологій з науковими, виробничими, ініціюючи розвиток всіх сфер суспільного виробництва, інтелектуалізацію трудової діяльності;
- високий рівень інформаційного обслуговування, доступність будь-якого члена суспільства до джерел достовірної інформації, візуалізацію представленої інформації, суттєвість використовуваних даних. Одним з пріоритетних напрямків процесу

інформатизації сучасного суспільства є інформатизація освіти. Повсюдне використання інформаційних ресурсів, що є продуктом інтелектуальної діяльності найбільш кваліфікованої частини працездатного населення суспільства, визначає необхідність підготовки у підростаючого покоління творчого активного резерву.

Використання в даний час комп'ютерних технологій в процесі навчання, у тому числі хімії, швидше виняток, ніж правило. Крім того, треба визнати, що за останні роки спостерігається зниження інтересу студентів до хімії, що представляє собою одну з проблем освіти. Причини негативних змін, що з'явилися в навчанні хімії за останні роки, пов'язані з наростанням складності програмного матеріалу і скороченням навчального часу на його засвоєння, а також недостатнім забезпеченням навчального процесу спеціальним обладнанням.

Ми виділили декілька напрямів використання інформаційних технологій на заняттях з хімії. При цьому також врахували, що ефективність сприйняття хімічних знань дуже залежить від того, наскільки викладач зуміє зацікавити студентів.

I. Програмна підтримка курсу.

– Моделювання хімічних явищ і процесів, особливо таких, які практично неможливо показати в лабораторії, але які можуть бути показані за допомогою комп'ютера. Так, у цьому напрямку ми пішли по шляху створення презентацій, з деяким використанням анімації за всіма темами.

– Моделювання на комп'ютері таких хімічних процесів, які не можна продемонструвати в хімічному кабінеті через небезпечних властивостей реагуючих речовин або їх токсичності. Неможливі в хімічній лабораторії досліди та роботи з вибуховими, горючими, отруйними речовинами, хоча вивчення хімічних властивостей багатьох з них необхідно і товарознавцям і експертам.

II. Контроль і оцінка знань.

Тут комп'ютерні технології незамінні. Актуальна зараз форма опитування студентів у вигляді тестів, передбачала як використання готових тестових матеріалів та освітніх програм, так і створення своїх власних.

III. Використання ресурсів Інтернет.

Ресурси Інтернет студентами використовувалися для пошуку інформації, при написанні рефератів і підготовки науково-дослідних робіт.

Використання комп'ютерних технологій на заняттях (лекції, лабораторні, індивідуальні, СРС) з хімії дало можливість:

- індивідуалізувати і диференціювати процес навчання за рахунок можливості вивчення з індивідуальною швидкістю засвоєння матеріалу;
- здійснювати тренування в процесі засвоєння навчального матеріалу і самопідготовку студентів;
- візуалізувати навчальну інформацію за допомогою наочного представлення на екрані даного процесу, часто прихованого в реальному світі;
- проводити лабораторні роботи в умовах імітації в комп'ютерній програмі реального хімічного експерименту;
- організувати управління навчальною діяльністю і контроль за результатами засвоєння навчального матеріалу;
- налагодити міжпредметний зв'язок між хімією і інформатикою.

Всі програмні засоби що використовуються для комп'ютерної підтримки процесу вивчення хімії, можна розділити на програми: довідкові посібники по конкретних темах; рішення розрахункових і експериментальних задач; організація і проведення лабораторних робіт; контроль і оцінка знань.

Викладачами кафедри хімії ПУЕТ розроблені і активно впроваджуються в навчальний процес всі програмні засоби, дистанційні курси з дисциплін «Хімія», «Хімічні методи дослідження сировини і матеріалів», «Органічна хімія», мультимедійні презентації «Харчова хімія», «Біохімія», які введено в оболонку Moodle, студенти заочного відділення з усіх хімічних дисциплін проходять контрольне тестування в системі Open test.

Але, разом з перевагами технологій видними стають і недоліки. На даний момент вже видно деякі мінуси нових технологій в освіті.

Недоліки інформаційних технологій у навчанні:

- Проблеми використання старих методів навчання при но-

вих технологіях – більшість навчальних матеріалів, придатних для традиційного навчання, не підходять для використання в онлайн або змішаному навчанні.

– Труднощі при суміщенні природних потреб людини в спілкуванні з новими технологіями – викладачам треба докласти дуже багато зусиль, для того, щоб курс і його складові мали «людський вигляд».

– Багато (більшість) курси розроблені таким чином, що вони можуть викладатися тільки одним навчальним закладом або тільки одним викладачем – якщо викладач йде з університету, то його курс необхідно практично повністю переробляти, що веде до нових витратам і втрат часу.

– Проблеми педагогіки – віддалений студент, навчаючись лише по засобам інформаційних технологій не отримує можливості напрацювати ті необхідні навички, які він міг би напрацювати на лекціях і семінарах (Техніка особистої презентації, «жива» дискусія і контроль емоцій і т. д.)

– Недолік професіоналізму при розробці навчальних онлайн матеріалів і необхідність спеціальної підготовки викладачів для роботи з новими технологіями – далеко не всі викладачі університету в стані самостійно освоювати нові освітні технології, і без спеціального навчання викладачі розробляють курси незадовільної якості.

– Необхідність оснащення університету численними комп'ютерами та комп'ютерним обладнанням – нова, значна стаття витрат університету, більш того, обладнання потребує постійного оновлення та оновлення програмного забезпечення, встановленого на ньому.

– Проблеми з виробництвом – дуже велика кількість курсів розроблено одним членом професорсько-викладацького складу та не відповідають різним стандартам на інтерфейс, графіку і інш., а також не мають достатнього обсягу.

– Відсутність систем заохочення за участь у поліпшенні якості процесу освіти – викладачі докладають чимало зусиль до освоєння нових принципів викладання з технологіями, але

університети не відзначають їх спеціальними нагородами.

– Проблеми розвитку навичок роботи з інформаційними системами у співробітників і студентів – для успішного впровадження технологій в освіті ними повинні вміти користуватися не тільки викладачі, але інші учасники процесу.

ЗАСТОСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ХІМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

*М. А. Кудрик, к.б.н., доцент; К. П. Стебліна, ст.викладач
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»*

Дистанційне навчання як сукупність сучасних освітніх технологій дозволяє індивідуалізувати навчальний процес з урахуванням особистості дистанційного студента. Навчання в дистанційному курсі (ДК) – це не просто процес передачі знань від викладача-тьютора до дистанційного студента. Це інтерактивний процес, що ґрунтується, насамперед, на особистісно-орієнтованій моделі освіти. Одним з найважливіших завдань проведення ДК полягає в тім, щоб, створюючи інтерактивний комунікаційний мережний простір, виявляючи індивідуальні особливості кожного учасника, стимулювати його до пошуку самостійного рішення проблем, до самоосвіти.

Тому необхідно створювати умови для розвитку пізнавальної активності студента і його самореалізації через накопичення власного досвіду та застосування сучасних інформаційних технологій навчання.

Хімія – одна із складних природничих дослідницьких наук. Досліджувати – означає бачити те, що бачили всі, але думати так, як не думав ніхто. Хімія, що вивчає навколишній світ, речовини і їх перетворення, може стати дуже цікавою для студентів наукою, якщо організувати процес навчання правильно, з урахуванням індивідуальних особливостей сприйняття матеріалу. Мета вивчення хімічних дисциплін – полягає у розвитку професійного мислення студентів, забезпечення свідомого розуміння закономірностей хімічних та фізико-хімічних процесів у харчових системах, застосуванні фізико-хімічних характеристик

для розв'язування практичних завдань експертної оцінки якості товарів. Для цього студент повинен мати чітке сучасне уявлення про будову неорганічних і органічних сполук, опанувати методи їх ідентифікації, роботи на сучасних приладах, чітко знати практичне застосування методів, грамотно ставити експеримент і обробляти дослідний матеріал, використовувати набуті знання при дослідженні складу сировини і якості готової продукції.

Навчання хімії – це та область, де інформаційні технології можуть принципово змінити і методи роботи, і, саме головне, її результати.

Використання цих технологій під час вивчення хімічних дисциплін дозволяють інтенсифікувати діяльність викладача, підвищити якість навчання предмету, відобразити суттєві сторони хімічних об'єктів, втілив в життя принцип наочності, направити інтелектуальний потенціал студентів на позитивний розвиток, інакше спрага пізнань висохне в запалі ігрових баталій або під час безцільного проведення часу в Інтернеті.

На заняттях хімії можна використовувати такі **форми інформаційних технологій**: створення презентацій, готові програмні засоби, тестові оболонки. Застосування презентацій та слайд – фільмів (Power Point) під час лекцій забезпечує динамічність, наочність, більш високий рівень і обсяг інформації порівняно з традиційними методами.

Застосування засобів мультимедіа вирішує проблему пошуку інших форм наочного представлення хімічного експерименту і інтерпретації його даних, особливо в випадках, коли безпечна постановка дослідів в умовах начального закладу неможлива

Завдяки інтерактивності – характеристиці, яку не можуть забезпечити інші засоби навчання – електронні джерела інформації дозволяють розглядати той або інший процес в динаміці, зрозуміти суть явища.

Виділяють **низку переваг впровадження інформаційних технологій** в навчальний процес:

- можливість демонстрації експериментів, яких не можна здійснити в хімічній лабораторії навчального закладу. Віртуальний світ дає можливість проводити хімічний експеримент без

ризиком для здоров'я студентів під час вивчення токсичних речовин. З цією метою при проведенні занять з хімічних дисциплін пропонуємо застосовувати програмований засіб «Віртуальна хімічна лабораторія», або програмований засіб «Досліди з хімії».

Відсутність необхідного обладнання перебивається використанням комп'ютера;

- розвиток творчих здібностей студентів, активізація пізнавальної діяльності і підвищення мотивації до навчання;
- здійснення контролю знань і інтеграція таких освітніх областей як хімія, біологія, інформатика і ін., при яких студенти можуть розвивати свої творчі здібності, застосовувати їх на практиці.

Використання комп'ютера на занятті повинно бути доцільно і методично обгрунтовано, а не слугувати даниною велінню часу. Не варто використовувати комп'ютер там, де більш ефективні інші засоби навчання. До інформаційних технологій необхідно звертатися лише в тому випадку, якщо вони забезпечують більш високий рівень освітнього процесу в порівнянні з іншими методами навчання.

Мультимедійні засоби навчання є універсальними, оскільки можуть бути використані на різних етапах заняття:

- під час мотивації як постановка проблеми перед вивченням нового матеріалу;
- під час пояснення нового матеріалу як ілюстрації;
- під час закріплення й узагальнення знань;
- для контролю знань.

Використання засобів мультимедіа з метою повторення, узагальнення та систематизації знань не тільки допомагає створити конкретне, наочно-образне уявлення про предмет, явище чи подію, які вивчаються, але й доповнити відоме новими даними.

Метою застосування відео матеріалів та інших мультимедійних засобів є ліквідація прогалин у наочності викладання.

Найважливішим принципом дидактики, є принцип самостійного відтворення знань, який полягає в тому, що знання студентом не отримують в готовому вигляді, а опановують самостійно в результаті організованої викладачем певної пізнавальної діяль-

ності і це можливо тільки під час проведення науково-дослідних робіт.

Самостійне відкриття знання приносить студентові величезне задоволення, позитивну гамму емоцій. Так виникає інтерес не просто до предмету, а що вагомніше – до самого процесу пізнання – пізнавальний інтерес.

Особливе місце в цьому, на наш погляд, якраз і займає їх науково-дослідна робота. Для підвищення мотивації до вивчення хімічних дисциплін викладачами кафедри у викладання і була введена технологія дослідницької роботи. Мета цієї роботи полягає в наступному:

- Зацікавити студентів дослідницькою роботою, навчити творчому науковому мисленню;
- Залучити студентів до дій за рішенням проблем якості товарів народного вжитку, змусити суспільство почути «голос» споживача.

Дослідницька діяльність студентів – це сукупність дій пошукового характеру, що веде до відкриття невідомих фактів, теоретичних знань і способів діяльності. Залучення опорних знань для вирішення проблемних ситуацій передбачає формування і вдосконалення як загальнонаукових, так і спеціальних умінь.

Дослідження включає: вибір предмету дослідження (харчові продукти, сировина, непродовольчі товари), проведення теоретичного аналізу; складання плану експериментального дослідження і його виконання дослідження хімічними, фізико-хімічними методами дослідження; формулювання виводу.

Отже основним видом роботи на кафедрі хімії є науково-дослідна робота. Це є специфікою викладання хімічних дисциплін. Можна багато чого говорити і про стан викладання хімії в школі (скорочення годин, навіть виведення зі переліку предметів, про хемофобію населення і таке інше) Але викладачі кафедри роблять все можливе (і не можливе), спонукаючи студентів до виконанням науково-дослідних робіт по дослідженню якості товарів народного споживання. І це можливо тільки в умовах експерименту в хімічних лабораторія.

Виходить логічний ланцюжок: теоретичний аналіз – експе-

римент – висновок. Майкл Фарадей говорив: «Жодна наука не потребує експерименту в такій мірі як хімія. Її основні закони, теорії і висновки спираються на факти».

Отже, застосування мультимедійних засобів навчання при вивченні хімічних дисциплін надає заняттю специфічної новизни, яка за змістом і формою викладення має можливість відтворити за короткий час великий за обсягом матеріал, а також подати його в незвичному аспекті, викликати у студентів нові образи, деталізувати нечітко сформовані уявлення, поглибити здобуті знання.

Нові інформаційні технології навчання надають потужні й універсальні засоби отримання, опрацювання, зберігання, передавання, подання різноманітної інформації, полегшують виконання рутинних, технічних, нетворчих операцій, пов'язаних із дослідженням різних процесів і явищ або їх моделей, розкривають широкі можливості щодо істотного зменшення навантаження під час навчально-пізнавальної діяльності.

ЗАСТОСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ БІОХІМІЇ

С. К. Шешеня, к.б.н., доцент; **В. М. Цимбал**, асистент
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Кожен з нас існує певний проміжок часу в певній ділянці простору і світ, який нас оточує, ми називаємо об'єктивною реальністю. Насправді ж це інтеграл нашого власного осмислення подій і фактів та їх інтерпретацій, наданих нам інформаційно-комунікативними практиками, які можна назвати «медіа». В результаті реальність виявляється конструкцією, великою мірою, створеною медіа. Сьогодні інформаційно-комунікативні практики все глибше проникають в освітню галузь. Це вимагає формування інформаційної і медіа культури на основі технологій електронного навчання. Наразі мова йде про дистанційне навчання, яке набуває особливої актуальності в умовах кризи та необхідності в безперервному навчанні.

Саме поняття «дистанційне навчання» з'явилося в Західній

Європі наприкінці XVIII століття з розвитком пошти і називалося тоді «кореспондентським навчанням». З появою комп'ютерних технологій в 80-х роках XX ст. воно набуло форми дистрибутивного навчання, що здійснюється за допомогою Інтернету. Онлайн навчання повністю використовує можливості цифрових технологій та Інтернету та має значні переваги у порівнянні з традиційним навчанням. Однак слід пам'ятати, що в педагогічному процесі завжди на першому місці повинні стояти педагогіка та психологія, які б передові технічні засоби ми не використовували. Тому викладачі, які ведуть дистанційний курс, незалежно від дисципліни, яку вони викладають, повинні володіти певними компетенціями, які можна розділити на кілька груп, зокрема: компетенції в області педагогіки; компетенції в педагогічних технологіях дистанційного навчання; компетенції в області психології.

Коротко зупинимося на окремих моментах із сфери деяких із цих компетенцій. Перш за все необхідно дотримуватися колегіального підходу при створенні дистанційного курсу, тобто автор курсу повинен тісно співпрацювати з веб-дизайнером для того, щоб навчальний контент був розбитий на дрібні складові, тобто, матеріал, що потребує запам'ятовування, повинен бути включеним в короткі ряди. В біохімії такі ряди можуть бути представлені: визначенням органічних речовин та їх основними функціями в живих організмах; будовою органічних речовин та їх хімічними властивостями. Також педагог повинен пам'ятати, що забування починається відразу після подачі нового матеріалу, тому найбільша кількість повторень повинна здійснюватися саме в цей період. Необхідно враховувати, що перш ніж подати цей матеріал, потрібно збудити до нього цікавість: у студентів викликати інтерес до біохімії можна, задавши проблемне питання, пов'язане з особливостями функціонування «вашого» організму, хвороб, викликаних відсутністю певних ферментів тощо. Надзвичайно важливим моментом при дистанційному вивченні біохімії є встановлення логічного зв'язку між хімічною будовою і функціями, функціями і перетворенням нутрієнтів в організмі в ході метаболізму, деяких «парадоксальних» питань, оскільки лише в цьому випадку знання перетворюються в переконання і

стають необхідним компонентом життєдіяльності. Важливо звернути увагу на те, що повторення матеріалу потрібно здійснювати за іншою схемою, ніж перше ознайомлення з ним, оскільки це сприятиме його кращому засвоєнню.

Психологічні компетенції педагога дають йому можливість враховувати психологічні особливості організації уваги людини, зокрема те, що вона спонтанно коливається з періодом 2–3 хвилини. Тому для синхронізації цих періодичних коливань уваги можна застосовувати такі прийоми як формування блоків інформації, які закінчуються яскравим дослідом, що ілюструє та підтверджує ті чи інші хімічні властивості органічних речовин (експеримент проводиться в хімічній аудиторії, з якої ведеться відео чи телетрансляція). Суттєвим моментом є повторення важливих положень теми, але в дещо іншій інтерпретації, подача їх в нових образах. В біохімії ці конкретні висновки чи узагальнення виглядатимуть цікавими в контексті раціонального чи дієтичного харчування, що на сьогодні є актуальним. В створення TV продукту можна внести ряд елементів, що підвищать якість навчання шляхом активізації мимовільної уваги за рахунок пробудження вродженого рефлексу «Що таке?» В біохімії це можна продемонструвати зокрема дослідом з безбілковою витяжкою м'язової тканини і фенолом. Студенти, спостерігаючи за різкою зміною забарвлення, роблять висновок про те, що дійсно, в складі м'язової тканини присутня молочна кислота. Узагальнюючи сказане, можна підсумувати: дистанційне вивчення біохімії стає ефективним лише у випадку володіння викладачем педагогічними та психологічними компетенціями, що однією з передумов формування певних шарів «медіа» культури.

ПРОБЛЕМИ ЯКОСТІ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Г. О. Соболев, к.е.н., доцент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Сучасний етап становлення інформаційного суспільства характеризується підвищенням інтелекту споживачів освітніх послуг. Тому якісна підготовка фахівців з обліку і аудиту на основі

дистанційної освіти є вимогою часу.

Існуючі засоби інформаційних технологій і телекомунікацій дозволяють максимально наблизити форму подання навчального матеріалу студентам в умовах відповідності чинним навчальним планам та умовам ринкових відносин, що у повній мірі віддзеркалюється у різноплановості форм і видів методичне забезпечення курсу.

Забезпечуючи реалізацію поєднання традиційних та інноваційних методик, розробка і використання методичного забезпечення в умовах дистанційної освіти долає низку етапів розвитку і всебічного удосконалення.

Система дистанційної освіти передбачає застосування у різних поєднаннях такі засоби навчання: електронні курси / навчально-методичні розробки, навчально-інформаційні аудіо- та відеоматеріали, дистанційні практикуми, аналітичні тренажери, бази даних і знань з віддаленим доступом, електронні бібліотеки з віддаленим доступом, дидактичні матеріали на основі експертних навчальних систем, web-ресурси тощо.

Методичне забезпечення формує якість дистанційної освіти за напрямом підготовки «Облік і аудит» на основі реалізації ряду функцій:

- інтерактивна взаємодія студентів і викладача у процесі навчання. Інтерактивний режим навчання визначає двостороннє спілкування студентів і викладача під час навчання. Можливе спілкування викладача з масовою аудиторією у формі лекцій або індивідуально з кожним студентом (групою студентів) у формі консультацій із застосуванням матеріалів презентацій, методичних рекомендацій, типових прикладів, шаблону типових помилок, інших засобів візуалізації;

- надання студентам навчального матеріалу за допомогою інформаційних технологій у симплексному режимі навчання. Симплексний режим – одностороннє передавання інформації від студента до викладача та у зворотньому напрямі – дозволяє індивідуалізувати самостійну роботу студента з навчальним матеріалом. Застосування інтерактивного режиму характеризує пряме спілкування студентів з викладачем, то пріоритетом симп-

лексного режиму є якість підготовки і доступність подання навчального матеріалу у різних видах методичного забезпечення дисципліни;

– альтернативність форм виконання самостійної роботи студентів з освоєння навчального матеріалу фахового спрямування, яка досягається шляхом вибору варіативної складової додаткових видів робіт з дисципліни (виконання додаткових ситуаційних завдань, тестування, проведення наукового дослідження, написання тезисів, підбір практичного матеріалу тощо), що забезпечує додаткове набирання балів з дисципліни;

– оперативність і відкритість оцінки знань і навичок студентів у процесі навчання на основі чітко розробленої системи нарахування балів.

Беззаперечні переваги дистанційної освіти зумовлюють підвищення вимог до якості методичного забезпечення. В умовах дистанційної освіти фахова інформація в процесі навчального спілкування не просто передається, а формується, уточнюється і розвивається. За класичною формою освіти друкарські паперові видання, рецензовані і затверджені на різних рівнях управління вищою освітою, є непорушною основою курсу внаслідок історично сформованих високих вимог до змісту і наповненості. Електронні видання більше адаптовані до змін зовнішнього середовища в економіці та освіти. Мають відносно спрощену процедуру затвердження і впровадження в освіту. За рахунок гнучкості подання навчального матеріалу та високій оперативності внесення необхідних змін досягається максимальна приближеність до потреб споживачів освітніх послуг.

Наразі необхідним залишається вербальне спілкування, яке реалізується за допомогою фактичного, інформаційного і дискусійного типів діалогів, що вимагає певного рівня базової підготовки за фахом. Органічним доповненням вербальної мови є вживання невербальних засобів спілкування, візуальне спілкування.

Інтерактивна сторона спілкування виявляється в спільній діяльності викладача і студентів. У процесі спілкування повинно бути взаєморозуміння між його учасниками, яке в умовах відда-

леної роботи досягти складніше.

Отже, розробка і використання методичного забезпечення на основі інформаційно-комунікаційних технологій є новим рівнем розумової, творчої, комунікативної професійної діяльності викладача, що забезпечує якість дистанційної освіти.

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

О. О. Тараненко, аспірант

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Розвиток інформаційних технологій спричинив якісні зміни освітнього процесу, що знайшло відображення у поширенні дистанційних технологій навчання. Перспективність такої форми навчання зумовлена підвищенням доступності вищої освіти завдяки зменшенню її вартості та нівелюванню часового та просторового фактору.

Дистанційне навчання має низку переваг порівняно із традиційною формою навчання, які зокрема полягають у можливості вибору індивідуального темпу, графіка та місця навчання, зниження її вартості. Але на результати дистанційного навчання можуть негативно вплинути зниження індивідуалізації в навчальному та виховному процесі внаслідок відсутності очного спілкування між викладачем та студентом; недостатність самодисциплінованості, самостійності студентів, що особливо необхідно для дистанційного навчання; відсутність забезпеченості якісними технічними засобами. Тому ефективність використання дистанційних технологій навчання залежить від:

– якості взаємодії викладача та студента, зокрема враховуючи, що їх спілкування буде відбуватися опосередковано через технічні засоби, важливими є особистісні характеристики викладачів для забезпечення відповідного, психологічного комфорту тим, хто навчається та регулярність зворотного зв'язку відповідно до узгодженого графіка для кращого розуміння студентами системи вивчення курсу;

– вибору педагогічних технологій навчання;

– якості розроблених методичних матеріалів та способів їх передачі, зокрема залежно від дисципліни, що вивчається необхідно обрати оптимальний комплекс методичних матеріалів (навчально-практичні посібники (НПП), навчальні матеріали в електронному, гіпертекстовому й лінійному вигляді, відео- та аудіо- матеріали, комп'ютерні навчальні системи у звичайному й мультимедійному варіантах), який сприятиме кращому його засвоєнню та формуванню необхідних практичних навичок;

– ефективність зв'язку, що ґрунтується на використанні традиційної, електронної пошти, телефону, факсу, аудіо-конференцій, відеоконференцій, що використовуються в певних пропорціях у навчальному процесі.

Врахування цих аспектів в організації навчального процесу у дистанційній формі підвищує його якість та ефективність, а також забезпечує індивідуалізацію освітніх послуг.

Таким чином, дистанційні технології навчання є важливою складовою розвитку освітнього процесу, впровадження та реалізація якої потребує врахування низки організаційних аспектів для підвищення ефективності їх використання.

Література

1. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. – К. : Знання, 2005. – 486 с.
2. Дистанційне навчання – від теорії до практики, актуальний мережевий семінар [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.osvita.org.ua/distance/articles/15/>. – Заголовок з титлу екрана.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

В. Ф. Іванюта, д.е.н., професор

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Сучасне інформаційне суспільство, як суспільство економіки знань та глобальної компетентності, характеризується стрімким нагромадженням знань у світовому співтоваристві, а їх обсяг по-

двоються кожні два – три роки, кожного дня у світі публікується 7 000 наукових і технічних статей.

Саме тому одним із важливіших завдань державного рівня та освіти в цілому є інформатизація суспільства та підготовка фахівців, що володіють сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями (ІКТ).

Застосування сучасних інформаційних технологій у навчальному процесі вищого навчального закладу потребує змін у методиці викладання всіх дисциплін. Це пов'язано з тим, що викладач перестає бути для студента єдиним джерелом отримання знань. Нині багато інформації можна знайти в мережі Інтернет та за її допомогою. Орієнтація на формування репродуктивних навичок, таких як запам'ятовування та відтворення, за традиційного навчання замінюється на розвиток умінь співставлення, синтезу, аналізу, оцінювання виявлення зв'язків, планування, групової взаємодії з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. У таких умовах зміни мають торкнутися методики проведення аудиторних занять та організації самостійної роботи. Інформаційно-комунікаційні технології посилюють роль методів активного пізнання та дистанційного навчання. За вимогами Болонського процесу збільшується частка самостійної роботи студентів у навчальних програмах усіх дисциплін. Інформаційно-комунікаційні та дистанційні технології навчання дають змогу забезпечити студентів електронними навчальними ресурсами для самостійного опрацювання, завданнями для самостійного виконання, реалізувати індивідуальний підхід до кожного студента тощо. Використання ІКТ та дистанційних технологій у навчальному процесі вищого навчального закладу поступово вносить зміни в невід'ємні елементи традиційної системи освіти, замінюючи дошку і крейду на електронну дошку і комп'ютерні навчальні системи, книжкову бібліотеку на електронну, звичайну аудиторію на мультимедійну.

Інформаційні технології розвиваються дуже динамічно, так само динамічно має розвиватися і методика їх використання в навчальному процесі. Необхідно визначитися, за яких умов, за використання яких методів та засобів інформаційно-комуніка-

ційні та дистанційні технології будуть ефективними та обрати моделі, за якими доцільно використовувати інформаційно-комунікаційні та дистанційні технології для різних форм навчання студентів (очна, заочна, дистанційна).

Електронні підручники та посібники, платформи та системи дистанційного навчання є корисними для викладачів в організації дистанційної форми навчання студентів, навчанні студентів регіональних структурних підрозділів, електронного тестування та спілкування (обговорення). Впровадження дистанційних технологій навчання дозволяє студентам працювати з навчальними матеріалами в «будь-якому місці» та в будь-який час. Водночас викладачі можуть контролювати та консультувати студента з різних питань, що виникають у процесі опрацювання навчального матеріалу, у синхронному або асинхронному режимі.

Для ефективного використання дистанційних технологій у навчальному процесі ВНЗ потрібен системний підхід, який забезпечує вирішення завдань із технічним, програмним, навчально-методичним, кадровим, нормативно-правовим забезпеченням, управлінням процесом дистанційного навчання та розвитком дистанційних технологій.

Найбільш перспективною, на нашу думку, є система MOODLE (Modular Object Oriented Distance Learning Environment), яка дає можливість студенту дистанційно, через Інтернет, ознайомитися з навчальним матеріалом у вигляді різноманітних інформаційних ресурсів (текст, відео, анімація, презентація, електронний посібник), виконати завдання та відправити результати їх виконання на перевірку, пройти електронне тестування в режимі самоконтролю та контролю. Викладач має змогу самостійно створювати дистанційні електронні курси і проводити навчання на відстані, надсилати повідомлення студентам, розподіляти, збирати та перевіряти завдання, вести електронний журнал обліку оцінок, налаштовувати різноманітні ресурси навчального курсу тощо. Ширше впровадження дистанційного навчання стимулюватиме подальші інновації у наданні освітніх послуг для підвищення ефективності навчання.

Література

1. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий : В 2 т. / Г. К. Селевко. – М. : НИИ школьных технологий, 2006.
2. Теория и практика дистанционного обучения : учеб. пособие / под ред. Е. С. Полат. – М. : Изд. Центр «Академия», 2004.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: ПРИНЦИПИ, ПЕРЕВАГИ І ПРОБЛЕМИ

Л. В. Олексенко, к.е.н., доцент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

З прогресом інформаційних технологій і їх використання в сфері освіти ставляться нові вимоги до якості і рівня освітнього процесу. Багато знань швидко старіють. В професійній сфері виникає необхідність в постійному оновленні навичок, в перекваліфікації. В умовах інформаційного суспільства, яке швидко змінюється, з'являється інший підхід до освіти як безперервного процесу, що продовжується протягом всього життя.

На відміну від принципу «освіта на все життя» принцип «освіта через все життя» враховує зростаючу потребу сучасної людини в перегляді своїх професійних знань, щоб залишатися затребуваним на ринку праці. Нинішній спеціаліст повинен уміти адаптуватися до умов бурхливого розвитку науково-технічних засобів, в зв'язку з чим він неминуче стикається з необхідністю перевчатися. В той же час традиційна система освіти часто виявляється нездатною вирішити цю проблему, оскільки з метою ефективності навчання вимагає від студента обов'язкового відвідування навчального закладу на шкоду його іншим обов'язкам. Тому в сфері освіти все ширше впроваджується дистанційна освіта, яка дозволяє студенту набувати знань без відвідування навчального закладу. Така форма освіти можлива завдяки використанню в навчальному процесі сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, таких як Інтернет, телебачення, електронна пошта. Дистанційна освіта покликана в першу чергу допомогти тим студентам, які з певних причин не мають можливості відвідувати навчальний заклад, а також може використовуватись з різною освітньою метою, починаючи з під-

вищення кваліфікації і закінчуючи отриманням нової спеціальності. Виступаючи альтернативою традиційному навчанню, дистанційне навчання є інноваційною формою навчання, яка здатна забезпечити можливість постійного оновлення знань.

Однією із головних переваг дистанційної освіти є використання інформаційних технологій, які дозволяють значною мірою оптимізувати навчальний процес. При наявності необхідного обладнання студенти отримують можливість доступу до різних джерел інформації. Гнучкість дистанційної освіти передбачає розширення можливостей адаптації до індивідуальних потреб студентів, які можуть працювати з навчальним матеріалом в зручному для себе місці, в зручний для себе час, в будь-якій послідовності [2].

Важливим кроком є вибір відповідного програмного забезпечення для впровадження систем дистанційного навчання [1]. Велика кількість вузів використовує відомі на сьогодні програмні оболонки, в той час як інші втрачають час на розробку власних програм, які часто не є оптимальними, універсальними, реалізують лише частину навчальних завдань. На даний момент існує кілька продуктів, призначених для організації такого навчання: Drupal, Joomla, Moodle та інші. Зупинимось на одному з них – програмній оболонці Moodle, яка є системою керування навчальним матеріалом. Програма розміщена в системі Інтернет [3] і є простою у встановленні, налаштуванні та підтримці для системних адміністраторів. Система дозволяє викладачам з будь-якої дисципліни розмістити повний електронний курс, включаючи всі необхідні елементи навчально-методичного комплексу: робочі програми, лекції з текстами і мультимедійними презентаціями, завдання для практичних і лабораторних робіт, завдання для самостійних робіт із контрольними завданнями та можливістю дистанційного спілкування з викладачем при перевірці, набори різних типів тестів для проміжного та модульного контролю знань, які можливо формувати, використовуючи єдиний банк із 100–150 тестових запитань. Увесь матеріал може бути розділений на потрібну кількість змістовних модулів. Передбачено ведення електронного журналу. Викладачі можуть

самостійно наповнювати змістовні модулі дисципліни, використовуючи електронні матеріали, створені в різних прикладних додатках.

Серед чинників, що уповільнюють впровадження дистанційного навчання із залученням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій можна назвати наступні:

- недостатній рівень володіння комп'ютерною технікою;
- обмеженість доступу до комп'ютерних мереж у віддалених регіонах;
- недостатній рівень оцінювання фактичних витрат робочого часу викладача, який використовується для створення повноцінного електронного ресурсу дисципліни.

Література

1. Ибрагимов И. М. Информационные технологии и средства дистанционного обучения : учеб. пособие / И. М. Ибрагимов. – М. : Издательский центр «Академия», 2005. – 336 с.
2. Парій А. В. Дистанційне навчання іноземним мовам: принципи, переваги і проблеми / А. В. Парій // Упровадження інноваційних технологій в навчальному процесі (Матеріали науково-методичної конференції). – Полтава, 2009.
3. Електронний ресурс : www.moodle.nauu.kiev.ua

ОСОБЛИВОСТІ І МЕЖІ ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ СТАТИСТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Л. О. Цвєткова, к.е.н., доцент; О. В. Калініченко, асистент
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Організація навчання за будь-якою формою (денною, класичною заочною чи дистанційною) потребує дотримання певних умов, при цьому кожна форма має свої переваги та недоліки або обмеження.

Запорукою успішності дистанційної форми навчання є готовність до його здійснення як з боку навчального закладу, так і з боку студента. Навчальний заклад, як ініціатор даної форми нав-

чання, здійснює її методичне та технічне забезпечення. Від студента також вимагається одночасне дотримання двох умов:

1) наявність сильної особистісної мотивації, вміння навчатися самостійно, без постійної підтримки, спонукання та контролю з боку викладача; 2) достатнє технічне забезпечення – наявність комп'ютера та постійного виходу в Інтернет.

Якщо названі умови в повній мірі витримуються обома сторонами, то в результаті успішно реалізуються переваги дистанційної форми навчання:

- самостійне планування часу та розкладу занять, а також переліку навчальних дисциплін та ступеня їх вивчення залежно від професійних потреб;

- навчання у відповідності до свого індивідуального темпу, особистісних особливостей та освітніх потреб;

- відсутність обмежень у виборі навчального закладу (з числа тих, що пропонують такі технології), незалежно від свого місцез перебування;

- використання під час процесу навчання сучасних технологій, тобто, паралельне засвоєння навичок, які згодом знадобляться у професійній діяльності;

- відносне здешевлення процесу навчання, як для студента (скорочення витрат на проживання та проїзд для іногородніх студентів, канцелярських витрат тощо), так і для навчального закладу (наприклад, за рахунок зменшення орендної плати або витрат на утримання навчальних приміщень).

У випадку, якщо принаймні однією з сторін повністю або навіть частково порушується хоча б одна з умов впровадження дистанційних технологій у навчальний процес, це призводить до прояву його недоліків, що в окремих випадках може повністю нівелювати вказані переваги методу:

- тотальний примусовий перехід виключно на дистанційне навчання абсолютно з усіх дисциплін незалежно від їх специфіки та без урахування особистісних здібностей та можливостей студента може негативно вплинути на рівень засвоєння матеріалу. Класична модель викладання передбачає, що студент одночасно слухає, бачить і записує, тобто головний мозок одночасно

отримує імпульси з трьох каналів відчуттів; при дистанційній формі інформація надходить лише візуально, в результаті вона в меншій мірі аналізується і гірше запам'ятовується;

– через відсутність безпосереднього контакту з викладачем студент втрачає можливість поставити питання в процесі вивчення матеріалу, уточнити деякі моменти, попросити роз'яснити на прикладі. Передбачена можливість зв'язку з викладачем (пошта, розмова по телефону, відеоконференція) не завжди оперативна, як правило, потребує попереднього узгодження, тому використовується рідко;

– відсутність гарантії самостійності виконання роботи студентом. Протягом свого існування кафедра статистики завжди вимагала виконання контрольних робіт лише в аудиторному форматі; таким чином студент був у більшій мірі готовим до підсумкового контролю. Запропонована ж як новітня технологія практика виконання робіт невідомим респондентом по суті є кроком назад. Щоб оцінити ступінь розуміння студентом здійснених розрахунків зі статистичних дисциплін, вважаємо за необхідне обов'язкове проведення за результатами роботи в міжсесійний період співбесіди у форматі скайп-телефонії не пізніше ніж за два тижні до початку сесії;

– частина студентів психологічно не готова до роботи в дистанційному форматі, не відрізняючи його від класичного заочного. На період адаптації необхідно передбачити форми додаткової роботи з такими студентами у сесійний період (наприклад, поєднання виконання модульних робіт з аудиторним тестуванням). Крім того кожна навчальна дисципліна повинна мати відмінності у шкалі нарахування балів за роботу в міжсесійний період; уніфікований підхід без урахування специфіки предмету вважаємо поверховим і непродуктивним.

За нашим переконанням, дистанційне навчання виступає не альтернативним до традиційного, а доповнює його новими можливостями (при частковому використанні дистанційних технологій).

МОТИВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Ю. В. Моторний, ст. викладач

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Сучасна ситуація на ринку освітніх послуг в Україні характеризується швидкими змінами, пов'язаними з поширенням інформаційних технологій, глобалізацією соціально-економічних процесів, які вимагають від спеціалістів, крім професійних знань і вмінь, гнучкого складу мислення. Зараз основним завданням освіти є випуск добре підготовлених фахівців, що будуть потрібні ринку праці, усе це прямо залежить від постійного підвищення кваліфікації. Нині освіта повинна бути здатною до швидких змін, застосовувати новітні методи. Вихід для України зі стану, що створився, бачиться в широкому впровадженні системи дистанційної освіти.

Це відображається в низці нормативно-правових актів, а саме: Рішення Колегії Міністерства освіти і науки України «Про стан і перспективи розвитку дистанційного навчання в Україні» від 23 червня 2005 р.; Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.01.2004 № 40 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання», м. Київ; Постанова Кабінету міністрів України від 23 вересня 2003 р. № 1494 «Про затвердження Програми розвитку системи дистанційного навчання на 2004–2006 роки», м. Київ; Наказ Міністерства освіти і науки України від 07 липня 2000 № 293 «Про створення Українського центру дистанційної освіти», м. Київ; «Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні» від 20 грудня 2000 р.

Практичний досвід більшості країн, які подолали економічну кризу, свідчить, що це сталося завдяки їх кадровому потенціалу. Тому нині саме високопрофесійні кадри, а не багаті природні ресурси визначають економічні успіхи держави. Тому організація освіти передбачає розробку курсів, системи консультативної допомоги, різних форм навчання.

Причина зростання популярності дистанційного навчання та активна державна підтримка цієї форми освіти зрозумілі. Адже сучасна освіта повинна мати випереджувальний характер, забезпечувати здійснення освітньої діяльності за технологіями

дистанційного навчання, апробацію та впровадження новітніх методик організації навчального процесу за дистанційною формою та технологій дистанційного навчання в освітній процес за напрямками підготовки. Дистанційна освіта дозволить за короткий термін і відносно невеликих затратах підготувати досить професійно-кваліфіковані кадри, причому нерідко без відриву від виробництва. Особливо високий ефект дистанційної освіти приносить під час навчання великих аудиторій, оскільки легко масштабується, а експлуатаційні витрати за збільшення кількості користувачів зростають досить повільно.

Дистанційне навчання передбачає більш високу активність, самотивацію та самоконтроль, що значно відрізняє його від очного навчання, де таке підсилення мотивації не спостерігається. Проблема зовнішньої і внутрішньої мотивації незадовільно вирішується вже в традиційному навчанні, а для дистанційного вимагає нових підходів. При цьому мотивація в дистанційному навчанні може бути декількох видів: пізнавальна, соціальна, економічна, мовна, ділова, комунікативна, особистісна.

Використання інтернет-технологій у навчанні активізує мотивацію, додаючи до роботи студента дослідницького аспекту, дозволяє оцінити інтегративний характер нових інформаційних технологій стосовно конкретних навчальних дисциплін, а також сприяє подоланню психологічних бар'єрів при засвоєнні комп'ютерних технологій. Найважливішим є те, що процес навчання з Інтернет стає захопливим, розвивається творча основа студента. Механізм взаємодії комп'ютера і студента сам по собі дуже цікавий, його потрібно враховувати у психологічних і педагогічних новаціях. В основі задоволення, отриманого від користування комп'ютером мабуть лежить його чутливість, яка часто-густо відсутня у спілкуванні між людьми. Якщо навчальний процес побудований в такий спосіб, що комп'ютер викликає ентузіазм, то можна сподіватися якісних результатів у студентів. У протилежному випадку прогноз навчання несприятливий.

Оскільки у ДН процес безпосереднього спілкування з викладачем дещо обмежений, то треба підсилювати інші можливі

компоненти мотивації: надавати яскраві приклади, цікаві форми роботи, відкриті та цікаві питання, механізми розвитку навичок; показувати можливі перспективи професійного зростання.

МЕТОДИКА ПРОСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Ю. Ю. Євіч, к.мед.н.; **І. Г. Брітченко**, д.е.н., професор
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Різноманітні аспекти дистанційного навчання та дистанційної освіти в цілому, вже досить давно отримали докладне висвітлення в різних літературних джерелах, як вітчизняних, так і іноземних. Особливої уваги заслуговують дослідження пов'язані зі створенням середовища навчання та його адаптацією до мінливих запитів користувачів. Не менш важливим є питання забезпечення інтерактивності навчання, яке полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної, позитивної взаємодії осіб, що навчаються та викладача. Відбувається колективне, групове, індивідуальне навчання, навчання у співпраці, коли викладач та слухачі являються рівноправними суб'єктами навчання. В результаті організації навчальної діяльності за таких умов створюється атмосфера взаємодії та співробітництва, яка стимулює вироблення командного підходу для вирішення певних проблем. Також, детально проаналізовані як організаційно-методичні, так і чисто технічні, пов'язані з мінімальними вимогами комп'ютерної техніки, аспекти дистанційного навчання та параметри Інтернет з'єднання осіб, які навчаються та осіб, які викладають. Але, разом з тим, питання пов'язані з *просуванням запропонованих освітніх продуктів* на ринку вітчизняної та зарубіжної дистанційної освіти опрацьовані в набагато меншому обсязі.

Причини цього цілком зрозумілі. По-перше, найчастіше вищі навчальні заклади є значно обмеженими в своїх можливостях, щодо розробки освітнього середовища, оскільки вимушені зосереджувати всі наявні резерви саме на створення освітнього продукту, тому на повноцінне просування продукту їх вже не за-

лишається. По-друге, традиційно домінує концепція, що «якість важливіша за рекламу» і якісне дистанційне навчання буде користуватися попитом без додаткових зусиль спрямованих на його просування.

Чи можна визнати такий стан справ задовільним?

Відповіддю на це питання можуть бути наведені нижче дані, які засвідчують стан конкурентного середовища дистанційного навчання в мережі Інтернет.

На перший погляд здається, що завдяки даній таблиці з'являється можливість повністю оцінити ймовірність появи сайту, який пропонує послуги дистанційної освіти в «вікні» користувача,

Таблиця 1

Пошукові запити по темі «дистанційне навчання» і «дистанційна освіта» на українських сайтах

№ з/п	Пошуковий запит (тільки на українських сайтах)	Yandex, кількість відповідей
1	Дистанційне навчання	2 млн
2	Дистанційна навчання в Україні	2 млн
3	Дистанційна навчання в вузах України	751 млн
4	Дистанційне навчання за кордоном	438 млн
5	Дистанційна освіта	1 млн
6	Дистанційна освіта в Україні	1 млн
7	Дистанційна освіта за кордоном	317 млн

який буде виступати потенційним клієнтом. Клієнтом, який хотів знайти щось підходяще для себе, та ввів якийсь із типових, вказаних вище, пошукових запитів в «віконці» свого браузеру. Але в даному випадку не слід забувати, що:

✓ Дистанційна освіта є інтернаціональною за своєю суттю, оскільки для її отримання не потрібно змінювати місце чи країну проживання. Отже, потенційний клієнт не є обмеженим територіальними рамками, в свою чергу він завжди буде намагатися знайти та обрати для себе найкраще по відношенню ціни до якості. Відповідно, існує значна ймовірність того, що клієнт відвідає не тільки українські сайти, але як мінімум, російські та

російськомовні сайти установ ближнього та далекого зарубіжжя. Наскільки тоді зросте його вибір? Зацікавлений читач може самостійно ввести пошукові запити та оцінити результат. Ми ж обмежимося тим, що наприклад по пошуковому запиту «дистанційна освіта» Yandex видав 20 мільйонів відповідей.

✓ Ми привели у приклад статистику Yandex. Проте є ще як мінімум Google, який в межах українського Інтернет простору впевнено змагається з Yandex – отже, цифри отримані вище, можна як мінімум подвоїти для отримання приблизної картини пропозиції, яку побачить в Інтернеті наш гіпотетичний клієнт.

✓ Для більш точної оцінки отриманих результатів потрібно нагадати що: «У рамках дослідження поведінки користувачів в пошукових системах, проведеного Jupiter Research (спонсор – iProspect), з'ясувалося, що 62 % користувачів пошукових машин переглядають сайти лише з 1-ої сторінки результатів пошуку, 90 % користувачів переглядають перші три сторінки [1]». Тобто якщо ваша пропозиція не ввійшла в перші сторінки пошукової видачі, тільки 10 % користувачів можливо зможуть переглянути її.

Слід відмітити, що дані по невтішних результатах пошуку за допомогою пошукових машин можна доповнити тим, що частина користувачів може використовувати для ідентифікації нашого сайту «type-in» (тобто забивати в пошуковому рядку браузера безпосередньо його назву) або знайти сайт по банерній рекламі. Однак щоб ввести назву за методом «type-in», потрібно спочатку її десь дізнатися, а «на звичайний банер натискають лише 0,1–0,3 % побачивши» його [2]. Але не слід забувати, що для того щоб банер десь побачили – його знову ж таки потрібно розмістити та витратити кошти! Тобто провести цілеспрямовані заходи з просування сайту.

Висновки.

Економічна привабливість дистанційного навчання як освітнього продукту, створює стійкий попит з боку платоспроможних клієнтів. При його відсутності (немає достатнього числа бажаних отримати даний вид освіти) ніякі зусилля по підвищенню його якості та зниженню його собівартості не забезпечать його сталого функціонування, а тим більше розвитку. Між тим,

як впливає з вищенаведених даних, ринок дистанційних освітніх послуг є високо конкурентним. Клієнт легко може сам оцінити шанси найкращого освітнього продукту, позбавленого активних цілеспрямованих заходів щодо просування, на виявлення і залучення достатнього числа бажаючих навчатися, і переконатися, що їх відмінність від нуля буде дуже малою.

Література

1. Новые исследования поискового поведения пользователей / <http://www.searchengines.ru/articles/005132.html>
2. Стратегия продвижения сайтов / Александр Садовский, «Исследования и статистика» (<http://digits.ru/>)
<http://www.digits.ru/articles/promotion/strategy.html>

ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ – КЛЮЧОВИЙ АСПЕКТ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

С. В. Остряніна, к.е.н., доцент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Якість освіти – це багатовимірне поняття, яке охоплює всі аспекти діяльності вищого навчального закладу: навчальні та академічні програми, наукову і дослідницьку роботу, професорсько-викладацький склад і студентів, навчально-матеріальну базу і ресурси (так цей термін тлумачить декларація, прийнята Міжнародною конференцією з вищої освіти в листопаді 1998 р.[1]).

Якість вищої освіти є основним показником рівня довіри до навчальних закладів, сумісності національних систем освіти різних країн та мобільності студентів. Забезпечення якості освіти є завданням багатоплановим і охоплює такі аспекти [2]:

- наявність науково-педагогічних кадрів відповідного рівня кваліфікації, а також фінансових, матеріальних, інформаційних, навчально-методичних та інших ресурсів;
- вироблення чітких вимог до контингенту студентів та їх практична реалізація під час прийому (конкурсного відбору) на навчання;
- організація навчального процесу, адекватна сучасним тен-

денціям розвитку національної та світової вищої школи та рівню розвитку суспільства й економіки;

- визначення умов та параметрів системи атестації студентів;

- розроблення та реалізація нових освітніх технологій;

- контроль освітньої діяльності та якості підготовки фахівців на всіх етапах навчання і на всіх рівнях – вищого навчального закладу, держави та на міжнародному рівні.

Основним напрямом діяльності ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» є створення та впровадження в навчальний процес дистанційних курсів та програмних засобів дистанційного навчання. Дистанційний курс (ДК) є основним елементом дистанційного навчання.

Головною метою використання дистанційного навчання у ВНЗ є забезпечення доступу до електронних освітніх ресурсів шляхом використання сучасних інформаційних технологій та телекомунікаційних мереж.

Очевидним є те, що ефективність дистанційного навчання залежить від якості дистанційних курсів та педагогічної майстерності тьюторів. Основою безперервного підвищення якості навчального процесу вбачається постійна робота кафедр та відповідальних за дисципліни, спрямована на підготовку інформаційного наповнення сучасних дистанційних курсів, регулярне оновлення, редагування навчально-методичних матеріалів.

Перед вищими навчальними закладами та викладачами (тьютерами) поставлено нагальну проблему – модернізація освіти покликана забезпечувати зростання особистості майбутнього фахівця такими методами й формами навчання, щоб розвинути у нього сучасне творче ставлення до професійної діяльності.

Суть роботи викладача-тьютора, як автора дистанційного курсу, полягає в супроводженні свого ДК та в ефективному плануванні та контролі самостійної навчальної діяльності слухачів.

Ключову роль у процесі такого поєднання відіграють Web-орієнтоване навчальне середовище та технології мережевого навчання Internet. Web-орієнтоване навчальне середовище – це віртуальне інформаційно-наповнене навчальним матеріалом сере-

довище, доступ до якого здійснюється через мережу Internet [3].

Інтернет є системою об'єднаних комп'ютерних мереж глобального суспільства, що в наш час покриває практично всю поверхню земної кулі. Мережі Internet мають необхідний технологічний базис доступу до Web-орієнтованих навчальних ресурсів і достатній рівень розподіленості й інтерактивності [4].

Але, при організації навчального процесу з використанням комп'ютерних мереж залишаються невирішеними багато проблем як технічного характеру (пропускна здатність мереж передачі даних), так і фінансового (висока вартість доступу в Інтернет), а також мотиваційного (недостатній рівень підготовки й відсутність внутрішньої потреби у частини співробітників системи професійної освіти працювати відповідно до вимог, пропонує інформаційним суспільством); з організацією навчання: робочому графіку викладачів не відведено час для дослідження можливостей Інтернет; у навантаженні не передбачено час для використання Інтернет на заняттях; недостатня комп'ютерна грамотність викладача; відсутність контакту з викладачем та багато інших проблем.

Для забезпечення якості навчального процесу науково-педагогічному персоналу ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» необхідно систематично підвищувати кваліфікацію з інформаційних і комунікаційних технологій, вдосконалювати методику та технології дистанційного навчання.

Забезпечення високої якості освіти у вищому навчальному закладі інформаційного суспільства потребує окрім всього іншого змін в управлінні та напрямів щодо усунення таких елементів, як надмірна централізація та адміністративний вплив, закритість у прийнятті рішень, волонтаризм та непрозорість в діях щодо основних суб'єктів навчального процесу.

Отже, впровадження сучасних технологій навчання буде сприяти подоланню консерватизму й твердості традиційних освітніх систем, створенню відкритого освітнього простору, у якому студент буде не просто об'єктом, а активним суб'єктом освіти, що зробить його більш мобільним і вільним як з погляду одержання освіти, так і з погляду подальшого працевлаштування.

Література

1. Вища освіта України і Болонський процес : навч. посіб. / Ант. кол.: М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, І. І. Бабин ; за ред. В. Г. Кременя. – Т. : Навчальна книга – Богдан, 2004. – С. 171.
2. Бабин І. Формування системи забезпечення якості вищої освіти // Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу. Документи і матеріали. – Ч. 2 / Упоряд.: М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, І. Бабин. – Т. : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2004. – С. 109–117.
3. Самойленко О. М. Технології організації самостійної роботи майбутніх фахівців-аграріїв на основі WEB-орієнтованого середовища : Матеріали Міжнар. конф. «Інтелектуальні системи прийняття рішень та проблеми обчислювального інтелекту» / Самойленко О. М. – Том 1. – Евпаторія, 2010. – С. 136–138.
4. Кухаренко В. М. Дистанційне навчання: умови застосування. Дистанційний курс : навч. посіб. / Кухаренко В. М. – 3-тє вид. – Харків : НТУ «ХП», «Торсінг», 2002. – 320 с.

ДОСВІД ЗДОБУТТЯ ЗНАНЬ В СПОЖИВЧІЙ КООПЕРАЦІЇ УКРАЇНИ

М. О. Лисенко, асистент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Система споживчої кооперації відіграє важливу роль в розвитку економіки України, тому оптимізація шляхів та інструментів її розвитку є пріоритетними для всієї держави.

Реалізації окремих етапів процесу управління знаннями в споживчій кооперації приділяється значна увага, проте в зв'язку з відсутністю системності та цілеспрямованості цих заходів – ефект від них не є максимальним, що перешкоджає сталому розвитку системи споживчої кооперації.

Етап процесу управління знаннями – «Здобуття необхідних знань» в споживчій кооперації реалізується за допомогою влас-

ної мережі навчальних закладів «Укоопспілки».

Необхідність більш активного розвитку саме кооперативної освіти була усвідомлена першими кооператорами, ще на початку XIX століття. «Кооперативні організації України з кожним роком збільшували відрахування коштів закладам освіти на заснування бібліотек та на стипендії учням. З розвитком мережі кооперативних спілок набували поширення курси та кооперативні школи, а згодом і технікуми. Вже на початковому етапі кооперативні організації взяли на себе турботу про поширення кооперативних знань та підготовку фахівців-кооператорів. Починаючи з влаштування бібліотек і курсів, кооперативні організації досягли можливостей заснувати середні спеціальні та вищі навчальні заклади [1, с. 12].

Станом на 1 жовтня 2011 р. підготовку фахівців здійснюють такі навчальні заклади споживчої кооперації України: I–II рівня акредитації – 18 коледжів і 3 технікуми; III–IV рівнів акредитації – 4 вищих навчальних заклади. Підвищення кваліфікації працівників споживчої кооперації забезпечують Міжгалузевий інститут перепідготовки та підвищення кваліфікації економістів споживчої кооперації України при Полтавському університеті споживчої кооперації України, Факультет підвищення кваліфікації Львівської Комерційної академії та заклади підвищення кваліфікації інших відомств [2].

В умовах економічних труднощів чимало організацій споживчої кооперації скоротили підготовку спеціалістів у вищих навчальних закладах системи. Частка бакалаврів, спеціалістів і магістрів, які зараховані за замовленням організацій споживчої кооперації, денної форми навчання у вищі навчальні заклади Укоопспілки в 2011 р. становила лише 7 %, що в порівнянні з 2009 р. менше на 4,5 %. Частка бакалаврів, спеціалістів і магістрів, які зараховані за замовленням організацій споживчої кооперації, заочної форми навчання у вищі навчальні заклади Укоопспілки в 2011 р. становила 1,8 %, що в порівнянні з 2009 р. менше на 4,6 %. Частка підготовки молодших спеціалістів, що навчаються за замовленням організацій споживчої кооперації, у навчальних закладах Укоопспілки I рівня акредитації в 2011 р.

становила 6,2 % (1 096 осіб), що в порівнянні з 2004 р. менше на 3,9 %. Така тенденція зменшення обсягу студентів, які зараховані за замовленням споживчої кооперації є негативною і свідчить про погіршення фінансування поповнення інтелектуального резерву споживчої кооперації України.

Отже, споживча кооперація має потужну систему освітніх закладів, що забезпечує реалізацію таких етапів процесу управління знаннями, як здобуття знань, розповсюдження та обмін знаннями, зберігання знань, їх створення та застосування. Проте, не дивлячись на власну систему освіти споживча кооперація має ряд не вирішених проблем. Чимало облспоживспілок різко скоротили підготовку спеціалістів у вищих навчальних закладах системи. Не дає бажаного ефекту практика централізованого виділення цільових місць для облспоживспілок та укладення з ними договорів. Спеціальна підготовка та підвищення кваліфікації голів, заступників голів правлінь споживспілок та споживчих товариств не здійснюється в необхідному обсязі.

Реалізації етапу процесу управління знаннями «здобуття необхідних знань» сприяє власна система освіти та підвищення кваліфікації споживчої кооперації України, але перешкоджає: зниження обсягів навчання та підвищення кваліфікації; відсутність взаємозв'язку з іншими етапами управління знаннями (окрім розповсюдження знань) відсутність оптимального механізму управління здобуттям знань.

Література

1. Кооперативна освіта в Україні : навч. посіб. / М. В. Аліман, С. Ф. Купрій, Ф. І. Ленченко, В. К. Щербатюк. – К. : Ірідіум, 2001. – 96 с.
2. Показники підготовки бакалаврів, спеціалістів і магістрів у вищих навчальних закладах Укоопспілки за 2010/2011 навчальний рік / ЦССТУ. Укоопспілка. – К., 2011. – 54 с.

ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ КАК ФОРМА ПОЛУЧЕНИЯ ДОПОЛНИТЕЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

*Л. Т. Снитко, д.э.н., профессор; А. П. Снитко, к.т.н., доцент
Н. Г. Захарченко, к.э.н., доцент
Белгородский университет кооперации, экономики и права*

Объективность появления дистанционного обучения вызвана необходимостью обеспечения качественного, массового и индивидуализированного образования. Поскольку с экономической и организационной точек зрения известные существующие формы обучения не позволяют реализовать это на практике, решает эту проблему дистанционное обучение, которое базируется на широком использовании информационных и коммуникационных технологий.

Дистанционное обучение представляет собой совокупность образовательных технологий, при которых целенаправленное опосредованное или не полностью опосредованное взаимодействие обучающегося и преподавателя, осуществляется независимо от места их нахождения и распределения во времени, на основе педагогически организованных информационных технологий, прежде всего с использованием средств телекоммуникаций и телевидения.

Основными дистанционными образовательными технологиями являются: кейсовая (портфельная) технология, интернет-технология, телевизионно-спутниковая технология. Допускается сочетание технологий.

Опыт дистанционного обучения накоплен во многих развитых странах Европы и передовых вузах бывшего Советского Союза. В качестве примера можно привести опыт Московского Государственного университета экономики, статистики и информатики (МЭСИ) и Балтийского Русского Института (Рига, Латвия). Данными вузами предложена возможность получения сертификатов об изучении отдельных курсов (очная форма обучения – 2–3 месяца); свидетельств о начальной профессиональной подготовке (очная форма обучения 6–12 месяцев); дипломов государственного образца России или Латвии о среднем

профессиональном образовании (2–5 лет); дипломов государственного образца о высшем профессиональном образовании (бакалавр, срок обучения 4 года; специалист (РФ) – 4–5 лет; магистр – 2 года).

Широкомасштабному внедрению дистанционного обучения в России в значительной степени способствовал эксперимент, необходимость которого возникла после проведения в 1996 г. в Москве Конгресса ЮНЕСКО, ясно показавшего, что многие страны видят дальнейшее развитие национальных образовательных систем с нарастающим использованием дистанционных технологий. Россия сразу же заявила о себе как об одном из лидеров данного прогрессивного направления, представив Конгрессу ЮНЕСКО развернутую программу развития дистанционного образования. С целью апробации первоначального этапа реализации этой программы в июле 1997 года был начат эксперимент в области дистанционного образования.

Общество в целом и академическое сообщество практически преодолело известное предубеждение против дистанционных и электронных методов обучения. Все вузы России в настоящее время в том или ином масштабе и в той или иной форме разрабатывают и применяют средства и методы дистанционного образования. Во всех регионах проводятся соответствующие конференции, семинары, выпускаются научно-технические журналы и монографии.

По нашему мнению, системы дистанционного обучения наиболее эффективны для получения дополнительного образования, второго высшего образования. Данный контингент студентов уже получил определенный опыт работы с учебной, научной и учебно-методической литературой, что позволяет в краткие сроки и с высокой долей эффективности осваивать дисциплины учебного плана по выбранному направлению подготовки.

В Белгородском университете кооперации, экономики и права функционирует собственный центр дистанционного обучения на базе СДО «Прометей». С этой целью преподавателями вуза созданы учебно-методические комплексы, включающие весь необходимый перечень образовательных документов. Раз-

вернуто создание электронных учебников, обучающих компьютерных программ, разнообразных тестов, учебных видеофильмов, видеолекций, модульных рабочих учебников и других средств дистанционного обучения. Нарастание их количества сопровождается улучшением качества на основе все более широкой апробации в учебном процессе.

ВНЕДРЕНИЕ ДИСТАНЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ОБУЧЕНИЯ В БЕЛГОРОДСКОМ УНИВЕРСИТЕТЕ КООПЕРАЦИИ, ЭКОНОМИКИ И ПРАВА

Р. Г. Абакумов, к.э.н., доцент

Белгородский университет кооперации, экономики и права

Внедрение дистанционных технологий обучения в Белгородском университете кооперации, экономики и права должно обеспечивать возможность проведения смешанных форм обучения – очного, заочного и дистанционного.

Главная идея внедрения дистанционных технологий обучения в Белгородском университете кооперации, экономики и права состоит в использовании опыта применения информационных технологий дистанционного обучения для постепенного охвата других структурных подразделений вуза.

Этапы внедрения дистанционных технологий обучения в Белгородском университете кооперации, экономики и права можно представить следующим образом:

1. Модернизация существующих средств дистанционного обучения с учетом изменений организации обучения.
2. Внесение изменений в систему для адаптации их к различным формам обучения.
3. Реализация электронного документооборота.
4. Проектирование единой логической системы обучения в различных филиалах.

Информационная система дистанционного обучения состоит из трех подсистем:

1. Подсистема ЭУМК (электронных учебно-методических комплексов) на оптических дисках.

2. Подсистема интернет-обучения.

3. Подсистема вэб-портала.

Каждой дисциплине соответствует ЭУМК, в котором присутствуют задания по контрольным работам, тесты и алгоритмы выбора варианта контрольной работы студентом. ЭУМК представляет гипертекст с иерархией оглавлений, со ссылками на глоссарий, слайды, видеофрагменты, тесты по главам с обратными ссылками из ответов на текст учебного пособия и т. д.

Преобразование исходных учебных материалов преподавателя в ЭУМК дает возможность загрузить эти же учебные материалы на сервер интернет-обучения. Сервер интернет-обучения предоставляет возможность студенту (пройдя аутентификацию) изучать материалы через Интернет и пройти тестирование, как для самоподготовки (демонстрационное), так и итоговое. Сервер интернет-обучения используется также при проведении контроля качества обучения, при этом, закончив тестирование, студент сразу видит свои результаты.

Проведение видеозанятий предполагает, что преподаватель подготовил в электронном виде файлы, слайды, которые он будет комментировать, и тексты комментария в отдельном файле. Преподаватель читает лекции в соответствии с темами учебного плана, которые записываются на сервер и будут просмотрены студентами в строго установленное для них время. Слайды и тексты после видеозанятий преподаватель отправляет студентам по группам и филиалам.

Весь учебный процесс (графики, расписания, учебные материалы, кураторы, адреса электронной почты кураторов и т. д.) отражается на информационно-образовательном портале, здесь размещены учебные планы, графики, расписания и т. п.

Первичное назначение портала – рекламировать сервис по дистанционному обучению, предоставляемый в вузе, с целью привлечения абитуриентов. Существенную роль играет на портале форум, на нем кураторы отвечают на вопросы студентов, предоставляют последние версии и изменения учебных материалов, а также студенты могут общаться между собой.

Форум дополняет общие почтовые ящики групп студентов.

Особое место в развитии информационных технологий занимают компьютерные классы в силу больших затрат на их приобретение и сопровождение. Особенность компьютерных классов заключается в необходимости для вуза тратить деньги на компьютеры, которые через 2–3 года устаревают.

Эффективным решением является собственный ноутбук студента, которым он пользуется во время учебы. Стоимость ноутбука для платного обучения может быть включена в стоимость обучения. Сокращение расходов может обеспечить схема кредитования оплаты ноутбука.

Внедрение предложенных этапов и подсистем дистанционных технологий обучения в Белгородском университете кооперации, экономики и права будет способствовать: повышению качества образования; совершенствованию организации учебного процесса; поддержанию конкурентных позиций вуза.

РОЛЬ ВИКЛАДАЧА У СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

С. Е. Мороз, аспірант

*Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка*

В Україні суспільний інтерес в останні роки спрямований на те, щоб вища освіта розвивалася в умовах рівного доступу, відкритості, інноваційності та діалогічності. Актуальними стають завдання впровадження дистанційних технологій навчання, які дозволяють підвищити ефективність підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності.

Із застосуванням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій в освіті, істотно змінюються вимоги і до педагогічної діяльності. Викладач перестає бути простим транслятором знань, жорстким організатором змісту й спрямованості навчальної діяльності вихованців. Акценти в його роботі зміщуються в бік педагогічно доцільної побудови освітнього середовища, яке сприяє досягненню передбачуваних навчальних результатів, а сам педагог виконує роль консультанта (тьютора), який надає

студентам на їхнє прохання необхідну допомогу в процесі реалізації самостійної пошукової навчальної діяльності.

Поява на ринку праці нових професій значно ускладнює роботу педагогів, оскільки, для належної організації процесу навчання, вони повинні виступати в якості експертів відповідної професійної галузі. Наприклад, товарознавці-експерти у митній справі, освоюють нову професію митного брокера (декларанта). Як навчити товарознавця декларувати товари? Хто зможе це зробити? Нажаль, педагогічні умови підготовки товарознавців до митно-брокерської діяльності не розроблені у повній мірі. Тобто, для досягнення мети у даному випадку потрібні не стільки викладачі, скільки тьютори, які разом зі студентами будуть обговорювати програму їх навчання, розбирати різні кейс-стаді, аналізувати досвід роботи митних брокерів.

У рамках даного процесу для досягнення мети можуть створюватися дослідницькі групи, дослідно-експериментальні майданчики на базі діючих підприємств, візуальні засоби узагальнюючого характеру.

Рис. 1. Локальна версія курсу ТНЗЕД, яка використовується в ПУЕТ для дистанційного навчання товарознавців

Для успішної взаємодії тьютора і студента у процесі реалізації освітньої програми необхідний науково-методичний комплекс тьюторського супроводу, орієнтований на професійний і особистий розвиток студента. Отже, потрібна адаптація наявних

традиційних навчальних матеріалів для викладання в умовах дистанційного навчання, яка не може бути здійсненою без використання викладачем технологій педагогічного дизайну (instructional design).

Педагогічний дизайн використовує мультимедіа не просто у якості доповнення до основного матеріалу, а як засіб, що працює на змістовну частину навчання, як інструмент залучення уваги, формування мотивації продовжувати навчання.

Створення дистанційних курсів потребує налаштування під авторську методику викладання. При цьому обов'язково враховуються зміст курсу, послідовність та способи викладення матеріалу, методи та прийоми проведення практичних завдань, перевірки знань та інші навчальні заходи. Технологія педагогічного дизайну націлена на створення єдиної освітньої системи з урахуванням мети навчання, змісту навчального матеріалу та інструментів, доступних для передачі знань.

Підготовка електронних навчальних посібників вимагає вільного володіння тьютором навчальною дисципліною, сучасними інформаційними та освітніми технологіями, а також спеціальними знаннями у галузі педагогічного дизайну. Якісно створені дистанційні курси спрощують засвоєння відповідних дисциплін та забезпечують індивідуальний характер навчання.

Таким чином, роль викладача у системі дистанційної освіти, на нашу думку, полягає у створенні умов для комфортного та результативного індивідуального навчання студентів.

Встановлюючи зв'язок між педагогікою і технологіями, викладач ВНЗ може знаходити нові форми оновлення, удосконалення та розвитку освітнього процесу.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

*Л. М. Коваль, к.е.н; І. С. Делик, к.пед.н.
Хмельницький кооперативний торговельно-економічний
інститут*

Дистанційне навчання дає можливість навчатися у власному часовому темпі за індивідуальним планом, що сприяє більшій

відповідальності та самостійності студента й багато в чому ґрунтується на його бажанні та необхідності мати професійні знання та вміння.

У дистанційному навчанні комп'ютерні засоби та активні методи навчання є основою організації навчального процесу. Вибір форм і методів навчання в умовах дистанційної освіти зумовлений певними технологічними особливостями навчального процесу, що пов'язано з використанням комп'ютерних мереж у режимі електронної пошти та Інтернету.

Дистанційне навчання має бути цілісним, синтетичним, інтегрованим, гнучким, із широким застосуванням нових інформаційних технологій, що використовуються у трьох основних напрямках: для подання навчальної інформації, організації продуктивної самостійної навчально-пізнавальної діяльності, контролю навчальних досягнень студентів.

Результати аналізу науково-педагогічної літератури дозволяють зробити висновок, що до основних принципів дистанційного навчання відносяться:

1) комп'ютеризація – перша принципово необхідна умова для реалізації дистанційної форми навчання;

2) навчання без перешкод – відстань «студент – освітня установа» не може бути перешкодою для процесу навчання;

3) гнучкість навчального процесу – можливість вибору зручного графіка навчання та адекватного темпу опрацювання матеріалу;

4) модульність – кожна навчальна дисципліна поділяється на певну кількість змістовних модулів; порядок їх вивчення відповідає індивідуальним потребам студента;

5) паралельність – навчання у разі потреби може збігатися з професійною діяльністю;

6) активний зворотний зв'язок – можливість постійного спілкування з викладачем-консультантом, обміну інформацією з метою своєчасної корекції набутих знань;

7) динамічність – розкриття можливостей студентів щодо самовизначення у майбутній професійній діяльності.

Для сприяння кращому засвоєнню навчального матеріалу та надання необхідної організаційної, методичної та іншої допомо-

ги до студента прикріплюється викладач-координатор (консультант) за напрямом або дисципліною. Взаємодія викладача-координатора (консультанта) зі студентами дистанційної форми навчання, організованої на базі мережі Інтернет, здійснюється у формах: індивідуальне листування зі студентами електронною поштою; розповсюдження інформаційних матеріалів та листування з усією віртуальною навчальною групою одночасно за допомогою списку розсилання; консультаційна допомога при проведенні навчальних проектів та вирішенні проблемних питань у рамках навчального плану; проведення контрольних заходів.

Необхідною умовою ефективної самостійної навчальної роботи студента при дистанційному навчанні є якісне сертифіковане дидактичне забезпечення. Це комплекс різноманітних видів змістовної навчальної інформації, розроблений з урахуванням вимог психології, педагогіки, інформатики та інших наук і виконаний на різноманітних носіях (паперових, магнітних, плівкових тощо).

Один з варіантів комплексу дидактичного забезпечення можна продемонструвати у вигляді трьох блоків: інформаційно-змістовного; контроль-комунікативного; корекційно-узагальнюючого.

Інформаційно-змістовний блок забезпечує реалізація організаційної та навчальної функції.

Контроль-комунікативний блок забезпечує здійснення навчальної, контролюючої, комунікативної, організаційної та рефлексивної функції.

До корекційно-узагальнюючого блоку (результати педагогічного моніторингу рівня засвоєння навчального матеріалу) входять: підсумкові результати навчальної роботи студента, діагностика навчально-пізнавальної діяльності, аналіз результатів різноманітних видів контролю. Цей блок забезпечує реалізацію таких функцій: організаційної, коректувальної, комунікативної, рефлексивної, прогнозованої.

Зазначені блоки комплексу дидактичного забезпечення дистанційного навчання не є ізольованими програмними елементами.

тами, а створюються та підтримуються об'єктно-орієнтованою програмою типу Windows.

Одночасно зі створенням інформаційно-предметного середовища формується й методичний комплекс.

Таким чином, система дистанційної освіти доповнює очні та заочні форми навчання, не виступаючи їх антагоністом.

АКТУАЛІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ГЛОБАЛЬНОЇ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Я. А. Мудра – Рудик

Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут

Світова телекомунікаційна інфраструктура сьогодні дає можливість створення систем неперервної освіти, всезагального обміну інформацією незалежно від часових і просторових поясів. І як наслідок, дистанційна освіта, яка досить динамічно розвивається закордоном і в Україні зокрема, стає однією з найефективніших систем підготовки спеціалістів. Це якісно нова система освіти, яка ґрунтується на принципах самостійного навчання студента, а також сучасних методиках навчання. Асоціація дистанційної освіти США визначає дистанційне навчання як «отримання знань і вмінь шляхом інформатизації навчання, включаючи різноманітні технології та інші форми навчання на відстані».

За даними ЮНЕСКО, у всьому світі нараховується 600 млн студентів і з них 30 млн (кожний двадцятий) навчається в системі дистанційного навчання. Тому важливість вдосконалення інструментів дистанційного навчання, що залишається актуальним питанням.

Розглядаючи сучасні тенденції в системі дистанційного навчання, в першу чергу необхідно відмітити глобальний масштаб впровадження комп'ютерних і мережевих технологій у навчальний процес. Окрім цього, характерні зміни освітньої парадигми і розширення навчальної аудиторії. Вдосконалюються навчальні

електронні курси, збільшуються можливості вибору навчальних програм, прискорюються терміни впровадження інноваційних методів навчання.

Особливо актуальним питанням протягом двох останніх років є поєднання навчальних програм ВНЗ з дистанційними корпоративними програмами підприємств. Відповідно до досліджень e – Business Communication Association (eBCA), дистанційне навчання через Інтернет (E-Learning) найбільш поширене серед випускників вищих навчальних закладів, які, отримуючи фахову підготовку на випускних курсах, паралельно навчаються на курсах корпоративних програм з отриманням сертифікатів про закінчення. Як показує практика, власники підприємств досить активно працевлаштовують спеціалістів, які навчалися за програмами кваліфікаційної підготовки на корпоративних дистанційних курсах. Курси розроблені за методом асинхронного навчання. Технічно програмістом поділено частини навчального матеріалу на керовані інформаційні блоки, доповнені аудіо/відео кліпами та графічними матеріалами з покроковими інструкціями щодо виконання. Використання системи FAQ дозволяє забезпечити безпосередній зв'язок з навчальним центром та куратором-тьютором. Не новітня, проте практично перевірена система кейс-технологій містить не лише комплекс інформаційних даних для успішного навчання, а й індивідуально розроблені стартові платформи для кожного студента-початківця.

Ще однією популярною системою навчання, яка вдосконалилася в процесі глобальної інформатизації, є система «Бізнес-тренінгів он-лайн», яка охопила всі сильні і слабкі сторони E-Learning. Ця форма навчання поєднала в собі головні плюси як стаціонарного, так і дистанційного навчання. Тренінг складається з 3-х частин: опрацювання теоретичного матеріалу індивідуально, проходження он-лайн тестування і вирішення послідовно сформованих етапів практичного завдання, і обговорення в он-лайн режимі проблемних питань з професійними бізнес-тренерами, колегами.

На системі бізнес-тренінгу впроваджено інформаційну платформу – інтернет-технологію російської компанії «Битол», яка

поєднує індивідуальне дистанційне навчання і тренінги на основі інтернет-конференції (вебінарів) учасників. Особливості платформи полягають в тому, що після певного проміжку часу який надано для самопідготовки, у визначений час студенти зустрічаються на навчальній платформі з куратором зустрічі і своїми одногрупниками та обговорюють поставлену проблему. Специфікою такої системи є те, що без попередньої підготовки студент не матиме теоретичного підґрунтя для участі у дискусії і перебуватиме в інформаційному вакуумі. Якщо учасник не братиме участі в обговоренні, не буде здійснено проміжне оцінювання його знань. Дана система користується великою популярністю саме на корпоративних дистанційних курсах.

Таким чином, підбиваючи підсумок, необхідно зазначити, що глобальна інформатизація суспільства завдяки мережі Інтернет повністю реорганізувала систему дистанційного навчання в систему он-лайн режиму і в перспективі, ймовірно, призведе до того, що така форма може стати провідною системою навчання майбутнього.

ПРОБЛЕМИ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ: УКРАЇНСЬКІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАКТИКА

О. С. Дзяна

*Хмельницький кооперативний торговельно-економічний
інститут*

Запровадження дистанційного навчання в Україні розпочалося значно пізніше, ніж у країнах Західної Європи, і тому перебуває у стадії постійного вдосконалення.

Дистанційна освіта – це технологія, що базується на принципах відкритого навчання, широкого використання комп'ютерних навчальних програм різного призначення та сучасних телекомунікацій з метою забезпечення навчальним матеріалом за місцем перебування студентів.

До переваг дистанційної освіти відносять: економність, доступність, самостійне визначення темпу навчання, свободу і

гнучкість, мобільність, незалежність від місця перебування, навчання без відриву від виробництва. Серед недоліків – відсутність можливості контролю процесу навчання, а отже й об'єктивного оцінювання знань. Проаналізуємо зарубіжний досвід застосування механізмів оцінювання знань студентів (див. табл. 1).

Таблиця 1

**Системи оцінювання знань студентів у процесі
дистанційного навчання**

Країни	Механізми оцінювання
ВНЗ Велико-британії	У формі письмових і проектних робіт у кінці курсу, порівняння оцінок з поточним тестуванням з метою отримання кінцевого результату перевірки знань.
ВНЗ Нідерландів	Кожний дистанційний курс завершується екзаменом (письмовий або комп'ютеризований, очно або віртуально). Екзамен може відбуватися у кількох формах: кінцевий проект або стаття, тест із множинним вибором або відкритий тест у формі письмового твору чи усного тесту.
ВНЗ Туреччини	Проводяться лише екзамени з множинним вибором.
ВНЗ Польщі	Складають екзамени двічі в письмовій формі в центрах дистанційного навчання. Якщо студенти не склали іспит, то можуть повторно скласти їх разом зі студентами стаціонару, тому що вимоги до екзаменів для всіх форм навчання однакові.
ВНЗ Румунії	Оцінювання успішності студентів відбувається у присутності професора у формі письмового екзамену, написання статті, письмового тесту в кінці семестру або коротких статей чи тестів, які проводяться впродовж семестру однаково як для студентів денного, так і дистанційного навчання.
ВНЗ Іспанії	Проводиться постійне вибіркове оцінювання студентів упродовж семестру, від якого можна відмовитись. Результати оцінювання курсу – це сума результатів поточного оцінювання і кінцевого екзамену. Студенти, які відмовилися від постійного оцінювання, можуть скласти тільки кінцевий екзамен із вивченого курсу.

Країни	Механізми оцінювання
Віртуальний університет Кентуккі	Оцінюванням займається провайдер навчального закладу, який постійно оцінює студентів університету різними способами і подає результати комісії, яка проводить загальне оцінювання коледжів при Південній асоціації для коледжів і шкіл. Викладач у процесі оцінювання не задіяний.
Університет і західних губернаторів (УЗГ)	Оцінюються практичні навички, та рівень професійної компетентності. У цьому випадку якість знань відображає список з описом компетентності студентів після вивчення відповідних дистанційних курсів, які вони продемонстрували під час оцінювання їхніх знань. Студент може отримати відповідний ступінь або сертифікат, продемонструвавши за допомогою оцінювання, що він навчився робити, опанувавши ці кредити в УЗГ та інших освітніх закладах.
ВНЗ Росії	Оцінюється рівень теоретичних знань. Використання тестового контролю, оцінювання практичних та лабораторних робіт, екзамену. Оцінювання проводиться безпосередньо (студенти складають іспити в присутності викладача) та опосередковано (он-лайн).
ВНЗ України	Згідно з положенням про дистанційне навчання, затвердженим МОН України, оцінювання знань студентів дистанційного навчання контрольні заходи передбачають самоконтроль, вхідний, поточний, рубіжний та підсумковий контроль, основною формою якого є тестування, оцінювання практичних та лабораторних робіт, складання іспитів та заліків.

Отже, аналіз використання системи оцінювання знань студентів у процесі дистанційного навчання довів, що увага звертається (в переважній більшості) лише на засвоєння теоретичних знань (у письмовій формі (поточне, творче, підсумкове тестування, твір), усної (тести, екзамени), і рідко – практичні уміння та навички (оцінювання компетентності студентів під час виконання певних завдань на основі засвоєних знань), що зна-

чно знижує якість професійної компетенції випускників дистанційного навчання.

Аналогічна ситуація простежується й в Україні. Тому проблема комплексного оцінювання професійної компетентності студентів у процесі дистанційної освіти потребує більш детального дослідження.

ПРИМЕНЕНИЕ ДИСТАНЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБРАЗОВАНИИ

*С. В. Ожог; Н. В. Колос, к.э.н., доцент
Белгородский университет кооперации, экономики и права*

Интернет – глобальная компьютерная сеть, охватывающая все мировое информационное пространство, на сегодняшний день насчитывает порядка миллиарда пользователей. Интернет предоставляет уникальные возможности дешевой, надежной, конфиденциальной связи по всему миру. Это удобно для фирм, имеющих свои филиалы по всему миру, транснациональных корпораций, пользователей, желающих получить образование в любой сфере, самосовершенствоваться. Под использованием Интернет в образовании понимается применение интернет-технологий для решения многообразных образовательных задач: обучения, изучения и управления образовательным процессом.

Исходя из индивидуальных особенностей каждого обучающегося, необходимо применять разнообразные методы обучения, например, лекции, дискуссии, самообучение, наставничество, группы по интересам, метод проектов, case-технологии, форум, интернатура, программные библиотеки, ролевые игры и др. Сначала определяются цели и задачи обучения, только затем выбираются конкретные технологии достижения целей. При этом одна и та же технология может быть использована для разных видов образовательной деятельности.

Дистанционное обучение – это способ обучения на расстоянии, при котором преподаватель и обучаемые физически находятся в различных местах. Дистанционное обучение является формой получения образования, наряду с очной и заочной, при

которой в образовательном процессе используются лучшие традиционные и инновационные методы, средства и формы обучения, основанные на компьютерных и телекоммуникационных технологиях.

Технологии дистанционного обучения должны обеспечивать доставку обучаемым основного объема изучаемого материала, интерактивное взаимодействие обучаемых и преподавателей в процессе обучения, предоставление студентам возможности самостоятельной работы по усвоению изучаемого материала, а также оценку их знаний и навыков, полученных ими в процессе обучения. Используемые сегодня технологии дистанционного обучения можно разделить на три большие категории: неинтерактивные (печатные материалы, аудио-, видео-носители), средства компьютерного обучения (электронные учебники, компьютерное тестирование и контроль знаний, новейшие средства мультимедиа), видеоконференции (развитые средства телекоммуникации по аудиоканалам, видеоканалам и компьютерным сетям).

Очень полезная дистанционная технология обучения – видео. Видеоматериалы позволяют огромному числу студентов прослушивать лекции лучших преподавателей.

Мощной технологией дистанционной обучения, позволяющей хранить и передавать основной объем изучаемого материала, являются электронные учебники и справочники, как обычные, так и записанные на лазерных дисках CD-ROM. Такие технологии дистанционного обучения позволяют приспособить существующие курсы к индивидуальному пользованию, предоставляют возможности для самообучения и самопроверки полученных знаний.

Интерактивная видеоконференция сегодня является одним из эффективных средств дистанционного обучения, общения, максимально приближенного по своим параметрам к реальному. В области образования видеоконференция стала обычным, все чаще используемым средством при переподготовке и повышении квалификации специалистов, самообразовании, для профильной школы, для обучения людей с ограниченными возможностями по здоровью.

Методика дистанционного обучения, сочетающая традиционные методы общения преподавателя и студентов на лекциях и семинарах в аудитории, и синхронные (одновременные) и асинхронные (с задержкой во времени) контакты через Интернет, стала популярной. Основной идеей методики дистанционного обучения является создание учебной информационной среды, включающей компьютерные информационные источники, электронные библиотеки, видео- и аудиотеки, книги и учебные пособия.

В 1994 году при Московском государственном университете экономики, статистики и информатики (МЭСИ) был открыт институт дистанционного образования – первый в России. В Белгородском университете кооперации, экономики и права (БУКЭП) используется в образовательном процессе система дистанционного обучения (СДО) «Прометей 4.3». Она поддерживает так называемую смешанную модель обучения: Интернет-технологии используются в качестве поддержки традиционного образования. Часть занятий и контрольные мероприятия могут проводиться он-лайн, ресурсы СДО могут также использоваться для групповых коммуникаций.

ХАРАКТЕРНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ КАК РАДИКАЛЬНО НОВОЙ ФОРМЫ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ ИНФОРМАЦИИ

А. Н. Агаева, к.э.н., доцент

Белгородский университет кооперации, экономики и права

Основная цель применения дистанционного обучения заключается в повышении квалификации и профессиональном росте персонала предприятий и организаций на основе повышения качества обучения, унификации знаний и подведения к единым корпоративным стандартам, использования современных информационных технологий.

Дистанционное обучение как специальная форма учебно-воспитательного процесса имеет целый ряд характерных особенностей, к числу которых обычно принято относить:

1. Гибкость, которая проявляется в возможности каждого

студента направлять на учебу столько своих временных и финансовых ресурсов, сколько ему лично необходимо для освоения курса, дисциплины и получения необходимых знаний по выбранной специальности.

2. Модульность, означающая заложенный в учебный процесс модульный принцип, что позволяет из набора независимых учебных курсов формировать учебный план, отвечающий индивидуальным или групповым потребностям.

3. Параллельность отражающая возможность совмещения основной профессиональной деятельности с учебной.

4. Дальнодействие, выражающее отсутствие препятствий для эффективного образовательного процесса, связанных территориальной удаленностью от места нахождения обучающегося до образовательного учреждения.

5. Асинхронность, которая подразумевает тот факт, что в процессе обучения преподаватель и обучающийся могут реализовывать технологию обучения независимо друг от друга во времени, т. е. по удобному для каждого расписанию и в удобном темпе, однако в пределах некоторых ограничений.

6. Охват или массовость, так как количество обучающихся не является критичным параметром.

Студенты имеют доступ ко многим источникам учебной информации (электронным библиотекам, базам данных), а также могут общаться друг с другом и с преподавателем через сети связи или с помощью других средств ИТ.

7. Рентабельность, под которой подразумевается экономическая эффективность дистанционного обучения, в основном за счет более эффективного использования существующих учебных площадей и технических средств, а также представления более концентрированного и унифицированного содержания учебных материалов и ориентированности технологий дистанционного обучения на большое количество обучающихся и других факторов.

8. Роль преподавателя, когда на него возлагаются такие функции, как координирование познавательного процесса, корректировка преподаваемого курса, консультирование, руководство учебными проектами и т. д. Взаимодействие с обучающи-

мися осуществляется, в основном, асинхронно с помощью электронной почты или других систем связи. Допускаются и приветствуются также и очные контакты.

9. Субъект обучения или обучающийся. Эта особенность проявляется в исключительной самоорганизации, трудолюбии и определенном стартовом уровне образования.

Кроме перечисленного, обучение взрослых людей имеет ряд принципиальных особенностей:

- немедленное применение полученных знаний на практике;
- ориентация в обучении на решение проблемы;
- планирование учебного процесса осуществляется совместно с обучающимся;
- определение потребностей обучения совместно с обучающимся;
- формулирование целей обучения совместно с обучающимся;
- учебная деятельность взрослого человека представляет собой технологию поиска новых знаний на основе опыта;
- совместное определение новых учебных потребностей, совместная оценка программ обучения.

Таким образом, динамика современной жизни вызывает потребность в эффективных системах дистанционного обучения, отвечающих следующим потребностям: учиться в индивидуальном режиме, независимо от места и времени; получать обучение непрерывно и по индивидуальной траектории, в соответствии с высокими принципами открытого образования; возможность реализовать права человека на непрерывное образование и получение информации. Система дистанционного обучения отвечает всем вышеперечисленным требованиям.

ОСОБЕННОСТИ И НЕОБХОДИМОСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ МЕТОДОВ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ НАРЯДУ С ТРАДИЦИОННЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ МЕТОДАМИ

О. И. Мишунина, аспирант

Белгородский университет кооперации, экономики и права

В настоящее время актуализируются вопросы образования и повышения квалификации специалистов различного уровня под-

готовки. Тенденции современного рынка труда, ориентирующие кандидатов на перманентное совершенствование знаний, умений и навыков формирует спрос на образовательные услуги, что подразумевает создание способа удовлетворения данного спроса – применение методов дистанционного обучения.

В настоящее время существует значительный интерес к дистанционному обучению, особенно с использованием интернет-технологий. В связи с ростом наукоемких технологий и технического прогресса, а так же с появлением новых специальностей растет потребность людей в получении знаний: в повышении квалификации, переподготовке и дополнительном профессиональном образовании. При этом растущий динамизм профессиональной жизни вызывает потребность в современных удобных учебных системах. Развитие сети Интернет открывает новые возможности дистанционного образования, при которых студенту обеспечиваются как возможности, свойственные очному обучению, так и целый ряд дополнительных, возникших в связи с развитием современных информационных технологий.

Дистанционное обучение – это технология профессионального повышения квалификации, в значительной степени ориентированная на индивидуальные потребности обучаемых и их уровень подготовки.

С развитием информационных систем и технологий появилась возможность удовлетворения потребностей в образовательных программах различных категорий слушателей. Возможность получать знания в удобное время, без отрыва от рабочего процесса является привлекательной для многих потенциальных абитуриентов. Дистанционное обучение предполагает получение знаний на расстоянии с использованием современных технологий, основной из которых на сегодняшний день является Интернет.

Однако, формы дистанционного обучения различны. Так, среди средств технологической поддержки выделяют:

1. Кейс-технологии
2. ТВ-технологии
3. ИТ-технологии.

Наиболее простой формой дистанционного обучения является метод кейс-технологии, при котором формируется базовый

пакет учебных и методических материалов, который направляется слушателю для самообучения. Данный метод предполагает так же периодические консультации с преподавателями учебного учреждения. Как правило, консультации проводят в оговоренные дни в учебном заведении.

ТВ-технологии наиболее интерактивная форма обучения, которая заключается в прослушивании лекций с помощью телевизионных приемников. В ТВ-технологиях для передачи телевизионных сигналов обычно используется спутниковая связь. Отсутствие обратной связи от обучаемых к лектору является очевидным недостатком данных технологий. Тем не менее, продолжается разработка учебных курсов в соответствии со стандартом цифрового телевидения. В дальнейшем, планируется использовать технологии WebTV, позволяющие с помощью декодера принимать учебные программы через интернет непосредственно на домашний телевизор. По мере интеграции информационных технологий и увеличения сети Internet, а так же количества пользователей данной сети, все большее распространение получают сетевые технологии.

Наличие данной технологии, безусловно, наиболее удобный способ обучения для студентов. Данная форма обучения предполагает доступ к предварительно сформированным базам учебных и методических материалов, а так же возможность видеоконференций. Основное преимущество данной технологии заключается в возможности двухстороннего обмена информацией и установлением коммуникационных связей между лектором и студентом, не смотря на удаленность расстояния.

Данный метод не опровергает предыдущие, а создает возможность применения элементов других образовательных технологий наряду с ИТ-технологиями. Так, студенты могут получать ряд учебных пособий в виде сформированных кейсов, а отдельные телевизионные лекции в записи на внешнем носителе информации.

Таким образом, применение прогрессивных форм обучения положительно отразится на качестве и уровне образования студентов, а так же позволит повысить заинтересованность обучаемых в учебном процессе.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИИ ПРЕПОДАВАНИЯ ДИСЦИПЛИН С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ СОВРЕМЕННЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ПРОДУКТОВ

Л. Г. Гребеник, к.э.н., доцент

Белгородский университет кооперации, экономики и права

Важное значение для подготовки студентов играет информатизация учебного процесса. Информатизацию необходимо внедрять всем кафедрам университета, что позволит повысить конкурентоспособность университета на рынке образовательных услуг.

Для повышения качества обучения студентов необходимо применять информационные технологии. Для этого в вузе целесообразно создавать соответствующие педагогические условия, направленные на формирование информационной культуры преподавателей, совершенствование подготовки студентов по информатике и развитие учебно-материальной и информационной базы.

Стремительное развитие информатизации российского общества, электронных средств массовой информации, новых технических средств и телекоммуникаций вносит немало инновационного в содержание и методику обучения в образовательных учреждениях высшего профессионального образования. В связи с этим в настоящее время актуальной является проблема организации обучения студентов высших учебных заведений с применением информационных технологий.

Под информационными технологиями понимается совокупность технических и программных средств сбора, обработки, хранения и передачи информации.

Анализ педагогического опыта и научной литературы показывает, что с помощью информационных технологий возможно более эффективно решать следующие задачи обучения:

- 1) архивное хранение больших объемов информации;
- 2) относительно легкий доступ к источникам информации и поиск необходимых данных;
- 3) передача информации;

4) многократное повторение фрагментов учебного материала, усвоение которых вызывает наибольшие трудности у обучающихся;

5) управление отображением на экране монитора моделей вымышленных и реальных объектов, явлений, процессов;

6) автоматизация процессов вычислительной и информационно-поисковой деятельности преподавателей и студентов.

Кроме решения выше перечисленных задач обучения, важным достоинством информационных технологий является возможность накапливать и классифицировать допускаемые обучающимися ошибки, выяснить причины их возникновения. Они же способствуют, при необходимости, корректировке содержания, организации и методики обучения студентов.

Отличительной чертой применения информационных технологий в процессе обучения является разнообразие форм представления информации: тексты, таблицы, графики, диаграммы, аудио- и видеофрагменты, а также их сочетание. Такая мультимедийность создает психологические условия, способствующие лучшему восприятию и запоминанию учебного материала с включением подсознательных реакций обучающихся.

В университетах внедряются современные мультимедийные технологии в учебный процесс. Наличие значительного числа мультимедийного оборудования позволяет уже сегодня большую часть учебных занятий проводить на более высоком профессиональном уровне и делает доступными новые инновационные решения педагогических задач преподавателями.

Важным и перспективным направлением развития системы образования является широкое внедрение методов дистанционного обучения на основе использования современных педагогических информационных телекоммуникационных технологий.

Сегодня трудно представить какой-либо университет, не использующий систему управления бизнес-процессами. Он получает полную свободу в управлении ресурсами, управлении логистическими процессами, персоналом, бухгалтерией, финансами и т. д.

Одним из направлений единой информационной среды является создание Галактика, 1С: Управление торговлей 8.

Данная программа дает возможность студентам работать со сложными заданиями, что позволит внедрить их фундаментальные знания в практику. Для этого используется имитация виртуальных предприятий. Виртуальные учебные предприятия позволяют имитировать деятельность различных предприятий в университете в рамках единой программы.

Система «1С: Управление торговлей 8» позволяет в комплексе автоматизировать задачи оперативного и управленческого учета, анализа и планирования торговых операций, обеспечивая эффективное управление современным торговым предприятием.

Конфигурация позволяет вести оперативный учет наличия и движения товаро-материальных ценностей и денежных средств, оценивать состояние взаиморасчетов с контрагентами, управлять коммерческими и финансовыми бизнес-функциями.

В настоящее время одной из перспективных программ является также программа – Project Expert. Project Expert – это разработка бизнес планов и оценка инвестиционных проектов, разработка бизнес-планов, оценка и реализация инвестиционных проектов.

Таким образом, информатизация высшей школы является одним из инновационных направлений в настоящее время.

Литература

1. Шакаримова А. Б. Дистанционное обучение (опыт реализации в ВКГТУ) / А. Б. Шакаримова, Н. С. Криулько, О. М. Хегай ; под общей редакцией д.т.н., профессора Мутанова Г. М. – Усть-Каменогорск : ВКГТУ, 2006.

КОМПЕТЕНТНОСТНЫЙ ПОДХОД К ПРАКТИКО-ОРИЕНТИРОВАННОМУ ОБРАЗОВАНИЮ

Д. Н. Немыкин, к.э.н., доцент

Белгородский университет кооперации, экономики и права

В последние годы весьма эффективно развивается идея компетенций, которые рассматриваются как результат образования.

Еще совсем недавно результат образования рассматривался как удовлетворение потребности общества в специалистах оп-

ределенного количества и качества. Количество регулировалось планом приема и выпуска специалистов, количеством высших учебных заведений. Качество подготовки специалистов определялось посредством централизованно утверждаемых (Министерством высшего образования) учебных планов каждого вуза в отдельности. При этом главный акцент делался на подготовке технических специалистов для определенной отрасли промышленности. Даже подготовка экономистов привязывалась к инженерной подготовке – готовили инженеров-экономистов. Специалистов для гуманитарной области деятельности вообще готовили мало.

В последующем представление о результате образования изменилось. Результат образования стал рассматриваться как удовлетворение образовательных потребностей общества и личности. Это уже иной подход. Образовательные потребности – это не только потребности в специалистах для отраслей, это потребности обеспечения высокого общего образовательного уровня, возможность выбора формы и вида образования, это иная мотивация образования. Вот почему именно в этот период возникают идеи разнообразия видов образования (бакалавр, специалист, магистр), защиты Государственным стандартом гуманитарной и естественно-научной составляющих в образовательных программах, увеличение разнообразия специальной подготовки посредством специализаций, возможность выбора дисциплин самим студентом в плане индивидуализации образования, т. е. удовлетворения индивидуальных образовательных потребностей. Открытие негосударственных вузов также было вызвано помимо всего прочего пониманием результата образования как удовлетворение образовательных потребностей. Понимание качества образования – это значительный шаг вперед. Оно позволяет более эффективно и управлять образованием, и оценивать его уровень развития. Большое значение имеет и возникший научный подход к анализу тенденций образования, без которого сформулировать характеристики качества невозможно. Научный подход к пониманию качества образования, развиваясь уже по собственным закономерностям, привел к более глубоким

обобщениям в области результата образования. Появилась идея компетентности, которая включает не только качество образования, но и возможности реализации этого качества в профессиональной деятельности. Компетенции связывают возможности специалиста и условия реализации этих возможностей в профессиональной деятельности. Компетенции – это в определенном смысле использование полученного качества.

В строгой формулировке компетенции рассматриваются как комплекс сформированных в процессе образования или в результате накопленного практического опыта возможностей эффективного поведения в определенных жизненных ситуациях и в профессиональной деятельности.

Эти возможности определяются комплексом знаний, навыками и умениями, пониманием ситуаций и проблем, жизненной позицией, структурой ценностей, мотивацией поведения, готовностью к определенным видам и ролевой структуре деятельности. Все это формируется в процессе образования.

В современных условиях развития давать в результате образования только квалификацию оказывается недостаточным. Необходимо не только обеспечивать уровень профессиональной подготовки, но и характер социального существования в профессиональной жизни. Знания, навыки и умения должны быть дополнены и трансформированы в новое качество развитыми способностями, приобретенными ценностями и готовностью к различным ситуациям изменений. Именно это характеризуют компетенции, отражающие более высокий уровень развития образования.

Ориентация образования на новый его результат требует нового подхода к обеспечению качества образования, критериям его оценки, нового подхода к организации образовательного процесса и управления им. Эта идея отражается в содержании компетентностного подхода к образованию.

Компетентностный подход является пока еще завтрашним днем нашего образования. Но элементы его уже входят в задачи и проблемы реформирования образования. К будущему надо готовиться, тогда оно не будет неожиданным и труднодоступным.

ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ: СУЩНОСТЬ, ФОРМЫ, ПРЕИМУЩЕСТВА

С. М. Осадчая, к.э.н., доцент

Белгородский университет кооперации, экономики и права

Дистанционное обучение используют многие современные зарубежные высшие учебные заведения и центры подготовки специалистов. Некоторые из них позволяют студенту пройти полный цикл обучения, сдать экзамены и получить сертификат или диплом, практически не вставая из-за своего домашнего компьютера.

Дистанционное обучение является формой получения образования, при которой лучшие традиционные методы, средства и формы обучения сочетаются с применением компьютерных и телекоммуникационных технологий. Дистанционное обучение ориентировано на большие потоки обучаемых, поэтому залогом успеха является эффективное управление учебным процессом.

Основной целью дистанционного обучения является предоставление студентам непосредственно по месту их жительства возможности освоения основных или дополнительных профессиональных образовательных программ посредством использования в учебном процессе инновационных педагогических и информационных технологий.

Дистанционное обучение обладает следующими основными характеристиками:

- разрыв между студентом и преподавателем в пространстве и времени;
- определяющая роль самообразования, так как основную часть учебного курса студент изучает самостоятельно;
- интерактивность, поскольку обязательным элементом является взаимодействие студента с преподавателем в процессе обучения посредством электронной почты, телефонных переговоров, очных встреч;
- построение образовательного процесса на базе инновационных педагогических и информационных технологий;
- полное методическое обеспечение учебного процесса, так как все необходимые учебные и методические материалы предоставляются студенту до начала обучения;

- возможность самостоятельного планирования времени изучения материала (сокращение или увеличение сроков обучения);
- сокращение стоимости обучения.

Дистанционная форма – это и не аналог заочной формы обучения, так как здесь предусматривается, в отличие от заочной формы, постоянный, систематический контакт с преподавателем, с другими учащимися кибераудитории. В этой системе так же, как и в других образовательных системах предусматривается наличие всех компонентов (цели, задачи, содержание, методы, организационные формы, средства обучения), но реализуются они специфическими средствами интернет-технологий, принципиально отличающимися от тех, которые используются в системе заочного обучения. Дистанционное обучение, осуществляемое с помощью компьютерных телекоммуникаций, может иметь следующие формы занятий:

Чат-занятия – учебные занятия, осуществляемые с использованием чат-технологий. Они проводятся синхронно, то есть все участники имеют одновременный доступ к чату.

Веб-занятия – дистанционные уроки, конференции, семинары, деловые игры, лабораторные работы, практикумы и другие формы учебных занятий, проводимых с помощью средств телекоммуникаций и других возможностей сети Интернет.

Телеконференции проводятся, как правило, на основе списков рассылки с использованием электронной почты.

Таким образом, дистанционное обучение – новый, современный, доступный и эффективный способ получения образования. Он объединяет все достоинства традиционных методов обучения. Для получения необходимых знаний достаточно использовать компьютер и выйти в Интернет. Слушатель может сам выбирать удобные для него время и интенсивность занятий. Обмен информацией между преподавателем и студентом осуществляется с использованием электронной почты, аудио- и видеоконференций, а также различных программных, в том числе и мультимедийных приложений. Все эти современные средства позволят максимально использовать творческий потенциал студента и преподавателя.

ПРОБЛЕМЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ КАК АКТУАЛЬНАЯ ЗАДАЧА СИСТЕМЫ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ

И. И. Ледовская, к.э.н., ст. преподаватель

Белгородский университет кооперации, экономики и права

Проблема качественной подготовки преподавателей дистанционного обучения сегодня стоит на первом месте среди проблем внедрения дистанционного обучения в образовательные учреждения.

В силу своей специфики дистанционное обучение предъявляет к квалификации преподавателя-тьютора повышенные требования.

Роль преподавателя-тьютора существенно отличается от роли преподавателя в аудитории. В традиционном обучении при помощи лекций передача знаний происходит от преподавателя к учащемуся, при этом активную роль выполняет лектор, а учащиеся в большинстве своем пассивны. В дистанционном обучении источником информации является сама среда, процесс обучения приобретает активный характер со стороны обучаемого. В связи с этим подготовка преподавателей является ключевой проблемой при создании системы дистанционного обучения.

Под подготовкой преподавателей к деятельности в системе дистанционного обучения следует понимать формирование и обогащение знаний, умений, навыков, а также установок, необходимых для успешного выполнения деятельности. Подготовка преподавателя-тьютора должна включать в себя следующие модули:

- основы информатики;
- работа в вычислительных сетях;
- особенности и технология дистанционного обучения;
- отличия тьютора и преподавателя традиционной системы;
- разработка учебных материалов в электронном виде;
- составление тестов и организация контроля в системе дистанционного обучения и др.

Однако следует уточнить, что преподаватель дистанционного

обучения – это не «виртуальный» преподаватель, работающий со студентами только в условиях интернета. Учитывая все большую интеграцию очных и дистанционных методов и технологий обучения, преподавателю дистанционного образования, придется работать в двух лицах – и очного преподавателя, и дистанционного.

К сожалению, на сегодняшний день, ни одно учреждение образования в России не занимается обучением преподавателей для системы дистанционного образования. Существующие на данный момент курсы являются, чаще всего, курсами повышения квалификации. В то же время за рубежом уделяют много внимания подготовке преподавателей для системы дистанционного обучения [1].

Большинство преподавателей считают, что научиться управлению дистанционным обучением означает изучить новое программное обеспечение или освоить компьютерные умения, то есть добавить возможности информационных технологий к привычной, традиционной системе обучения. Это ошибочное мнение. Успешное управление дистанционным обучением не может быть достигнуто за счет только имеющегося опыта работы в аудитории. Умений тьютора нельзя достичь только благодаря слушанию лекций или наблюдая, прежде всего потому, что они включают многие направления и обязанности, чаще всего не требуемые и потому отсутствующие в традиционном обучении.

Таким образом, в связи с применением инновационных технологий в сфере образования, основанных на современных информационных технологиях, происходят существенные изменения характера преподавательской деятельности, места и роли преподавателя в учебном процессе, его функций [2]. Изменение технологии обучения приводит к изменению форм и видов деятельности преподавателя и обучающегося. Развитие открытого образования требует оперативного решения задач подготовки специалистов для системы дистанционного обучения, что, в свою очередь, позволит вывести дистанционное обучение на принципиально новый уровень развития.

Литература

1. Кухаренко В. Н., Сиротенко Н. Г., Молодых А. С., Твердохлебова Н. Е. Дистанционный учебный процесс : учебное пособие / под ред. В. Е. Быкова, В. Н. Кухаренко. – К. : Милениум, 2005. – 292 с.
2. Тавгень И. А. Кадровое обеспечение организации дистанционного обучения / И. А. Тавгень // Использование информационных ресурсов и сетевых технологий обучения: Сб. тр. респ. науч.-практ. конф. / Белорус. нац. техн. ун-т. – Мн., 2002. – С. 33–35.

ОРГАНИЗАЦИЯ СИСТЕМЫ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ В ВУЗЕ

Л. Р. Яковлева, к.э.н., доцент

Белгородский университет кооперации, экономики и права

Современный этап развития российского общества связан с внедрением информационных технологий во все сферы человеческой жизни, в том числе в образование. В последнее время широкое распространение получило дистанционное обучение.

Дистанционное обучение традиционно рассматривается как взаимодействие учителя и учащихся между собой на расстоянии, отражающее все присущие учебному процессу компоненты (цели, содержание, методы, организационные формы, средства обучения) и реализуемое специфичными средствами Интернет-технологий или другими средствами, предусматривающими интерактивность [1, с. 17]. Учитывая развитие телекоммуникаций, можно согласиться с другой трактовкой дистанционного обучения, в которой оно рассматривается как целенаправленный процесс интерактивного (диалогового), асинхронного или синхронного взаимодействия преподавателя и студентов между собой и со средствами обучения, индифферентный к их расположению в пространстве и согласованный во времени [2, с. 8].

Дистанционное обучение представляет собой совокупность технологий, обеспечивающих доставку обучаемым основного объема изучаемого материала, интерактивное взаимодействие

обучаемых и преподавателей в процессе обучения, предоставление возможности самостоятельной работы по освоению изучаемого материала. Это специфичная форма обучения, несколько отличная от привычных форм очного или заочного обучения. Она предполагает иные средства, методы, организационные формы обучения, иную форму взаимодействия преподавателя и студента, студентов между собой. С ее помощью могут быть реализованы такие образовательные услуги, как подготовительные курсы; получение базового образования; продолжение или повышение профессионального образования; сертифицированные и контрактные программы, в том числе по заказам.

Общепризнано, что дистанционное обучение имеет ряд преимуществ по сравнению с традиционным [3]. Оно дешевле; эффективнее, т. к. студент сам устанавливает график занятий, темп обучения; более доступно в любой точке мира, т. е. достаточно только иметь компьютер и доступ в Интернет; перспективно.

Для реализации дистанционных образовательных технологий Белгородский университет кооперации, экономики и права располагает собственной системой видеоконференцсвязи с филиалами и системой дистанционного обучения. В соответствии с моделью университетского обучения создано единое информационно-образовательное пространство, которое включает всевозможные электронные источники информации (в т. ч. сетевые): виртуальную библиотеку, базы данных, консультационные службы, электронные учебные пособия и средства телекоммуникации. Кроме этого университет осуществляет сотрудничество с отдельными электронными библиотеками, что позволяет существенно расширить информационно образовательную среду.

Для организации дистанционного обучения необходимо создание электронных курсов, разработка дидактических основ дистанционного обучения, подготовка педагогов-координаторов. Электронная информационная база позволяет студентам дневной и заочной форм обучения самостоятельно готовиться к практическим занятиям, текущему и итоговому контролю знаний, приобретать дополнительные знания по изучаемым курсам, вы-

ходящие за рамки лекционных занятий. Используя методическую литературу, размещенную в СДО «Прометей» студенты могут не только дистанционно получать задания для самостоятельной работы, но и воспользоваться учебным материалом, необходимым для их выполнения.

Таким образом, дистанционное обучение должно создать максимально эффективные условия для повышения качества обучения. Системы дистанционного образования дают равные возможности всем людям независимо от социального положения в любых районах страны и за рубежом реализовать права человека на образование и получение информации.

Литература

1. Теория и практика дистанционного обучения : учеб. пособие для студ. высш. пед. учебн. заведений / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева ; под ред. Е. С. Полат // М. : Издательский центр «Академия», 2004.
2. Шакаримова А. Б. Дистанционное обучение (опыт реализации в ВКГТУ) / А. Б. Шакаримова, Н. С. Криулько, О. М. Хегай ; под общей редакцией д.т.н., профессора Мутанова Г. М. – Усть-Каменогорск : ВКГТУ, 2006.
3. Трайнев В. А. Новые информационные коммуникационные технологии в образовании / В. А. Трайнев, В. Ю. Теплышев, И. В. Трайнев. – М. : Дашков и Ко, 2009.

ФОРМУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО РЕСУРСУ З КООПЕРАТИВНИХ ДИСЦИПЛІН ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ТА ПРАЦІВНИКІВ КРЕДИТНИХ СПІЛОК

М. В. Аліман, к.е.н., доцент; **В. В. Гончаренко**, д.е.н., професор;
О.В. Корягін, к.е.н., доцент;
А. О. Пантелеймоненко, д.е.н., професор;
А. А. Пожар, к.е.н., доцент; **І. В. Тимошенко**, здобувач
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Широко відомо, що дистанційне навчання – це технологія, що базується на використанні комп'ютерних навчальних про-

грам різного призначення та сприяє створенню за допомогою сучасних телекомунікацій інформаційне освітнє середовище. З огляду на те, що його основу складає контрольована викладачами самостійна робота студентів, а перевагами є висока інформативність, доступність, ефективність та індивідуальність навчання, така технологія набуває у світі дедалі більшого поширення.

Говорячи про вітчизняну практику, слід згадати той факт, що дистанційне навчання, вже у продовж кількох років активно використовується ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (ПУЕТ) при вивченні «кооперативних» дисциплін, а також працівниками небанківських фінансових установ, передусім кредитних спілок, у процесі підвищення їх кваліфікації. При цьому слід зауважити, що викладачі дисциплін кооперативного циклу та ті з них, які здійснюють навчання працівників кредитних спілок, у своїй роботі використовують крім широковідомої платформи «Moodle» (що є базовою у ПУЕТі), свою оригінальну платформу (режим доступу: <http://cuedu.org.ua/ru>).

Остання базується на виявленні реального рівня знань, умінь та навиків через механізм вхідного тестування і формуванні на цій основі індивідуального навчального плану, який враховує всі прогалини у знаннях і містить необхідні змістовні матеріали та коментарі для їх усунення. Вона дозволяє студентам у відповідний час готуватися до складання іспитів; самостійно перевіряти рівень власних знань, брати участь у тематичних інтернет-семінарах та тренінгах з «кооперативних» дисциплін та мати доступ до великої спеціалізованої бібліотеки.

Допоміжним ресурсом для дистанційного вивчення студентами згаданих вище дисциплін є веб-сайт Полтавського регіонального центру досліджень і сприяння розвитку кооперації (ПУЕТ; режим доступу: <http://prcrp.puet.edu.ua/>), який забезпечує доступ до відповідних матеріалів кооперативних дисциплін та містить необхідну інформацію щодо організації дистанційного навчання для студентів. З його допомогою також можна отримати доступ до більш, ніж тридцяти міжнародних науково-практичних центрів країн світу, пов'язаних з дослідженням різних аспектів ко-

операції, що також стане у пригоді студентам, у процесі вивчення ними «кооперативних» дисциплін.

Найближчою перспективою формування названого електронного інформаційного ресурсу вбачається подальше удосконалювання дистанційного вивчення студентами дисциплін кооперативного циклу.

Література

1. Биков В. Ю. Технологія розробки дистанційного курсу : навч. посіб. / В. Ю. Биков, В. М. Кухаренко, Н. Г. Сиротинко, О. В. Рибалко; за ред. В. Ю. Бикова та В. М. Кухаренка. – К. : Міленіум, 2008. – 324 с.
2. Сисоєва С. О. Методологічні проблеми дистанційного навчання / С. О. Сисоєва // Вісник Академія дистанційної освіти. – 2004. – № 2. – С. 21–28.
3. Система дистанційної освіти та перевірки знань: Сервер інформаційних технологій кафедри Фундаментальних дисциплін АПБУ. – Режим доступу : <http://www.fdapbu.narod.ru>. – Заголовок з екрана.
4. Полтавський регіональний центр досліджень і сприяння розвитку кооперації: Веб-сайт. – Режим доступу : <http://prcsp.puet.edu.ua/>
5. Центр дистанційного навчання кредитних спілок та фінансових установ України: Веб-сайт. – Режим доступу : <http://cuedu.org.ua/ru>

НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЇ «ХМАРНИХ» ОСВІТНІХ СЕРВІСІВ ПРИ ВПРОВАДЖЕННІ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ

Є. І. Івченко, к.т.н, доцент; Д. О. Войтенко

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Вважаючи вищі навчальні заклади (ВНЗ) домінантою розвитку національної освіти, можна стверджувати, що розробка сучасних стратегій та технологій розвитку ВНЗ на основі впровадження та використання нових інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у даний час є доцільною і своєчасною. Застосу-

вання ІКТ об'єктивно зумовлене такими чинниками, як подальшою глобалізацією освіти та у сфері працевлаштування випускників, зростанням значення якості освіти, переходом до європейських та світових стандартів, ускладненням управління ВНЗ за рахунок випереджаючого зростання інформаційної складової навчання та постійного збільшення частки інформаційних продуктів і послуг у сукупному суспільному процесі підготовки фахівців тощо. Сьогодні вже зрозуміло, що впровадженню та використанню новітніх ІКТ для збереження, передачі та обробки даних при організації управління та електронного навчання у ВНЗ альтернативи немає.

«Ми живемо у світі, де економічний, політичний і культурний розвиток багато в чому визначається можливостями технологій, – констатував дослідник Мартін Гілберт» [1]. У дослідженнях [2], які виконала компанія Enterprise Strategy Group, визначено, що зростання обсягів даних є розповсюдженою причиною зниження ефективності діючих ІКТ. Але, упровадження новітніх ІКТ (наприклад віртуалізація даних або одночасна оптимізація ІТ інфраструктури і даних, хмарні обчислення тощо) підвищує окупність капіталовкладень ВНЗ. Сьогодні, в умовах нестабільної економічної ситуації, ВНЗ бажають зберегти і підтримати існуючі обіги підготовки фахівців, планують при цьому мінімально можливі витрати на власну ІТ-інфраструктуру систем управління та електронного навчання, які так чи інакше забезпечують їх діяльність. Щоб провести такі скорочення не деструктивно, а з можливістю повернення на попередні рівні або навіть розширення у посткризовий період сьогодні найбільш актуально упроваджувати у ВНЗ хмарні технології [3].

До переваг подібного підходу можна віднести наступне:

- можливість задіяти комп'ютер практично будь-якої конфігурації для виконання навчальних задач;
- відсутність прив'язки до місця навчання і можливість використовувати будь-який комп'ютер, який підключено до Internet;
- страхування від збоїв в роботі у випадку поломки комп'ютеру та можливість вести спільну роботу;
- низькі початкові інвестиції в ІКТ (не потрібно придбати обладнання та програмне забезпечення (ПЗ));

- оптимізація витрат (оплата за фактом використання);
- зменшення ризиків (ліцензії на ПЗ не треба ставити на баланс і лише сервіс-провайдер несе відповідальність за безперервність роботи послуги);
- масштабіруемість рішень (можна збільшувати або зменшувати кількість користувачів і додавати нові рішення);
- простота підтримки (оплата єдиної ІТ-послуги, до складу якої усе включено, та не треба турбуватись про стандартизацію ПЗ і навчання ІТ-співробітників використанню нових версій).

У доповіді висвітлено питання, щодо визначення сучасного стану і тенденцій розвитку використання хмарних технологій для систем управління та електронного навчання ВНЗ у країні, досвіду впровадження «хмар» в провідних країнах світу, розглянуто категорії хмарних обчислювань, запропоновано напрями впровадження та використання хмарних технологій як компоненти нових ІКТ для систем електронного навчання.

Підсумовуючи, зазначимо наступне, сьогодні майбутньому впровадження та використання хмарних технологій для систем управління та електронного навчання українськими ВНЗ альтернативи не має і це є інноваційним і пріоритетним напрямом їх розвитку, що забезпечить стабільність діяльності ВНЗ, їх конкурентоздатність в умовах сучасної економічної кризи.

Література

1. SOS! Человечество тонет в море информации [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kr.ua/daily/210211/267656/>.
2. Дюплесси Стив. Перспективы и преимущества эффективности информационных технологий. Отчет Enterprise Strategy Group. Февраль, 2009 / Стив Дюплесси // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pcweek.ru/white-papers/detail.ph?ID=119347#bwp>.
3. Демидов М. Среднему и малому бизнесу придется уйти в облака / М. Демидов // CNews [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cnews.ru/reviews/index.shtml?2011/05/16/440279>.

СУЧАСНІ МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ ФІТНЕСОМ

Н. А. Новицька, ст. викладач

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Студентський вік є сприятливий періодом для розвитку більшості основних рухових якостей, але в сучасних умовах підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах значно зростає потік навчальної інформації, ущільнюється добовий режим дня. У зв'язку з цим спостерігається зниження об'єму рухової активності студентів, що негативно впливає на стан фізичних і психічних можливостей, призводить до погіршення здоров'я та зниження показників фізичного розвитку. Першокурсники вже мають різноманітні відхилення у стані здоров'я та слабку фізичну підготовку, яка обумовлена недостатнім фізичним розвитком та функціональним станом організму.

Підвищити рівень фізичної підготовленості та здоров'я дозволяють заняття з фітнесу. Він сприяє вихованню потреби у фізичному самовдосконаленні та здоровому способі життя; формуванню системи теоретичних знань та практичних умінь в області фізичної культури; забезпеченню необхідного рівня професійної готовності майбутніх фахівців, що включає фізичну підготовленість, тренуваність, працездатність; повноцінному використанні засобів фізичної культури для профілактики заварювань, збереженню й зміцненню здоров'я.

Проте в умовах ВНЗ заняття фітнесом тривалість яких дві академічних годин на тиждень, забезпечують не більше 20–25 % необхідної рухової активності студентів і не в змозі в повній мірі вирішити завдання зміцнення здоров'я та засвоєння рухових навичок. Важливим резервом підвищення рівня рухової активності студентів є самостійні заняття фітнесом у вільний від навчання час. Постає необхідність у створенні системи, яка б інтегрувала теоретичний і практичний матеріал з фітнесу та координувала самостійні заняття студентів.

Аналіз науково-методичної літератури довів доцільність впровадження сучасних інформаційних технологій у фізичне виховання через можливість реалізувати вимоги навчальних програм

з допомогою позаурочної роботи студентів та зберегти аудиторні години для занять фізичними вправами. Найбільш ефективним є використання інтернет-технологій, зокрема освітніх фітнес програм, зважаючи на їх загальну доступність та простоту у користуванні. Ці програми вдало поєднують теоретичний, практичний матеріал та відеоуроки. Програми стають допоміжним засобом для координації самостійних занять фітнесом, сприяють кращому оволодінню матеріалом робить процес навчання більш гнучким, випереджаючим, варіативним та публічним через можливість його інтерактивного обговорення.

Комп'ютерні фітнес програми дозволяють вирішувати наступні задачі:

- розробити індивідуальну оздоровчу програму з урахуванням динаміки працездатності;
- проводити моніторинг фізичного розвитку і функціонального стану;
- оцінювати швидкий тренувальний ефект виконаних вправ;
- розробити індивідуальну програму харчування.

Їх використання дозволяє студенту самостійно виконувати вимірювання функціональних і фізичних якостей, аналізувати та оцінювати результати тестування.

Однією з таких програм є комп'ютерна програма «Aerobic» (CYBEX), яка являє собою версію відео навчання з аеробіки, де рухи спроектовані у вигляді відеоанемації, амплітуда та темп рухів відповідає реальним. Програма дозволяє відслідковувати загальне число виконаних за заняття вправ, вивести сумарний об'єм та інтенсивність роботи, вивести темп рухів, співвідношення динамічних та статистичних вправ, вправи стрейчинга як в цілому заняті так і в його аеробній та силовій частинах. Переваги даної програми: наочність, можливість перегляду кожної вправи та всього заняття в цілому, а також широкі можливості комбінувати зміст заняття.

Результатом використання комп'ютерних технологій є:

- зниження ризиків зривів адаптивних можливостей організму студентів шляхом оптимізації структури та об'єму фізичних навантажень;

- організація цільових тренуючих впливів на кінезиологічні системи студентів;
- оптимальних баланс фізичних та інтелектуальних навантажень, відпочинку, достатнього харчування, засобів відновлення та стимуляції працездатності.

Це дозволяє більш ефективно використовувати міждисциплінарні види та форми фізкультурної діяльності, зменшити невиправдані втрати часу, затрачувані ресурси.

ОСОБЛИВОСТІ САМОСТІЙНОГО ТРЕНУВАННЯ БАСКЕТБОЛІСТІВ

І. А. Васецький, ст. викладач

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Баскетболісти, звичайно, тренуються командою. Але сучасний рівень розвитку гри потребує такої фізичної, технічної і тактичної підготовки, що одних тільки командних тренувань недостатньо. Як початківці, так і висококваліфіковані баскетболісти повинні тренуватись не тільки під керівництвом викладача, тренера, а й самостійно. Тільки за допомогою систематичних самостійних занять можна досягнути високої майстерності, якнайширше розвинути свої індивідуальні якості. Жодному викладачеві не вдасться підготувати кваліфікованого баскетболіста, якщо сам гравець не буде кожного дня прагнути до цього.

Майстерність баскетболістів, що займаються самостійно, зростає швидше тому, що гравці тренуються більше часу, удосконалюють індивідуальний стиль виконання тих чи інших прийомів і ті прийоми, які більш відповідають їх особливостям.

Під час самостійних занять розвивається творча ініціатива гравців: баскетболісти знаходять нові нюанси виконання технічних елементів, вивчають і вдосконалюють нові технічні прийоми. Також у підсумку самостійного заняття розвивається тактичне мислення. Гравець, вивчаючи той чи інший прийом думає, як краще його виконати, як і коли застосувати. Підвищується індивідуальна тактична майстерність.

Баскетболіст, що займається самостійно, свідомо думає про підвищення своєї майстерності, про свою спортивну форму, команду. Він цікавиться всім, що стосується баскетболу. А це – обов'язкова умова для досягнення високої майстерності.

Але для досягнення якості, викладач, тренер спочатку повинен допомогти юному баскетболісту проводити самостійне заняття. Для цього необхідно:

- скласти нескладний індивідуальний план самостійного тренування, вказавши в ньому конкретні вправи, дозування і т. д. Періодично потрібно перевіряти план;
- дати завдання самостійно кожного дня виконати певну кількість штрафних кидків, кидків з визначених точок та ін., вести таблицю результатів;
- дати завдання удосконалити відстаючий технічний прийом.

Зміст самостійного тренування

Самостійні тренування баскетболіста повинні включати підготовку:

- фізичну;
- технічну;
- тактичну;
- психологічну.

Фізична підготовка

Баскетболіст повинен бути всебічно розвиненим атлетом. Щоб стати таким, необхідно розвивати швидкість, силу, витривалість, спритність, стрибучість. Основні фізичні якості – сила, швидкість і витривалість (інші дуже важливі якості, такі як стрибучість, спритність, залежать від розвитку основних) – в кожному виді спорту мають свою специфіку, тому, вдосконалюючи їх, треба про це пам'ятати.

Швидкість у баскетболі – це не тільки здатність гравця швидко пробігати встановлені відрізки. Баскетболісту необхідні і велика стартова швидкість на відрізках 5–6 м з різних часто складних вихідних положень, і вміння швидко виконати технічний прийом. Для вдосконалення швидкості необхідно застосо-

увати відповідні вправи: біг на короткі відрізки з максимальною швидкістю, чергування бігу в середньому темпі з бігом з максимальною швидкістю, пробігання коротких відрізків з максимальною швидкістю з різних вихідних положень та з подоланням перешкод, виконання технічних прийомів з швидким бігом на коротких відрізках. Сила баскетболіста визначає швидкість руху, стрибучість, якість передач м'яча і кидків у кошик, а також успіх у боротьбі за м'яч. Основними засобами для сили баскетболіста вважаються вправи з обтяженням (набивні м'ячі, мішки з піском, пояси з піском, гантелі, штанга), вправи з подоланням власної ваги (згинання рук, присідання, підтягування) і ваги партнера (вправи з опором партнера), різні стрибкові вправи.

Витривалий той баскетболіст, який гарно переносить навантаження під час всього матчу або декількох матчів (якщо змагання проходять декількома матчами).

Витривалість баскетболіста розвивається за допомогою спеціальних вправ, в яких порівняно довго виконуються вправи в швидкому темпі: швидка передача м'яча (якщо тренується один – біля стінки), швидка передача м'яча в русі (швидкість бігу максимальна), швидке ведення м'яча, подолання коротких відрізків з м'ячем і без нього з максимальною швидкістю та ін. удосконалювати витривалість краще за все в самостійному тренуванні 1, 2, 3 гравці, в грі 1×1 і т. д.

Для вдосконалення стрибучості необхідно зміцнювати силу м'язів, покращувати швидкість рухів і координацію. В баскетболі стрибучість проявляється в дуже специфічних умовах: стрибати потрібно в постійному дотику з партнером і суперниками, часто в дуже складних ситуаціях. Тому й розвивати стрибучість потрібно в умовах, наближених до ігрових.

Крім вправ з обтяженнями та стрибкових, рекомендуються такі, як боротьба за дитячу повітряну кулю (хто більше разів її торкнеться) в парах, трійках. Виконується велика кількість стрибків в контакт з партнером, в боротьбі з ним. Рекомендується також така вправа: кидок м'яча в зачинене згори кільце та ін.

Технічна підготовка

Під час самостійного тренування потрібно не тільки усувати недоліки, але й удосконалювати кращі сторони підготовки, доводити їх до максимального удосконалення: одному – попадання в кільце, іншому – прохід та ін. При цьому будуть з'являтися різноманітні гравці, які добре використовують свої індивідуальні якості.

Але тут і не потрібні крайнощі. Юні баскетболісти повинні оволодіти всіма основними технічними прийомами. Спеціалізуватися їм можна лише тоді, коли визначиться їх індивідуальність. Ясно, що під час самостійних тренувань необхідно удосконалювати і слабкі сторони: усувати недоліки, підтягуватись там, де відстав від товаришів.

Тактична підготовка

Засвоєння індивідуальної тактики – дуже важливий розділ під час підготовки баскетболіста.

Навчання індивідуальній тактиці потрібно починати з першого заняття, на якому вивчається техніка баскетболіста. Баскетболісту необхідно пояснити, як, коли і який прийом доцільно виконати, коли і як діяти і т. д. Це потрібно робити, вивчаючи кожен прийом техніки.

Психологічна підготовка

Психологічна підготовка під час самостійних занять відіграє важливу роль. Бо, як показує практика, під час протистоянь майже рівних за класом гравців і команд на перше місце виходить психологія. Одна секундна нестриманість і команда може залишитись без сильного гравця, а суперник отримати перевагу. Або хтось з гравців не витримав психологічного тиску трибун і здавалося б виграний матч перетворюється на болючу поразку. Тому тільки постійне поєднання технічного вдосконалення з психологічною підготовкою на самостійних заняттях допоможе молодій людині прогресувати.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЗА МЕТОДОМ ПІЛАТЕСУ ЗІ СТУДЕНТАМИ ПУЕТ

А. Є. Кобобел, викладач

ВНЗ Укоопспілка «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Сучасне суспільство вимагає впровадження нових інноваційних підходів до системи фізичного виховання. Одним з найкращих способів для поліпшення свого фізичного стану є заняття за методом Пілатесу. Свій розвиток цей метод отримав ще на початку минулого тисячоліття і був названий на честь його творця Йозефа Хуберта Пілатеса.

Метод Пілатеса це різновидність фітнесу без кардіонавантаження. Пілатес вважають універсальною системою оздоровлення. Цей метод особливо рекомендовано тим, хто має проблеми з хребтом (це порушення осанки, остеохондрози, травми, міжхребцеві грижі, а також болі у суглобах). Багаточисельні медичні дослідження підтвердили ефективність занять за методом Пілатеса в комплексному лікуванні цих проблем. Крім того, систематичні заняття нормалізують діяльність серцево-судинної, дихальної, вегетативної, нервової систем, збагачують організм киснем і нормалізують роботу внутрішніх органів. Вправи за методом Пілатеса зачіпають глибокі м'язи живота, спини, стегон. Розвиток м'язів малого тазу дуже важливо для жінок. Метод вважається абсолютно безпечним і підходить всім, навіть жінкам під час вагітності та після пологів, для підтримки тіла в гарній формі.

Для того, щоб досягнути найкращого фізичного стану необхідно дотримуватися 8 принципів:

- релаксація – дозволяє позбавитися від зайвого напруження в різних частинах тіла;
- концентрація – допомагає досягнути гармонії тіла і духу, контролювати подумки кожен свій рух, направляючи увагу на роботу тіла;
- дихання – це найважливіший принцип методу, під час занять акцент робиться на діафрагмальне дихання. Готуючись до рухів, необхідно зробити вдих, всі вправи виконувати на видиху, вдихаючи повертатись у вихідне положення;

– центрування – дозволяє дотримувати баланс між правою та лівою половинами тіла, між внутрішніми м'язами живота і попереку, що стабілізує осанку.

– вирівнювання – прагне підтримувати правильне положення тіла в будь-якій вправі, постійно тримати під контролем осанку;

– координація – узгоджує всі отримані навички для точного і чіткого виконання рухів у вправах;

– плавність рухів – вимагає плавного і граціозного виконання вправ, кожен рух має плавно переходити в інший без пауз і тривалих зупинок для відпочинку;

– витривалість – досягається за рахунок постійного збільшення навантаження і ускладнення вправ.

Тренування за методом Пілатесу будуються за класичним принципом «розминка – основна частина – заключна частина». Заняття триває 60 хвилин. Під час «розминки» виконуються дихальні вправи і вправи на гнучкість. «Основна частина» включає в себе роботу всіх груп м'язів в різних вихідних положеннях переважно лежачи на спині, животі і боці. «Заключна частина» спрямована на відновлення і розслаблення організму.

У заняттях за методом Пілатесу існує чотири види тренувань:

– тренування на підлозі;

– тренування на підлозі зі спеціальним обладнанням (з великими і малими м'ячами, з палицями, з гантелями);

– аква – пілатес;

– тренування на спеціальних тренажерах.

Найкращий час для проведення занять – надвечірній або вечірній, коли м'язи вже розігріті. У ранковий час також можна проводити заняття, але при цьому більше часу необхідно приділяти розминці. Всі вправи виконуються на м'якому маті. Одяг повинен бути зручним, забезпечувати свободу рухів. Займатися краще босоніж або в шкарпетках.

Таким чином заняття за методом Пілатесу показані студентам, які прагнуть покращити розвиток координації, гнучкості, витривалості, пластичності рухів, а також підтягнуті м'язи, красиву осанку і ходу.

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ЩОДО САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ СТУДЕНТІВ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ АТЛЕТИЗМОМ

О. Є. Гора, ст. викладач

ВНЗ Укоопспілка «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Одним з найважливіших завдань фізичного виховання у вищих навчальних закладах є формування в студентів стійкого інтересу і потреб до фізичного самовдосконалення як до основного фактору їх життєдіяльності. Заняття фізичним вихованням студентською молоддю оцінюється не як можливість поліпшення стану здоров'я, а як вимушена необхідність. 80 % студентів не відвідували б заняття, якщо вони не були б обов'язковими. Традиційна система фізичного виховання у вищому навчальному закладі не сприяє ефективному вирішенню проблеми зменшення недоліку рухової активності, яка є однією з причин різних відхилень в стані здоров'я студентів. На думку дослідників, дефіцит рухової активності у студентів складає 30–40 %. Організовані заняття фізичною культурою, передбачені навчальною програмою, задовольняють лише 25–30 % від загальної добової потреби студентів в руховій активності. Становище ускладнюється за відсутності у більшості з них необхідного інтересу до занять фізичною культурою. Підвищення мотивації студентів до занять фізичними вправами багато в чому залежить від форми і вмісту навчальних занять по фізичному вихованню, використовуючи популярні види рухової активності. В даний час у вищих навчальних закладах України процес фізичного виховання студентів проводиться шляхом організації занять в групах по видах спорту по вибору самих студентів. Визначення того або іншого виду спорту, яке свідомо здійснює студент, є початком осмисленого вибору форм рухової активності, що задовольняють індивідуальним фізичним і психологічним потребам.

Краса, сила і здоров'я нашого тіла – це новий культурний критерій людської цивілізації. Фізкультурна революція відбувається не в спортивних залах, а в людському розумінні цієї потреби. Сильне тіло – це не естетична примха, а єдиний спосіб вистояти в наш час глобальних стресів: соціальних, інформацій-

них, екологічних і психічних умовах. Саме самостійні заняття є обов'язковою частиною ефективності фізичного виховання в закладах вищої освіти

Одним з найбільш популярних видів рухової активності для оздоровлення студентів є фізична підготовка в тренажерних залах (надалі – атлетизм). Атлетизм дозволяє достатньою мірою забезпечити не лише необхідний об'єм рухової активності, але і розвиток сили, загальній і спеціальній витривалості, координації гнучкості, будучи при цьому універсальним засобом фізичного розвитку студентів.

Основним шляхом реалізації принципу самостійності є самостійна робота студентів. Вона не зобов'язує студентів до професійного становлення через нормативну побудову їх діяльності, а створює креативні умови, надаючи їм можливість самим визначити терміни, навантаження та ін. Самостійна робота студентів є однією з основних форм занять, оскільки формує самостійність як рису особистості та готує до постійного самовдосконалення.

До загально педагогічних принципів можна віднести:

1. Принцип оздоровчої спрямованості – пронизує весь зміст учбово-тренувального процесу. Підвищення опірності організму до несприятливих факторів, попередження травматизму і формування стійкості проти захворювань – усе це непорушні сторони даного принципу.

2. Принцип всебічності – визначає обґрунтована взаємодія виховання, навчання і функціонального удосконалення студентів.

3. Принцип свідомості й активності – передбачає постійне формування у студентів творчого відношення і виховання стійкого інтересу до мети, задачам, використовуваним засобам і методам, плануванню, контролю й іншим сторонам спортивної діяльності.

4. Принцип систематичності і послідовності реалізується в суворій визначеній регулярності і послідовності занять, раціональному чергуванні навантажень і відпочинку.

5. Принцип доступності й індивідуалізації характеризується тим, що будь-які тренувальні завдання повинні відповідати віку і рівню підготовленості студентів.

Розвиток тренувального процесу повинен забезпечувати поступове підвищення складності учбово-тренувальних занять. Викладачеві варто враховувати, що на початку пристосовуються серцево-судинна і дихальна системи, потім центральна нервова система, більш тривалий час потрібно для удосконалювання біохімічних і структурних змін у м'язовій системі, але повільніше всього в умовах спортивного тренування відбувається пристосування опорно-рухового апарата.

Викладання фізичного виховання у ВНЗ, як навчальної дисципліни, повинно, окрім інших модулів, включати самостійну роботу, адже перехід національної освітньої системи вимагає переосмислення змісту навчальних програм та технології їх структурування. Атлетизм – це саме той вид спорту та фізичного розвитку, саме ті вправи з використанням різних обтяжень для розвитку сили і форми окремих м'язів і тіла в цілому, яким із задоволенням займаються сучасні юнаки.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ СТУДЕНТІВ ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ У ТРЕНАЖЕРНІЙ ЗАЛІ

О. В. Сипало, викладач

ВНЗ Укоопспілка «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Самостійні заняття фізичними вправами, у тренажерній залі повинні бути обов'язковою складовою частиною здорового способу життя студентів вищих навчальних закладів. Самостійні заняття заповнюють дефіцит рухової активності, сприяють більш ефективному відновленню організму після стомлення, підвищенню розумової і фізичної працездатності, поліпшують здоров'я людини. При самостійних заняттях, необхідно засвоїти основні правила тренування, навчитися оцінювати різні сторони своєї рухової підготовленості.

– При самостійних заняттях, обов'язково враховуйте стан свого здоров'я, і, якщо є які-небудь порушення, порадьтеся з лікарем, з вашим викладачем з фізичного виховання або тренером.

– Не прагніть до досягнення високих результатів у найкоротший термін. Поспіх може привести до перевантаження організму і перевтоми.

– Дуже важливо, щоб фізичні навантаження відповідали вашим можливостям, тому навантаження і їх складність підвищуйте поступово.

Планування самостійних занять повинне здійснюватися студентами під керівництвом викладачів фізичного виховання. Перспективні плани самостійних занять доцільно розробити на весь період навчання, тобто на 2–5 років. Залежно від стану здоров'я, медичної групи, вихідного рівня фізичної і спортивно-технічної підготовленості студенти можуть планувати досягнення різних результатів по роках навчання у вузі – від виконання вимог навчальних і державних нормативів до виконання нормативу майстри спорту України. У той час планування самостійних занять фізичними вправами і спортом повинне бути спрямоване на досягнення однієї мети, – збереження гарного здоров'я, підтримка високого рівня фізичної і розумової працездатності.

Методичні принципи, якими необхідно керуватися при проведенні самостійних тренувальних занять, це: свідомість і активність, систематичність, доступність і індивідуалізація, динамічність і поступовість. Принцип свідомості і активності припускає поглиблене вивчення матеріалу та, усвідомлене відношення до тренувального процесу. Принцип систематичності вимагає безперервності тренувального процесу, раціонального чергування фізичних навантажень і відпочинку в одному занятті, наступності до послідовності тренувальних навантажень від заняття до заняття. Принцип доступності і індивідуалізації зобов'язує планувати і включати в кожне тренувальне заняття фізичні вправи, по своїй складності і інтенсивності доступні для виконання. Принцип динамічності і поступовості визначає необхідність підвищення вимог до, застосування нових, більше складних фізичних вправ, збільшення тренувальних навантажень по обсягу і інтенсивності.

Атлетична гімнастика – це система фізичних вправ, що розвивають силу, у сполученні з різноманітною фізичною підготовкою. Заняття атлетичною гімнастикою сприяють розвитку сили, витривалості, спритності, формують гармонічну статуру.

Тренажери – це пристосування, призначені для навчання і удосконалення рухових навичок, виховання фізичних якостей.

Важливим моментом при самостійних заняттях є самоконтролем. Самоконтроль – це регулярні самостійні спостереження за станом свого здоров'я, фізичного розвитку, за впливом на організм фізичними вправами і спортом. Самоконтроль істотно доповнює відомості, отримані при лікарському обстеженні і педагогічному контролі. Він має не тільки виховне значення, але і привчає більш свідомо ставитися до занять, дотримуватись правил особистої і колективної гігієни, розумного розпорядку дня, режиму навчання, праці, побуту і відпочинку. Дані самоконтролю записуються в щоденник, вони допомагають викладачеві й тренерові, самим, що займається контролювати і регулювати правильність підбора засобів, методик проведення тренувальних занять.

Після ознайомлення із запропонованою методичною студенти повинні:

1. Знати методику, принципи, методи і форми проведення самостійних занять.

2. Уміти, з урахуванням індивідуальних особливостей, правильно вибирати системи оздоровлення свого організму, способи і методи контролю за його станом, засобу для самостійних занять.

3. Навчитися використовувати літературні джерела і засоби масової інформації (телебачення, радіо, газети, журнали).

4. Усвідомити основні принципи планування і дозування фізичного навантаження.

5. Усвідомити, що для збереження молодості, здоров'я, підтримки високої спортивної форми і поліпшення рівня фізичної підготовленості необхідно створити власну систему фізичного процвітання свого організму.

Отже, викладання фізичного виховання у ВНЗ, як навчальної дисципліни, повинно, окрім інших модулів, включати самостійну роботу, адже перехід національної освітньої системи вимагає переосмислення змісту навчальних програм та технології їх структурування.

ОСОБЛИВОСТІ САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ СТУДЕНТІВ З ПОСЛАБЛЕНИМ ЗДОРОВ'ЯМ

*Н. М. Ахтирська, ст. викладач; Т. О. Кузьменко, ст. викладач
ВНЗ Укоопспілка «Полтавський університет економіки і торгівлі»*

В умовах стрімких технологічних і соціальних змін, що є ознакою ХХІ століття, спрямованість системи освіти на засвоєння студентами системи знань, яка була виправданою ще декілька десятиліть тому, вже не відповідає сучасному соціальному замовленню, представленому системою ключових компетентностей, щодо підготовки спеціалістів, здатних до успішної самореалізації, навчання протягом усього життя та сприяння розвитку суспільства. Тому необхідність поєднання актуальних і перспективних потреб студентів у навчальному процесі з урахуванням особливостей розвитку інформаційних ресурсів та засобів навчання, які на сьогодні стають доступними для більшості людей, стає однією з актуальних задач освіти та об'єктивно вимагає впровадження у практику вищих навчальних закладів України особистісно-орієнтованих технологій в умовах дистанційного навчання. Адже саме дистанційна форма дає можливість створення систем масового неперервного навчання та самоосвіти. Крім того, це система рівних можливостей, незалежно від соціального та географічного положення, здатна гнучко реагувати на потреби і запити суспільства. Перспективи розвитку галузі фізичної культури й спорту країн, що стали на шлях формування соціально-економічних систем ринкового типу, багато в чому визначаються рівнем кадрового забезпечення. Сучасна спортивна підготовка – складна галузь знань, що інтенсивно розвивається. В її основі – новітні досягнення фізіології, біохімії, фармакології, кінезіології, найскладніша апаратура, регулярний науковий і медичний супровід. Для того щоб спортивна практика не відставала від розвитку науки, необхідна постійно діюча система підвищення кваліфікації викладачів ВНЗ. Нині у світі відбувається технологічна революція в системі освіти, викликана швидким прогресом інформатики й засобів комунікації. Розширюється спектр дидактичних засобів і збільшуються можливості

застосування дистанційних методів навчання. Сучасні навчальні технології, що активно застосовуються в багатьох розвинених країнах світу, ґрунтуються на останніх досягненнях в галузі інформатики і обчислювальної техніки. Вони містять у собі різні види комп'ютерного навчання, супутникове телебачення, використання різних засобів комунікації. Все це створює нове технологічне середовище для розвитку дистанційної освіти. Організація і сучасне функціонування системи підвищення рівня фізичної підготовки може існувати на основі дистанційних технологій. Дистанційна освіта – це форма організації навчального процесу, заснованого на сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологіях, що дозволяє здійснювати навчання на відстані безпосереднього контакту між викладачем і тими, хто навчається. Така форма організації занять має багато переваг – вона дозволить заощадити час і кошти, підвищити гнучкість і оперативність навчання, охопити більший контингент студентів, які займаються фізичною культурою і спортом. Дистанційне навчання – це самостійна педагогічна технологія, яка значно відрізняється від існуючих, основою якої є: самостійна робота студентів, яка керується, дидактично забезпечена і контролюється; застосування сучасних комп'ютерів, інформаційних технологій, телекомунікаційних мереж, засобів зв'язку. До структури цієї технології органічно входять сучасні форми і методи навчання, конструювання і відображення навчального матеріалу; елементи модульного і комп'ютерного навчання, теорії і практики керованої самостійної роботи; інформаційних технологій, телекомунікаційних мереж тощо. Дистанційне навчання позитивно впливає на традиційні педагогічні технології та рівень освіти в цілому. Вхідження України в світовий освітній простір та приєднання до Булонської декларації жодним чином не суперечить обов'язковим заняттям з фізичного виховання у вищих навчальних закладах (за своєю суттю ECTS не регулює змісту, структури чи еквівалентності програм), але потребує внесення відповідних коректив щодо організації навчального процесу у вищих навчальних закладах України, оскільки добрий стан здоров'я – значний важіль конкурентоспроможності фахів-

ця на світовому ринку праці. Фізична культура є важливою частиною оздоровчої та виховної роботи і потужним засобом зміцнення здоров'я та фізичного удосконалення студентської молоді. Виконання фізичних вправ викликає посилене функціонування усіх органів та систем людини, сприяє удосконаленню їхньої роботи та зміцненню здоров'я. Особливо важливі фізичні вправи та загартування для студентів, що мають відхилення у стані здоров'я. Самостійні заняття фізичними вправами підвищують загальну тренованість організму студентів з ослабленим здоров'ям або за наявності у них тих чи інших патологічних порушень і сприяють усуненню чи компенсації виявлених порушень. Основними завданнями з фізичного виховання студентів, що за станом здоров'я віднесені до спеціального навчального відділення є :

1. Зміцнення здоров'я, сприяння гармонійному фізичному розвитку та загартування організму.
2. Ліквідація залишкових явищ після захворювання та підвищення фізичної і розумової працездатності.
3. Підвищення компенсаційних можливостей організму.
4. Формування та удосконалення основних рухових умінь та навичок, необхідних для опанування майбутньою спеціальністю.
5. Формування навичок та виховання звичок особистої та суспільної гігієни, здорового способу життя.
6. Оволодіння методами контролю та самоконтролю за функціональною діяльністю організму в процесі занять фізичними вправами.

Головною особливістю самостійних занять студентів з послабленим здоров'ям є не спортивна направленість, а цілеспрямоване використання фізичних вправ з метою покращення фізичного, психічного здоров'я, удосконалення функціональних можливостей організму за допомогою засобів фізичної культури та спорту. Виконання фізичних вправ повинно бути дозованим і не виконуватись з максимальним зусиллям, до межі своїх можливостей. З перших занять студенти з послабленим здоров'ям оволодівають прийомами самоконтролю та визначення ступеня втоми, навчаються оцінювати реакцію частоти серцевого скоро-

чення (ЧСС) на фізичне навантаження. Особлива увага під час занять з фізичного виховання приділяється дотриманню техніки дихання під час виконання фізичних вправ та формування правильної постави.

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ САМОСТІЙНОЇ ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ОСЛАБЛЕНИМ ЗДОРОВ'ЯМ

Н. О. Симоненко, ст. викладач

ВНЗ Укоопспілка «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Фізична культура – це складова частина загальної культури суспільства, що спрямовує на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних здібностей людини з метою гармонійного формування її особистості.

Сучасна система фізичного виховання студентської молоді вузів є пріоритетною у формуванні самої фізичної культури як виду загальної культури молодої людини, здорового способу життя і спортивного стилю життєдіяльності майбутніх фахівців.

Здорова людина – звичайно людина життєрадісна, оптимістично настроєна, інтереси її широкі й різноманітні, їй легше обходити життєві перешкоди, переборювати труднощі на шляху до мети. Таким чином, здоров'я необхідно для життя і є вірний спосіб бути в ній здоровим – уміти здоров'я зберігати й створювати.

Багато вчених і фахівців вважають, що зараз збільшені вимоги до фізичного виховання студентів диктують необхідність модернізації навчально-виховного процесу за допомогою використання нових шляхів і організаційно-методичних рішень, що забезпечують підвищення якості рухової діяльності студентів, під якою розуміють діяльність індивідуума, спрямовану на досягнення фізичних кондицій, необхідних і достатніх для досягнення і підтримки належного фізичного стану, фізичної підготовленості.

Виконуючи державну програму, кафедра фізичного виховання ПУЕТ озброює студентів теоретичними знаннями, навчає засвоювати свої фізичні навички, готує та вдосконалює майстер-

ність студентів-спортсменів та виконання контрольних-тестових нормативів.

Одним з напрямків навчально-виховного процесу фізичного виховання є формування груп з урахуванням стану здоров'я студентів за результатами медичного огляду. Студенти з послабленим здоров'ям потребують індивідуального підходу до побудови тренувального режиму.

Останнім часом, кафедра фізичного виховання нашого університету впроваджує у навчальний процес нові методи учбового процесу. Студенти спеціальної медичної групи займаються окремо від студентів основної медичної групи, згідно робочої навчальної програми ВНЗ.

У методиці проведення занять у цих групах дуже важливий облік принципу поступовості в підвищенні вимог до оволодіння руховими навичками і вміннями, розвитку фізичних якостей і дозування фізичних навантажень. Зміст практичних занять у цьому відділенні складається з програмного матеріалу, обов'язкового для всіх навчальних відділень фізичної підготовки, а також з різних засобів, спрямованих на оволодіння спортивними навичками та прищеплення студентам інтересу до занять спортом.

Студентам спеціальної медичної групи були представлені різноманітні види навчального процесу, такі як, декілька видів фітнесу: пілатес, фітбол аеробіка, корегуючі гімнастика, тренажерна зала, класична аеробіка, плавання та різноманітні бесіди спрямовані на придбання студентами знань з основ теорії, методики і організації фізичного виховання, на формування у студентів свідомості і переконаності в необхідності регулярно займатися фізичною культурою і спортом.

Досягнення мети фізичного виховання залежить від ефективності проведення кожного заняття в системі фізичного виховання у ВНЗ. Для забезпечення цілеспрямованої діяльності викладачів та студентів, сприятливої робочої обстановки і дисципліни занятті викладачеві необхідна ретельна підготовка, яка повинна починатися до початку навчального року і ґрунтуватися на вивченні вимог навчальної програми.

ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

О. М. Черчик, к.е.н., доцент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Найважливішими завданнями трансформації системи освіти в Україні є підготовка освіченої, творчої особистості. Вирішення цієї проблеми передбачає психолого-педагогічне обґрунтування змісту й методів навчально-виховного процесу.

Провідні вищі навчальні заклади вже впроваджують сучасні педагогічні технології, популярними серед яких є комп'ютерне та дистанційне навчання, навчання із залученням інтерактивних методик, навчання за технологією тренінгу.

Реформування вищої школи й ті вимоги, що ставляться до випускників університетів, академій, інститутів, повинні докорінно змінити навчальні методики вищої школи. Сьогодні намітився перехід від авторитарної педагогіки до гуманістичного розвитку особистості, від накопичення знань – до вміння оперувати знаннями, від «одноразової» освіти – до безперервної, від поточної організації навчання – до індивідуальної. Нова парадигма освіти обумовила необхідність оновлення фахової освіти. Цей процес є особливо актуальним у зв'язку з кардинальними змінами в освіті, що відбуваються в країнах ближнього і дальнього зарубіжжя.

Педагоги, психологи, методисти фахових дисциплін відчують потребу у впровадженні таких методик, які б допомогли реалізації особистісного підходу до студента. Саме такий підхід є одним із найважливіших принципів організації навчально-виховної роботи. І саме його, на нашу думку, можна реалізувати через використання дистанційної технології навчання, яка має такі переваги:

- поживлення навчання завдяки застосуванню мультимедійних ефектів;
- доступність до більшого обсягу матеріалу через бібліотеки мереж;

- можливість здобуття вищих результатів рейтингу за допомогою системи самотестування;
- можливість роз'яснення незрозумілих тем як викладачем, так і студентами (проведення відеоконференцій, електронних обговорень тощо).

Дистанційна освіта – навчання на відстані – стала справжньою новацією 21 століття. Віртуальний курс лекцій дозволяє скоротити або розтягти час навчання за своїм розсудом. Серед плюсів такого навчання називається можливість займатися в будь-якому місці, де є комп'ютер, матеріал суворо дозований по тижнях і збігається з усіма вимогами, які пред'являються до студентів будь-якого вузу, крім того, у студента є можливість виконувати завдання в зручний для нього час. Процес виконання завдань залишається за кадром. Теоретично їх може зробити хтось інший. Дистанційне навчання дешевше стаціонарного, але за рахунок купівлі комп'ютера й плати за Інтернет помітно дорожчає.

На першому курсі дистанційного навчання багато студентів страждають від нестачі контролю з боку деканату. Головна складність – змусити себе вчитися. Ще одна проблема – відсутність особистого спілкування з викладачем. Питання електронною поштою нагадують запити в довідкову службу, а семінари – інтернет-форуми.

Для одних нова система навчання – єдиний доступний спосіб одержати вищу освіту, інші – нізачо не проміняли б традиційне навчання на дистанційне, оскільки сприймають університет не тільки як місце навчання, але й можливість особистого спілкування зі студентами, і з викладачами.

Ефективність дистанційного навчання для випускників і студентів полягає і в тому, що можливість навчатися дистанційно не обмежує можливості навчатися й удосконалюватися в професійній діяльності під час роботи на підприємстві. Цей рівень освіти студенти вважають цілком достатнім і можливим для здійснення своїх життєвих планів. Багато хто з них вважає, що отримані знання відповідають успішній роботі.

Найбільш важливими компонентами дистанційного навчання є: створення практичних ситуацій під час навчального процесу,

можливість проявити себе, самореалізуватися, чіткість організації навчального процесу, індивідуального підходу. Найменш важливими: участь у науково-дослідній роботі, можливість «показати себе».

Отже, на наш погляд, основною формою навчання в трансформованій системі освіти України повинна стати дистанційно-традиційна, яку доцільно запроваджувати на базі існуючої очно-заочної. І на цьому фундаменті в майбутньому передбачається формування регіональних мегауніверситетів.

ІНТЕРАКТИВНИЙ МЕТОД АЛГОРИТМІЧНОГО ВІДТВОРЕННЯ ДІЙ В СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ МЕНЕДЖЕРІВ

***В. О. Талаласє, к.т.н., доцент; Ю. Г. Кропивка, асистент**
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»*

Поліпшення якості освіти є необхідною умовою формування інформаційного суспільства. На сучасному етапі інтенсивне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у сферу освіти в Україні є національним пріоритетом [2], що й підтверджує актуальність дослідження і забезпечення якості дистанційного навчання.

Таким чином, метою дослідження є вивчення, аналіз та пропозиція методів підвищення ефективності дистанційного навчання менеджерів.

У ході дослідження встановлено, що одним із засобів, які допомагають досягти високої якості дистанційного заняття, є використання інтерактивних методів навчання.

Суть запропонованого методу полягає в тому, що викладач готує план заняття, завдання, які необхідно виконати студентам, а також алгоритм вирішення цих завдань із шаблоном на кожен крок.

Наприклад, при вивченні курсу «Інформаційні системи і технології в управлінні організацією» одна із тем передбачає побудову «дерева цілей» інформаційної діяльності. Для вирішення цього завдання з використанням інтерактивного методу алгорит-

мічного відтворення дій викладачу пропонується не подавати матеріал лекцією у повному обсязі, а запропонувати студентам самостійно заповнити шаблон, після чого разом обговорити результати.

Успішність дистанційного навчання інтерактивним методом алгоритмічного відтворення дій залежить від організації навчального матеріалу. Так як запропонований метод передбачає взаємодію викладача і студентів, то, відповідно, і вимоги до організації такого навчання та принципи добору і структуризації матеріалу визначаються особливостями цієї взаємодії. Разом з традиційними навчальними матеріалами дистанційне навчання передбачає наявність відповідного програмно-технічного забезпечення.

Відомо, що одним із ключових елементів системи дистанційного навчання є розробка і використання відповідних платформ, кількість яких на даний час наближається до двохсот. До найбільш використовуваних належать Moodle, eLearning Server, Blackboard, WebCT Campus Edition, WebCT Vista, IBM Lotus LearningSpace, WebTutor, Sakai, Доцент, Прометей, Орокс тощо.

Інтерактивний метод алгоритмічного відтворення дій в системі дистанційного навчання пропонується реалізувати на базі платформи Moodle, що являє собою систему управління навчанням, яка орієнтована на організацію взаємодії між викладачем та студентами. Система підтримує показ будь-якого електронного формату документів, що є корисним при створенні курсів. Для організації взаємодії між учасниками навчального процесу існують чати та форуми з можливістю використання графічної інформації, а також інструменти проведення онлайн-класів та надсилання відгуків студентам [1]. Модульне динамічне об'єктно-орієнтоване середовище для навчання (Moodle) на сьогодні впроваджується в університеті в системі заочно-дистанційного навчання.

Таким чином, перевагою запропонованого методу є його відповідність сучасним технологіям та стандартам дистанційного навчання, а також можливість його застосування в сучасних засобах дистанційного навчання (зокрема Moodle).

Література

1. Борисовська Ю. О. Аналіз сучасних платформ дистанційного навчання / Ю. О. Борисовська, О. С. Козлова, О. А. Лисенко // Вестник ХНТУ. Проблемы высшей школы, 2010. – № 2(38). – С. 491–496.
2. Концепція державної цільової програми «Сто відсотків» на період до 2015 року // Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://www.osvita.ua>.

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА ЯК ПРОГРЕСИВНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Ю. В. Іванов, к.е.н., доцент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Поняття «Дистанційне навчання» ще недостатньо нам знайомо, часто його просто сприймають як синонім заочного навчання, хоча навчальні заклади, що практикують цей метод, працюють в нашій країні вже близько семи років.

Досліджуючи особливості дистанційного навчання можна відзначити деякі відмінності від інших методів навчання.

Основна відмінність полягає у тому, що це, на сьогоднішній день, найсучасніший метод навчання і з позиції методології із застосуванням новацій в області педагогіки і психології, і з погляду використання нових інформаційних технологій і систем мультимедіа як необхідної умови реалізації навчального процесу.

Дистанційна освіта походить від заочної форми навчання, але долаючи її недоліки вдало зберегла всі наявні переваги заочної форми.

Дистанційне навчання:

- не знижує якості навчання, яке в цілому відповідає освітнім стандартам;
- дозволяє працювати на будь-якій роботі;
- менш вартісна на відміну від заочної форми навчання;
- ефективність навчання діє на будь-якій відстані від навчального закладу.

Ідея створення дистанційної освіти народилася ще за довго до початку інформаційного буму, викликаного широким розповсюдженням комп'ютерних технологій. У 1963 році англієць Гарольд Вільсон запропонував створити «ефірний університет», який за допомогою телебачення і радіо об'єднав би студентів навчальних закладів, здійснюючи таким чином «доставку» викладача додому.

Перебуваючи на посту прем'єр-міністра Великобританії Вільсон здійснив свою ідею, але у дещо трансформованому вигляді: у 1969 році королівським указом був створений Відкритий Британський Університет (ВБУ). Його засновник і перший віце-канцлер Уолтер Перрі потребу в такому навчальному закладі пояснює наступним чином: «Обсяг знань зараз настільки великий, що наші молоді люди досягнуть середнього віку перш, ніж покинуть «гетто» навчальних закладів і почнуть служити суспільству. До того ж, темп появи нових знань такий, що отримані знання випускниками вищих навчальних закладів освіти вже не зможуть задовольнити сучасні вимоги до моменту становлення їх професійної кар'єри».

Відмінна риса пропонованої освіти ВБУ – дистанційна форма навчання. Її основа – самостійна робота студента зі всіма спеціально підібраними по темі його курсу навчальними матеріалами: літературою, записами на аудіо- і відеокасетах, комп'ютерними програмами. Значну роль в освітньому процесі грає викладач-консультант (тьютор), прикріплений до окремої групи студентів. Таким чином, кожен з учнів практично в будь-який слушний для себе час може обговорити з ним питання, що виникли в ході самостійної роботи.

В процесі навчання студенти на практиці застосовують теоретичні моделі до власної діяльності, заглиблюючись при цьому у розуміння теорії, відшуковуючи ефективні рішення по вдосконаленню організації своєї роботи.

За двадцять дев'ять років існування дистанційного навчання ідея його стала популярною у всьому світі. У 1997 році лише Відкритий Британський Університет мав вже 300 навчальних центрів у різних країнах, де навчалися 215 тисяч чоловік.

На сьогоднішній день дистанційна освіта розповсюджується в Україні, як один з прогресивних методів навчання. Вона має як ряд переваг, так і ряд недоліків. До переваг дистанційної освіти слід віднести можливість її отримання на будь-якій відстані перебуваючи у будь-якій країні світу маючи лише доступ до Інтернет. Суттєвим недоліком визначається не готовність сучасних українців до такої системи навчання, яка не дає можливості впливу викладачів на студентів для вивчення і засвоєння матеріалу у визначені строки. Крім того, однією з проблем є низька комп'ютерна грамотність населення, що у більшості випадків взагалі унеможливорює процес навчання.

Таким чином слід зазначити, що дистанційна освіта в Україні поступово впроваджується, а для прискорення даного процесу потрібні дослідження та рекомендації для більш ефективного і масового її використання.

СПОСОБЫ ОРГАНИЗАЦИИ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ

Л. Н. Антропова, к.т.н., доцент;

Н. А. Миронова, ст. преподаватель

*Донецкий национальный университет экономики и торговли
имени М. Туган-Барановского*

При организации дистанционного обучения огромную роль играют непосредственные участники этого процесса – как обучаемые, так и преподаватели, координаторы дистанционных курсов, консультанты. Все они используют возможности Internet для решения конкретных педагогических задач.

Для создания бесперебойно действующей учебной среды необходимо взаимодействие её компонентов на трёх уровнях:

1) уровень элементов управления, на котором происходит взаимодействие структурных подразделений организации, отвечающих за организацию и планирование учебного процесса, разработку учебных материалов и обеспечение ими студентов;

2) уровень, на котором происходит взаимодействие участников образовательного процесса: преподавателей, студентов, координаторов;

3) уровень элементов доставки, включающих различные телекоммуникационные средства доставки учебной информации и средств обучения от ведущей организации до обучающегося.

Для успешного управления процессом дистанционного обучения целесообразно использование различных памяток, графиков занятий, руководств и разъяснений, которые помогут студентам спланировать свое рабочее время, сориентироваться в учебных материалах и успешно завершить обучение.

Организация дистанционного обучения требует привлечения специалистов различных профессий: преподавателей, методистов высокой квалификации для разработки учебных материалов, технических специалистов и системных операторов, занимающихся технической поддержкой образовательного процесса.

Каждый из участников процесса может взаимодействовать с остальными специалистами и друг с другом. Взаимодействие между участниками является ключевым моментом любой образовательной программы.

Студенты работают большую часть времени самостоятельно. Если у них возникает желание задать вопрос преподавателю, то им необходимо сделать определенные усилия (составить текст вопроса, послать его по электронной почте и ждать ответа). С одной стороны это заставляет студента более вдумчиво относиться к материалу, продумывать формулировку вопросов, с другой, это может привести к небрежности в работе, если студент по какой-то причине не захочет задавать вопросов, оставит проблему нерешенной, тем самым допустит определенный пробел в своих знаниях. Поэтому программы дисциплины должны максимально стимулировать интерактивное взаимодействие между студентами и преподавателями, между самими студентами, а также между студентами и учебным материалом для повышения качества обучения и мотивации. Помочь в этом сможет организация групповой работы студентов, частый обмен вопросами и ответами, проектная работа и т. д.

Обеспечение обратной связи между студентом и преподавателем позволяет осуществлять постоянный контроль за деятельностью студентов, проблемами, которые у них возникают. Механизм обратной связи нацелен на проверку выполнения целей

и задач по каждому этапу обучения. Обратная связь может осуществляться в любой форме, в том числе и в виде контрольного тестирования (начального, промежуточного, заключительного), дискуссий, телеконференций. Для этого можно использовать различные анкеты и тесты, для ответов на которые студентам достаточно вписать в нужной строке формы ответ или выбрать правильный ответ из нескольких предложенных вариантов, а затем отправить по электронной почте.

В процессе дистанционного обучения очень важно организовать оперативный ответ преподавателей на вопросы студентов. Компьютерные телекоммуникации создают для этого все необходимые условия, обеспечивая оперативную передачу информации по электронной почте или организуя консультации в рамках телеконференции.

При дистанционном обучении участники этого процесса не видят друг друга, поэтому процесс обучения можно персонализировать, познакомив участников друг с другом, чтобы общение было живым, личностным.

Вместе с тем можно широко использовать и традиционные средства: учебные книги, пособия, справочники, дидактические материалы на печатной основе; аудиозаписи; видеозаписи; натуральные дидактические пособия; компьютерные программы учебного назначения.

Эти же средства обучения, но в электронном варианте (как правило, архивы), могут храниться на сервере сети и использоваться обучаемым в процессе работы.

К ВОПРОСАМ ОБЕСПЕЧЕНИЯ И РЕГЛАМЕНТАЦИИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА ПО ДИСТАНЦИОННОЙ ФОРМЕ ОБУЧЕНИЯ

А. В. Зайцев, к.э.н., доцент;

***О. А. Шовкопляс, руководитель учебно-методического
отдела электронного обучения ОМЦТЭО
Сумской государственной университет***

На данный момент в мире накоплен значительный опыт применения дистанционных образовательных технологий. Однако в

Украине нормативно-правовое, методологическое и информативно-технологическое обеспечение системы дистанционного образования продолжает прорабатываться. Особенностью процесса понимания, что представляет собой дистанционное образование, является, с одной стороны, наличие законодательно задекларированной дистанционной формы обучения (см. статью 42 Закона Украины «О высшем образовании»), а с другой стороны, – отсутствие принятой Министерством образования и науки, молодежи и спорта Украины нормативно-правовой базы. Очевидна ситуация, когда внедрение дистанционной формы обучения опережает ее нормативное регулирование. В связи с этим хочется обратить внимание на такие аспекты.

1. В СумГУ определены виды работ преподавателей, обеспечивающих учебный процесс по дистанционной форме обучения и нормы их оплаты, действует расчетный механизм оценки качества сопровождения дистанционных курсов. Однако эти часы, как и время преподавателя, которое он затрачивает на разработку дистанционного курса (ДК), не учитываются в учебно-педагогической нагрузке. Рассмотрим эти два момента.

Первое. Процесс разработки дистанционного курса является творческим и очень трудоёмким. Например, по учебному плану для специальности «Финансы и кредит» на дисциплину «Деньги и кредит» (автор Зайцев А. В.) предусмотрено 10 учебных кредитов. Материал ДК представлен в 10 разделах, состоящих из 26 тем, 1036 вопросов тестовой базы, 22 тренажеров, 15 проблемных заданий, а также курсовой работой с примерами и заданиями. Весь этот материал равен по объёму 76,9 условных печатных листов (усл. печ. л.). Для сравнения, в Украине основной учебник по одноименной дисциплине, написанный восемью авторами, имеет 744 страницы и объём 43,24 усл. печ. л. Фактически, созданный ДК – это два учебных издания: учебник с лекционным материалом и практическое пособие. Также, одновременно с указанным курсом разработаны дистанционные курсы: «Деньги и кредит» для других экономических специальностей (5 кред.; 54,8 усл. печ. л.), «Налоговая система» (6 кред.; 125,7 усл. печ. л.), «Налоговый менеджмент» (3,5 кред.; 70,9 усл. печ. л.). Продолжительность работы над этими четырьмя курсами сос-

тавила три года, учитывая и преподавательские летние отпуска. Также нужно не забывать и о существенной трудоемкости реализации учебных электронных средств сотрудниками методического и технического отделов.

Считаем вполне оправданным при расчете объема учебной нагрузки преподавателя высшей школы (в Украине не более 900 часов на учебный год, см. статью 49 Закона Украины «О высшем образовании») учитывать разработку дистанционного курса из расчёта 50 часов на 1 кредит дисциплины. А специалисты, обеспечивающие методическую работу, должны занимать должности методистов (педагогических работников).

Второе. Тьюторское сопровождение относится к инновационным практикам. Обобщая опыт работы преподавателей СумГУ по сопровождению ДК, считаем целесообразным ввести норму, согласно которой в составе всё той же учебной нагрузки учитывать работу тьютора из расчёта 0,2 часа за одно проверенное задание, выполненное студентом.

Внедрение наряду с традиционной поточно-групповой организацией учебного процесса индивидуально-ориентированной позволит реализовать индивидуальный подход и гибкий график обучения. Студент-дистанционщик будет иметь возможность самостоятельно выбирать перечень дисциплин, которые он готов освоить в планируемом семестре или учебном году, исходя из своих финансовых и временных возможностей. Конечно, при условии соблюдения структурно-логического порядка изучения дисциплин. Продолжительность обучения по индивидуальному плану может быть больше стандартного отрезка учебного времени, который она заменяет. Например, минимальный срок бакалавриата – 4 года с обязательным изучением 53-х дисциплин по 6–7 дисциплин в семестре. Выбирая 4–5 дисциплин в семестре и оплачивая учёбу попредметно, студент будет учиться дольше. Институт предметных задолженностей исчезает, студент отчитывается по каждому из них в форме преподавательского контроля в любую из будущих сессий. Следует иметь в виду, что использование вузом программ индивидуального обучения предполагает наличие в нем организационно-педагогических условий, обеспечивающих высокое качество подготовки.

ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ НАСТАНОВНОЇ ПОТУЖНОСТІ ОСВІТЛЮВАЛЬНИХ ПРИЛАДІВ В ПРИМІЩЕННЯХ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧУВАННЯ

*А. Д. Гладка, к.т.н., доцент; Л. М. Антропова, к.т.н., доцент;
О. О. Васильєва, к.т.н., доцент; В. П. Датьков, к.т.н., доцент
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені М. Туган-Барановського*

У структурних підрозділах (філіях) університету при виконанні курсових і дипломних проектів проводиться дистанційне консультування. Для його забезпечення розробляються як навчальні програми, так і програми виконання окремих розділів проектів, що забезпечують контроль.

На кафедрі загальноінженерних дисциплін Донецького національного університету економіки і торгівлі імені М.Туган-Барановського розроблена комп'ютерна програма для проектування освітлення підприємств харчування згідно з вимогами державного стандарту України В.2.5-23: 2010.

Для написання програми використана мова програмування Visual Basic 6.0.

У програмі використаний розділений доступ до баз даних. Тільки розробник, що створює базу, має право вносити зміну в початкову інформацію. Інші користувачі не мають права вносити зміни. Вхід в програмну оболонку реалізований двома різними методами – адміністративним (для редагування початкової інформації) і призначеним (для виконання розрахунків, використовуючи створену раніше адміністратором базу) для користувача.

Принцип роботи полягає в наступному:

При запуску файлу Automatics 3.exe в меню «Пуск» з'являється робоче вікно програми, в оперативну пам'ять завантажуються розшифровані бази даних і користувачеві пропонується почати виконання роботи.

Кнопка «Додати приміщення» дозволяє з випадного списку клацанням миші вибрати необхідне приміщення і кнопкою

«Прийняти» задати програму введення довідкових даних (нормовану освітленість, тип світильника і ламп) для вибраного приміщення.

Далі курсор автоматично переміщається в поле введення даних, поряд з яким вказується елемент, значення якого необхідно ввести. При введенні параметра «Висота приміщення» з'являється додаткове допоміжне вікно «Тип приміщення», де клацанням миші на типі приміщення програма автоматично витягає з бази даних необхідне значення і робить перерахунок.

Після закінчення введення даних активується кнопка «Запис і розрахунок», натиснувши яку програма виводить усю базову і введену інформацію для перевірки і просить підтвердження вірності введених даних. Якщо користувач натискає кнопку «Відміна», то усю процедуру введення даних по конкретному приміщенню необхідно повторити. При натисненні на кнопку «ОКИ» відбувається увесь світлотехнічний розрахунок по введеному приміщенню, в центрі робочого вікна з'являється додатковий друкований рядок з колонками, де виводяться усі знайдені і введені значення.

Після закінчення введення усіх необхідних приміщень, що розраховуються, список в робочому вікні можна відсортувати в алфавітному порядку, кнопка «Сортувати».

При необхідності видалення якого-небудь приміщення, зі списку розрахованих, можна правою кнопкою миші зробити клацання на потрібному рядку і вибрати з підміню пункт «Видалити».

При необхідності зберегти введені дані необхідно натиснути на кнопку «Зберегти» і у вікні, що з'явилося, ввести за запитом ім'я для своєї бази даних і вибрати місце її розташування і натиснути «Відкрити».

При необхідності завантажити введені і збережені дані необхідно натиснути на кнопку «Завантажити» і у вікні, що з'явилося, знайти за запитом ім'я своєї бази даних і вибрати місце її розташування, вибрати потрібний файл і натиснути «Відкрити».

Після закінчення введення усіх даних розрахований матеріал можна роздрукувати для подальшого цільового використання.

Для цього треба виконати на будь-якому осередку списку приміщень в робочому вікні клацання правою кнопкою миші і в підміню вибрати пункт «Друк».

Далі результати розрахунків роздруковуються і програму можна завершити, натиснувши на кнопку «Вихід».

Впровадження цієї програми в учбовий процес та дипломне проектування за фахом «Технологія ресторанного господарства» дозволяє, з мінімальними витратами робочого часу і засобів, враховуючи характеристики виробничих процесів, вибрати систему освітлення і отримати інформацію про настановну потужність освітлювальних приладів в приміщеннях підприємств громадського харчування.

Пропонована програма входить в комплект методичних документів для забезпечення дистанційного навчання в режимі видаленого доступу студентів спеціальності «Технологія ресторанного господарства».

Література

1. ДБН В.2.5-28-2006 Природне і штучне освітлення.
2. ДБН В.2.5-23-2010 Проектування електрообладнання об'єктів цивільного призначення.
3. НПАОП 55.0-1.02-96 Правила охрани труда для предприятий общественного питания.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ LIBRE OFFICE В ДИСТАНЦИОННОМ ОБУЧЕНИИ

Б. О. Кузиков, *заведующий лабораторией систем
электронного обучения
Сумской государственной университет*

Одной из задач дистанционного обучения является предоставление качественных образовательных услуг независимо от места и времени. Ключевым при этом является не только простой доступ к учебным материалам, но и оперативная реакция преподавателя на действия студента. Одним из типичных типов заданий в системе дистанционного обучения является ответ на вопросы в виде файлового отчета.

Зачастую проверка пользовательских работ сопряжена с трудностью открытия специфических типов файлов на компьютере преподавателя. Особо остро эта проблема проявилась с постепенным переходом студентов на MS Office 2007, тогда же как на большинстве компьютеров университета установлены более ранние версии этого пакета. Призыв к использованию общепринятого формата Rich Text Format (RTF) не привели к положительным результатам: студентами требование игнорировалось, а получаемые файлы занимали значительно больше места.

Проблема была разрешена с использованием программного обеспечения Libre Office и uconv. Если загружаемый пользователем файл был создан в одном из современных офисных пакетов (MS Office, OpenOffice, Lotus Symphony) то для просмотра на компьютере преподавателя он преобразовывается в общепринятый формат pdf с помощью программного пакета Libre Office. Полученный файл просматривается непосредственно в браузере преподавателя используя Mozilla pdf.js. Безусловно, преподаватель может загрузить исходный файл.

Ограничением в описанном подходе является наличие современного браузера. Для старых браузеров мы планируем предоставлять непосредственный доступ к pdf-файлам. Это является эффективным решением, потому как наличие программы просмотра входит в перечень обязательного программного обеспечения. UML-диаграмма процесса загрузки и оценки работы в этом случае приведена на рис. 1.

Используемое программное обеспечение используется для решения еще двух задач. Во-первых, при создании pdf файла на документ могут налагаться водяные знаки, а документ защищаться паролем от изменения и печати. Это позволило возобновить функцию показа всех документов, отобранных сервисом антиплагиата, как похожих. Ранее, из соображений безопасности, преподаватель мог просмотреть только документы, которые мог ранее оценить.

Во-вторых, реализована загрузка офисных документов, вместо html-документов при разработке курсов. Аналогично преобразованию в pdf такие документы преобразовываются в html и

обрабатываются рядом фильтров. Связные изображения и обработанный документ упаковываются в архив и прикрепляются к курсу. При этом происходит построения содержания документа и поиск ключевых слов. Задачей лаборатории является усовершенствование алгоритмов преобразования, внесение такого преобразования в цепочку технологического процесса разработки курса с постепенным уменьшением объема документов обрабатываемых вручную.

Рис. 1. UML-диаграмма процесса оценки файловых отчетов

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА: СУТНІСТЬ, ПЕРЕВАГИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ

М. М. Зюкова, к.е.н., доцент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Процес переходу до інформаційного суспільства, що відбуваються в світі і в тому числі і в Україні, вимагає суттєвих змін у багатьох сферах діяльності, в тому числі і в освіті.

На сучасному етапі відбувається розвиток та розширення єдиного європейського освітнього простору в межах Болонсько-

го процесу, що сприяє розширенню інформаційних і комунікаційних технологій в освіті.

У світі відбувається створенням глобальних відкритих освітніх і наукових систем, які є базою накопичення й поширення наукових знань, а з іншого, – забезпечувати доступ до різних інформаційних ресурсів широким верствам населення.

Освіта на сучасному етапі повинна забезпечувати здійснення освітньої діяльності за новітніми технологіями, які можуть забезпечити передачу знань і доступ до різноманітної навчальної інформації.

Основним напрямом розвитку освітньої діяльності є впровадження дистанційних технологій навчання, головною метою яких є створення системи дистанційної освіти.

Створення системи дистанційної освіти забезпечить загальнонаціональний доступ до освітніх ресурсів шляхом використання сучасних інформаційних технологій та телекомунікаційних мереж і надання умов для реалізації громадянами своїх прав на освіту.

Відповідно до Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні, затвердженої Постановою МОН України від 20 грудня 2000р. дистанційна освіта – це форма навчання, рівноцінна з очною, вечірньою, заочною та екстернатом, що реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання.

Технології дистанційного навчання складаються з педагогічних та інформаційних технологій дистанційного навчання.

Характерні ознаки дистанційної освіти наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Характерні ознаки дистанційної освіти

Ознака	Сутність
1	2
Гнучкість	Учні, студенти, слухачі, що одержують дистанційну освіту, в основному не відвідують регулярних занять, а навчаються у зручний для себе час та у зручному місці.

1	2
Модульність	В основу програми дистанційної освіти покладається модульний принцип; кожний окремий курс створює цілісне уявлення про окрему предметну область, що дозволяє з набору незалежних курсів-модулів сформувати навчальну програму, що відповідає індивідуальним чи груповим потребам.
Паралельність	Навчання здійснюється одночасно з професійною діяльністю (або з навчанням за іншим напрямком), тобто без відриву від виробництва або іншого виду діяльності.
Велика аудиторія	Одночасне звернення до багатьох джерел навчальної інформації великої кількості учнів, студентів та слухачів, спілкування за допомогою телекомунікаційного зв'язку студентів між собою та з викладачами.
Економічність	Ефективне використання навчальних площ та технічних засобів, концентроване і уніфіковане представлення інформації, використання і розвиток комп'ютерного моделювання повинні призвести до зниження витрат на підготовку фахівців
Технологічність	Використання в навчальному процесі нових досягнень інформаційних технологій, які сприяють входженню людини у світовий інформаційний простір
Соціальна рівність	Рівні можливості одержання освіти незалежно від місця проживання, стану здоров'я і соціального статусу
Інтернаціональність	Можливість одержати освіту у навчальних закладах іноземних держав, не виїжджаючи зі своєї країни та надавати освітні послуги іноземним громадянам і співвітчизникам, що проживають за кордоном.

1	2
Нова роль викладача	Дистанційна освіта розширює і оновлює роль викладача, робить його наставником-консультантом, який повинен координувати пізнавальний процес, постійно удосконалювати ті курси, які він викладає, підвищувати творчу активність і кваліфікацію відповідно до нововведень та інновацій.
Позитивний вплив на студента	Підвищення творчого та інтелектуального потенціалу людини, що одержує дистанційну освіту, за рахунок самоорганізації, прагнення до знань, використання сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій, вміння самостійно приймати відповідальні рішення.
Якість	Якість дистанційної освіти не поступається якості очної форми навчання, оскільки для підготовки дидактичних засобів залучається найкращий професорсько-викладацький склад і використовуються найсучасніші навчально-методичні матеріали; передбачається введення спеціалізованого контролю якості дистанційної освіти на відповідність її освітнім стандартам.

Впровадження дистанційної освіти в Україні здійснювався за умов досить низького рівня інформатизації українського суспільства та розробки спеціалізованих методик дистанційного навчання.

Кількість наукових організацій та вищих навчальних закладів України, які активно розробляють або використовують відповідні курси дистанційного навчання, досить незначна.

Застосування технології дистанційного навчання у фаховій підготовці майбутніх фахівців з обліку і аудиту в університеті потребує змін у методиці викладання.

Викладач поступово перестає бути для студента єдиним джерелом отримання знань. Студент багато інформації отримує в мережі Інтернет та за її допомогою.

Крім цього, система дистанційного навчання розрахована, в основному, на людей достатньо свідомих, які не потребують постійного контролю з боку викладача, тому важливу роль у цьому випадку відіграє мотивація студентів, їх здатність до самоорганізації.

Якщо за традиційних форм навчання основною задачею студента було запам'ятати матеріал та потім його відтворити, то за умови застосування дистанційних технологій у студентів розвиваються уміння співставлення, синтезу, аналізу, оцінювання виявлення зв'язків, планування, групової взаємодії з використанням інформаційно-комунікаційних технологій та технології дистанційного навчання.

Технологія дистанційного навчання посилює роль методів активного пізнання. Реалізацію технології дистанційного навчання можна забезпечити шляхом розробки моделі використання віртуально-навчальних середовищ.

Впровадження у навчальний процес віртуально-навчальних середовищ і надання студентам та викладачам необхідних методичних рекомендацій щодо використання віртуально-навчальних середовищ у фаховій підготовці забезпечить просування за критеріями та рівнями якості застосування технології дистанційного навчання у фаховій підготовці фахівців з обліку і аудиту та надасть змогу підвищити якість фахової підготовки.

Таким чином, на сьогоднішній день, виникає потреба розробки і запровадження у навчальний процес програм дистанційного навчання, що відповідають кращим світовим зразкам і забезпечують підготовку фахівців на високому професійному рівні.

Література

1. Глазунова О. Т. Моделі ефективного використання інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій навчання у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс] / О. Т. Глазунова, Н. В. Морзе. – Режим доступу : <http://www.ime.eduua.net/em6/content/08mnvshi.htm>
2. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні, затверджена Постановою МОН України від 20 грудня 2000 р. <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>

3. Кузьмінський А. І. Мотиви і принципи організації дистанційного навчання : навч. посібник / А. І. Кузьмінський // Педагогіка вищої школи. – К. : Знання, 2005. – 360 с.
4. Нестуля О. О. Модернізація освітньої діяльності університету: завдання, інноваційні технології та досвід впровадження : навч. посіб. : в 9 т. / О. О. Нестуля, В. П. Косаріна, М. Є. Рогоза, Н. І. Огуй, Н. В. Герман. – Полтава : ПУСКУ, 2009. – Т. 9. – 797 с.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО СТВОРЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ З ДИСЦИПЛІНИ «ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА МЕРЕЖІ»

С. М. Овсяннікова, викладач-методист
*Миргородський художньо-промисловий коледж
імені М. В. Гоголя Полтавського національного технічного
університету імені Ю. Кондратюка*

Актуальність створення дистанційних курсів впливає з потреби в підвищенні якості освіти та розвитку Болонського процесу; підготовки випускників до роботи на сучасному ринку праці; забезпечення рівних можливостей в отриманні спеціальної освіти.

Головною особливістю використання дистанційних технологій разом з традиційними є надання учням можливості самостійно отримувати необхідні знання, користуючись розвиненими інформаційними ресурсами.

В доповіді розглянуто методичні підходи щодо створення дистанційного курсу з дисципліни «Інформаційні системи та мережі» для студентів спеціальності 5.02010501 «Діловодство».

Курс містить навчальні та контролюючі тестові системи за усіма темами курсу. Матеріал задано як предмет пошуку. І зміст навчання полягає саме в стимулюванні пошукової діяльності студента. Навчання відбувається з використанням медіа і класних занять. Використовуються тренажери за тематикою лабораторних занять: для роботи з електронною поштою, для пошуку інформації в Internet, для використання системи Skype. Це

забезпечує відповідність принципам якісного дистанційного навчання. А саме, заохочення контактів між студентами та викладачем; розвиток співробітництва студентів; використання активних засобів навчання; швидкий зворотний зв'язок; ефективно використання часу; висока мотивація; врахування хисту студентів і шляхів навчання.

Таким чином забезпечуються всі основні етапи педагогічного процесу – повідомлення навчальної інформації і її сприйняття, закріплення й удосконалення знань, умінь і навичок, їх застосування й контролю, та основних функцій освітнього процесу – освітньої, виховної та розвиваючої. При цьому суттєво збагачується процес навчання і формується його мотиваційну основу, стимулюється активна самостійну роботу, що сприяє підготовці конкурентоспроможних фахівців.

Література

1. Голубева В. П. Компетентностный подход как методологическая основа практико-ориентированного дистанционного обучения / В. П. Голубева // Среднее профессиональное образование. – М., 2010. – № 8. – С. 10–11.

РОЛЬ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ НАВЧАННЯ ПЕРСОНАЛУ

О. П. Адамчук, асистент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Протягом останніх десятиріч дистанційна освіта (ДО) стала глобальним явищем освітньої та інформаційної культури. Головною перевагою дистанційної освіти є її екстериторіальність (тобто немає прив'язки до певної території). Головним завданням дистанційного навчання (ДН) є розвиток творчих здібностей людини за допомогою відкритого і вільного використання усіх освітніх ресурсів і програм, у тому числі, доступних в Інтернеті. А оскільки Інтернет – це світова інформаційна мережа, то вона може бути одним із засобів ДН.

Сучасні засоби телекомунікації, залучені майже в усі галузі освітньої діяльності, використовуються у процесі підготовки студентам і дають можливість появи нових форм освіти, без яких стає неможливим розв'язання постійно поновлюваного спектру завдань, що висуває сучасна освіта.

Одним із найбільш динамічно розвинутих напрямів відкритої освіти є дистанційна освіта (ДО), яка дозволяє реалізувати такі принципи:

- доступність навчання, а саме подолання фізичних обмежень людини, розширення аудиторії студентів;
- індивідуальна спрямованість навчання, створення комфортних умов для студентів і викладачів, урахування індивідуальних психологічних особливостей (сприйняття, пам'яті, мислення), індивідуальний темп навчання;
- розвиток інформаційної культури, навичок роботи із сучасними засобами інформатизації і телекомунікації;
- соціалізація навчання, урахування особистісно-комунікативних особливостей студентів.

Залежно від аспекту розгляду наведемо два можливих означення поняття дистанційної освіти:

1) ДО – різновид освітньої системи, у якій переважно використовуються дистанційні технології навчання та організації освітнього процесу.

2) ДО – одна з форм отримання освіти, за якою можливе опанування тим або іншим її рівнем за певною спеціальністю (напрямом підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації).

Особливості дистанційного навчання

Для ДН дуже важливий зв'язок зі студентом, тому що сучасне навчання (а особливо дистанційне) тяжіє до індивідуалізації. Тому до викладача, що працює в системі ДН, є певні вимоги: відповідати дуже швидко на запити; хвалити оперативність слухачів; встановити чіткий графік спілкування в режимах електронної пошти, форуму, чату, блогу, відео конференції, Web чи Wi-Fi технологій.

Однією з можливих галузей ефективного застосування Інтернет-технологій у загальній вищій освіті може стати профільна освіта студентів так як моделі ДО застосовуються не лише в системі загальнонаціонального розвитку освіти, вони також часто слугують основним механізмом корпоративних систем навчання персоналу і до цього повинні бути готові наші студенти під час навчання у ВУЗі. На сьогодні такі мережі створені на фірмах IBM, General Motors, Ford та іншими компаніями.

Основними мотивами їх впровадження є:

- небажання керівництва відривати працівників від їх основної діяльності;
- наявність філіалів не тільки у різних регіонах, а й у різних країнах, що унеможливує одночасне навчання великої кількості персоналу;
- потреба у швидкому та оперативному оновленні наявних знань через високу конкуренцію на ринку товарів і послуг.

Навчання персоналу та системи підвищення кваліфікації окремих фахівців особливо важливі в умовах розвитку конкурентного ринкового середовища, де від якості напряму додаткової освіти залежить потенційний успіх, як окремого працівника, так і підприємства в цілому. Сама ж якість освіти залежить від періодичності її оновлення, що передбачає окрім набуття фахівцями базових знань із своєї галузі, також і постійне їх вдосконалення шляхом здобуття освіти будь-якими методами – курси підвищення кваліфікації чи то особиста пізнавальна діяльність, що в майбутньому стає фундаментом для професійного досвіду.

Можна робити висновок, що прийнята в українському суспільстві система оновлення знань фахівців, розрахована на проходження ними курсів підвищення кваліфікації раз в 5 років, не задовольняє потреби ринку праці у висококваліфікованому та компетентному в своїй галузі персоналі. Саме тому фахівцям необхідно значно частіше здійснювати інвестиції у свій розвиток – оновлювати багаж знань, підвищувати свою кваліфікацію, активно використовуючи при цьому можливість дистанційного навчання.

МОДЕЛЬ СТУДЕНТА ЯК БАЗОВИЙ КОМПОНЕНТ НАВЧАЛЬНИХ СИСТЕМ В ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ

О. Б. Остапченко ст. викладач; **Л. В. Пищула**, ст. викладач;
С. О. Ємець, викладач

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Стрімкий та бурхливий розвиток комп'ютерних технологій, який ми можемо спостерігати останнім часом та інформатизація суспільства впливає на те, що з'являється нове покоління, яке використовує мережу Інтернет на якісно новому рівні. Ці покоління з'явилися на світ, коли Інтернет вже існував, вони вважають його як належну якість життя і вони звикли бути online (в мережі). Нове покоління використовує та опрацьовує фото-, відео- та аудіо матеріали так само як і текст. Працюючи з необмеженою кількістю джерел одночасно вони готові створювати свої власні джерела інформації та трансформувати вже існуючі мережеві джерела.

Результатом цього впливу є постійно та стрімко зростаючий інтерес до досліджень з розробки інтелектуальних навчальних систем. Сучасному конкурентоздатному фахівцеві пред'являють нові вимоги до рівня та якості освіченості і компетентності. Традиційні форми і методи навчання вже не відповідають вимогам сучасної людини, не має змоги задовольнити зростаючу потребу людей у навчанні. Впровадження нових освітніх технологій, які використовують новітні досягнення в галузі інформаційних та інших наук може вирішити проблему, яка виникла. Але розробка нових технологій навчання створює нові психолого-педагогічні проблеми, що зумовлені тим, що комп'ютер отримує більше функцій керування навчальним процесом. Комп'ютерні навчальні програми, соціальні мережі та сервіси, мережеві співтовариства дають змогу оцінити та прийняти до уваги індивідуальні психологічні особливості особистості кожного окремого студента, надають змогу скористатися такими можливостями:

- використовувати безкоштовні електронні ресурси з навчальною метою;
- створювати віртуальне середовище для діяльності, в яку легко зануритися;

- створювати навчальні та комунікативні ситуації;
- використовувати можливості, які мережа Інтернет відкриває для участі студентів у професійних наукових співтовариствах, тощо.

Попит на висококваліфікованих фахівців, які володіють актуальними знаннями впливає на розвиток системи дистанційного навчання, з використанням мережі Інтернет. Дистанційне навчання є однією з найперспективніших галузей освіти. Дистанційна форма навчання дає можливість одержати освіту за допомогою сучасних інформаційних технологій не відвідуючи вищій навчальний заклад. Під дистанційним навчанням (ДН) розуміють використання комп'ютерних телекомунікаційних технологій як основи ДН.

Специфікою ДН є розробка власного базису організації навчального процесу. Питома вага ДН припадає на самостійну роботу студента. В зв'язку з цим ДН – це, насамперед, є планування, відбір і дидактична підготовка навчальних матеріалів, які отримує студент, надання консультацій та допомоги, а також здійснення контролю за засвоєнням навчального матеріалу. Навчання в такий спосіб є індивідуалізованим, і в ньому можуть бути використані усі найбільш ефективні засоби й методи викладання.

Існує два підходи до організації навчального процесу: використання вже функціонуючої в мережі Інтернет системи навчання, яка забезпечує високий рівень адаптації та застосування навчальних курсів у вигляді відокремлених програм, у рамках яких здійснюється поточна адаптація. Адаптація та пристосування системи навчання до індивідуальних особливостей та потреб студента уможливорює зниження витрат часу навчання, а також з мінімальними витратами дає змогу перебороти поріг труднощів навчання та адаптувати цей процес до особливостей та потреб кожного конкретного студента.

В системі освіти останнім часом активно досліджується та розвивається напрямок, який отримав назву штучний інтелект у навчанні. Метою таких досліджень є розвиток просунутих мережових освітніх прикладних програм, які можуть запропонувати

деяку кількість адаптивності й інтелектуальності. Індивідуалізоване навчання, на відміну від адаптивного, ґрунтується на динамічній моделі студента, яка проектує його індивідуальні особливості та потреби. Існуючі технології освітнього програмного забезпечення такі як, Інтелектуальні Навчальні Середовища (ІНС), є достатньо ефективними в індивідуалізації навчання. Їх метою є індивідуалізоване навчання, яке містить компоненти моделювання студентів. Моделювання студента носить у собі формальний опис характеристик якісного представлення, який приймає до уваги особистісні характеристики студента, а також враховують прогрес, зроблений студентами при засвоєнні певного предмету. Модель студента не статична, вона є динамічною, тобто такою, яка видозмінюється протягом процесу навчання.

Виникнення, розвиток та удосконалення ІНС сприяло виникненню технології підбору моделей студентів. В основі цієї технології лежить здатність аналізувати, підбирати, зберігати та застосовувати моделі багатьох студентів одночасно. Технології підбора моделей поліпшують керування дистанційними курсами, спілкування, співробітництво між студентами та викладачами. Щоб мати змогу використовувати модель студента в ІНС для керування навчальною діяльністю, вона повинна містити інформацію про стан студента в даний проміжок навчального процесу; знання про те, які професійні навички та якості особистості необхідно в нього сформулювати. Знання про те, яким повинен бути той, кого навчають, тобто вимоги до його кінцевого стану як до фахівця називається *нормативною моделлю студента*. Ці знання формують віддалену мету навчання.

Для того щоб створити модель студента, а саме щоб встановити характеристики які є необхідними для керування навчальним процесом, потрібно:

- виділити психологічні та фізіологічні характеристики, які впливають на сприйняття і переробку навчальної інформації;
- виокремити тестові методики і програмні засоби для оцінки характеристик;

- підготувати та провести тестування однорідних за станом готовності груп студентів;
- обробити та проаналізувати результати експерименту;
- порівняти ефективність запропонованих комплексів;
- обрати зручний вид опису та зберігання моделі студента для обраної ІНС.

Отже, на сучасному етапі розвитку підходів до розробки ефективних ІНС модель студента має бути обов'язковим базовим компонентом цих систем.

ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МИТНІ ПЛАТЕЖІ»

***М. Г. Мартосенко, ст. викладач; Н. В. Лисенко, асистент;
В. Л. Ногаль, асистент
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»***

Сучасні тенденції в освіті вимагають великої гнучкості та динамічності в організації навчального процесу. Використання саме дистанційних технологій у розв'язанні цієї проблеми має на меті збільшити ефективність та знизити собівартість процесу навчання. Застосування зазначених технологій дозволяє, по-перше, інтенсифікувати навчальний процес, шляхом широкого впровадження ілюстративного матеріалу і віртуального експерименту, а по-друге, посилити контроль знань. Крім того, із застосуванням телекомунікаційного обладнання стає можливим вивести навчальний процес за стіни навчальної аудиторії, організувавши мовлення практично на необмежену територію для необмеженої кількості студентів. Однак, відсутність живого спілкування викладача зі студентами не дозволяє в повній мірі розвивати їх здатність до логічного мислення, уміння вести активний діалог з опонентом. Крім того, виникає деградація виховної складової навчального процесу, без якої неможливе повноцінне формування особистості.

Опанування навчальної дисципліни «Митні платежі» студентами програми професійного спрямування «Товарознавство та експертиза в митній справі» дозволяє розв'язати складні спе-

ціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної підготовки у процесі навчання, що передбачає застосування певних прийомів та методів і характеризується комплексністю. Зокрема, вивчається застосування різноманітних митних інструментів, за допомогою яких забезпечується захист національних та економічних інтересів держави.

Методики розробки дистанційних курсів мають свої особливості залежно від предметної галузі, особливо це стосується таких видів навчальних занять як самостійне вивчення навчального матеріалу, практичні та лабораторні заняття, а також контрольних заходів. Порівняно з дисциплінами гуманітарного напрямку, розробка дистанційних курсів за дисциплінами професійно-фахової підготовки значно складніша та потребує більш високих характеристик комп'ютерної техніки і програмного забезпечення.

Основним завданням розробки дистанційного курсу «Митні платежі» є створення теоретичної складової та засобів контролю знань у вигляді тестів. На нашу думку, особливістю практичної складової даної навчальної дисципліни є те, що засвоєння теоретичних знань базується на значній кількості взаємопов'язаних правових актів та нормативних документів, що в доступній формі представлена у програмному комплексі «MD-office», специфіка якого вимагає обов'язкової регулярної актуалізації, шляхом щоденного оновлення електронної бази даних.

Разом з тим, проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Митні платежі» вимагає використання комплексу «MD-office», який є інструментом для ведення ефективної зовнішньоекономічної діяльності, за допомогою якого студенти набувають професійних навичок з:

- швидкого автоматичного розрахунку платежів;
- розрахунку та балансування фактурної і митної вартості товарів за декларацією;
- використання багатовіконного інтерфейсу для одночасної роботи з різними документами;
- гнучкої настройки типів декларацій та розрахунку митних платежів;

– розширеної робота з інвойсами, включаючи введення з Excel файлів з використанням користувальницької товарної номенклатури (артикулів і фірмового кодування), угруповання й сортування товарів;

– гнучкої настройки і використання бази знань «Інкотермс» для розрахунку фактурної та митної вартості.

Незважаючи на те, що програмний комплекс «MD-office» є дуже потужною, досить простою у користуванні та сучасною інформаційною системою для ведення зовнішньоекономічної діяльності, він потребує детального вивчення для ефективного використання під керівництвом викладача.

Викладач визначає комплекс та послідовність виконання дій для вирішення поставленої задачі; звертає увагу на специфіку використання програмного комплексу для окремих об'єктів, напрямку та мети переміщення, вибору митного режиму тощо.

Таке комбіноване навчальне середовище дає можливість студентам, як самостійно, так і під керівництвом викладача, опрацьовувати не тільки значний масив правових та нормативних документів, а й отримувати професійні знання, практичні навички для набуття компетенцій майбутнього фахівця.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ У ПОВНІЙ СВОЇЙ КРАСІ

С. І. Старченко, асистент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Дивлячись на сучасні досягнення і відкриття технології і науки створюється враження, що індивідуальний розвиток особистості і суспільства в цілому не встигають за цими змінами. Зокрема, спостерігається значний вплив інформаційних і комунікаційних технологій (ІКТ) на всі сфери людського буття. Трансформації не минули і галузь освіти. Сьогодні широкому колу споживачів пропонується дистанційне навчання (ДН) як прогресивна форма здобуття освіти, що не поступається, а в деяких сферах навіть і краща за денну форму. В даній роботі ми не будемо акцентувати увагу на тих перевагах ДН, що пропагуються через всі засоби масової інформації (ЗМІ). Ми будемо

намагатися об'єктивно описати факти, які замовчуються, коли говориться про ДН.

Нас насторожує мотивація необхідності впровадження даної форми навчання. Коли ж це світ став такий добрий до слабких? Якщо ми помиляємося, то сьогодні були б вирішені всі проблеми із продовольчою кризою у світі, війнами, хворобами, екологією – наявних ресурсів набагато більше, ніж необхідно для забезпечення повноцінного життя кожного на всій планеті. Все має істинну причинність, яка маскується під благі мотиви, що часто за своєю суттю суперечать самій причині. Крім того, якщо наші припущення абсурдні, то чому згідно з проведеними дослідженнями було встановлено, що в США та країнах Євро-союзу, рівень освіченості і ерудованості населення з року в рік неухильно знижується? Ці дані за своїм змістом суперечать тим твердженням, що нав'язуються соціуму, стосовно ефективності ДН, адже ці країни являються піонерами із впровадження цих освітніх технологій. Під описану вище тенденцію не підпадають країни Азії. Хочу нагадати, що ці країни мають певні особливості свого соціально-економічного ладу і, що не менш важливо, цензуру на глобальну мережу Інтернет. Висновки робить самостійно.

ДН побудоване на широкому використанні ІКТ. Проте, чомусь інформація про негативні наслідки цих технологій не набула широкого розповсюдження. До них можна віднести ряд негативних факторів психолого-педагогічного характеру і спектр чинників негативного впливу засобів ІКТ на фізіологічний стан і здоров'я людини.

Досить часто однією з переваг використання засобів ІКТ називають індивідуалізацію навчання. Проте, вона обмежує і так дефіцитне в навчальному процесі живе діалогічне спілкування учасників освітнього процесу – викладачів і студентів, студентів між собою – і пропонує їм сурогат спілкування у вигляді «діалогу з комп'ютером». Без розвинутої практики діалогічного спілкування, як показують психологічні дослідження, не формується монологічне спілкування з самим собою, що являється проявом самостійного мислення. Якщо піти по шляху загальної

індивідуалізації навчання за допомогою персональних комп'ютерів, можна прийти до того, що ми втратимо саму можливість формування творчого мислення, яке за самим своїм походженням засноване на діалозі.

Ряд проведених дослідів лише піддержують об'єктивність вказаних тверджень. Так, глобальна мережа з її гіперактивною подачею матеріалу робить людей неухважними і поверхневими.

Ніколас Карр протягом трьохрічного дослідження впливу Інтернету на зміни принципів мислення, читання і пам'яті встановив: люди, які читають текст, наповнений посиланнями, розуміють менше, ніж ті, хто читає з паперу; люди, що отримують відомості з мультимедійних презентацій запам'ятовують менше, ніж ті, хто сприймає інформацію в більш спокійній і зосередженій формі; люди, що при роботі в мережі постійно відволікаються на сторонні подразники (повідомлення, банери тощо) розуміють менше, ніж ті, хто сконцентровано отримує інформацію з традиційних джерел; люди, які звикли займатися одночасно безліччю завдань доволі часто менш творчі і продуктивні, ніж ті, хто займається тільки однією справою в конкретний момент часу. Результати шокували дослідників, вони очікували, що «багатозадачні» люди будуть мати певні переваги. Але найгірше те, що люди, що звикли займатися відразу кількома завданнями за комп'ютером, в середньому поступаються тим, хто концентрується на поетапному вирішенні окремих завдань.

Але, це зовсім не означає, що необхідно відкидати ефективні засоби і методи ДН. Ні, цього робити не потрібно, їх можна використати, як доповнення, збагачення і розширення можливостей денної форми навчання. На наш погляд дійсно ефективним буде використання ДН при проведенні курсів підвищення кваліфікації або отриманні другої вищої освіти (після денного навчання і не за всіма напрямками) чи при наданні освіти людям з обмеженими фізичними можливостями. Не варто присвоювати значення об'єкту більше, ніж він того вартий і сліпо сподіватися на очікувані результати.

Крім того, не варто забувати, що ДН намагається вирішити негативні наслідки функціонування соціально-економічної мо-

делі сучасного суспільства чи, принаймні, створює ілюзію цих намагань. Серед безлічі статей прихильників ДН не довелося нам знайти інформації про те, яким же чином необхідно адаптувати ДН до широкого впровадження у Україні з урахування особливостей її суспільно-історичного розвитку. Це не мало важливо, оскільки, в буквально розумінні, Україна – це не Європа. Можливо – це поверхнєве мислення авторів, що проявляється в їх копіюванні та відтворюванні шаблонних твердження, що вже приготовані для відповіді на типові запитання, оскільки вони вже забули, яким же чином отримується істина.

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ТОВАРОЗНАВЦІВ

*Л. М. Губа, к.т.н., доцент; Ю. О. Басова, ст. викладач
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»*

В сучасному освітньому просторі розвитку інтерактивних методів навчання актуалізував проблему модернізації системи вищої освіти. Сьогодні якість підготовки майбутніх фахівців обумовлена вміннями та навичками використовувати інформаційно-комунікаційні технології для здобуття потрібних знань. Під час підготовки фахівців поряд з традиційними методами навчання у вигляді лекцій, практичних та лабораторних занять, впроваджуються рівні інтерактивні методи навчання. Такі методи спрямовані на активізацію самостійної роботи студентів та творчого використання фахових знань.

Інноваційним напрямом реалізації принципу освіти через все життя є електронне дистанційне навчання. Концепція дистанційної освіти охоплює широкі шари суспільства та стає важливим фактором його розвитку.

Дистанційне навчання відрізняється високою інтерактивністю, сучасними формами і методами, системою керування пізнавальною діяльністю тих, хто навчається. Його головною перевагою є індивідуальність самого навчання, яку визначає студент. Саме він обирає ритм, темп і час навчання, вирішує, коли

звертатися до викладача за консультацією. У зв'язку з цим популярність дистанційної освіти зростає швидкими темпами.

В ВНЗ Укоопспілки «ПУЕТ» застосовується система управління навчанням Moodle (Модульне динамічне об'єктно-орієнтоване навчальне середовище). Дана система є програмним комплексом для організації дистанційного навчання в мережі Internet. Для підготовки фахівців високого рівня конкурентоспроможності, формування вмінь і навичок випускників-товарознавців у навчальному процесі та наукових дослідженнях широко використовуються сучасні інформаційні ресурси та технології зокрема, з дисципліни «Основи наукових досліджень» для студентів, які навчаються за напрямом «Товарознавство і торговельне підприємництво».

Інтерактивні технології, що застосовані для викладання дисципліни «Основи наукових досліджень», характеризуються особистісною та професійною спрямованістю. Вони мають значні переваги над класичними, які полягають у реалізації принципу взаємодії між викладачем і студентом у процесі навчання, характеризуються діяльністю та співпрацею викладачів та студентів; рівноправних партнерських відносинах між викладачем та студентом протягом усього періоду навчання; співробітництві студентів, що ґрунтується на педагогічних принципах співпраці і взаємодії; спрямуванні навчального процесу на самостійне здобування студентами знань, умінь та навичок; набутті студентами професійних та життєвих компетенцій.

Впровадження дистанційного курсу з дисципліни «Основи наукових досліджень», розробленого в системі Moodle, дозволяє індивідуалізувати процес передавання і засвоєння знань. Цей процес відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. Так, розроблена дисципліна поділена на 2 модулі, за результатами вивчення яких виконуються модульні контрольні роботи. Модуль включає кілька тем. В межах кожної теми передбачено лекційний матеріал, блок завдань для самостійної роботи, який містить

домашні завдання та питання для самоконтролю, підсумкове тестування, список джерел літератури, а також довідкову інформацію, необхідну для засвоєння теми.

Оцінювання знань студентів здійснюється за результатами вивчення навчального матеріалу кожного модуля та дистанційного курсу навчальної дисципліни у цілому. Поточний модульний контроль знань здійснюється за результатами вивчення одного модуля. Підсумковий контроль знань проводиться у формі ПМК шляхом тестування.

Таким чином, впровадження інтерактивних освітніх технологій під час підготовки товарознавців з дисципліни «Основи наукових досліджень» забезпечує виконання головної функції кафедри товарознавства непродовольчих товарів – створення комфортних умов навчання. При цьому кожний студент стверджується як творча особистість і має можливість реалізувати свої таланти та здібності, а також отримати навички й уміння для майбутньої професійної діяльності.

Разом з тим, набутий практичний досвід супроводження курсу спонукає до удосконалення курсу. Тому у майбутньому планується розробка тренажерів, форумів та інтерактивних «круглих столів».

МОДЕЛЬ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ПОТРЕБНОСТИ ОРГАНИЗАЦИЙ ИНДУСТРИИ ГОСТЕПРИИМСТВА В ДИСТАНЦИОННОМ ОБУЧЕНИИ ПЕРСОНАЛА

Е. В. Жуков, к.т.н., доцент

Харьковский торгово-экономический институт КНТЭУ

Высшее руководство современных организаций, осуществляющих свою коммерческую деятельность в сфере гостеприимства, может по тем или иным причинам принять стратегическое решение о разработке, документировании, внедрении и поддержании в рабочем состоянии Систем менеджмента (например, Quality Management System или Food Safety Management Systems). К таким причинам, в соответствии с текстом п. 0.1 Международного стандарта ISO 9001:2008(R) «Системы ме-

неджмента качества. Требования», принято относить следующие (нижеприведенный перечень не является исчерпывающим):

- бизнес-среда, изменения или риски, связанные с этой средой;
- изменяющиеся потребности;
- конкретные цели;
- выпускаемая продукция;
- применяемые процессы.

Существенным элементом Систем менеджмента является персонал Организации (или человеческие ресурсы – human resources). Так, в соответствии с текстом п. 6.2.1 ISO 9001:2008(R), персонал, выполняющий работу, влияющую на соответствие продукции требованиям, должен быть компетентным в соответствии с полученным образованием, подготовкой, навыками и опытом. При этом ISO 9001:2008(R) уточняет, что на соответствие продукции требованиям прямо или косвенно может влиять персонал, выполняющий любую работу в рамках системы менеджмента качества. Аналогичное, по сути, требование содержится и в п. 6.2.1 Международного стандарта ISO 22000:2005(R) «Системы менеджмента безопасности пищевых продуктов. Требования ко всем организациям в цепи производства и потребления пищевых продуктов»: «Группа обеспечения безопасности пищевых продуктов и другой персонал, выполняющий действия, которые могут повлиять на пищевую безопасность, должны быть квалифицированными и иметь соответствующее образование, навыки и опыт работы».

Для выполнения этих требований, Организация индустрии гостеприимства, в соответствии с п.п. 6.2.2 указанных стандартов, должна обеспечивать подготовку или предпринимать другие действия для достижения необходимого уровня компетентности. Однако терминологический аппарат стандартов ISO серий 9000 и 22000 не содержит определений терминов «Подготовка» и «Другие действия», что часто затрудняет осмысление Организацией требований указанных стандартов и разработки путей достижения этих требований. Разрешить указанное затруднение возможно привлечением документов ISO серии 10000, которая является дополнением к стандартам ISO серии 9000.

В соответствии с текстом п. 3.2 Международного стандарта ISO 10015:1999 под термином «Обучение (training)» следует понимать процесс предоставления и совершенствования знаний, навыков и качеств для удовлетворения требований. Использование процессного подхода к осмыслению деятельности «Обучение» позволяет идентифицировать следующие подпроцессы:

- идентификация и анализ потребностей в обучении,
- планирование и составление программы обучения,
- проведение обучения,
- оценка результатов обучения.

Декомпозиция позволяет получить следующую модель:

1. Определение потребностей в обучении.
 - 1.1. Определение потребностей Организации.
 - 1.2. Определение и анализ требований к компетентности.
 - 1.3. Анализ компетентности.
 - 1.4. Определение различий в уровнях компетентности.
 - 1.5. Поиск решений для сокращения различий в уровнях компетентности.
- 1.6. Заявка на обучение
2. Проектирование и планирование обучения.
 - 2.1. Определение ограничений процесса обучение.
 - 2.2. Методы обучения и критерии их выбора.
 - 2.3. План обучения.
 - 2.4. Выбор поставщика обучения.
3. Проведение обучения
 - 3.1. Поддержка подготовки процесса обучения.
 - 3.2. Поддержка обучения.
 - 3.3. Обеспечение завершения обучения.
 - 3.4. Мониторинг качества проводимого обучения.
4. Оценка результатов обучения.

Такая модель может быть реализована различными путями, учитывающими индивидуальные особенности каждой Организации индустрии гостеприимства. Один из таких путей может быть результативно связан с дистанционными технологиями обучения.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

Т. А. Костишина, д.е.н., професор

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Підвищення якості освіти в сучасних умовах розвитку є однією з актуальних проблем не тільки для України, але й для всього світового співтовариства. Рішення цієї проблеми пов'язане з модернізацією змісту освіти, оптимізацією способів і технологій організації освітнього процесу. Конкурентоспроможність і ефективність модернізації вищої освіти залежить від багатьох факторів і умов, одним з яких являється дистанційне навчання, що дає змогу опанувати студентам дисципліни курсу.

Ефективний розвиток національної економіки в умовах ринкової її трансформації підвищує попит на фахівців спеціальності «Управління персоналом і економіка праці». У сучасних умовах зростають вимоги до управління персоналом. Людський чинник стає головним фактором виробництва, а витрати на персонал, на його розвиток вважаються першочерговими інвестиціями. Суттєво змінюється роль працівника, який з пасивного виконавця перетворюється на активного учасника виробництва, може і бажає брати участь в управлінні, прийнятті рішень не лише тактичного, а й перспективного значення

Вищезазначене впливає на організацію дистанційного навчання при викладанні дисциплін для студентів, що навчаються за спеціальністю «Управління персоналом і економіка праці», «Управління персоналом» зокрема.

Навчально-методичні матеріали готуються в обсязі, що визначається кількістю годин (кредитів), відведених на певну дисципліну відповідним навчальним планом. Підготовлені навчальні матеріали представляють студентів у вигляді дистанційного курсу. Складовими дистанційного курсу «Управління персона-

лом» для студентів 4 курсу спеціальності «Управління персоналом і економіка праці» є:

- лекційний матеріал;
- проблемні завдання;
- тренажери;
- інші матеріали, що, з одного боку, дають студенту змогу в достатній мірі оволодіти уміннями й навичками, передбаченими навчальною програмою, з іншого – можливість викладачеві оцінити здобуті студентом знання.

При підготовці будь-якої складової дистанційного курсу «Управління персоналом» необхідно формувати наступні знання, вміння і навички студентів:

- формувати стратегію та політику управління персоналом залежно від конкретної ситуації як підприємства, так і економіки України;
- розуміти соціально-психологічні аспекти управління персоналом;
- формувати особистісні якості керівника з метою ефективного управління персоналом;
- формувати кадрову політику в контексті конкурентоспроможності підприємства;
- вміти планувати та формувати персонал, забезпечувати його розвиток відповідно до професійних та ділових вимог різних посад;

оцінки персоналу, формуванню мотивації та оплати праці з метою ефективного розвитку кожного працівника та підприємства в цілому.

Таким чином, вивчення дисципліни «Управління персоналом» з використанням дистанційних технологій сприятиме формуванню ефективного навчального процесу, конкурентоспроможності працівника на ринку праці м. Полтави, регіону, економіки України в цілому.

ДИСТАНЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ФАКТОР СТИМУЛЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

*В. В. Іванова, д.е.н., професор; О. М. Іванова, асистент
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»*

На нинішньому етапі українська вища школа прагне стати повноправним учасником світового ринку освітніх послуг. Це вимагає від неї вирішення питань про відповідність рівнів освіти, зміст навчальних програм, перехід між рівнями освіти, умови здійснення студентської мобільності, можливості зміни освітньої траєкторії, системи оцінювання знань. Кінцевою метою є і залишається – високий рівень якості отриманої освіти та можливість вибору індивідуальної освітньої траєкторії.

Мета вищої освіти – підготовка висококваліфікованих компетентних фахівців. Вищі навчальні заклади, з огляду на трансформаційні процеси в економіці, повинні спрямовувати свої зусилля на зацікавленість молодих фахівців у самостійній роботі, яка найбільш сприяє формуванню їх знанневого потенціалу (потенціалу знань).

Самостійна робота повинна мати системний характер, бути невід’ємною частиною професійної підготовки фахівців. Необхідно, щоб студенти свідомо прагнули займатися самостійно, чітко розуміючи практичне значення такої підготовки для майбутньої професійної діяльності, що потребує додаткових роз’яснень і застосування мотиваційних механізмів, зокрема при роботі системи оцінювання знань.

Дистанційна освіта саме і є самостійної формою отримання освіти, що все активніше використовується вищими навчальними закладами для освітянського процесу. Особливо широко й ефективно можна застосовувати дистанційні технології навчання у системах підвищення кваліфікації співробітників на підприємствах. Воно передбачає високу активність інформаційних потоків, пов’язаних із процесами навчання.

Специфіка дистанційних технологій освіти саме у тому, що студент навчається самостійно у інформаційно-освітньому середовищі за відсутності викладача, але під його керівництвом, що сприяє саморозвитку особистості.

Організація самостійної роботи і управління нею при дистанційному навчанні відбуваються опосередковано через інформацію, адже в цьому випадку студенти не тільки самостійно виконують практичні завдання, але й відпрацьовують весь необхідний теоретичний матеріал. Але тут уже виникають певні психологічні проблеми, пов'язані з підготовкою особистості до самостійної роботи у процесі дистанційного навчання, зокрема відсутність досвіду самостійної роботи, особливо недостатня воляова саморегуляція. Це потребує розробки рекомендації для попередження психологічних бар'єрів та своєчасної інтерпретації та адаптації складної інформації.

Дистанційні технології навчання передбачають більш високу активність, самомотивацію та самоконтроль, що відрізняє його поміж інших форм, де таке підсилення мотивації не спостерігається. Проблема зовнішньої і внутрішньої мотивації вимагає нових підходів до дистанційного навчання.

Навчальна інформація в дистанційному навчанні повинна спонукати виникненню у студента внутрішнього діалогу. Це можна робити за допомогою особливим чином розроблених питань, які повинні враховувати життєвий досвід студента. Як наслідок такої організації інформації самостійна робота студента підсилює мотив щодо досягнення високих результатів у навчанні.

Визначальними мотивами самостійної діяльності можуть бути навчально-пізнавальні та професійні мотиви, а стимулами – інтереси, відповідальність, бажання отримати бажану роботу або страх її втратити. Різні мотиви по-різному впливають на якість навчальної діяльності. Одним з них є зручність, яку пропонує дистанційне навчання, а саме можливість пройти курс навчання практично в будь-який момент часу і практично в будь-якому місці. Це значно спрощує включення процесу навчання в щоденний графік зайнятості.

Активізація самостійності у навчанні сприятиме результативності реалізації компетентнісного підходу до отримання бажаного студентом фаху.

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ ПРИ ВПРОВАДЖЕННІ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

О. М. Зінченко, к.е.н., ст. викладач; **Н. Г. Обревко**, асистент
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Сучасні інформаційні технології відкривають нові перспективи для підвищення ефективності освітнього процесу. Змінюється сама парадигма освіти. Велика роль надається методам активного пізнання, самоосвіті, дистанційним освітнім програмам.

Дистанційні технології навчання можна розглядати як природний етап еволюції традиційної системи.

Одним із найперспективніших напрямів впровадження поглибленого і розширеного вивчення економіки може бути дистанційна освіта. Дистанційне навчання у сучасних умовах розглядається як організація навчального процесу, що базується на самостійній роботі студента.

Ефективність дистанційного навчання заснована на тому, що студенти самостійно мотивують себе до подальшого навчання. Вони мають можливість опрацьовувати навчальні матеріали в такому режимі й обсязі, який підходить безпосередньо їм. Ефект у значній мірі залежить від того, наскільки регулярно і систематично студентом виконується завдання, що віднесені на самостійне вивчення.

Самостійне навчання є невід'ємною складовою дистанційної освіти. Насамперед, це стосується організації та самостійного виконання певних завдань конкретного розділу економічної дисципліни, але одночасно є основою для опанування базовою системою економічних знань та побудови індивідуальної траєкторії їх примноження.

Проблема примноження знань тісно пов'язана з управлінням самостійним навчанням студентів на основі:

- реалізації особистісно-діяльнісного підходу;
- усвідомлення мети та предметного змісту їхньої діяльності у процесі самостійної роботи;
- прийняття до дії поставлених навчальних завдань;
- домінування поставленої проблеми над іншими інтересами та формами зайнятості;
- самореалізацію у розподілі навчальних дій за часом;
- самоконтроль у процесі її виконання та ін.

Необхідною складовою самостійної роботи студентів в умовах впровадження дистанційних технологій навчання повинні стати комп'ютерно-тренінгові системи. Вони особливо ефективні для самостійного вивчення окремих підрозділів програми, поглибленого вивчення певних тем курсу, для виконання домашніх контрольних робіт, консультацій, самотестування, тому що у цьому випадку надається можливість раціональної, дидактично обгрунтованої послідовності навчання необхідному матеріалу.

Отже, можна стверджувати, що самостійна робота є основною та невід'ємною складовою дистанційних форм навчання студентів економічного профілю та сприяє:

- індивідуальному вибору студентами наукового рівня інформаційного блоку теми, що розглядається ними самостійно;
- розвитку вміння визначати ключові позиції певної теми з економічних дисциплін;
- раціоналізації особистісно-діяльнісного підходу до розв'язання навчальних завдань у процесі самонавчання;
- розкриттю потенційних можливостей особистості при побудові індивідуальних версій економічних завдань та ситуацій;
- формуванню навичок критичного мислення у процесі здійснення самостійної роботи;
- розумінню, що реалізація студента як майбутнього професіонала можлива лише у процесі постійного самонавчання, само виховання та самовдосконалення.

Незважаючи на велику кількість переваг самостійної роботи

при впровадженні дистанційної освіти, можна виділити ряд недоліків:

- ускладнена ідентифікація студентів, що навчаються за дистанційними технологіями;
- низька пропускна спроможність електронної мережі під час навчальних чи екзаменаційних телеконференцій;
- недостатній безпосередній контакт між персональним викладачем та дистанційним студентом;
- необхідність наявності у студента сильної особистісної мотивації, вміння навчатися самостійно, без постійної підтримки та підштовхування з боку викладача;
- студенти не завжди можуть забезпечити себе достатнім технічним обладнанням – мати комп'ютер та постійний вихід у Інтернет.

Дистанційні технології навчання мають значний потенціал, однак до можливої заміни традиційних технологій дистанційними поки що ставляться обережно через недостатню опрацьованість даного підходу у вищих навчальних закладах України.

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ ЗА УМОВ ДИСТАНЦІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

О. І. Глущенко, асистент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

На сучасному етапі прискореного соціально-економічного розвитку суспільства, що характеризується поступовою й неухильною інтеграцією України в європейські політичні, економічні й культурні структури, винятково важливого значення набуває підвищення освітнього рівня підготовки висококваліфікованих спеціалістів для всіх галузей діяльності, збагачення інтелектуального та творчого потенціалу. Важливою умовою розв'язання цього завдання є необхідність озброєння спеціалістів, яких готує вища школа, що сприятиме ефективності вико-

нання професійних завдань. Особливого суспільного значення набуває вивчення удосконалення індивідуальної роботи студентів економічного спрямування за умов дистанційного спрямування, оскільки їх знання є суттєвим фактором високої фахової компетенції майбутніх спеціалістів. Разом із тим практика й результати досліджень переконують, що рівень знань, умінь і навичок студентів та випускників вищих економічних навчальних закладів недостатній для задоволення зростаючих потреб як професійного, так і особистого характеру. Зростаючий розрив між обсягом знань, призначених для вивчення, й можливістю їх засвоєння, може бути подоланий, головним чином, шляхом розвитку розумових здібностей студентів, формування в них здатності самим регулювати процес засвоєння нових знань і підвищення ефективності навчання. Індивідуальність у навчальній діяльності зумовлена структурою планів вищих навчальних закладів, у яких значна частина навчального часу виділена на індивідуальну роботу викладачів зі студентами. Підвищення ефективності індивідуальної роботи студентів можливе лише за умов раціональної організації всього навчального процесу. Суперечності між рівнем знань студентів і їх умінням повноцінно володіти навчальним матеріалом у своїй професійній діяльності можна вирішити, використовуючи сучасні педагогічні технології, що створюють пріоритетні умови для самостійної пізнавальної діяльності й дають змогу значно підвищити ефективність навчального процесу.

Індивідуальне навчання проводиться з окремими студентами з метою підвищення їх рівня підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей. Індивідуальна робота викладачів зі студентами організовується за окремим графіком з урахуванням індивідуального навчального плану студента і можуть охоплювати частину або повний обсяг занять з однієї або декількох навчальних дисциплін, а в окремих випадках – повний обсяг навчальних занять для конкретного освітнього або кваліфікаційного рівня.

Індивідуальна робота студентів економічного спрямування за умов дистанційного навчання буде основним засобом оволодін-

ня навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. При індивідуальній роботі студенти повинні використовувати систему навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни: підручник, навчальні та методичні посібники, конспект лекцій викладача, практикум тощо. Повинні використовуватися також методичні матеріали для самостійної роботи студентів, які передбачають можливість проведення самоконтролю з боку студента. Для індивідуальної роботи студенту також рекомендується використовувати відповідну наукову та фахову монографічну і періодичну література. У необхідних випадках індивідуальна робота проводиться відповідно до заздалегідь складеного графіку, що гарантує можливість індивідуального доступу студента до потрібних дидактичних засобів.

Щодо підвищення ефективності індивідуальної роботи студентів за умов дистанційного спрямування, потрібно перш за все:

- 1) виявити обсяг, глибину і якість сприйняття (засвоєння) матеріалу, що вивчається;
- 2) визначити недоліки у знаннях і намітити шляхи їх усунення;
- 3) виявити ступінь відповідальності студентів і ставлення їх до роботи, встановивши причини, які перешкоджають їх роботі;
- 4) виявити рівень опанування навиків самостійної роботи і намітити шляхи і засоби їх розвитку;
- 5) стимулювати інтерес студента до предмета та їх активність у пізнанні.

Також необхідно удосконалити індивідуальну роботу студента, розібратися у складних питаннях та вирішити ті, з якими студенти самостійно розібратися не можуть. Це одночасно надасть можливість проконтролювати знання студентів та правильно організувати перебіг індивідуальної роботи, що в свою чергу призведе до відповідного перебігу навчального процесу на шляху європейської інтеграції вищої освіти України.

ЗНАЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

В. М. Шелудько, к.т.н., доцент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Підвищення якості професійної підготовки фахівців передбачає підвищення частки самостійної роботи студентів у навчальному процесі. Значимість теоретично обгрунтованого та експериментально перевіреного посилення акценту на самоосвіту пов'язана з тим, що в освітніх стандартах для самостійного освоєння відводиться значна частина навчальних годин.

Основою сучасної професійної освіти є самостійна робота. Самостійна робота студентів – будь-яка організована викладачем активна діяльність студентів, спрямована на пошук ними знань, їх осмислення, закріплення та розвиток умінь і навичок, узагальнення і систематизацію знань.

У педагогічній науці існують різні підходи в розумінні самостійної роботи студентів. Одні вважають, що самостійна робота – це цілеспрямована пізнавальна діяльність студента з отримання інформації, а також з перетворення її в знання. У такому розумінні це все те, що студент робить сам. Інші розглядають самостійну роботу як вид занять, в ході яких студент набуває і вдосконалює свої знання, керуючись методичною літературою або спеціальними вказівками викладача. Це і підготовка до практичних занять, і більш глибоке вивчення окремих тем, і вивчення тих питань і проблем, які не розглядалися на заняттях.

Самостійну роботу прийнято ділити на навчальну, наукову і соціальну. Всі ці види взаємопов'язані і взаємозумовлені. Звичайно, центральне місце займає навчальна самостійна діяльність. Самостійна робота представлена такими формами навчального процесу, як лекція, семінар, практичні та лабораторні заняття, екскурсії, підготовка до них. Студент повинен вміти вести короткі записи лекцій, складати конспекти, плани і тези виступів, підбирати літературу і т. д.

Всі види самостійної роботи виконують свої функції і однаково важливі для майбутнього фахівця. Майбутньому фахівцю

за роки навчання необхідно оволодіти системою стійких умінь і навичок самостійної роботи в різних видах пізнавально-практичної діяльності. Але якими б не були досконалими програми вузів, тільки через особисту освітню програму, через особисті зусилля по придбанню знань студент може підійти до порога справжнього професіоналізму та творчості. Самостійна робота студентів активізує різні форми сприйняття та засвоєння навчального матеріалу. Оптимальне використання всіх цих форм допоможе успішно вирішити завдання, які ставляться перед вищими професійними освітніми установами.

В цілому ж самостійна робота студентів є педагогічним забезпеченням розвитку цільової готовності до професійного самоосвіти і являє собою дидактичний засіб освітнього процесу, штучну педагогічну конструкцію організації і управління діяльністю учнів.

Одним із видів самостійної роботи є дистанційна освіта. Інформаційні технології в дистанційному навчанні є провідним засобом. Згідно з деякими дослідженнями, в Україні близько 30 % навчальних закладів заявили про те, що вже мають або планують організувати навчання в режимі дистанційної освіти. Однак найчастіше за цим стоїть звичайна заочна форма навчання. Чим же відрізняється дистанційна освіта від інших видів отримання знань і професії? Насамперед, дистанційна освіта - це відкрита система навчання, що передбачає активне спілкування між викладачем і студентом за допомогою сучасних технологій та мультимедіа. Така форма навчання дає свободу вибору місця, часу та темпу навчання.

Сучасне дистанційне навчання будується на використанні наступних основних елементів: середовища передачі інформації (пошта, телебачення, радіо, інформаційні комунікаційні мережі); методів, залежних від технічного середовища обміну інформацією.

Дистанційне навчання дозволяє:

- знизити витрати на проведення навчання (не потрібно витрат на оренду приміщень, поїздок до місця навчання, як учнів, так і викладачів тощо);

- проводити навчання великої кількості людей;
- підвищити якість навчання за рахунок застосування сучасних засобів, об'ємних електронних бібліотек і т. д.
- створити єдину освітню середу (особливо актуально для корпоративного навчання).

Сучасна освіта вимагає безупинно розширювати своє сприйняття комплексності світу та формування інформаційного суспільства. Для того, щоб знання отримали конкретний зв'язок з діями, необхідно постійно «навчати себе», поповнюючи й розширюючи свою освіту. Саме цю мету й ставить перед собою самотійна робота студента.

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ТА МЕТОДИКА НЛП ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ» (ОП ТА ЦО) ЗА ДИСТАНЦІЙНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ

*Л. І. Маніна, к.т.н., доцент; В. С. Балинський, ст. викладач
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»*

Безпека життєдіяльності – одна з наймолодших наук, яка спрямована на вирішення основної проблеми сучасного суспільства України – збереження населення та його здоров'я.

Людина в суспільстві виступає в ролі захисника від негараздів, викликані її виробничою та побутовою діяльністю, а також надзвичайними ситуаціями. Метою дисципліни «Безпека життєдіяльності» є вивчення існуючих небезпечних та шкідливих факторів і систем захисту від них.

Під час викладання дисципліни ставимо за мету не тільки надати необхідні знання в цьому життєво важливому напрямку, а і запрограмувати дії майбутніх фахівців на діяльність, яка забезпечує особисту систему безпеки як в побуті, так і на виробництві.

Крім чіткого викладання матеріалу дисципліни як дистанційно, так і студентам стаціонару, використовуємо методичні розробки НЛП (нейро-лінгвістичне програмування), набуті в результаті особистого досвіду та вивчення наукових досліджень зарубіжних вчених. З'явилась велика кількість книг, які дово-

дять безмежні можливості НЛП в педагогіці, в галузі прискореного навчання. Але перспективи використання НЛП значно ширші: існуючи методи дозволяють корегувати всі аспекти безпечної комунікації і ефективної соціальної поведінки як студента, так і майбутнього фахівця.

Згідно старовинному прислів'ю: знання – це тільки шум, якщо він не ввійшов в ваше серце, розум. Для досягнення результату в навчанні викладач використовує різні підходи і сценарії, розроблені в системі НЛП.

Система НЛП дозволяє під час дистанційного та стаціонарного навчання впливати на центральну нервову систему, створюючи установку на зацікавленість в знаннях про безпеку, які життєво необхідні на виробництві та в побуті, особливо в надзвичайних ситуаціях.

Використання ідей НЛП за останні 30 років ефективно вплинуло на розвиток та досягнення в галузі консультування, психотерапії і зовсім недавно в системі вищої освіти. Основні принципи НЛП дозволяють використовуючи розроблені ефективні прийоми поведінки та мови викладача, досягти рівня не тільки засвоєння знань студентами, а їх програмування на особисту безпеку.

Викладач, виконуючи функцію надання необхідних знань під час лекційних та практичних занять, грає різні ролі, іноді він переключається з однієї ролі на інші (табл. 1).

Таблиця 1

Спектр ролей викладача

Рівень	Роль	Поведінка
Суспільства	Надхненник	Забезпечує навчальний досвід, котрий заглиблює розуміння того, що означає бути здоровою людиною, соціальною істотою, і одночасно демонструє особисту людяність та безпеку
Ідентичність	Покровитель	Надає студентові можливість бути сами собою, підтримує його в розумінні того, що кожна людина має унікальні цінності, здібності

Рівень	Роль	Поведінка
Переконання (цінності)	Наставник	Дає студенту поради, консультує, формує його переконання і цінності, направляє за допомогою прикладів
Здібності	Учитель	Збагачує знання студентів, допомагає розвинути свої навички та здібності до самозбереження
Поведінка	Тренер	Допомагає покращити результати, забезпечує зворотній зв'язок, який спрямований на удосконалення навичків і компетентності в забезпеченні особистого здоров'я
Середовище	Опекун	Забезпечує якісне навчальне середовище, створює безпечний здоровий навчальний клімат

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДИСТАНЦІЙНОГО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «СИСТЕМИ ТЕХНОЛОГІЙ»

Я. М. Бичков, к.т.н., доцент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Дистанційне вивчення дисципліни «Системи технологій» є процесом взаємодії між викладачами і студентами, ізольованими у просторі. Наслідком цього є особливо організована поведінка учасників взаємодії, яка залежить від характеру відносин, дистанції між ними і може бути представлена у формі діалогу. Основне завдання дистанційного навчання полягає у стимулюванні дидактичного діалогу студента з матеріалом курсу. Ефективність діалогу між викладачем і студентом обумовлюють: зміст курсу, фактори середовища (розмір навчальної групи: діалогів буде більше між викладачем і одним суб'єктом навчання, ніж між групою); мова діалогу, засоби комунікації (якщо обмін інформацією між викладачем і студентом здійснюється за допомогою електронної пошти, діалог уповільнюється і є високо структурованим, бо відбувається у письмовій формі; інтенсив-

ність діалогу вища при навчанні за допомогою телеконференцій, у процесі яких викладач відповідає на запитання студентів, які зі своєї ініціативи збагачують діалог).

Технології дистанційного навчання включають в себе індивідуалізований процес передачі та засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності майбутніх фахівців. Такі технології можна розглядати як природний етап еволюції традиційної системи освіти від дошки з крейдою до електронної дошки й комп'ютерних навчальних систем, від книжкової бібліотеки до електронної, від звичайної аудиторії до віртуальної аудиторії. Такі технології надають можливість проводити дистанційне навчання за допомогою Інтернету; урізноманітнювати засоби спілкування студентів і викладачів (електронна пошта, чат, форум, обмін файлами тощо); активізувати роль викладача і здійснювати повний контроль за процесом навчання; застосовувати багаторівневу систему тестування; поповнювати базу даних, накопичувати різнобічну статистику.

Стосовно методичних особливостей опанування дисципліною «Системи технологій», то слід зазначити, що вона має виражений технічний характер, але викладається для студентів напряму «Менеджмент», котрі не мають відповідної технічної підготовки.

Для полегшення вивчення цієї дисципліни дистанційно пропонується застосовувати наступні методологічні заходи:

- створити глосарій термінів та визначень з детальним тлумаченням кожного з них та гіперпосиланнями на відповідні графічні та текстові джерела інформації для покрокового роз'яснення кожного поняття;
- створити електронну бібліотеку, тобто доступний через комп'ютерну мережу архів текстів, зображень, аудіо матеріалів тощо;
- проводити групові інтернет-конференції, на яких обговорювати проблемні питання;
- заохочувати до передавання знань не тільки від викладача до студента, а і взаємному обміну інформацією між студентами у групі;

– впроваджувати тренажери, що віртуально відображають сутність протікання різних процесів у окремих технологіях та технологічних системах.

Звісно, це не всі методологічні рішення, що сприяють кращому засвоєнню матеріалу дисципліни «Системи технологій», але на перших етапах становлення дистанційної освіти, на нашу думку, слід починати саме з них.

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДИСТАНЦІЙНОГО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕХНОЛОГІЧНЕ ОБЛАДНАННЯ ГАЛУЗІ»

***В. М. Оберемок**, к.т.н., доцент;*

***Н. Ю. Молчанова**, к.т.н., доцент*

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Впровадження дистанційних технологій у навчання вимагає особливого підходу до розробки навчальних матеріалів, а саме створення електронних посібників, презентацій, які дають змогу студенту, як самостійно опановувати викладений матеріал, так і ефективно спілкуватись з викладачем.

Вивчення дисципліни «Технологічне обладнання галузі» направлено на подальше формування у студента знань необхідних для бакалавра з харчових технологій та інженерії відповідно до навчальної програми. Базовою основою для підготовки студентів є володіння матеріалом таких навчальних дисциплін, як прикладна механіка, теплотехніка, електротехніка, процеси і апарати харчових виробництв, а також технології галузі.

Для підготовки фахівця вищої категорії при дистанційному навчання необхідно особливу увагу студентів приділяти розгляду особливостей процесів, які відбуваються при обробці сировини та факторів, які впливають на якість готового продукту. На прикладах показувати як конструктивно в обладнанні забезпечується виконання умов (параметрів) обробки сировини і напівфабрикатів у відповідності із технологічними вимогами. Особливо звертати увагу на пошук шляхів зниження питомих витрат енергоносіїв, металоємності.

Крім того, при проведенні дистанційних лекцій необхідно звернути увагу студентів на вимоги, які пред'являються до якості та безпеки харчових продуктів після обробки, а також як їх дотримання вирішуються в конкретному обладнанні.

В перших лекціях необхідно показати, як і що вже запропоновано науковими дослідженнями для вирішення конкретних завдань технологічних процесів та як це реалізовано в розробленому обладнанні. Розглянути по кожному технологічному процесу, а також конструктивних особливостей конкретного виконання технологічного обладнання, звертаючи увагу яким чином ставиться задача та вимоги створення нових видів машин та апаратів для галузі і на конкретних прикладах показати, як прогресивні, економічні пропозиції реалізуються в кожному технологічному обладнанні галузі.

При формуванні погляду на будову того чи іншого обладнання звертати увагу на особливості розрахунку його геометричних розмірів, робочих органів, витрат енергоносіїв тощо. Матеріал супроводжується сучасними досягненнями машинобудування, а також дослідженнями науковців.

Наприкінці викладення матеріалу направляти студентів на самостійне придбання знань шляхом розробки презентацій по кожній темі, користуючись навчальною літературою, проспектами фірм, а також отриманими теоретичними знаннями. Одна із представлених презентацій та матеріал з обґрунтуванням особливостей будови, ефективності експлуатації буде використаний студентом під час виконання курсового проекту по дисципліні.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

О. А. Спориш, к.е.н., доцент; **Л. В. Іржавська**, аспірант
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Сучасні інформаційні технології останніми роками активно впроваджуються в навчальний процес ВНЗ, що забезпечують підготовку висококваліфікованих кадрів.

Прогрес в області створення і впровадження в систему освіти засобів інформаційних і комунікаційних технологій є основним поштовхом для розвитку відкритої освіти, специфіка якого продовжує робити вплив на розвиток концепції дистанційної освіти.

Дистанційне навчання є найважливішою формою навчального процесу, що з'явилася завдяки впровадженню до ВНЗ сучасних засобів електронних комунікацій. Дистанційне навчання є найефективніше у формуванні навиків роботи. Застосування дистанційної форми при навчанні навиків нагадує тренінг в очному навчанні.

Дистанційне навчання являє собою сукупність сучасних педагогічних, комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, методів і засобів, що забезпечує можливість навчання без відвідування навчального закладу, але з регулярними консультаціями у викладачів навчального закладу.

Кажучи про дистанційну освіту, можна виділити характерні ознаки, не залежні від конкретної освітньої системи:

- при дистанційних формах організації педагогічного процесу основний упор робиться на посилення самостійного та індивідуалізованого навчання;
- домінуючою тенденцією в розвитку дистанційного навчання стає модель особистого навчання, що враховує індивідуальні, особові якості кожного студента і такого, що ґрунтується на передових педагогічних і інформаційних технологіях;

Крім цього, не можна не відзначити, що дистанційні форми навчання змінюють стиль діяльності педагогів. Викладачеві необхідно організувати самостійну пізнавальну діяльність студентів, забезпечити методи і способи пізнання і здобування знань, розвивати уміння застосовувати їх на практиці, використовувати новітні телекомунікаційні засоби для всіх видів дистанційного спілкування.

Природа засобів ІКТ певним чином впливає на формування і розвиток психічних структур людини, у тому числі мислення. Дистанційному навчальному середовищі, створеним ІКТ, основними є процеси організації і інтерпретації інформації. Вона може бути закодована і представлена на екрані дисплея у вигляді математичних символів, таблиць, графіків і діаграм, зобра-

ження процесів, що доповнюються звуком, кольоровим зображенням і тому подібне. Таке середовище формує такі характеристики мислення, як експериментальність, гнучкість, структурність. Ці характеристики відповідають пізнавальним процесам, пов'язаним з творчою діяльністю і вирішенням проблем.

Головною умовою дистанційного навчання, що створюються «електронним середовищем» повинні сприяти розвитку мислення студентів. Орієнтувати його на пошук очевидних і неочевидних системних зв'язків і закономірностей.

Добре продуманий процес дистанційного навчання дає можливість отримати інформацію, процес навчання індивідуальний для кожного студента методом переписки, телефонних розмов, електронної пошти. Електронну пошту використовують для невербального спілкування студентів дистанційного навчання і відправки навчально-методичного матеріалу. Відзначимо, що при комунікації засобами електронної пошти виникає більше психолого-педагогічних проблем чим технічних. Справа в тому, що при безпосередньому спілкуванні інформація передається не тільки за допомогою мови, але й за допомогою інших форм комунікації: жестів, міміки. Все таки перехід до письмової мови має свої переваги, а саме точно і лаконічно виражати свої думки, охайність і т. д.

Психолого-педагогічні проблеми специфічної діяльності в середовищі дистанційного навчання мають свою специфіку, яка на сьогоднішній день потребує додаткових досліджень.

Разом з тим, незважаючи на широке розповсюдження технологій дистанційного навчання, актуальними повинні залишатися основні функції викладача – управління процесом навчання, виховання та розвиток.

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТАМИ

А. О. Брацун, асистент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

XXI сторіччя є новим етапом підвищення значущості знань в суспільному розвитку. У всьому світі освіта стала напрямом під-

вищеної уваги суспільства, держави, важливим направленням інвестування.

В даний час вища освіта в Україні зазнає значних змін, пов'язаних з впровадженням в навчальний процес нових інформаційних технологій. Сучасна інформаційна середа, створює для студента всі умови для активного використання комп'ютерних засобів та технологій у навчальному процесі. Сучасні комп'ютерні телекомунікації здатні забезпечити передачу знань та доступ до різної навчальної інформації нарівні, а іноді і набагато ефективніше, ніж традиційні засоби навчання. Інформаційні технології надають необмежені можливості для тих, хто бажає отримати нові знання, покращити свій освітній рівень, використовувати світові ресурси.

Зростання інтересу до дистанційної освіти пов'язане з особливою роллю та значимістю інформації в розвитку суспільства. Інформація є ресурсом і фактором, як в науці, так і в суспільному житті.

Дистанційне навчання зобов'язане своїм виникненням розвитку інформаційних технологій і комп'ютерної техніки. Дистанційне навчання – це навчання з використанням сучасних технологій, яке може використовуватись у різних курсах і сприяти реалізації вимог щодо індивідуалізації навчання та підвищення самостійності студентів.

Інтерактивні можливості програм, які використовуються в системі дистанційного навчання, дозволяють зробити процес навчання індивідуальним, надаючи можливість організації процесу самонавчання найбільш ефективним для себе чином і отримання всіх необхідних засобів для самонавчання.

До особливостей, які дають можливість вважати дистанційне навчання індивідуальною формою отримання знань, можна віднести наступні:

- студент має можливість самостійно скласти індивідуальний розклад навчання, змінити або доповнити свій навчальний план, самостійно планувати схему навчання, скорочувати терміни навчання за рахунок більш інтенсивної роботи та розробити гнучкий графік сесій;

– з кожним студентом викладач працює індивідуально, тобто особисто кожному дає індивідуальні завдання, здійснює контроль, приймає та оцінює їх виконання, робить зауваження та надає рекомендації що до їх усунення, після чого робить загальне оцінювання отриманих знань;

– студент має можливість почати навчання в будь який час та визначитися разом з викладачем щодо темпу навчання;

– дистанційні курси мають індивідуально-практичну направленість і націлені на те, щоб студент не тільки отримав теоретичні знання, але й навчився використовувати їх та розв'язувати ситуаційні завдання на практиці;

– методичні розробки та інші навчальні матеріали можуть бути перероблені з урахуванням потреб конкретного студента і можуть включати інструкції щодо виконання практичних завдань або інших видів робіт;

– індивідуальне навчання дозволяє більш повною мірою врахувати інтереси, схильності та здібності студента.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що метод індивідуального дистанційного навчання має цілий ряд переваг, не тільки в самому процесі, але і перевершує інші форми навчання в питаннях індивідуальної пристосованості до можливостей та потреб студента. Тому, розвиток дистанційного навчання, повинен стати одним з пріоритетних завдань розвитку системи освіти України в цілому.

ВИКЛАДАЧ І СТУДЕНТИ ЯК ЧИННИКИ ЕФЕКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЗА ДИСТАНЦІЙНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ

*Н. М. Тягунова, к.е.н., професор; О. А. Спорши, к.е.н., доцент
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»*

Інформаційне суспільство вимагає від освіти під час підготовки конкурентоздатних фахівців не лише нових умінь і знань, але й перебудови стратегічної діяльності, спрямованої на врахування зазначених особливостей.

Застосування сучасних інформаційних технологій у навчальному процесі вищого навчального закладу потребує змін у методиці викладання всіх дисциплін. Це пов'язано з тим, що викладач перестає бути для студента єдиним джерелом отримання знань. Орієнтація на формування репродуктивних навичок, таких як запам'ятовування та відтворення, за традиційного навчання замінюється на розвиток умінь співставлення, синтезу, аналізу, оцінювання виявлення зв'язків, планування, групової взаємодії з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Використання ІКТ та дистанційних технологій у навчальному процесі вищого навчального закладу поступово вносить зміни в невід'ємні елементи традиційної системи освіти, замінюючи дошку і крейду на електронну дошку і комп'ютерні навчальні системи, книжкову бібліотеку на електронну, звичайну аудиторію на мультимедійну.

Впровадження дистанційних технологій навчання дозволяє студентам працювати з навчальними матеріалами в «будь-якому місці» та в будь-який час. Водночас викладачі можуть контролювати та консультувати студента з різних питань, що виникають у процесі опрацювання навчального матеріалу, у синхронному або асинхронному режимах.

Для дистанційних технологій характерна сильна пізнавальна мотивація, що створюється мережею Інтернет. Це робить дистанційне навчання технологією навчання XXI століття. Заслужує на увагу і той факт, що своєю посиленою мотивацією дистанційне навчання відрізняється від заочного.

Дистанційне навчання характеризується високим професіоналізмом, прагненням до співробітництва, самоствердженням і високим рівнем комунікації з колегами. Йому властиве значне посилення соціально значущих мотивів: ділового, пізнавального, співробітництва, самореалізації та розвитку, філіації, самоствердження й комунікативності.

Хочеться виділити одну з характерних рис дистанційного навчання – гнучкість. Студенти, що навчаються в системі дистанційної освіти працюють у вигідний для себе час, у зручному місці й темпі, що дає перевагу тим, хто не може або не хоче змі-

нювати свій звичайний спосіб життя. Студентові формально не треба дотримуватися якихось освітніх цензів. Кожний може навчатися стільки, скільки йому індивідуально потрібно для засвоєння навчального предмета й отримання необхідних заліків за обраними курсами.

В системі дистанційної освіти отримує свою нову роль і викладач. На нього покладаються такі функції, як координація пізнавального процесу, коригування курсу, що викладається, консультування при укладанні індивідуального навчального плану, керівництво навчальними проектами та інше. Він керує навчальними групами взаємопідтримки, допомагає студентам у їхньому професійному самовизначенні. Асинхронна, як правило, взаємодія студентів та викладача припускає обмін повідомленнями шляхом їхнього взаємного посилання на адреси кореспондентів. Це дає змогу аналізувати інформацію, що надходить, і відповідати на неї у будь-який час. Засобами асинхронної взаємодії є електронна голосова пошта або ж електронні комп'ютерні мережі.

Якість дистанційного навчання залежить від дотримання певних педагогічних вимог, а саме:

Заохочення контактів між студентами й викладачами. Ці контакти – найважливіший чинник пізнавальної мотивації. Спілкування з різноманітними викладачами збільшує інтелектуальні здібності студентів і змушує їх замислюватися над своїми цінностями й планами.

Розвиток співробітництва студентів. Навчання в колективі значно ефективніше, ніж самотійне. Не секрет, що робота в колективі збільшує захопленість навчанням, а розподіл ідей поліпшує процес мислення.

Висока мотивація. Мотивація потрібна кожному: і тому, хто недостатньо підготовлений або не хоче виявляти себе, і тому, хто здібний та активний. Нові технології істотно підвищують мотивацію навчання. При використанні Інтернету, не лише опановується інформація, а й активізуються пізнавальні вміння студента аналізувати, узагальнювати й оцінювати.

Дистанційне навчання інтегрує весь наявний арсенал засобів навчання й надає їм якісно нового рівня.

СПРЯМУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА РОЗВИТОК ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ

*Л. І. Вовк, к.пед.н., доцент; Н. В. Ванжа, к.пед.н., доцент
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»*

У своїй роботі ми керуємось поняттям навчального продукту. З навчальних позицій навчальний продукт це засвоений зміст (зрозуміло, що будь-який зміст планується, організується, контролюється). З економічних позицій навчальний продукт має певну ціну. З соціологічних позицій навчальний продукт задовольняє потреби людини та через неї потреби суспільства. З філософської точки зору навчальний продукт представляє собою об'єктивну цінність і формує суб'єкта.

Обов'язковою складовою дистанційного навчання, як і будь-якого іншого, є розвиток творчості у студентів та формування умінь розв'язувати проблеми у нестандартних ситуаціях. На наш погляд, творчі здібності студентів найкраще розвиваються при виконанні дослідницьких робіт, в процесі виконання яких студент створює навчальний продукт. Під час виконання дослідницької роботи створюються умови для ефективного розвитку та саморозвитку особистості студента.

На прикладі дистанційного курсу «Фізика» для студентів товарознавчих спеціальностей розглянемо можливості виконання дослідницьких робіт. На початку роботи ми даємо студентам загальну структуру дослідження, наводимо види і способи дослідження, форми експертизи та представлення отриманих результатів.

У студентів є можливість вибрати тему для дослідження з запропонованих тем, що згруповані по трьом напрямкам. У темах першого напрямку дисципліна «Фізика» виступає як метод досліджень сировини і матеріалів. Теми другого напрямку розкривають застосування фізичних понять, явищ, законів у виготовленні продовольчих і непродовольчих товарів. Теми третього напрямку розкривають фізичні поняття, явища, закони, що є характеристиками товарів. Після кожної теми курсу «Фізика» ми даємо відповідні фізичні методи досліджень сировини і ма-

теріалів. Студентам пропонуємо провести дослідження за самостійно вибраним методом і матеріалом. Самостійність виконання роботи перевіряємо за допомогою рефлексивних запитань: Які найбільш значущі для вас результати ви отримали? У чому складались ваші проблеми і труднощі? Яким чином ви їх долали? Як відрізняються отримані результати від стандартних? Найціннішою буде робота за самостійно сформульованою та розробленою темою.

Дослідницьку роботу можна представити у репрезентативному вигляді завдяки різноманітним виразним засобам – гіпертекстом, графікою, звуком, відео. Виконану роботу студент виставляє викладачу, який перевіряє її і після доопрацювання (якщо це необхідно) представляє її на дистанційному курсі для ознайомлення студентам. Під час сесії проводиться конференція, де студенти представляють свої роботи. Таким чином робота кожного студента може бути оцінена широким загалом студентів, що дає можливість студенту навчитись відстоювати свою точку зору (навчитись тримати удар), усвідомити свою значущість, отримати натхнення на дослідження нових знань. Якщо одногрупник задав питання по суті роботи, або привів додаткові відомості, то він має можливість отримати додаткові бали.

За виконання завдань дистанційного курсу протягом семестру студент може отримати до 60 балів включно. На екзамені він може набрати від 11 до 40 балів. За виконану дослідницьку роботу студент може отримати додаткові бали – до 30 балів. Якщо його задовольнить оцінка, то екзамен можна не здавати.

У процесі вивчення дистанційного курсу для розширення уявлень про різноманітність методів розв'язання проблем ми даємо різні методи розв'язування однієї й тієї ж задачі з фізики. У методиці навчання фізики такі можливості є для великої кількості задач. Відмітимо, що розв'язуючи задачу хоч би двома методами, студент здійснює ще й самоконтроль навчальної діяльності.

Вивчення фізики відбувається по спіралі: студент отримав початкові знання з фізики у школі, технікумі. У ВНЗ йде повторення знань з фізики, але вже з застосуванням елементів вищої

математики, та введенням нових знань, що стосуються товарознавства. Тому є умови для самостійного виявлення студентом особистого навчального приросту (розвитку), що є важливою ознакою неформального навчання. Для здійснення цього ми пропонуємо студенту протестувати себе за аналогічними завданнями до і після вивчення теми.

Ми вважаємо, що розглянуті аспекти дистанційного навчання приводять до відповідального ставлення студента до навчання з розумінням того, що в процесі навчання він отримує необхідні знання, інструменти для добування нових знань та розвиток творчих здібностей і буде затребуваний на ринку праці з отриманого фаху.

ПСИХОЛОГИЯ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ

О. С. Куцевол, ассистент; Е. А. Колянько, ассистент
ВНЗ Укоопсоюза «Полтавский университет экономики и торговли»

Специалисты по проблемам образования называют дистанционное обучение системой образования XXI века. На такое образование сегодня делается большая ставка. Наша эра – эра информатики на телекоммуникационном этапе развития – это время общения, информации и знаний.

Что же происходит в голове среднестатистического человека, когда он усваивает какую-либо информацию? Прежде всего, изучение невозможно без внимания. Чтобы стать эффективным, обучение должно сосредоточить на себе внимание. К сожалению, системы нашего мозга, отвечающие за внимание и направляющие его, а так же влияющие на процесс запоминания, устают достаточно быстро (в напряженном состоянии они могут держаться в течении нескольких минут). Им необходимо давать отдыхать каждые три минуты из пяти, иначе они будут намного менее восприимчивыми. Но чтобы процесс усвоения материала стал более эффективен, в процессе обучения обязательно нужно учитывать такие состояния как «усталость» и «скука».

Процесс подготовки необходимо обустроить так, чтобы мож-

но было перемещать эффективную модель обучения из одного набора средств обучения в другой.

Например:

1. Факт: одним из разделов курса «Математика для экономистов» есть линейная алгебра.

2. Привязка к факту: значительная часть математических моделей экономических объектов и процессов записывается в компактной матричной форме.

3. Связывание двух понятий (привязок): понятие матрицы и основанный на нем раздел курса «Математика для экономистов» имеют чрезвычайно важное значение для экономистов.

Эти системы связаны между собой и работают «в паре», чтобы формировалась память (т. е. происходило изучение). Так, информация, построенная таким образом, будет усвоена намного лучше и её легче будет воспроизвести.

Как можно улучшить качество электронного обучения.

В дистанционном обучении можно добавить множество различных элементов, которые сделают восприятие нового материала, процесса или информации более доступным и интересным. Если студент не втянут в материал, не увлечен его изучением, в действительности он ничего не узнает и не запомнит. Это как раз то, что делает дистанционное обучение наиболее открытым среди других типов образования. Ключами к успеху в дистанционном обучении являются:

– **варьирование типов обучения** – Яркие образы, звуки, тексты работают одновременно для того, чтобы сохранять и записывать информацию в различных областях мозга, и как результат – улучшается запоминание материала.

– **создание процессов, которые привлекают внимание** – Игры, опросы или тесты и даже простая анимированная обработка чего-либо на мониторе компьютера увеличивают интерес к процессу обучения, что в свою очередь улучшает восприятие и запоминание материала.

– **обратная связь** – неотъемлемой частью курсов дистанционного обучения является система обратной связи (от студента к тьютору), чтобы проверять задания, либо исправлять неправиль-

но понятый материал. При этом обратная связь должна быть достаточно быстрой, так как каждый шаг обучения основывается на анализе эффективности и правильности предыдущего шага. Если обратная связь пропадет, то следующий шаг может быть неверным, так как он обычно опирается на интерпретацию пройденного материала.

– **общение с другими обучаемыми и преподавателями** – чаты, форумы, icq, e-mail – все это в какой то степени заменяет практики и дискуссии в университетской аудитории и повышает эффективное взаимодействия между обучаемыми и усвоение ими знаний.

Так же эффективность дистанционного обучения обуславливают такие факторы как:

– **Свой темп.** Дистанционное обучение предоставляет студентам возможность получать образование в выбранном ими темпе. Это ведет к исчезновению такого понятия как «пропуски изучаемого материала», что ведет к недопониманию, так как, если вам нужно оторваться от изучения материала ввиду внешних проблем или вы просто не понимаете материал, вы сможете вернуться к нему сколько угодно раз. Курсы дистанционного образования имеют такие элементы управления, которые невозможно внедрить при подготовке в аудитории очной формы обучения.

– **Интерактивность.** Ещё одна составляющая дистанционного обучения это интерактивность. К ней относятся такие элементы как: выбор щелчком варианта правильного ответа на вопрос теста, активирование какой-либо объект или процесса с помощью щелчка мышки, диалоговые игры, основанные на обдумывании разнообразных сообщений

– **Мотивация.** Мотивировать человека в начале обучения – это всего лишь полдела, студентов необходимо мотивировать и непосредственно в процессе самого обучения. Знание того, что в курсе обучения присутствуют элементы видео, звука и интерактивности, вызывает большое любопытство и мотивацию в процессе изучения «скучного» материала. Это тоже, несомненно, способствует рождению интереса, лучшему усвоению теории и более быстрому «перевариванию».

Еще один показатель мотивации к дистанционному обучению обуславливается как удобство, которое ДО может предоставить, например – шанс пройти курс практически в любой момент времени, в удобном студенте темпе и в каком угодно месте. Кроме того, дистанционный формат дает шанс обучаться людям с ограниченными возможностями и проходить программы зарубежных вузов.

Кроме этих факторов существуют и другие элементы процесса дистанционного обучения, улучшающие качество образования как то использование в обучении различных цветов и специальных цветовых сочетаний; объединение и интеграция изображений и слов; соединение звука (голоса) с изображениями; использование разнообразных накопителей и носителей информации.

Дистанционное образование, как и любое нововведение в области педагогической практики, сталкивается с серьезными проблемами на пути реализации. Однако, основной задачей широкого внедрения дистанционного обучения является решение социально-психологических проблем, остальные же проблемы являются техническими, и положительная динамика развития дистанционного образования позволяет предположить, что эти проблемы будут решены в ближайшем будущем.

РОЛЬ ТЬЮТОРА В СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Л. В. Левченко, к.е.н., доцент; **О. С. Вовченко**, асистент;

О. В. Шиндер, асистент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Євроінтеграція вітчизняної вищої освіти спричинює докорінні зміни в педагогічній діяльності викладача вищого навчального закладу, зокрема впровадження сучасних форм навчання. Однією з них для українських як студентів, так і викладачів, є дистанційна. Дієвість даної форми забезпечується через інноваційні педагогічні технології, в основі яких є інформаційно-комп'ютерні комунікації.

Дистанційне навчання – це спосіб навчання на відстані, при якому викладач і студенти фізично перебувають у різних місцях.

Одним із ключових суб'єктів дистанційної форми навчання виступає викладач вищого навчального закладу – тьютор.

Тьютор – це викладач-консультант, який створює освітнє середовище, необхідне студентові для освоєння у повному обсязі програми професійної підготовки, формування досвіду розв'язувати проблеми професійного порядку, вчитися у зручному режимі [1, с. 47]. Тьютор розглядається також як наставник, член контингенту, що навчає дорослих людей, здійснює постійну допомогу одному або кільком особам у вирішенні питань організації навчання [2, с. 21].

З метою забезпечення ефективності системи дистанційного навчання необхідним є чітке визначення ролі тьютора в даному процесі.

На нашу думку, роль тьютора в системі дистанційного навчання проявляється в наступних аспектах:

- навчальному;
- організаційному;
- педагогічному;
- соціальному;
- технічному.

Навчальний аспект є основним та визначальним, оскільки головна мета тьютора – це передача інформації та трансформування її в знання.

Організаційний аспект є важливим елементом інтерактивного спілкування студента та тьютора, так як в залежності від того, наскільки вдало та раціонально будуть визначені «правила поведінки» студента, прямо пропорційно залежить його успішність.

Педагогічний аспект проявляється перш за все в тому, що викладач вищої школи повинен використовувати педагогічні прийоми для виділення основних положень, концепцій, принципів, блоків інформації та акцентувати увагу студентів. В завершенні він має підвести підсумки, оцінити роботу студента в балах.

Соціальний аспект є однією з необхідних складових забезпечення дистанційного навчання, оскільки він передбачає створення позитивного соціального простору.

Технічний аспект включає в себе вміння тьютора використовувати інформаційно-комунікаційні технології як для передачі інформації (прямий зв'язок тьютор-студент) так і для її обробки (зворотній зв'язок студент-тьютор).

Тож взаємодія студента з тьютором в дистанційному курсі має свої особливості. Викладач навчає студента шукати знання, керує процесом їх засвоєння, допомагає, «супроводжує» протягом усього навчального процесу та контролює.

Дистанційне навчання включає два типи взаємодії: взаємодія зі змістом та міжособистісна взаємодія, тому саме у цих напрямках і має здійснюватись діяльність тьютора – передача інформації через інформаційно-комп'ютерні комунікації, створення та підтримування моделі ефективного навчання, відповідальність за підтримку дискусійного напрямку, забезпечення гармонії у групі.

Отже, порівняно з традиційною формою навчання, у дистанційній – роль тьютора є значно ширшою. Він не виконує авторитарні функції, а керує пізнавальною діяльністю і допомагає кожному студенту знайти оптимальну пошукову траєкторію в інформаційному процесі. Тобто допомагає скоординувати, полегшити та, відповідно, прискорити навчання. В той же час, тьютор пильно контролює весь процес оволодіння знаннями студента, при цьому він сам має бути компетентною та досвідченою людиною, а також працювати творчо.

Література

1. Іванюк І.В. Оцінювання освітніх проектів та програм : навч. посіб. / І. В. Іванюк. – К. : Таксон, 2004. – 207 с.
2. Змеев С. И. Основы андрагогики : учебное пособие для вузов / Змеев С. И. – М. : Флинта: Наука, 1999. – 152 с.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ СТУДЕНТА І ВИКЛАДАЧА В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Є. Є. Гончарова, ст. викладач

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

За роки незалежності позитивний процес удосконалення вищої школи в Україні набуває все більшого розвитку. Оскільки

цей процес відбувається на тлі переходу від індустріальних технологій до науково-інформаційного виробництва, вища освіта неминує стає обов'язковою. Масове здобуття вищої освіти зумовлює потребу у впровадженні дистанційного навчання та висуває на перший план проблему діяльності викладача і студента.

Вирішальну роль в цілісному функціонуванні дистанційного навчання мають зв'язки взаємодії. Основними системо-формуєчими зв'язками, що забезпечують функціонування дистанційного навчання, вважаються: підтримання і оптимізація системних характеристик, свідомий вплив на внутрішні і зовнішні процеси, створення різноманітності, цілепокладання, регулювання, облік. Загальним принципом цілеспрямованої діяльності викладача і студента є організація надійної і регулярної роботи інформаційного каналу зворотного зв'язку, яка необхідна для систематичного слідкування за критеріями відповідності результатів діяльності і цілей, що здійснює своєрідний коригувальний вплив на хід процесу. Зворотний зв'язок як невіддільна складова будь-якої цілеспрямованої діяльності, будь-яких процесів саморегуляції систем, знаходить своє відображення практично в усіх існуючих схемах обробки інформації людиною. Зворотний зв'язок потрібен системі для вияву результатів змін в системі, аналізу результатів, що отримують, а також коригування прямого зв'язку на основі визначених перетурбацій у системі, саморегуляції і упорядкування системи.

Педагогічний процес розглядається як передача сигналів об'єкту, що впливають на його поведінку. Ефективність сигналів, які управляють системою, оцінюється на основі зворотного зв'язку, отримання інформації від об'єкту управління про стан переробки прийнятого ним сигналу. Ефективність зворотного зв'язку в процесі навчання залежить від того, яким чином спосіб її організації забезпечує оптимальне управління інформаційною взаємодією з урахуванням його складності, умов і суб'єктів управління.

Виділяють зовнішній і внутрішній зворотний зв'язок. Зовнішній зворотний зв'язок інформує педагога про стан системи, тобто про результати виконання основних операцій алгоритму її

функціонування і якості засвоєння навчального матеріалу студентом.

Центральним елементом дистанційного навчання є постійний моніторинг за процесом навчання з метою спостереження його відповідності бажаному результату. Ціллю моніторингу є діагностика динаміки рівня навченості студентів з подальшим внесенням коректив у процес вивчення фахових дисциплін. Коротко охарактеризуємо послідовність здійснення моніторингу при дистанційному навчанні:

- визначення мети перевірки;
- визначення змісту перевірки;
- визначення структури перевірки;
- визначення рівнів перевірки;
- визначення критеріїв оцінювання;
- планування перевірки.

Зовнішній зв'язок на основі моніторингу переходить у внутрішній зворотній зв'язок. Внутрішній зворотній зв'язок розуміють як механізм для самостійного управління, регуляції і оптимізації процесу засвоєння навчальної інформації студентом. На різних етапах навчального процесу студент контролює себе в різній формі: зовнішній контроль поступово замінюється контролем внутрішнім (самоконтролем). Це відбувається завдяки сигналу про правильність (чи помилковість) процесу виконання і результату роботи, що «повертається» назад до студента і спонукає його, якщо це необхідно, до самокорекції і саморегуляції.

Спеціальними дидактичними засобами, що забезпечать функціонування процесу як прямого, так і зворотного зв'язку при дистанційному навчанні може бути: мапа індивідуальних досягнень студента. Мапа індивідуальних досягнень передбачає окреслення цілей розвитку студентів і планування засвоєння ними знань, формування і розвиток спеціальних умінь. Визначені параметри є кінцевим результатом засвоєння навчального матеріалу.

Дослідження в галузі дистанційного навчання свідчить про те, що дана тема заслуговує пильної уваги, вивчення і подальшого розвитку.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЯКІСНОГО ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

І. С. Тодорова, к.психол.н., доцент;

В. В. Стеценко, ст. викладач

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Якісна підготовка студентів – це не лише теоретична та практична проблема, але й смислоутворюючий мотив діяльності кожного вищого навчального закладу, окремої кафедри та викладача. Випуск недостатньо підготовлених спеціалістів не лише підриває імідж навчального закладу, а й завдає моральних та матеріальних збитків як самому студенту, так й суспільству в цілому, призводить до втрати морального сенсу педагогічної праці та підточує особистість викладача.

Перед системою освіти поставили завдання, пов'язані з розробкою інноваційних педагогічних форм та методів роботи в нових соціально-економічних та технічних умовах. Сьогодні усі розвинені країни світу змушені шукати нову парадигму освіти, її нові моделі та технології. Разом з тим, принципи якості, фундаментальності та безперервності освіти набувають головного значення в організації професійної підготовки у вищій школі.

Дистанційне навчання – це перспективна, повноцінна та сучасна форма здобуття вищої освіти. Але, для того щоб реалізувати весь її потенціал та зробити її якісною, потрібне чітке розуміння студентами і викладачами специфіки дистанційного педагогічного процесу. Дистанційне навчання висуває особливі вимоги до діяльності викладача, істотно змінює ієрархію його завдань, переорієнтує з інформаційної функції на консультативну та контролюючу. Іншими стають також умови реалізації педагогом дидактичної та комунікативної функцій. Викладачеві, якій працює зі студентами на відстані, необхідно комплексно та заздалегідь прорахувати можливі дидактичні труднощі студентів, попередити їх виникнення впродовж усього навчального процесу. Студенти, які вчать за дистанційною технологією, більшу частину часу можуть спілкуватися з викладачем лише в письмовому режимі, тому методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни повинні за формою наближатися до діалогової

форми подання інформації, на відміну від традиційно деперсоніфікованого стилю, що домінує у навчально-методичній літературі.

Не меншої уваги потребує й техніка педагогічного спілкування, вміння будувати взаємини на основі довіри та поваги, створювати такий стиль взаємодії, за яким студент не боявся би задавати питання, звертатися за допомогою та надавати зворотній зв'язок щодо своїх труднощів у процесі засвоєння дисципліни.

Дистанційна форма навчання висуває підвищені вимоги не лише до викладача, а й до самого студента. Переважна більшість студентів, які йдуть на дистанційну форму навчання, не уявляють напевно того, яких рис характеру, інтелектуальних умінь та навичок вимагає від них цей спосіб здобуття вищої освіти. До дистанційного навчання студенти, як правило, звертаються тому, що вона дає можливість жити та працювати вдома, коштує дешевше, а не тому, що вони мають достатньо сформовані вміння вчитися самостійно.

Навчальному закладу треба турбуватися, щоб до дистанційного навчання зараховувались ті абітурієнти, які дійсно розуміють його специфіку та підготовлені до нього – мають необхідні вміння, навички, відповідні вольові якості, здатні до самоконтролю, самодисципліни, цілеспрямовані та самостійні у плануванні діяльності. Важливо, щоб рішення про вибір дистанційного навчання абітурієнт робив свідомо, на основі достовірної інформації про вимоги до тих, хто навчається та особливості цієї форми освіти. Університет при цьому має допомагати студентові у діагностиці його готовності до різних форм навчання, створювати умови для спільного вибору оптимального шляху навчання. При цьому загострюється й проблема забезпечення диференційованого та індивідуального підходу до студентів через істотно різний стартовий рівень підготовки студентів, значне розшарування студентів за віком, типом мотивації до навчання, життєвим та трудовим досвідом.

Важливою передумовою, що забезпечує мотивацію до навчання є ставлення самого студента до вимог, що висуваються

викладачем. Лише свідоме прийняття цілей, програми підготовки дозволяє студентові мобілізувати вольові зусилля, необхідні для подолання численних внутрішніх та зовнішніх перешкод на його шляху до якісної вищої освіти. Принцип усвідомленої перспективи вимагає глибокого розуміння тими, хто навчається, близьких, середніх і віддалених перспектив учення. При його реалізації треба кожному вже на початку надати повністю всю програму навчання на тривалий строк; точно вказати комплексну дидактичну мету, яку студент має усвідомити як особисто значущий й очікуваний результат; навчально-методична література повинна включати не тільки зміст курсів, але й алгоритм поступового формування навчальних дій та операцій.

Організувати педагогічний процес у відповідності з людськими можливостями та запитами, з урахуванням досвіду, життєвих планів, почуттів студентів – саме цього вимагає від нас принцип гуманізації освіти. Тому необхідно більше уваги приділяти проблемі входження до навчальної діяльності студентів, що навчаються дистанційно. Дистанційне навчання, пропонуючи студентам нову форму здобуття вищої освіти, має спиратися на базові принципи навчання та використовувати найкращі здобутки більш традиційних форм навчання.

ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

О. Ю. Чорна, викладач

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Входження України в Болонський процес та розвиток новітніх інформаційних технологій зумовлюють необхідність реформувати систему освіти з метою підвищення її якості, доступності та ефективності. Це приводить до суттєвих змін у традиційній дидактиці, одним із результатів чого є поява нової форми розповсюдження та здобуття знань – дистанційного навчання. Під дистанційним навчанням розуміють індивідуалізований процес передавання і засвоєння знань, умінь та навичок, який відбувається в умовах опосередкованого спілкування викладачів

зі студентами шляхом використання телекомунікаційного зв'язку та методології самостійної роботи студентів зі структурованим навчальним матеріалом, представленим у електронному вигляді.

Технології дистанційного навчання вчені поділяють на педагогічні (технології опосередкованого активного спілкування викладачів зі студентами з використанням телекомунікаційного зв'язку й методології індивідуальної роботи студентів зі структурованим навчальним матеріалом, представленим у електронному вигляді) та інформаційні (технології створення, передачі й збереження навчальних матеріалів, організації й супроводу навчального процесу дистанційного навчання за допомогою телекомунікаційного зв'язку).

Серед використовуваних сьогодні технологій дистанційної освіти виокремлюють: а) неінтерактивні технології (друковані матеріали, аудіо-, відеоносії); б) засоби комп'ютерного навчання (електронні підручники, комп'ютерне тестування й контроль знань, новітні засоби мультимедіа; в) відеоконференції – розвинуті засоби телекомунікації за допомогою аудіоканалів, відеоканалів і комп'ютерних мереж.

Успішність і якість дистанційного навчання української мови залежать насамперед від ефективності організації та методичної якості використаних матеріалів, а також майстерності педагогів, які беруть участь у цьому процесі. Завдання викладача полягає в тому, щоб створити умови практичного оволодіння мовою для кожного студента, обрати такі методи навчання, які дозволили б кожному студентові виявити активність і творчість.

Для ефективного оволодіння мовою необхідно враховувати та реалізовувати комплексний підхід до організації навчального матеріалу та послідовність його опрацювання. Окрім того, потрібно забезпечити єдність освітньої, виховної та розвивальної функцій навчання.

Методи дистанційного навчання з урахуванням засобу комунікації між викладачем та особою, котра навчається (студентом), класифікують так:

а) методи навчання, що ґрунтуються на взаємодії студента з освітніми ресурсами за умов мінімальної участі викладача та

інших студентів, передбачають мультимедійний підхід, коли за допомогою різноманітних засобів створюються освітні ресурси: друковані, аудіо-, відеоматеріали, а також навчальні матеріали, що надходять через комп'ютерні мережі (інтерактивні бази даних, електронні журнали, електронні підручники);

б) методи індивідуалізованого викладання та навчання, для яких характерна є взаємодія «студент ↔ викладач» чи «студент ↔ студент», реалізуються за допомогою таких технологій, як телефон, голосова чи електронна пошта;

в) методи, що ґрунтуються на поданні студентам матеріалу викладачем, навчання відбувається за схемою «один → багато»;

г) методи, які характеризуються активною взаємодією між усіма учасниками навчального процесу.

Для виконання дидактичних вимог та правильної організації навчально-пізнавальної діяльності студентів у процесі дистанційного навчання української мови широко використовують інформаційно-рецептивний (передбачає сприймання навчального матеріалу і його засвоєння) та репродуктивний (відтворення вивченої інформації) методи навчання, а також метод теоретично-практичного вивчення мови, який ґрунтується на виконанні тренувальних вправ. Ці методи реалізують через застосування різноманітних прийомів, кожен з яких передбачає певну дію, спрямовану на досягнення часткової мети. Так, для дистанційного вивчення української мови варто застосовувати такі прийоми семантизації чи перевірки рівня розуміння матеріалу, як демонстрація, ілюстрація, пояснення, бесіда, розповідь, повторення, виконання практичних завдань. Комп'ютерно-опосередковані комунікації дозволяють активніше використовувати такі методи навчання, як дебати, моделювання, рольові ігри, дискусійні групи, мозкові атаки, форуми. Інтерактивні взаємодії між самими студентами, а не тільки між викладачем і студентами, стають важливим джерелом здобуття знань.

Отже, дистанційне навчання – це система взаємопов'язаних засобів, організаційних форм, методичних прийомів взаємодії суб'єктів навчального процесу на відстані з використанням інформаційних технологій і комп'ютерних телекомунікацій, яка

ґрунтується на спеціальному навчально-дидактичному комплексі, що передбачає індивідуальний вибір рівня підготовки й темпу навчання. У процесі викладання української мови важливе значення має навчально-методичне забезпечення. Безпосередня міжособистісна взаємодія між студентами, а не лише між викладачем та особами, що навчаються, стає важливим джерелом здобуття знань.

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЛІДЕРА : ПОЗИТИВИ І НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

С. І. Нестуля, к.і.н., доцент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

На сторінках освітніх та бізнес видань за останній рік з'явилося багато публікацій, присвячених проривним успіхам осіб, спрямованих на постійне самовдосконалення шляхом використання дистанційних технологій.

Професор Київської школи економіки Том Купе переконаний, що поява безкоштовних онлайн-курсів суттєво вплине на якість освітніх програм в усьому світі [1]. Більше того, проаналізувавши перші дослідження по ефективності онлайн-курсів, учений переконаний, що студенти, навчаючись через інтернет, можуть отримати ті ж знання, що і в аудиторіях університету. Та все ж, не будемо поспішати з висновками про можливість списання класичної системи освіти на смітник історії, як-то проорокують деякі представники технологізації життя сучасної людини.

Дослідники і практики управлінської діяльності давно констатували очевидний факт: високий рівень загального інтелекту (IQ) ще не гарантує його володареві кар'єрного і життєвого успіху. Як з'ясувалося в процесі досліджень 70–80-х років ХХ ст. в цьому контексті більш суттєве значення має інтелект емоційний (EQ). Цей термін запропонували у 1990 р. П. Соловей, Дж. Меєр і Д. Карузо. Під EQ вони розуміють групу ментальних здібностей, які сприяють усвідомленню й розумінню власних емоцій і емоцій оточуючих. При чому чим вищий є ранг

керівника, тим більше навичок емоційного інтелекту закладено в фундамент його успіху [2].

На основі теорії емоційного інтелекту Д. Гоулман, Р. Бояціс і Е. Маккі в середині 1990-х років сформулювали концепцію «емоційного лідерства». Її автори стверджують, що «лідерство завжди має емоційну першооснову». Саме лідери, створюють позитивну атмосферу в колективі, стимулюють його членів до творчості, самовіддачі, зміцнюють їх віру у власних можливостях, ентузіазмі [3].

Серед показників рівня емоційного лідерства розробники концепції виділяють його особистісні та соціальні аспекти. Завдання лідера – надихати і вести за собою людей, відкривати для них нові можливості, надію, забезпечувати втілення її в життя завдяки ефективній, плідній, творчій, емоційно збагаченій роботі кожного члена колективу. Це досягається завдяки тому, що вони ніколи не відступають від принципів, не зраджують своїм цінностям, відкриті й зрозумілі для інших, завжди розуміють і поважають їх почуття.

Якщо особистісну складову лідера, як-от когнітивний компонент, можна розвивати маючи усього-навсього доступ до інтернету, то соціальні складові: суспільні навички, емпатію, внутрішню мотивацію навряд чи можна отримати онлайн-методом.

Вочевидь, венчурні капіталісти, які вкладають сьогодні мільйони доларів в освітніх стартапів, що розробляють і впроваджують ідею створення автомобіля, який управляється комп'ютером без людини [4], розуміють очевидну вигоду від революційних проєктів і вже підраховують надприбутки.

Та чи можна спираючись лише на дистанційні технології навчити людину відповідальності перед суспільством? Відповідь – на поверхні. Адже, по-суті, бізнес існує для того, щоб реагувати на потреби людей, щоб підвищувати рівень життя [5, с. 102]. Якщо лідери цього не розуміють, то суспільство опиняється на краю прірви.

Відтак, перш ніж оголошувати про перемогу дистанційної освіти над класичною, суспільству варто задуматись, а чого ми прагнемо добитися від вищої освіти? Нам потрібні роботи-про-

фесіонали? Чи ми формуємо висококласних фахівців, що розуміють свою соціальну відповідальність.

Таким чином, високий рівень загального інтелекту (IQ) та емоційний інтелект (EQ) з найкращими результатами можуть забезпечити тільки комбінування двох форм навчання дистанційної і класичної.

Література

1. Том Купе. В открытом доступе. Forbes Украина, 2012, № 12. – С. 24.
2. Андреева И. Н. Об истории развития понятия «эмоциональный интеллект» / И. Н. Андреева // Вопросы психологии. – 2008. – № 5. – С. 83–95.
3. Гоулман Д. Эмоциональное лидерство: Искусство управления людьми на основе эмоционального интеллекта / Дэниел Гоулман, Ричард Бояцис, Энни Макки ; пер. с англ. – 2 изд. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. – 301 с.
4. Высшее образование за \$100. Forbes Украина, 2012. – № 9. – С. 38.
5. Коносуке Мацусита. Миссия бизнеса. – М. : Альпина Паблшерз, 2011. – 189 с.

ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРОДУКТИВНІСТЮ ПРАЦІ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

В. В. Максюта, аспірант

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

В умовах розвитку ринкової економіки система освіти вищих навчальних закладів має не лише навчати студентів, а і формувати потребу в неперервному самостійному засвоєнню матеріалу. Професійний розвиток працівників з економічною освітою стає важливою частиною реформування економіки.

Потреба в розробці програмного забезпечення управління продуктивністю праці полягає в тому, що студенти економічних спеціальностей мають усвідомлювати, що на підприємствах керівництво прагне досягати високої прибутковості за допомогою

меншої кількості працівників. Так, питання підвищення продуктивності праці кожного працівника є життєво важливим питанням. Документи, таблиці, списки, презентації, електронна пошта – 80 відсотків робочого часу працівників пов'язано з обробкою інформації та з комунікацією з клієнтами, партнерами та колегами.

Студентам економічних спеціальностей дуже важливо засвоїти шляхи забезпечення зв'язку між створенням ефективної системи вимірювання продуктивності праці і завдання працівників щодо підвищення результатів діяльності підприємств шляхом внесення змін у всі чи деякі елементи підприємств – працівників, структури, культури і технологію.

Пропонуємо використовувати програмне забезпечення управління продуктивністю праці в умовах дистанційного навчання. Так, вважаємо, що заочна форма навчання часто не виправдовує свого призначення. Знання, що отримує студент, часто є поверховими, а самі заняття непродуктивними. Крім того, навчальний процес продовжується досить довго. Тому вважаємо, що застосування дистанційного навчання є хорошим винаходом суспільства.

Перевагами створення таких програм є: зростання інформованості робітників та керівництва про чинники, що впливають на продуктивність; створення зв'язку між наявними методами бухгалтерського обліку, вимірюванням продуктивності і регулярним контролем за результатами діяльності; встановлення нових конкурентних стандартів і норм; стимулювання постійної уваги до підвищення продуктивності праці; більш широке і свідоме використання персоналом методів і техніки підвищення продуктивності праці [1].

Пошук і діагностика шляхів ефективного управління продуктивності праці базується на порівнянні інформації, одержаної під час вимірювання й аналізу досягнутого рівня продуктивності по підприємству в цілому і за окремими видами праці зокрема з наявною інформацією про максимально можливий рівень продуктивності праці на аналогічних роботах. Для ефективного пошуку шляхів ефективного управління продуктивності праці слід

заохочувати висококваліфікованих представників різних спеціальностей, що володіють фундаментальністю і широтою поглядів та вміють бачити перспективу.

При розробці програмного забезпечення управління продуктивністю праці для застосування в сфері традиційної освіти вищих навчальних закладів, необхідно забезпечити узгодження цілей та завдань програми. Для цього потрібно коротко і чітко сформулювати цілі, проранжувати їх залежно від значення і черговості в часі. План програми повинен також включати конкретні заходи з реалізації встановлених цілей, передбачати фінансування витрат на ці заходи. Важливим завданням на цьому етапі є розроблення критеріїв результативності програми, підрахунок очікуваного економічного ефекту від упровадження передбачуваних заходів. На кожен пункт плану мають бути визначені термін виконання та відповідальні виконавці.

Отже, розробка програмного забезпечення управління продуктивністю праці в умовах дистанційного навчання дозволить навчити студентів управляти змінами тобто генерувати, мотивувати їх. Зокрема координувати інтенсивність та масштаби змін в усіх основних організаційних елементах, включаючи зайнятість, структуру кадрів, технології і устаткування, кваліфікацію і освіту, продукцію і ринки збуту.

Література

1. Зубов В. М. Как измеряется производительность труда в США / под ред. Гаврилова Р. В. – М. : Финансы и статистика, 1990. – С.19–24, 43–50, 107–112.

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДИСТАНЦІЙНОГО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ»

М. Ф. Бичков, к.т.н., доцент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Однією із вимог часу до молоді людини ХХІ століття є відмінне володіння персональним комп'ютером. Комп'ютерні мережі являють собою новий етап у розвитку зовнішніх засобів інтелектуальної діяльності пізнання і спілкування. Застосування

комп'ютерних мереж веде до значних структурних і функціональних змін у психічній діяльності людини. Комп'ютерне навчання знімає просторово-часові обмеження в роботі з різними джерелами інформації і визначає новий, відкритий тип освіти – дистанційне навчання.

Дистанційне навчання, за освітою специфікою, формує в студента таку позицію, коли він є одночасно учасником й тим, хто опановує знання, та світком його навчання, у т. ч. дистанційна, вимагає створення психологічної бази при якій студенти мають розуміти призначення запропонованих курсів. Дистанційне навчання може бути ефективним тільки тоді, коли воно буде органічно вписуватися в традиційну систему навчання.

При традиційній системі навчання викладач не може контролювати процес засвоєння, у всіх деталях і ланках у кожній момент і кожного, тобто, безумовно не може по-справжньому управляти процесом навчання. У процесі дистанційного навчання студент опановує активну форму діяльності до інформації. В таких умовах набуває розвитку самостійність студента щодо керування процесом навчання та контролю за його результативністю. У випадку з дистанційним навчанням перевагою є й те, що електронні засоби дозволяють у певних ситуаціях індивідуально проконтролювати деталі й ланки навчальної діяльності студента, крім того, здійснювати певні управлінські впливи за сценарієм, складеним викладачем.

Для дистанційного навчання з курсу «Охорона праці в галузі» необхідно розробити програмне забезпечення, яке надавало б студентам такі можливості:

- отримання в електронному виді всіх навчально-методичних матеріалів по модулях;
- відлідування в журналі своїх оцінок по модулях за виконання контролюючих заходів;
- отримання консультацій у викладачів в форматі форуму;
- участь в дистанційних семінарах по модулях;
- контроль отриманих знань (тестування по модулях та підсумковий контроль);
- оперативний обмін особистими повідомленнями з викладачами і службою підтримки.

Проаналізувавши літературні джерела, можна сформувати наступні рекомендації до оснащення обладнанням навчально-методичного центру:

а) оснастити досить потужним сервером, здатним не тільки одночасно обробляти множини запитів від користувачів, але давати змогу зберігати великий об'єм інформації, наприклад медіа файли;

б) рекомендувати до сервера:

- процесор не гірше P42ГГц;
- оперативну пам'ять не менше 4 Гб;
- два жорстких диска с об'ємом пам'яті не менше 200 Гб (другий диск – для резервного копіювання даних);
- доступ до мережі інтернет по каналу не менше 10 Мбіт;
- сітьова карта зі швидкості передавання даних не менше 10 Мбіт.

Висновки. Таким чином, для втілення в життя дистанційного навчання в ПУЕТ необхідно визначити основні етапи розроблення програми навчання, наповнити всі пункти змістом, розробити основні вимоги до учасників дистанційного процесу навчання і програмно-технічного комплексу.

ИНТЕРАКТИВНЫЙ ТРЕНИНГ В ОБУЧЕНИИ РАСПОЗНАВАНИЮ ДИАГНОСТИЧЕСКИХ ИЗОБРАЖЕНИЙ

А. Д. Зубов, д.мед.н., доцент;

О. В. Сенченко; А.А. Зубов; Ю. Р. Сенченко

*Донецкий национальный медицинский университет
имени М. Горького*

Методы лучевой визуализации (ультразвуковое исследование, компьютерная рентгеновская и магнитно-резонансная терапия, рентгенография и др.) широко распространенные в медицине, в значительной мере являются субъективно-зависимыми. Правильность заключения, т. е. его соответствие анатомическим реалиям, зависит от множества субъективных и объективных факторов, ведущим из которых является уровень профессио-

нальной подготовки специалиста, оценивающего полученную при исследовании визуальную информацию. Целью исследования явилась оптимизация подготовки специалистов лучевой диагностики путем разработки методики интерактивного тренинга по распознаванию диагностических изображений.

Работа проведена на примере ультразвуковых диагностических изображений (эхограмм). Сущность предложенного интерактивного тренинга заключается в следующем. Обучаемому предъявляется диагностическое изображение (эхограмма) в качестве, соответствующем таковому на экране ультразвукового сканера, при режимах, настройках и ракурсах, рекомендованных для данного типа исследования. Для оценки изображения дается фиксированное время – в настоящем исследовании 30 сек.

После изучения изображения обучаемый должен дать его интерпретацию. В предлагаемой системе оценка производится по трем градациям: например, опухоль а) доброкачественная, б) злокачественная, в) требуется проведение дополнительных исследований. В зависимости от содержания тренинга название градаций также может быть изменено, однако вариации их количества не предусмотрены. В соответствии со сделанным заключением обучаемый делает отметку в соответствующей ячейке таблицы, т. е. задание является вопросом закрытого типа, не требующим развернутого ответа.

В качестве референтного метода, позволяющего с максимальной точностью оценить анатомический субстрат изображения, в настоящем примере избрано гистологическое исследование. После получения ответа обучаемому предоставляется правильный ответ с его обоснованием: данные гистологического исследования, при необходимости – клиническая информация. Возможно введение перечня характерных визуальных признаков анализируемой структуры с указанием их на диагностическом изображении, однако это значительно (в 3–4 раза) увеличивает длительность тренинга.

После ответа на все поставленные вопросы оценивается количество правильных ответов: общее и отдельно по каждой из градаций. Данные о результатах тренинга поступают в базу данных для дальнейшей статистической обработки.

Тренинг может быть использован в 3-х вариантах.

1. Групповой тренинг: слайды с заданиями предоставляются последовательно, после получения всех ответов в том же порядке они рассматриваются и интерпретируются с участием преподавателя. Проводится в режиме реального времени.

2. Индивидуальный тренинг – обучаемый работает за компьютером самостоятельно, правильный ответ и комментарии к нему можно увидеть сразу после введения собственного ответа. В этом случае возможно предоставление дополнительной информации по данному разделу, например, ссылка на учебные пособия, нормативы, стандарты и пр. Одним из способов проведения индивидуального тренинга может быть доступ к нему с профильного сайта (в настоящем случае – официального сайта Украинской ассоциации специалистов ультразвуковой диагностики).

3. Контроль знаний. Предлагаемая схема может быть использована для контроля полученных знаний, в т. ч. дистанционного. При этом правильные ответы могут не приводиться.

База данных, формируемая по результатам проведенных тренингов, используется для статистического анализа, в т. ч. в динамике, с выработкой рекомендаций по дальнейшему обучению.

Таким образом, предлагаемый тренинг позволяет дистанционно вырабатывать навыки интерпретации диагностических изображений и оценивать эффективность обучения и может быть использован в подготовке и последипломном повышении квалификации врачей.

ПРО ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТІ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

З. М. Гайворонська, к.т.н., доцент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Сучасний світ, сучасна наука розвиваються швидкими темпами. Враховуючи реалії сьогодення, головними задачами сучасної вищої школи є, з одного боку, пошук нових форм спілкування зі студентами для доведення до них основних положень та

завдань курсів, окремих тем, перевірки їхніх знань, з іншого, – мобільність та динамічність у корегуванні навчально-методичних розробок викладачів відповідно до вимог часу. Одніми з таких технологій є дистанційні технології навчання, які так успішно опановують провідні вузи світу. Тільки в цьому році про бажання стати слухачами курсів кращих вишів світу шляхом освітянських інтерактивних сайтів заявило вже майже 1 млн чоловік.

Певний позитивний досвід з розробки та впровадження дистанційних курсів для студентів заочної форми навчання напруцьовано і в нашому університеті. В цьому навчальному році почалося активне впровадження даної технології навчання в інституті заочно-дистанційної освіти при ПУЕТ, тобто зі студентами, які навчаються за заочною формою навчання.

Між тим, створені дистанційні курси можна і необхідно використовувати для студентів денної форми навчання. Впровадження названих технологій особливо актуально для дисциплін фундаментальної підготовки, кількість годин в навчальних планах для вивчення яких постійно зменшується. Крім того з року в рік спостерігається тенденція зменшення аудиторних годин і збільшення частки часу на самостійне опанування студентами матеріалом курсу.

Головна мета залучення студентів денної форми навчання до дистанційних курсів – це підвищення ефективності освітянського процесу в стінах університету, що досягається за рахунок:

- надання студентам можливості самостійно проаналізувати опанування матеріалом лекцій шляхом виконання тестів, відповіді на контрольні питання, тощо;
- забезпечення студентів необхідною навчально-методичною літературою з можливістю використання улюбий зручний для них час;
- розширення технічних та часових можливостей студентів для самостійного опанування теоретичним і практичним матеріалом дисципліни та отримання необхідних консультацій;
- можливість проведення лекційних занять не в традиційній формі, або в вигляді дискусії, шляхом обговорення розглянутого

матеріалу лекції студентами самостійно, або шляхом вирішення практичних ситуацій і задач;

- можливість проведення деяких форм контролю знань студентів (тестування, виконання РГР, домашніх завдань) в інтерактивному режимі, що надасть можливість використати аудиторний час для вирішення практичних завдань або пояснення незрозумілих питань;

- враховуючи значний обсяг годин на самостійну роботу, надання допомоги студентам у виконанні індивідуальної та самостійної роботи, а також можливість перевірити самостійно рівень знань з кожного розділу курсу;

- можливість регулярно працювати зі студентами, які навчаються за індивідуальними графіками.

Безумовно, крім переваг, суттєвими є і недоліки. Основний з них – це ідентифікація студента при виконанні завдань, які повинні оцінюватися. Враховуючи, що на відміну від студентів заочної форми навчання, студенти стаціонару територіально не розділені і можуть вільно обмінюватися паролями. Зрозуміло, що цей фактор зменшує кількість завдань, які можна включити до інтерактивного навчання.

Впровадження нових форм навчання для студентів стаціонару вплине і на навантаження викладача, збільшуючи його на час, необхідний для перевірки завдань, консультувань, відповідей.

Суттєвою є також проблема наявності відповідного технічного забезпечення як університету, так і студента.

В 1 семестрі 2012–2013 н. р. з дозволу ректорату проводиться апробація дистанційного курсу «Теплотехніка» зі студентами денної форми навчання спеціальності 6.051701 «Харчові технології та інженерія» група ТХ-21.

Проведення даної роботи дозволить відкоригувати запропонований матеріал курсу відповідно до вимог інтерактивних технологій, продовжити пошук нових форм і методів співпраці зі студентами, а головне, сподіваюсь, дійти до кожного студента та активізувати його можливості в опануванні доволі непростим матеріалом дисципліни «Теплотехніка».

ПРО ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Д. А. Миронов, асистент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Основною задачею дистанційної форми навчання є отримання нових знань, підвищення рівня кваліфікації та компетенції слухачів. Оскільки навчання відбувається через Інтернет, дистанційно можуть навчатись студенти, люди похилого віку, люди з особливими потребами. Перевагою використання такої форми навчання є те, що слухачі самі обирають час та місце для опанування того чи іншого курсу. Вивчення курсу вимагає самостійного засвоєння матеріалу та перевірки отриманих знань за допомогою тестів та завдань вказаних в курсі. Контроль рівня знань забезпечує тьютор (викладач), який веде активне спілкування із студентом. Після перевірки тестів тьютор може залишити коментар або поспілкуватись із студентом в он-лайн чи офф-лайн режимах, відправити електронну пошту чи провести відео конференцію.

Сьогодні в глобальній мережі Інтернет поширені два типи дистанційних курсів. Перший тип передбачає безкоштовне використання курсу. Студент може виконати всі вимоги та вказівки, отримати посилання на інші сайти, більш детально ознайомитись з особливостями обраного предмету. Головним недоліком даного типу дистанційного навчання є те, що по його закінченні студент не одержує сертифікату, який засвідчує якість отриманих знань. Другий тип призначений для групового вивчення, коли передбачається активний обмін інформацією, думками з викладачем і студентами. Такі курси, як правило є платними та при їх застосуванні встановлюються контрольні терміни навчання (студент встановлює терміни складання іспиту для отримання сертифікату). Такі курси використовують у системі підготовки фахівців категорій: бакалавр, спеціаліст, магістр. В деяких випадках слухачеві необхідно подати сертифікат на предмет, який вивчається перед вивченням обраного курсу [1].

Ставлячи за мету впровадження дистанційних курсів в навчальний процес, кафедра загальноінженерних дисциплін (ЗІД) Полтавського університету економіки і торгівлі (ПУЕТ) діє на

підтримку новітніх технологій освіти, які впроваджуються в навчальному закладі.

Починаючи з 2010 року, коли почалося впровадження дистанційної форми навчання кафедрою ЗІД виконано:

1. Створено та впроваджено дистанційні курси з дисциплін: «Теплотехніка», «Електротехніка», «Інженерна графіка» (ІГ), «Основи промислового будівництва та санітарної техніки» (ОПБСТ), «Процеси і апарати харчових виробництв» (ПАХВ).

2. В розробці дистанційних курсів з дисциплін кафедри задіяні всі викладачі.

Починаючи з 2012/2013 н. р. студенти мають можливість дистанційно вивчати курс «Практикум з Інженерної та Комп'ютерної графіки», який передбачає вивчення графічного редактору «Компас-3D графік», знання якого можливо використовувати в підготовці курсових проектів, виконання дипломних робіт.

В цілому по Україні ПУЕТ займає лідируючі позиції з розробки та впровадження дистанційних курсів в навчальний процес. Практика використання дистанційного навчання показує, що студенти охоче опановують запропоновані предмети.

Підсумовуючи вищезазначене необхідно підкреслити, що дистанційні курси направлені на допомогу та полегшення вивчення дисциплін, які входять до напряму підготовки фахівців у вищих навчальних закладах.

Література

1. Кухаренко В. М. Дистанційне навчання: Умови застосування. Дистанційний курс : навч. посіб. / В. М. Кухаренко, О. В. Рибалко, Н. Г. Сиротенко ; за ред. В. М. Кухаренка. – 3-є вид. – Харків : НТУ «ХП», «Торсінг», 2002. – 32 с.

ПРОБЛЕМИ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ

В. В. Лісіца, к.е.н., доцент; **О. М. Михайленко**, к.е.н., доцент
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Дистанційний курс (ДК) – це особлива, заснована на дистанційній технології форма надання змісту й організації всієї навчальної дисципліни.

Дистанційний курс (ДК) – це інформаційний продукт, достатній для проведення навчальним закладом дистанційного навчання за окремою складовою державних стандартів підготовки фахівців. ДК являє собою дидактичний, програмний і технічний комплекс, за допомогою якого можна досить ефективно реалізувати цикл щодо вивчення дисципліни.

З урахуванням вітчизняного досвіду розробки курсів дистанційного навчання він має включати: методичні рекомендації з вивчення курсу; теоретичний матеріал; практикум для набуття вмінь і навичок застосування теоретичних знань із прикладами виконання завдань і аналізом характерних помилок; віртуальний лабораторний практикум; довідковий матеріал, глосарій; систему тестування і контролю знань тощо.

Ми погоджуємося з тим, що навчальний процес в дистанційній формі має свою специфіку. Він більш трудомісткий і багатоаспектний, ніж в очній формі.

Під час розробки дистанційних курсів повнота надання навчально-методичних матеріалів набуває особливого значення. Вони повинні включати відповіді на всі питання, що можуть виникнути у студента, як за методикою вивчення курсу, так і безпосередньо за навчальним матеріалом. Це стосується порядку і логіки вивчення матеріалу, методики відповідей на контрольні запитання, тестові завдання, участі в дискусіях, написання рефератів та ін.

Як свідчить перший досвід провадження дистанційної освіти, технологічні особливості дистанційної форми навчання суттєво впливають на зміст та структуру ДК. Лінійна подача матеріалу (як у друкованих виданнях) не є достатньо ефективною для електронної форми. Технологія гіперпосилань диктує свої вимоги до структурування та розподілу навчального матеріалу. Багатосторінкові розділи традиційних підручників в електронних аналогах малоефективні.

Дистанційна форма навчання повинна будуватися на тих же концептуальних засадах як і традиційна, але з урахуванням специфіки технологічної її складової.

Фахівці наголошують, що основним принципом існуючих концепцій сучасної освіти є проблемна спрямованість. В основі

ДК має бути проблемна ситуація, дослідження можливих способів її вирішення, розгляд альтернативних точок зору, дискусії, узагальнення, оцінка отриманих результатів. У такій ситуації неможливо обмежитися одним підручником, підготовленими лекціями, завданнями, тестами. Відповідно, виникає потреба у значній кількості додаткової та довідкової літератури, словників, енциклопедій, аудіо- та відеоматеріалів, бізнес-симуляцій тощо.

В дистанційному навчанні необхідно створити зручний, з точки зору доступу до нього, інформаційно-освітній простір. Все це вимагає знань, кваліфікації спеціаліста, який розробляє ДК. Тільки він може вирішити, як і що слід додатково відібрати до базового матеріалу, передбаченого програмою, які види діяльності передбачити для вирішення того чи іншого дидактичного завдання. Отже, необхідно розробляти відповідні електронні підручники, які мають істотно відрізнитися від традиційних, друкованих посібників. Необхідно розміщати їх у відповідних оболонках, передбачаючи всі необхідні посилання на інші сайти, на додаткові інформаційні ресурси.

Лекції мають бути представлені не тільки в електронному вигляді, але і аудіовізуальному з демонстрацією слайдів, відео кліпів тощо. Завдання для студентів також можуть бути націлені на самостійну дослідницьку, пошукову, творчу діяльність, що вимагає створення самостійного вирішення проблеми.

Отже, перший особистий досвід роботи зі створення ДК та роботи зі студентами в дистанційній формі свідчить про те, що необхідно активніше використовувати унікальні можливості комп'ютерних та інтернет-технологій, мультимедійних засобів. Для створення якісного навчально-методичного забезпечення дистанційного навчання необхідні спільні зусилля фахівця-предметника, методиста, обізнаного з інтернет-технологіями та сучасними педагогічними технологіями, і програміста, фахівця в області новітніх інформаційних технологій.

Реалізація цієї співпраці на практиці поки що залишається не відрегульованою. Автори дистанційних курсів, як правило, не в повній мірі уявляють собі особливості та можливості новітніх інформаційних технологій і це знижує ефективність впровадження цієї форми навчання.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАКТИКИ ТЬЮТОРСТВА У РОБОТІ ЗІ СТУДЕНТАМИ З ОБМЕЖЕНИМИ ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ

В. С. Церклевич, к.пед.н.

*Хмельницький кооперативний торговельно-економічний
інститут*

Сучасна психолого-педагогічна наука демонструє декілька базових підходів до трактування поняття «тьютор». Згідно концепції Т. Ковальнової, Н. Вибалкіної, П. Щедровицького, тьютор виступає помічником викладача, посередником між лектором та студентом, виконує педагогічні та організаторські функції; на думку Н. Борисової, О. Гаврилової, Є. Кормакова, А. Тесліної, А. Чернявської, тьютор – це фахівець у галузі організації освіти і самоосвіти, який здійснює підтримку студентів у самоосвіті й розвитку власної компетентності. У працях зарубіжних дослідників (М. Мур, Г. Кріслі, Р. Уільямс) тьюторство найчастіше використовується у системі дистанційної освіти дорослих. У трактуванні тьюторського супроводу для визначеної категорії студентів ми керувались визначенням, даним І. Цимбалюком: «Тьюторат – це «педагогіка можливостей», спроба пробудити процес, в якому студенти можуть включатися у трансформативний аналіз свого повсякденного життя».

Виокремлюють три основних позиції здійснення тьюторства, а саме: підтримка, супровід, фасилітація. У західній педагогічній практиці, зокрема в Італії, такі типи тьюторів: навчальний інформаційний; тьютор, який полегшує спілкування; спеціалізований тьютор-експерт; тьютор-студент університету.

Окрім можливості прискорювати процес адаптації студентів до нових умов проживання, розвитку їх розумового, творчого, вольового потенціалу, формування особистої культури та проведення вільного часу, функція тьюторського супроводу забезпечує сприяння інтеграції студентів з інвалідністю у соціально-освітнє середовище ВНЗ.

Особливістю запропонованої практики тьюторського супроводу, є те, що кожен студент з обмеженими функціональними

можливостями за потребою отримував можливість скористатися підтримкою двох тьюторів – із числа викладачів та студентів-старшокурсників. Коло обов'язків *тьютора-викладача* охоплює питання участі у здійсненні діагностичної та корекційної роботи, сприяння у засвоєнні навчального матеріалу, в отриманні індивідуального плану навчання, періодичне відвідання занять і сприяння участі студента у позааудиторній роботі, надання необхідних консультацій із питань соціально-правового захисту, здійснення координації зусиль викладачів, кураторів, вихователів гуртожитків, медичних працівників, адміністрації, батьків щодо у інтеграції в освітньо-виховний простір, виконання завдань професійної підготовки та виховання. Завданнями *тьютора-студента* є формування суб'єкт-суб'єктної взаємодії за принципом «рівний-рівному», супровід до місць проживання та навчання, допомога у засвоєнні навчального матеріалу, сприяння залученню до наукової, культурно-дозвілєвої, спортивно-масової роботи, створення позитивного мікроклімату в академічній групі.

Тьютори мають володіти сукупністю важливих компетенцій, а саме: *загальнокультурними* (грамотність, навички усного і письмового мовлення, толерантність, здатність до емпатії, повага прав і волі людини, вміння аналізувати і конкретизувати власну педагогічну діяльність, навички самопрезентації); *психолого-педагогічними* (уміння підбирати і аналізувати якість навчально-методичних матеріалів, використовувати у навчальному процесі сучасні педагогічні технології; створювати мотивацію, ситуації успіху, вирішувати конфлікти, розвивати співробітництво); *в галузі сучасних інформаційних технологій* (уміння застосовувати сучасні інформаційні технології для отримання необхідних навчальних матеріалів і організації взаємодії учасників освітнього процесу).

Таким чином, тьюторський супровід спрямований на забезпечення соціалізації студентів з інвалідністю, зокрема, їх соціально-побутової, соціально-культурної та соціально-трудової адаптації, подолання соціальної ізоляції, сприяння підвищенню їхнього соціального статусу, повноцінної інтеграції у групу.

На першому етапі проводилась робота зі студентами старших курсів та викладачами щодо залучення їх до *тьюторського супроводу* студентів з обмеженими функціональними можливостями. Реалізація етапу розпочалась на базі Центрив психологічної підтримки та соціально-педагогічного супроводу, що діють в ВНЗ, із підготовки претендентів на здійснення тьюторського супроводу. Питання погоджувалось на засіданнях Вчених рад, методичних об'єднаннях кураторів, засіданнях Рад студентського самоврядування.

Відбір претендентів на виконання обов'язків тьютора здійснювався із числа викладачів та кураторів, що працюють у інтегрованих студентських групах, вихователів гуртожитку та із числа студентів-старшокурсників. Головним принципом відбору претендентів на цьому етапі була добровільність. Обираючи претендентів із числа студентів, ми орієнтувалися на молодь, яка попередньо належно зарекомендувала себе при здійсненні благодійницьких акцій, добродчинних заходах; до уваги приймались рекомендації, надані викладачами, кураторами.

Для обраних претендентів проводились лекції, семінари, організовувались групові консультації із проблем тьюторського супроводу, з метою забезпечення інформаційної обізнаності щодо кола тих проблем, із якими тьютор має зустрічатись у своїй діяльності та сприяти їх вирішенню. Було обрано наступні теми занять: «Феномен тьюторства у сучасній педагогічній практиці. Ціннісно-філософське підгрунття тьюторства»; «Особливості здійснення тьюторського супроводу студентів з обмеженими функціональними можливостями у сучасному ВНЗ. Тьюторство-фасилітація»; «Вимоги до особистості тьютора. Кодекс честі тьютора»; «Коло обов'язків викладача-тьютора. Завдання тьютора-студента. Компетенції тьютора».

Заняття проводились у інтерактивній формі, спільно для викладацького складу та студентів-старшокурсників. Проведене згодом тестування претендентів дозволило виявити і врахувати особливості їх психологічних характеристик: комунікативності, емпатійності, стресостійкості, тривожності, агресивності, ригідності, фрустрації, сенситивності. Розподіл тьюторів відбувався

наступним чином: під час роботи груп самопомоги та обговорення тих форм соціально-педагогічної та психологічної підтримки, яка може бути запропонована студентам з інвалідністю під час навчання у ВНЗ, учасникам груп було запропоновано скористатись послугами тьюторів та надано інформацію про осіб, які можуть здійснювати супровід. На початковому етапі частина студентів, через небажання додаткового підкреслення власного статусу, від послуг відмовилась, однак завдяки позитивним відгукам інших студентів, змінила у більшості свою думку.

Таким чином, робота тьюторів забезпечила:

- постійний супровід у процесі навчання, дозвілля, побуту з боку як ровесника-студента, так і викладача-дорослого;
- сприяння у вирішенні проблем навчального, побутового характеру, отримання необхідних консультацій, допомогу у прийнятті рішень;
- встановлення довірливого спілкування, подолання соціальної ізоляції, розширення кола соціальних зв'язків, полегшення та пришвидшення інтеграції у групу однокурсників.

ОСОБЕННОСТИ УПРАВЛЕНИЯ КАЧЕСТВОМ ЭЛЕКТРОННОГО ОБУЧЕНИЯ НА ОСНОВЕ ЕВРОПЕЙСКИХ СТАНДАРТОВ

Ю. Н. Луценко, к.э.н., старший преподаватель
Белгородский университет кооперации, экономики и права

В условиях обострившейся в период мирового экономического кризиса конкуренции предприятия для сохранения своих позиций на рынке уделяют всё большее внимание инвестициям в знания, выступающие в качестве детерминанты, способствующей повышению эффективности работы персонала. В частности, развитие информационно-коммуникативных технологий способствует всё более активному использованию возможностей электронного обучения «e-learning».

Образовательные учреждения, практикующие электронное обучение, становятся все более активными пользователями ус-

луг ИТ-консалтинга. На рынке образования существуют следующие виды организаций, предлагающих обучение с применением информационно-коммуникационных технологий:

- высшие учебные заведения;
- тренинговые компании (курсы по определенным тематикам);
- бизнес-компании (собственные курсы для обучения своих сотрудников в среде eLearning).

По нашему мнению, электронное обучение представляет собой новую форму образовательного процесса, которая формируется сегодня в связи с применением в образовании технологий hi-tech.

Рынок электронного обучения постоянно расширяется. Все больше организаций осознают преимущества e-Learning и начинают предлагать курсы и программы обучения в электронной среде.

Весьма важной, на наш взгляд, является проблема разработки технологических стандартов, поскольку e-Learning может стать полезным инструментом в борьбе за качество образования, только будучи упорядоченным на стандартной основе.

Технологическая стандартизация необходима прежде всего для закрепления договоренностей заинтересованных сторон рынка образовательных услуг в сфере образовательного контента.

При интегрированном обучении предметное содержание может оставаться студентам разными способами и посредством разных методов: через Интернет, живое индивидуальное общение с преподавателем, различные виды аудиторных занятий, традиционное штудирование книг. Порядок в комбинировании контента является главной задачей технологической стандартизации.

Мировой рынок образовательных услуг движется в направлении от оценок качества к управлению качеством и далее – к выработке гарантий качества. На этом сфокусированы сегодня интересы международных аккредитационных агентств. В последнее время e-Learning стало объектом стандартизации. На основании стандартов ISO 19796M1, используя разработки Европейского фонда гарантий качества e-Learning (EFQUEL) и в

соответствии с соглашением, с января 2010 г. АККОРК начал предлагать программу UNIQUe, которую можно назвать внешним аудитом вузов, работающих в сфере электронного обучения.

UNIQUe – это первая программа EFQUEL, направленная на страны Западной Европы. Ее целью является содействие реформам в европейской зоне высшего образования посредством создания системы гарантии качества университетов, использующих технологии e-Learning.

В качестве стандартов качества EFQUEL предлагает разнообразные показатели, которые относятся ко всем составляющим процесса обучения. Так, в собственно учебном процессе вуза таковыми являются: качество образовательных услуг, степень защиты интеллектуальной собственности, а также наличие и качество программ обучения и повышения квалификации ППС и административного персонала. Кроме того, оцениваются учебные ресурсы, которыми располагает вуз, а именно уровень подготовки студентов, квалификационные характеристики профессорско-реподавательского состава и материально-техническая база учебного заведения, а также дается оценка тому, что называется образовательным контекстом, который включает стратегию развития e-Learning, открытость вуза широкой общественности и его инновационную политику.

Мы убеждены, что учебным заведениям, использующим технологии e-learning, следует руководствоваться стандартами, регламентирующими различные составляющие электронного обучения, но при этом проявлять креативный подход к разработке инновационных образовательных ресурсов.

TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNE W NAUCZANIU AKADEMICKIM W POLSCE.

Jolanta Domek-Tobolska,

Anastazja Czebotarjowa, магистр филологии, Польша

Высшее образование в Польше проявляет увеличение темпов внедрения информационных и коммуникационных технологий. Академические институты предлагают дистанционное образование – от небольших, независимых онлайн-курсов по дистанци-

онному обучению и обширные исследования, процессы, дополняющие традиционные формы обучения. В польских университетах появились онлайн-курсы и курсы e-learning.

Technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT) to działania związane z produkcją i wykorzystywaniem urządzeń telekomunikacyjnych i informatycznych oraz usług im towarzyszących, a także gromadzenie, przetwarzanie i udostępnianie informacji w formie elektronicznej z wykorzystaniem technik cyfrowych i wszelkich narzędzi komunikacji elektronicznej.

Rozwój ICT w szkolnictwie wyższym jest jednym z najistotniejszych elementów budowy społeczeństwa i gospodarki opartej na wiedzy. W polskim szkolnictwie wyższym rośnie tempo wdrażania technologii informacyjno-komunikacyjnych. Wykorzystanie tych technologii w dydaktyce staje się coraz popularniejsze. Ośrodki akademickie prowadzą prace nad ofertą kształcenia zdalnego - począwszy od drobnych, samodzielnych kursów on-line, przez rozbudowane zdalne szkolenia i studia, po procesy uzupełniania tradycyjnych form kształcenia. Można wyróżnić kilka uczelni o dużym zaangażowaniu w rozwój nowoczesnych technologii e-dydaktycznych. Podstawowymi celami jest prowadzenie studiów oraz szkoleń przez Internet. Główny nacisk położony jest na aktywizację uczestników (przez np. pracę w grupach, wspólne rozwiązywanie problemów).

W polskich uczelniach pojawiły się kursy online i kursy e-learningowe. W środowisku edukacyjnym obok tradycyjnych form pracy związanej z aktywnością naukowo-badawczą, nauczaniem i uczeniem się – pojawiły się nowe wykorzystujące najnowsze narzędzia. Komunikowanie się pracowników nauki i publikowanie badań naukowych coraz częściej przybiera formę cyfrową i odbywa się w przestrzeni wirtualnej. Coraz powszechniej stosowany jest przez szkoły wyższe nowy model uczenia się na odległość, zdalnej edukacji, który traktowany może być jako element wspomagający dydaktykę lub kompletne narzędzie do przekazywania i egzekwowania wiedzy. R. W. Kluczyński zauważa: Teleedukacja (edukacja na odległość) pozwala realizować fundamentalną dla społeczeństwa informacyjnego zasadę edukacji trwającej przez całe

życie, edukacji permanentnej (...) Jako szczególne przedłużenie rozbudowanego systemu edukacyjnego, społeczeństwo informacyjne zapewnia wszystkim swoim obywatelom poszerzony dostęp do dziedzictwa intelektualnego i kulturalnego, które zostało zgromadzone w publicznych bibliotekach, muzeach i różnego rodzaju publicznie dostępnych archiwach.

Technologie komunikacyjno-informacyjne na stałe wpisały się w funkcjonowanie uczelni wyższych, są wykorzystywane w wielu obszarach przez wszystkich uczestników szeroko pojętego procesu edukacyjnego. Zwłaszcza upowszechnienie Internetu pozwala na wykorzystywanie nowych metod i narzędzi w procesach dydaktycznych i badawczych, ułatwia studentom i pracownikom dostęp do zasobów informacyjnych, przyczynia się do transformacji i lepszego wykorzystania zasobów wiedzy oraz wzrostu kapitału intelektualnego uczelni, umacniając jej pozycję konkurencyjną. Cecha charakterystyczna uczelni powinno być kreowanie nowych zasobów wiedzy, jej rozprzestrzenianie, zwłaszcza w jej najbliższym, lokalnym otoczeniu. Nowoczesne ośrodki akademickie powinny być nastawione na innowacyjne formy kształcenia.

E-learning można w dużym uproszczeniu określić jako różnorodne działania szkoleniowe wspierane technologiami informatycznymi. Efektywne wykorzystanie systemów e-learningowych przynosi każdej organizacji szereg korzyści, najważniejsze z nich to:

- standaryzacja jakości przekazywanej wiedzy;
- możliwość szybkiej aktualizacji przekazywanych treści;
- możliwość natychmiastowej dystrybucji zmodyfikowanych treści;
- możliwość szkolenia dużych, rozproszonych grup;
- redukcja kosztów;

Systemy e-learningu z pewnością pozwalają na efektywne gromadzenie, przetwarzanie i udostępnianie we właściwym czasie, właściwym odbiorcom niezbędnych informacji, w postaci najbardziej dla nich użytecznej. Systemy te pozwalają na zaspokajanie indywidualnego zapotrzebowania na szeroko pojęte informacje, co jest szczególnie istotne ze względu na różny poziom wiedzy i umiejętności, jaki reprezentują użytkownicy systemu.

Działania e-learningowe są z reguły kierowane do studentów i różnych grup pracowników uczelni, jednak istnieje cała grupa rozwiązań e-learningowych, które mogą być kierowane na zewnątrz uczelni, będą one przyczyniały się do budowania właściwych relacji z szeroko pojętym otoczeniem. Ma to szczególne znaczenie w przypadku uczelni, wpływa na jej pozytywne postrzeganie, co pośrednio ma wpływ na wybory dokonywane przez kandydatów, potencjalnych przyszłych studentów.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИКТ ПРИ ОБУЧЕНИИ РУССКОМУ ЯЗЫКУ КАК ИНОСТРАННОМУ

К. Р. Ханкишиева
(Баку, Азербайджан)

Усиление процессов глобализации и интеграции создают условия для развития различных отраслей науки. Владение иностранным языком на высоком уровне позволяет донести до других культурно-нравственные ценности народа, обмениваться мнениями и опытом, знакомиться с другими культурами.

В рамках куррикулярной модели, внедряемой в азербайджанской средней школе использование современных средств коммуникации и информационных технологий в обучении иностранным языкам является одним из важнейших направлений в достижении вышеуказанной цели.

Известно, что существующие методы не всегда соответствуют современным требованиям. Зачастую в процессе урока недостаточное внимание уделяется ролевым играм, дискуссиям, беседам, призванным развивать навыки коммуникации. В результате этого в реальной жизни при общении на иностранном языке учащиеся сталкиваются с рядом проблем.

Использование современных информационно-коммуникационных технологий соответствует внедрению в процесс обучения иностранному языку интерактивного метода. Организуя работу индивидуально или в группах педагогу необходимо обратить внимание на активность учеников, их умение устанавливать правильные взаимоотношения и создавать творческую атмосферу.

ру. Именно данные формы работы ускоряют овладение иностранным языком.

Необходимо отметить, что претворение в жизнь интерактивного метода с помощью социальных форм привело к активной деятельности педагогов и студентов.

Использование интерактивного метода в обучении иностранным языкам позволяет ученикам не только овладевать научными знаниями, но и помогает в развитии мышления, творческих способностей, в самостоятельном обучении, в формировании навыков обучения и мышления.

Организация урока на основе интерактивного метода требует новых форм планирования урока, для чего необходимо предпринять следующие шаги:

- 1) Создание учебно-информационного центра.
- 2) Обеспечение дидактической базы средств обучения и методики.
- 3) Создание системы упражнений обеспечивающей интерактивность.
- 4) Использование в учебном плане упражнений, приближенных к реальной жизни для развития коммуникативной компетенции.
- 5) Подготовка мультимедийных средств обучения, электронных учебников.
- 6) Обеспечение учащихся компьютерной техникой.

Конечно же, сегодня существует множество механизмов, однако самым эффективным на уроках иностранного языка является внедрение современных технологий. Развитие технологий создало новые формы коммуникации для студентов в обучении иностранным языкам. Инновационные технологии, использование компьютера, интернета и средств телекоммуникаций на уроках иностранного языка, помогают сделать урок содержательным и интерактивным. Традиционные цели и задачи уроков иностранного языка значительно расширились благодаря современным средствам информации и коммуникации:

- 1) Наряду с традиционными средствами обучения используются современные информационно-коммуникационные технологии.

2) Новые темы и контексты создают условия для рецептивного и продуктивного обучения.

3) Создаются новые концепции для организации дидактико-методических форм урока.

Основным залогом успеха урока с использованием современных средств медиа являются потенциальные возможности компьютерных технологий. Развитие технологий, внедрение новых методов обучения и технические новшества создают широкие возможности для обмена мнениями и решения различных проблем в области преподавания иностранных языков. Использование современных технологий является неотъемлемой частью учебного процесса. Сегодня студенты в достаточной степени владеют современными компьютерными технологиями. Компьютерные технологии позволяют повысить уровень преподавания предмета, а также являются средством, позволяющим педагогу быть в курсе научных открытий, новых идей, необходимых для подготовки уроков. Внедрение компьютерных технологий в интерактивный процесс обучения позволяет студентам наряду с приобретением лингвистических знаний, активно участвовать в диалоге педагог-ученик, ученик-ученик.

Можно выделить некоторые преимущества использования компьютера на уроках иностранного языка:

- Анализ и оценка форм коммуникации с помощью компьютера;

- Функции компьютера создают условия наглядности в рамках учебного процесса;

- Презентация учебных материалов по теме урока;

- Размещение учебных материалов на компьютере;

- Возможности компьютера в осуществлении сознательного и целенаправленного процесса обучения

- Компьютер является вспомогательным средством на уроках иностранного языка;

- Компьютер является своего рода инструментом для создания и организации текстовых программ;

Внедрение компьютерных технологий в интерактивное обучение увеличивает возможность одновременно видеть и слу-

шать студентов. Например: Ученик находит информацию на страницах Интернета по заданной теме и приобретает более расширенные и подробные сведения, чем данные в учебнике. Изучение того или иного материала на изучаемом языке вживую, еще более вдохновляет студента, таким образом оживляя урок.

Интернет занимает особое место в изучении иностранного языка и его использование является ещё одним средством обучения.

Педагог получает обширную информацию о современных методах преподавания иностранных языков посредством Интернета. Наиболее целесообразным является подготовка презентаций, для повышения уровня мотивации студентов на базе заданного материала с использованием компьютерных технологий. Основываясь на современных технологиях, презентации создают возможность обмена мнениями и нахождения решений различных проблем. В процессе подготовки презентации на заданную тему ученики практически заменяют педагога, тем самым, наряду с лингвистическими знаниями приобретая опыт необходимый им в будущей профессии.

Внедрение инновационных технологий в преподавании иностранных языков является залогом повышения квалификации педагогов; создания новых Сегодня мы живем в век информации, и использование компьютера дает возможность всем педагогам, студентам, школьникам получать информацию на изучаемом языке.

Литература

1. Бабаев И. А. Особенности куррикулума по родному языку для школ с русским языком обучения / И. А. Бабаев, Я. К. Алхасов // Куррикулум. – 2008. – № 2. – С. 35–42.
2. Гусейнзаде Г. Обучение речевой коммуникации на иностранном языке. – Баку : Мутарджим, 2001.

**МАЙСТЕР-КЛАС «РОЗРОБКА СКЛАДОВИХ
ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ БЕЗ ЗАЛУЧЕННЯ
ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМІСТІВ»**

**МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО СТВОРЕННЯ
ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ З ДИСЦИПЛІНИ «ОФІСНІ
КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ»**

*Т. В. Чілікіна, к.ф.-м.н., доцент
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»*

В наш час дистанційні технології навчання набувають все більшого поширення. За своєю суттю дистанційне навчання складається із органічного сполучення різноманітних елементів навчального процесу у вищому навчальному закладі під керівництвом викладачів і самонавчання. Такий вид навчання дає можливість проходити весь курс у власному темпі. Це дозволяє уникати пропуски у процесі вивчення, у випадках, якщо студент повинен відірватися від курсу через зовнішні проблеми. Психологічно, елемент «власний темп» навчання – одна з тих особливостей, що робить дистанційне навчання досить ефективним.

Головною метою дисципліни «Офісні комп'ютерні технології» є ознайомлення студентів з основними поняттями, методами та засобами програмного забезпечення ПЕОМ, формування в студентів практичних навичок використання програмного забезпечення сучасних ПЕОМ під час виконання різних задач.

Навчально-методичне забезпечення дисципліни «Офісні комп'ютерні технології» для дистанційного курсу готується в обсязі, що визначається кількістю годин відповідно навчальному плану. До складу дистанційного курсу входять: лекційний матеріал, методичні вказівки щодо виконання лабораторних робіт, зразки модульних контрольних робіт, зразок екзаменаційного білету, тести, тренажери, перелік питань на іспит, питання для самостійної та індивідуальної роботи, проблемні завдання, список літератури, якій обов'язково містить посилання на Інтернет-джерела та інші матеріали. Весь матеріал курсу розбива-

ється на модулі (розділи), кожний з яких складається з кількох тем відповідно робочої програми. Під час вивчення дисципліни «Офісні комп'ютерні технології» передбачається формування навичок розв'язування практичних завдань за певним алгоритмом, а саме, створення презентацій за заданою темою з урахуванням певних вимог, створення і робота з базами даних, необхідно розробити відеотренажери. Вони повинні забезпечити візуальне супроводження виконання алгоритму, поетапну реалізацію процесу розв'язку, зміну параметрів, створення проблемних ситуацій та забезпечувати постійний контроль якості навчання.

Розроблений дистанційний курс з дисципліни «Офісні комп'ютерні технології» разом з іншими дисциплінами професійного спрямування повинен забезпечити студентам напряму «Інформатика» ознайомлення з основними поняттями, методами та засобами офісних комп'ютерних технологій, формування в студентів навичок використання сучасних офісних комп'ютерних технологій.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО СТВОРЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ З ДИСЦИПЛІНИ «ВИПАДКОВІ ПРОЦЕСИ»

Н. Г. Романова, к.ф.-м.н., доцент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Актуальність теми дистанційного навчання полягає в тому, що результати суспільного прогресу, які раніше були зосереджені в галузі технологій, на сьогоднішній день концентруються в інформаційній галузі і з розвитком Internet-технологій з'являється нова форма навчання, яка передбачає інші методи, засоби і форму взаємодії викладача і студента між собою.

Доповідь присвячена методологічним та методичним підходам щодо створення дистанційного курсу з дисципліни «Випадкові процеси» для студентів третього курсу спеціальності «Інформатика».

Даний курс використовується для традиційного навчання, яке підсилене дистанційними технологіями. Використовується ди-

станційна платформа Moodle, на якій створено курс, що за змістом відповідає вимогам ПУЕТ. Його особливість – тренажер для виконання лабораторних робіт на мові Java у вільному інтегрованому середовищі розробки NetBeans IDE. Також використовується інтерактивний електронний посібник, який містить інформаційний методичний комплекс. Його особливість – тестуванням в навчальному та заліковому режимах, а також тренажери для виконання лабораторних робіт в Microsoft Excel.

Завдяки цьому досягається відповідність методології дистанційного навчання сучасним принципам навчання які базуються на широкому використанні інформаційно-комунікаційних технологій. А саме: інтерактивність – передбачає діалог викладача зі студентом; адаптивність – забезпечує при необхідності індивідуальний темп проходження навчання; гнучкість – передбачає можливість зміни змісту дистанційного курсу, модульність – навчальний матеріал подається логічно завершеними частинами.

З одного боку така методика створення інформаційного курсу дозволяє досягти навчальної мети з меншими витратами та більшою ефективністю. З іншого боку на базі створеного курсу можна організувати гнучкий навчальний процес.

Усе це сприяє підвищенню мотивації та інтенсифікації пізнавальної діяльності студентів та дозволяє говорити про технології дистанційного навчання як інноваційні.

Література

1. Карпенко М. П. Дистанционное образование: опыт становления и развития / М. П. Карпенко // Социологические исследования. – М., 2007. – № 3. – С. 63–68.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ СТВОРЕННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ «ПРАКТИКА З ІНФОРМАТИКИ»

О. В. Тур, асистент; Ол-ра О. Ємець, к.ф.-м.н., доцент
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Дистанційне навчання ефективне, коли використовуються якісні матеріали (навчальних курсів, методичних розробок тощо)

і майстерності педагогів та викладачів-тьюторів, що беруть участь в цьому процесі. Тому при розробці дистанційного курсу, педагогічна та змістовна організація дистанційного навчання (як на етапі проектування курсу, так і в процесі його використання) є важливою. Одним із важливих методів оцінювання (поряд із письмовим контролем, індивідуальними та лабораторними роботами, заліками тощо) є тестування, яке в умовах дистанційної освіти набуває особливого значення.

Створення тестів для перевірки знань з програмування є специфічним. Тому доцільно зробити тести з тими моментами, які студенти часто плутають. Наприклад функції `sqrt` і `sqrt`. Перша знаходить квадрат числа, друга знаходить квадратний корінь.

Тестове питання 1.

Для обчислення виразу z^2 необхідно написати наступний фрагмент програмного коду (вибрати одну або декілька правильних відповідей):

a) `z*z`;

б) `sqrt(z)`;

в) `sqrt(z)`;

г) `z^2`;

д) `exp(2*ln(x))`;

е) `exp(x*ln(2))`.

Також необхідно створювати тестові питання так, щоб при тестуванні студенти ще раз звернули увагу! Наприклад, помилки в пріоритети операцій та розставленні дужок.

Тестове питання 2.

Для обчислення виразу $\frac{5a+b}{7}$ необхідно написати наступний фрагмент програмного коду (вибрати одну або декілька правильних відповідей):

а) `5a+b/7`;

б) `5*a+b/7`;

в) `(5a+b)/7`;

г) `(5*a+b)/7`.

Доцільно привчати студентів розуміти, що на кожному кроці в програмі відбувається.

Тестове питання 3.

Після виконання програми, наведеної нижче, яке значення змінної x буде виведене в третьому рядочку?

```
var  
i, y, x: integer;  
begin  
i:=1; x:=1; y:=3;  
while i<=5 do  
begin  
i := i+1; x := x*i; y := y*2;  
writeln(i, ' ', x, ' ', y);  
end;  
readln;  
end.
```

а) 24;

б) 14;

в) 4;

г) 6.

Необхідно зробити тести з фрагментами програм, в яких треба шукати помилки. Це актуальна проблема при програмуванні.

Отже, щоб ефективніше провести перевірку знань і отримати не тільки результуючу оцінку але й знання, необхідно щоб була висока функціональність, змістовність, конкретність та простота тестів.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФІЇ ЗА ДИСТАНЦІЙНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ НАВЧАННЯ

С. М. Варвянський, *д. філос. н., професор*
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

У Законі України «Про освіту» визначається: «Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціала».

лу народу, підвищення освітнього рівня народу, забезпечення народного господарства кваліфікованими фахівцями» [1].

Великі можливості для виконання поставленої задачі має філософія, яка є особливою світоглядно-методологічною науковою дисципліною. Ще філософ Стародавньої Греції Сократ (469–399 рр. до н. е.) відмічав: «Справжнє призначення філософії – будити у людей духовні інтереси, допомагати їх духовним шуканням і духовному піднесенню». У наші дні філософія постає формою свідомого вирішення важливих проблем світоорієнтування, самоусвідомлення та самоствердження сучасної людини. Сьогодні філософія в системі освіти сприяє вихованню громадян соціально активними, творчими, відповідальними членами суспільства, які керуються системою загальнолюдських і національних цінностей та ідеалів, спроможних до інноваційних перетворень у народному господарстві, суспільних відносинах, до участі в управлінні.

Формування світоглядної культури студентів має ґрунтуватися на філософському осмисленні новітніх досягнень фундаментальної науки і загальнолюдської картини світу. Цілком закономірно, що з часом держава корегує своє ставлення і до освіти в цілому і до її складників. У Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»), затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 року № 896 чітко фіксуються пріоритетні напрями реформування освіти і, перш за все, це розбудова кардинальних змін в усіх сферах суспільного життя України, забезпечення моральної, інтелектуальної та психологічної готовності всіх громадян до здобуття освіти.

Доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки пише: «В основу програми реформування та подальшого розвитку освіти в Україні треба покласти здоровий глузд (підкреслено нами. – С. В.), збереження добрих світових традицій, глибокий аналіз та критичне застосування досвіду, який напрацьовується в контексті творення європейського простору вищої освіти, повагу до викладачів і студентів. Для її розроблення і втілення мобілізувати всі ресурси нашої держави, створити

український локомотив (підкреслено нами. – С. В.), який витягнув би країну на висоту досягнень світового прогресу» [2].

Отже, фахівці справедливо стверджують, що хороша освіта – це синтез різних форм отримання знань і сучасних технологій, оптимальне поєднання яких може визначити для себе тільки студент, а не бюрократичне втілення їх зверху. В останні роки все більше в цьому напрямку говорять про дистанційну освіту. До речі, розвиток дистанційної освіти в Україні почався пізніше, ніж у країнах Західної Європи і здійснювався за несприятливих умов. Звідси недостатньо розроблені: система, методи й засоби дистанційної освіти і з філософії. Такий стан пояснюється тим, що філософія є узагальненою філософською думкою цивілізації і ідейною основою цієї науки є загальнолюдські цінності і пріоритети. Філософія допомагає студенту стати фахівцем, який уміє широко і глибоко мислити і діяти самостійно у своєму житті. Дистанційна освіта повинна бути однією із форм оволодіння студентом основами філософських знань,

Наш досвід багаторічного викладання філософії у ВНЗ при-казує, що багато філософських питань слід розглядати в студентській аудиторії – на лекціях і семінарах, наприклад, через дистанційну освіту надзвичайно складно розкрити філософію Гегеля як найвище досягнення німецької класичної філософії, або антропологічний принцип філософії Людвіга Фейербаха, чи концепції в сучасній західній філософії-неопозитивізм, структуралізм, екзистенціалізм, неомізм та ін.

На наш погляд, слід підтримати думку відомого російського філософа, дійсного члена Російської академії наук В. А. Лекторського, який в підтвердження нашої думки відмічає: « Я читаю лекції, проваю семінари, приймаю іспити... Безумовно, я міг би тільки читати лекції, відмовившись від проведення семінарів. Але для мене важливо знати, які мої слова сприймаються студентами, потрібний «зворотній зв'язок» з ними... Контакти зі студентами допомагають мені узнати їх особисто... Для філософа важливо отримати відгук на свої висловлювання – чи буде це у формі обговорення текстів, дискусії чи у формі контактів зі студентами. Філософія – це не «особисте прозріння», це особ-

ливий спосіб розуміння культури, який передбачає аргументацію, дискусію, комунікацію. Без публічного диспуту філософія неможлива» [3].

Таким чином, для впровадження дистанційної освіти з філософії важливо розробити, використовувати й розповсюджувати дистанційні курси, організувати та здійснювати навчальний процес за цією формою навчання, проводити солідну, фахову підготовку викладачів у галузі дистанційної освіти з філософії. Виконання цих і інших вимог дозволить створити достатній потенціал, щоб майбутнім випускникам ВНЗ успішно увійти у світ XXI століття.

Література

1. Див. : Законодавство України про освіту. – К., 2012. – С. 16.
2. Сучасний стан і світові тенденції розвитку дистанційної освіти (інформаційно-аналітичні матеріали). – К., 2010. – С. 22.
3. О жизни и философии. Беседа Б. И. Пружинина с В. А. Лекторским. – Вопросы философии. – М., 2012. – № 8. – С. 27.

ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМНИХ ОБОЛОНОК ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ З ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

О. Г. Любимов, к.т.н. доцент; О. І. Порхунюв, асистент

О. В. Володько, асистент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Доповідь присвячено реалізації дистанційного навчання на кафедрі загальноінженерних дисциплін ПУЕТ. Подано основні форми дистанційного навчання, засоби реалізації, основні задачі розвитку дистанційного навчання на кафедрі.

Дистанційне навчання (ДН) засновано на новій навчальній методології та комп'ютерній, телекомунікаційній базі, що апріорі підвищує якість, доступність і безперервність освіти.

На наш погляд, система ДН має бути обов'язковим компонентом навчального процесу для будь-яких форм навчання, тому що дозволяє інтенсифікувати і індивідуалізувати навчання, вдосконалювати організацію та управління якістю навчального

процесу, запровадити об'єктивний контроль якості знань студентів, розширити спектр освітніх послуг. ДН полегшує можливість отримання студентом другої кваліфікації (другої освіти), а також дозволяє вести широкомасштабну підготовку та перепідготовку, підвищення кваліфікації фахівців за додатковими професійними освітніми програмами незалежно від місця проживання.

Існує вітчизняний та закордонний ринок систем ДН. Системи ДН поділяються на комерційні та на такі, що вільно розповсюджуються. Серед вітчизняних систем ДН найбільш відомі такі системи (програмні оболонки для дистанційного навчання):

- Система ДН «Орокс» – комерційна мережева система ДН версій 1.1, 2.1, 2.2. Являє собою оболонку для організації навчального процесу з використанням мережевих технологій.

Демонстраційні входи в «ОРОКС»:

- вхід в «ОРОКС» 1.1 – <http://www.mocnit.miee.ru/oroks11/mtest.pl>. Демо-тести, можливість створення власних тестів;

- вхід в «ОРОКС» 2.1 – http://www.mocnit.miee.ru/oroks_regional/. Остання стабільна версія «ОРОКС». Демо-модулі, можливість створення власних модулів[1].

- Система ДН «Прометей» – комерційна програмна оболонка, яка призначена для дистанційного навчання і тестування споживачів у мережі Інтернет, а також управління діяльністю віртуального навчального закладу. Використовується у різних проектах державних і корпоративних структур, провідними навчальними закладами Росії, України, Казахстану, Білорусі та інших держав СНД.

Вхід в «Прометей» – http://www.prometeus.ru/actual/01_products/lms/using.html [1, 2].

- АСДО «Доцент» – комерційна система ДН, яка містить функціональні елементи, що дозволяють здійснювати навчання та віддалений контроль знань за допомогою Internet [1]. Тестовий вхід в систему АС «Доцент» (ДОЦ АКС) через Internet можна здійснити під такими іменами и паролями:

для входу користувача:

<http://194.220.212.58/DoCentre/index.htm>

Прізвище: Тарасов

Ім'я: Михаил

По-батькові: Владимирович

Рег. ім'я: K1

Пароль: K1 (K — латинська)

для входу викладача:

<http://194.220.212.58/DoCentre/LogInPersonal.htm>

Прізвище: Воронин

Ім'я: Алексей

По-батькові: Тихонович

Рег. ім'я: voronin

Пароль: voronin (v – рядкова літера) [1].

- Система ДН «Moodle» – програмний продукт, який дозволяє створювати курси та web-сайти, що базуються в Internet. «Moodle» постійно розвивається і розповсюджується безкоштовно як програмне забезпечення з відкритим кодом (Open Source) під ліцензією GNU Public License (gpl). «Moodle» надає широкі можливості для розміщення матеріалу. Коротка інструкція користувачеві містить усю необхідну інформацію по роботі [3, 4].

Серед закордонних ресурсів найбільш популярною та ефективною платформою для ДН є продукт Blackboard 5, який безкоштовно надається через сервер Blackboard.com. Інструментарій цього сервера дає можливість перенести процес навчання у Web. Кожний викладач може утворити власний курс за допомогою сайту <http://www.blackboard.com/>.

В ПУЕТ для дистанційного навчання використовується універсальна програмна оболонка Moodle.

В рамках реалізації концепції побудованої системи ДН кафедра загальноінженерних дисциплін ПУЕТ приступила до створення інформаційно-методичного забезпечення ДН, яке передбачає містити:

- навчально-методичні комплекси з дисциплін кафедри;
- електронні підручники;
- навчальні і атестаційні тестові системи;

- віртуальні лабораторії;
- методичні рекомендації і задачки;
- довідкові матеріали (довідники, зразки КП, ДП, програмні засоби та ін.).

Не менш важливою частиною роботи є розробка і удосконалення механізмів контролю якості знань в системі ДН, атестаційних матеріалів, що забезпечують проведення оцінювання рівня знань, рейтингів студентів, відповідність освітніх програм вимогам нормативних документів, визначення чинників, що знижують якість засвоєння матеріалу. Сюди відносяться:

- атестаційні системи (заліки, іспити, захист КП, КР);
- рейтингові системи оцінювання знань студентів та моніторинг якості навчання.

Розроблені програмні засоби дистанційного навчання проходять апробацію у навчальному процесі.

Створена інфраструктура і відпрацьовані комп'ютерні технології дистанційного навчання піднімуть авторитет університету і забезпечать можливість здійснювати спільну освітню діяльність з іншими вузами, в тому числі закордонними.

Література

1. Системы дистанционного образования / В. Богданов, А. Прохоров. – Журнал «КомпьютерПресс»
<http://www.compress.ru/article.aspx?id=11518&iid=452>.
2. Система дистанционного обучения «Прометей» 4.0 [Электронный ресурс]. – Режим доступа :
http://www.cnews.ru/reviews/free/edu/it_russia/prometeus.shtml.
3. Оболочки для дистанционного обучения: НАРОД, MOODLE, ОРОКС / Болдырева Н. А. – 2008 [Электронный ресурс].
4. Система дистанционного обучения Moodle. Учебно-методическое пособие / А. В. Белозубов, Д.Г. Николаев. – С.Пб., 2007. – 108 с. – Режим доступа :
http://www.posobie_Moodle.pdf.

ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Б. С. Пащенко, магістр

Є. М. Ємець, к.ф.-м.н., доцент – науковий керівник

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

В багатьох країнах світу у всіх сферах людської діяльності набуло значного поширення використання дистанційного програмного забезпечення. Цьому сприяло значне зростання доступних телекомунікаційних технологій та програмного забезпечення, завдяки якому можливо здійснення даних операцій. На сьогоднішній день більшість операційних систем, які встановлені на комп'ютери українських користувачів, це продукція компанії Microsoft, виробника закритих програмних продуктів, а саме ОС Windows.

Самим розповсюдженим офісним пакетом є Open Office, його версії існують для ОС Windows. Open Office працює як з власним форматом документів, так і з документами Microsoft Office. Реалізовано експорт у формат наукових статей LaTeX і pdf-формат.

Набуло значного поширення використання такого програмного забезпечення як система управління навчанням Moodle – модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище. Moodle дозволяє створити та керувати ресурсами інформаційно-освітнього середовища, має зручний інтерфейс, html-редактор, підтримує таблиці, схеми, графіки, відео, форум, чат, глосарій, flash, wiki тощо. Існують різні версії Moodle для роботи в різних операційних системах, таких як ОС Windows, Linux та FreeBSD.

Завдяки системі Moodle є можливість розробляти електронні підручники, посібники, дистанційні курси. Система Moodle підвищує доступність, достовірність, полегшує доступ до інформації яка розміщена в мережі.

В сучасній дистанційній освіті можуть використовуватись у навчальному процесі як базові наступні програмні засоби:

- Polycom PVX;
- Skype;
- web-платформи;

- електронна пошта;
- енциклопедії знань (Вікіпедія, Knol);
- віртуальні дошки.

Polysom PVX – програмний додаток для відеоконференцій. Потужне програмне забезпечення розроблене на базі технологій Polysom. Надає відмінну якість звуку і зображення, а також широкі можливості спільної роботи з документами при використанні звичайного персонального комп'ютера і стандартної USB-камери. Polysom PVX підтримує більшість стандартних Web-камер, надає можливість спільної роботи над документами в режимі People + Content.

Skype – програмне забезпечення з закритим кодом. Користувачі Skype, по суті, роблять телефонні виклики і відеовиклики через комп'ютер використовуючи програмне забезпечення Skype і Інтернет. Основа системи – безкоштовна комунікація між користувачами програмного забезпечення Skype. Це програмне забезпечення зараз доступне безкоштовно і може бути завантажено з web-вузла компанії.

Однією з розповсюджених платформ web-програм є Windows Server, містить багато удосконалень, що перетворюють його на найнадійнішу серед усіх версій Windows платформу для web-програм на основі Windows Server.

Таким чином новітні Інтернет-засоби дозволяють покращити систему освіти, надати вільний доступ до всіх необхідних у навчальному процесі матеріалів. Засоби Polysom, Moodle, Skype та інші надають можливість навчатися, виконувати завдання в зручний час та в зручному режимі.

КЛАСТЕРНИЙ АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗА КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ

О. В. Роскладка, к.ф.-м.н., доцент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Дистанційні технології навчання міцно увійшли в систему вищої освіти і швидко розвиваються завдяки прогресу в апаратному та програмному забезпеченні інформаційних систем.

Ринок дистанційної освіти у найближчий час за рівнем конкуренції не буде поступатися традиційним технологіям навчання. Для забезпечення конкурентоздатності вищого навчального закладу та стійкого прогресу у галузі дистанційних технологій навчання керівництво ВНЗ повинно впроваджувати науковий підхід до аналізу умов і результатів діяльності дистанційної освіти.

Для аналізу результатів оцінювання дистанційного навчання можна застосувати наступні сучасні методи статистичного аналізу даних [1]:

- факторний аналіз;
- регресійний аналіз;
- кластерний аналіз;
- дискримінантний аналіз;
- дисперсійний аналіз.

Факторний аналіз дозволяє виділити основні фактори, які впливають на результати оцінювання. Регресійний аналіз служить для визначення аналітичної моделі результатів оцінювання у вигляді рівняння залежності показника від факторів, що на нього впливають. Кластерний аналіз дозволяє згрупувати результати оцінювання за кластерами. Дискримінантний аналіз використовується для прийняття рішень про те, які саме змінні розрізняють (дискримінують) дві чи більше сукупності (групи, кластери). Основною метою дисперсійного аналізу є дослідження значущості різниці між середніми значеннями декількох підгруп.

Проблеми аналізу результатів оцінювання дистанційного навчання за кредитно-модульною системою організації навчального процесу пов'язані з нерівномірним розподілом балівних оцінок. При аналізі заліково-екзаменаційних відомостей було встановлено, що абсолютна більшість результатів оцінювання містяться на початку інтервалів відповідних рівнів кредитно-модульної системи (для рівня «задовільно» – близько 60 балів, для рівня «добре» – близько 71 бала, для рівня «відмінно» – близько 86 балів).

Для перевірки адекватності таких результатів оцінювання потрібно застосувати методи статистичного аналізу даних, які наведені вище.

Розглянемо застосування до оцінки результатів дистанційного навчання методу кластерного аналізу [2]. У загальному вигляді алгоритм формування кластерної моделі результатів оцінювання можна представити таким чином.

1. Формування переліку показників для оцінки якості дистанційного навчання.
2. Групування оцінок за показниками якості процесу, умов і результату.
3. Аналіз результатів оцінювання за наповнюваністю кластерів.
4. Проблемний аналіз якості дистанційної освіти.

Після розподілу результатів оцінювання за кластерами [2] слідує факторний аналіз причин попадання результатів оцінювання в той чи інший кластер.

Серед програмних засобів реалізації алгоритмів кластерного аналізу потрібно в першу чергу виділити аналітичну платформу *Deductor*. Реалізовані в *Deductor* технології дозволяють на базі єдиної архітектури пройти всі етапи побудови аналітичної системи: від консолідації даних до побудови моделей і візуалізації отриманих результатів. Цей засіб комп'ютерного аналізу процесів має значну кількість переваг, основними серед яких є потужна система бізнес-аналізу та візуалізації розрахунків, російськомовний інтерфейс програми, наявність безкоштовної академічної версії програмного продукту та інші. Саме ці переваги зумовили вибір аналітичної платформи *Deductor* для дослідження бізнес-процесів під час проведення практичних занять і виконання курсової роботи з дисципліни «Інформаційний бізнес», яку вивчають студенти напряму «Економічна кібернетика» у ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

Література

1. Ким Дж. Факторный, дискриминантный и кластерный анализ / Дж.-О. Ким, Ч. У. Мьюллер, У. Р. Клекка [и др.]. – М. : Финансы и статистика, 1989. – 215 с.

2. Доронин А. М. Кластерный анализ в структуре информатизации дидактического процесса / А. М. Доронин, Д. А. Романов, М. Л. Романова // Успехи современного естествознания, 2009. – № 9. – С. 157–159.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

А. А. Роскладка, к.ф.-м.н., доцент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Особливості моніторингу якості дистанційного навчання пов'язані з об'єктивною складністю у визначенні, вимірюванні та інтерпретації показників процесів вищого навчального закладу, а саме:

- відсутністю нормативних значень для показників більшості процесів;
- великою кількістю якісних показників та проблемами їх числової інтерпретації;
- об'єктивною невизначеністю показників процесів;
- значним впливом людського фактору на процеси, що відбуваються у вищому навчальному закладі.

Формування ефективної системи показників процесів діяльності ВНЗ, пошук нових підходів до моніторингу, вимірювання та аналізу якості дистанційного навчання є актуальною і, водночас, складною задачею. Вирішення зазначених проблем можливе шляхом моделювання окремих складових системи моніторингу процесів з використанням методів системного аналізу, оптимізаційних методів та методів статистичного управління процесами з урахуванням специфіки діяльності вищого навчального закладу.

Останнім часом значно підвищився інтерес до статистичних методів управління (*Statistical Process Control – SPC*). Важливу роль у цьому зіграли рекомендації до застосування *SPC*, що містяться в Міжнародному стандарті *ISO 9001* [1]. Використання цих методів забезпечує дотримання принципів системного

підходу до управління, прийняття рішень, засноване на фактах та постійного вдосконалення процесів.

Абсолютна більшість досліджень процесів із застосуванням методології *SPC* стосуються виробничих процесів, ключові показники яких мають вимірювані кількісні характеристики. Вищий навчальний заклад у цьому сенсі суттєво відрізняється від промислових підприємств. Невизначеність показників процесів якості дистанційної освіти, велика кількість якісних характеристик, які важко формалізувати, а також значний вплив людського фактору на виходи процесів зумовлюють пошук нових підходів до моніторингу, вимірювання та аналізу якості дистанційного навчання.

Інструментарій *SPC* нерозривно пов'язаний із дослідженням якості процесів. Одним із основних інструментів *SPC* є контрольна карта Шухарта або діаграма поведінки процесу [2]. На відміну від виробничих підприємств, дослідження процесів діяльності вищого навчального закладу засобами діаграм поведінки процесу у роботах науковців практично не висвітлено.

Діаграми поведінки процесу служать для виявлення причин спеціальної варіабельності процесів та повернення процесу у стан статистичної керованості. Основний принцип застосування діаграми поведінки процесу полягає у контролі ключових показників процесу стосовно знаходження їх значень в області контрольних меж, які симетрично розташовують відносно центральної лінії. Будь-яка з ознак нестабільності свідчить про наявність особливої причини варіабельності процесу. У цьому випадку потрібно виявити особливу причину, усунути її та побудувати оновлену діаграму поведінки процесу. Процедура виявлення та усунення особливих причин проводять до тих пір, поки достатньо тривалий час діаграма не виявляє ознак порушення керованості.

Вірний вибір типу діаграми поведінки процесу для моделювання, дослідження та аналізу процесів є основоположним принципом проведення ефективного моніторингу якості дистанційного навчання. Невірний вибір типу контрольної карти рано чи пізно призведе до нездатності реагувати на порушення стабіль-

ності або, навпаки, помилкових втручань у процес, які тільки зашкодять нормальному його перебігу. Діаграма поведінки процесу – не просто ілюстрація змін у процесі. Якщо вона дає очевидні результати, то це означає, що вона невірно організована. Керівним принципом у застосуванні діаграм поведінки процесу в системах моніторингу діяльності ВНЗ має бути розкриття невідомих сторін процесу, а не демонстрація того, що і так є зрозумілим.

Література

1. ДСТУ ISO 9001:2008 Системи управління якістю. Вимоги (ISO 9001:2008, IDT). – К. : Держспоживстандарт України, 2009. – 34 с.– (Національний стандарт України).
2. ДСТУ ISO 8258:2001 Статистичний контроль. Контрольні карти Шухарта (ISO 8258:1991, IDT). – К. : Держспоживстандарт України, 2003. – 32 с.

ДОСВІД ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ» ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

***В. Г. Смирнова, к.геогр.н., доцент; О. М. Васюк, ст. викладач
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»***

Як свідчать наукові дослідження, тенденція проведення навчальних занять у вузі чітко розвивається в напрямку змішаного навчання. Під змішаним навчанням (blended learning) прийнято розуміти об'єднання традиційних засобів навчання – роботи в аудиторіях, вивчення теоретичного матеріалу – з нетрадиційними, наприклад, розв'язання задач, тестування, обговорення за допомогою електронної пошти, проведення інтернет-конференцій [1]. Тобто змішана форма навчання органічно поєднує в собі як денні, так і дистанційні форми навчання. Змішане навчання з дисципліни «Безпека життєдіяльності» для студентів заочної та дистанційної форм навчання в ПУЕТ передбачає дистанційне вивчення теоретичного матеріалу, виконання різних видів само-

стійної роботи, тестування, а також виконання практичних завдань і здача заліку під час денних занять.

Наш досвід застосування дистанційної форми навчання при викладанні дисципліни «Безпека життєдіяльності полягає у формуванні комплексних завдань для самостійної роботи студентів. Виконання цих завдань можливе при освоєнні теоретичного курсу усіх попередніх тем, знанні нормативно-законодавчої бази, умінні використовувати дані різноманітних інформаційних сайтів. Наприклад, при вивченні теми «Правове забезпечення та організаційна структура захисту населення. Управління безпекою» передбачено виконання самостійної роботи по розрахунку максимальної кількості харчового продукту чи напою, що містить сорбінову кислоту (E200) та її солі (E201, E202, E203) яка буде нешкідливою для студента масою тіла n кг? Для вирішення завдання пропонується:

- Знайти і прочитати нормативні документи, що регулюють безпеку харчових продуктів в Україні;

- Прочитати в лекційному матеріалі інформацію про види харчових добавок, їх класифікацію, з'ясувати що таке сорбітова кислота;

- Проаналізувати табличні матеріали, що містять значення максимально допустимого рівня (МДР) цієї харчової добавки в різноманітних продуктах харчування, напоях;

- Кожному студенту розрахувати максимальну допустиму кількість харчового продукту за формулою, враховуючи масу свого тіла та значення МДР;

- Знайти на інформаційних сайтах дані про можливий вплив на здоров'я людини перевищеної дози продукту із сорбітовою кислотою;

- Назвати прийоми першої долікарської допомоги при отруєнні продуктами, що містять сорбітову кислоту.

Для оптимізації виконання роботи наведено приклад розрахунку для напою «Фанта», запропоновано назви інформаційних сайтів, які допоможуть у виконанні завдання.

Аналогічно формулюється комплексне завдання для виконання самостійної роботи до теми «Шляхи забезпечення безпеки»,

де студентам пропонується оцінити ряд своїх психофізіологічних особливостей: темперамент, рівень стресостійкості, вольові якості тощо. Наприклад, після відповіді на поставлені запитання, студент дізнається про свій рівень стресостійкості за 9-бальною шкалою, отримує рекомендації щодо зміни своєї поведінки. Оцінка викладача формується не тільки за визначену індивідуальну характеристику студента, а й за відповідь на поставлені додаткові запитання щодо небезпеки стресових станів, сумісність людей різних темпераментів тощо.

Специфіка курсу «Безпека життєдіяльності» полягає у необхідності проведення практичних робіт-тренувань, які у майбутньому планується реалізувати через автоматизовану тренувально-навчальну систему (АТНС). Ця система зможе дозволити студентам відпрацьовувати дії в різноманітних критичних ситуаціях природного, техногенного, криміногенного характеру [2], вчитися надавати першу допомогу потерпілому.

Література

1. Шуневич Б. Обґрунтування наукової термінології з дистанційного навчання / Б. Шуневич // Вісник Нац. ун-ту «Львів. політехніка». – № 490, 2003. – С. 95–104.
2. Дистанционные образовательные технологии в изучении курса безопасности жизнедеятельности / В. П. Демкин, Г. В. Можяева, В. И. Голиков, А. В. Трухин // Открытое и дистанционное образование. Томск. 2008. – № 3. – С. 56.

РОЗРОБКА ЕЛЕКТРОННИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ БЕЗ ЗАЛУЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМІСТІВ

О. М. Юдін, *к.т.н.*, доцент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Основною формою представлення навчального матеріалу при дистанційній формі навчання є дистанційний курс, що поєднує теоретичний матеріал, методичні вказівки та варіанти навчальних завдань. Одна з проблем звичайного дистанційного курсу полягає в тому, що його розробники не повністю використовую-

ють можливості комп'ютерної форми представлення інформації. Навіть цікавий матеріал, поданий так само, як і в паперовому посібнику у вигляді великого обсягу суцільного звичайного тексту визиває втому студента.

Для того щоб усунути монотонність, нудьгу, втягнути студента у процес навчання, змусити його виконувати дії і приймати рішення, треба додати у дистанційний курс *інтерактивність* та підвисити наочність демонстрації різних процесів за рахунок використання анімації [1]. Вважається, що рішення цієї проблеми, обов'язково потребує залучення до процесу розробки дистанційного курсу професійних програмістів. Але проблема використання програмістів у ВНЗ з торгово-економічним профілем для створення навчального матеріалу є дуже гострою. Тому, проблема, що розглядається є дуже актуальним.

Однім з варіантів рішення окресленої проблеми є використання програми підготовки презентацій PowerPoint для створення складових дистанційного курсу, а також програми iSpring, що вільно розповсюджується і дозволяє перетворити презентацію PowerPoint у flash-формат для наступного розміщення у дистанційному курсі.

Програма PowerPoint має вбудовані засоби, що дозволяють створити нелінійну, розгалужену структуру навчального матеріалу і надати студенту можливість зробити вибір. Реалізується це за допомогою *гіперпосилань*. Такий засіб, як *тригери*, дозволяє розпочати певну дію, наприклад, появу спливаючого вікна з додатковою інформацією при виконанні студентом клацання на іншому об'єкті. Засоби *анімації* дозволяють певним чином змінювати слайди (кадри) навчального матеріалу, забезпечують появу/зникнення об'єктів, а також, що дуже важливо, пересувати об'єкти у межах кадру, що дозволяє показати протікання визначеного процесу у часі.

Переваги рішення полягають у такому: більшість викладачів вже використовують програму PowerPoint під час читання лекції, тому відкрити для себе її нові можливості буде легше, чим навчатися роботі з іншою програмою; майже на кожному комп'ютері університету встановлена ліцензійна програма PowerPoint,

тобто не буде питань з боку правоохоронних органів і не потрібні додаткові витрати на закупку іншої програми. Тому можна достатньо швидко розпочати масову розробку більш якісних дистанційних курсів і, одночасно, якісно нових презентацій для читання звичайних лекцій.

З іншого боку, розробка навчального матеріалу за допомогою PowerPoint потребує більше часу. Це пов'язане не тільки зі створенням безпосереднє презентації, а також з написанням сценарію її виконання: перш ніж презентація стане навчальним курсом потрібно чітко визначити її зміст і структуру. Крім того, зараз більшість слайдів у презентаціях виконують функції телесуфлера або документу, тобто мають багато тексту (більше 50 слів) [2]. Розробники презентацій не приділяють належної уваги графічному дизайну і візуалізації. Такі презентації не викликають інтересу та емоції, не сприяють концентрації уваги студента і не спонукають до дії. Розробка сценарію презентації, вибір кольорів, шрифтів, способів візуалізації, наповнення окремих слайдів об'єктами та їх наступна компоновка, разом з використанням інтерактивності, також мають велике значення.

У висновках, слід зазначити, що розглянутий спосіб створення навчального матеріалу має певні обмеження. Розробка сучасного інтерактивного електронного навчального посібника, без залучення програмістів, все ж потребує використання спеціалізованого програмного забезпечення, наприклад, програми Adobe Captivate, що надає безліч можливостей, при чому засоби їх реалізації зосереджені у одній оболонці.

Література

1. Технологія створення дистанційного курсу : навч. посіб. / В. Ю. Биков, В. М. Кухаренко, Н. Г. Сиротенко [та ін.] ; за ред. В. Ю. Бикова та В. М. Кухаренка. – К. : Міленіум, 2008. – 324 с.
2. Дуарте, Н. Slide: ology. Искусство создания выдающихся презентаций / Нэнси Дуарте ; пер. с англ. Елены Смирновой. – М. : Манн, Иванов, Фербер, 2012. – 288 с.

ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕО-КЕЙСІВ У ВИКЛАДАННІ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

І. В. Юрко, к.е.н., доцент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Прискорений розвиток сучасних комп'ютерних технологій дає значний стимул та можливості для застосування відеотехнологій в навчальному процесі. В основі навчальних відеотехнологій лежить один з найважливіших принципів ефективного навчання – принцип наочності: «Краще один раз побачити, ніж сто разів почути». Крім того, це навчання «на чужих помилках, а, як відомо, на чужих помилках навчання набагато ефективніше, ніж на своїх. Особливо це стосується тих сфер професійної діяльності, де власні помилки можуть призводити до незворотних наслідків.

Особливе значення проблема розробки, створення і застосування навчальних відеотехнологій набуває при викладанні підприємницьких дисциплін, в яких конкретний досвід часом буває важливішим за абстрактні знання. Саме в рамках дисциплін, які покликані формувати практичний інтелект і систему практичних знань, навичок і умінь, можуть бути застосовані відеотехнології з найбільшим навчальним ефектом. Однак, незважаючи на великий навчальний потенціал сучасних відеотехнологій, «методичні та організаційні засади, а також технологія створення і використання таких відеоматеріалів в різних формах навчального процесу... розроблені недостатньо» [2].

Навчальні відеоматеріали можуть застосовуватися в якості основного або додаткового ілюстративного матеріалу як для самостійної, так і для аудиторної роботи студентів, а також досить активно в дистанційній формі навчання. Такими матеріалами можуть бути відеозапису лекцій, семінарів і консультацій; відеокурси та відеотренінги; відеокейси і відеотести; відеокросворди та навчальні мультфільми.

Відеокейс – інструмент навчання, заснований на кейс-методі (метод аналізу конкретних ситуацій). Суть цього методу полягає в тому, що студентам пропонують осмислити ситуацію з реаль-

ної ділової практики. У випадку з відеокейсом навчальна ситуація описується за допомогою кіно. Зазвичай відеокейс складається з самого відеофільму, а також методичного матеріалу. Навчальний відеоролик являє собою відеофрагмент, який докладно та цікаво описує навчальну ситуацію, тривалістю від 2 до 15 хвилин. Методична записка для викладача висвітлює методичні особливості роботи з ситуацією в аудиторії, містить авторський аналіз ситуації, приблизну схему проведення заняття, питання для обговорення, ряд додаткових вправ, а також список рекомендованої літератури.

Перевагами застосування відео кейсів при викладанні підприємницьких дисциплін є занурення учасників навчання в реальну проблемну ситуацію, візуалізація проблемної ситуації, підвищення емоційного залучення учасників в процес навчання, вироблення практичних навичок безпосередньо в навчальній аудиторії.

Перед викладачем, який має бажання застосовувати відео кейси в своїй роботі постає проблема: де їх взяти? Існує чотири основні джерела отримання відео кейсів: придбати вже існуючий, замовити спеціалізованій на цьому виду робіт фірмі, самостійно провести відео зйомку сюжету або використати вже існуючий відео фрагмент з якогось кінофільму.

Проте придбати вже існуючий відео кейс з дисципліни та за темою, який бажає викладач, не завжди можливо через їх відсутність. Крім того перші два джерела потребують достатньо великих грошових коштів. В абсолютному вираженні ціни на вже існуючі відеокейси, що представляють собою ігровий відеоролик тривалістю приблизно близько 15 хвилин за участю професійних акторів коливаються в діапазоні від 700 до 1 500 грн, якщо ж замовляти фірмі – вартість збільшується в декілька разів через його індивідуальність.

Поява простого у використанні і недорогого знімального та монтажного відеообладнання дозволяє вже не просто використовувати в процесі навчання готові відеоматеріали, але і створювати їх своїми силами у відповідності з конкретними цілями різних навчальних дисциплін. Університет має певний досвід

виготовлення власних відео роликів – ще 15 років тому професор Костишина Т. А. інтерактивно проводила заняття зі слухачами курсів підвищення кваліфікації. Попередньо відзнявши сюжет про один із ринків України, вона використовувала відеокейс для обговорення проблем торгівлі з директорами та спеціалістами ринків системи споживчої кооперації.

Але в останні роки у викладачів з'явилася можливість створення і більш універсальних форм відеокейсов, наприклад, методично продумана добірка ситуацій з добре відомих художніх фільмів, телевізійних передач і навіть мультфільмів. Такий різновид навчальних відеотехнологій крім безпосереднього навчального ефекту має і ряд супутніх ефектів. Відеокейс як художня ілюстрація реальної ситуації може значно збагатити практику викладання підприємницьких дисциплін. Наприклад, в курсі «Основи підприємництва» автор використовує відео кейс «Кав'ярня на колесах», створений на підставі документального сюжету, в курсі «Торговельне підприємництво» основою кейсу «Слива в касі» є відео сюжет з однієї з телевізійних передач «Уральських пельменів». Зазначені відео кейси використовуються як в навчальному процесі стаціонару, так і в дистанційному навчанні. Специфіка дистанційної освіти позначається на постановці задач у відео кейсах. Не маючи можливості для обговорення, студенти з кожного запропонованого питання дають відповіді у письмовій формі.

Таким чином, у технічному плані виготовлення художніх відеокейсов вимагає значно менше зусиль і ресурсів. Маючи певний набір конкретних ситуацій – універсальних і специфічних, художніх і документальних, серйозних і комічних, в акторському виконанні і у вигляді мультфільмів – ми можемо довільно структурувати вихідний матеріал залежно від нами ж поставлених цілей і завдань навчання. Навіть тематичне коло питань може змінюватися залежно від того, під яким кутом зору, з якої точки відліку, з позиції якого з героїв запропонованого сюжету ми будемо розглядати цю конкретну ситуацію.

До відносних переваг відеокейсов, як інструменту навчання підприємництву, на наш погляд, можна віднести наступне:

- відносна доступність готової продукції;
- можливість самостійної розробки і виготовлення;
- можливість багатоцільового застосування;
- можливість гнучкого і оперативного включення в контекст навчання.

Література

1. Бутенко Е. Бизнес-тренинг от Hollywood (а). Использование видео в учебных целях / Е. Бутенко, Е. Ким. – М. : Форум-Инфо-М., 2005.
2. Осин А. В. Мультимедиа в образовании: контекст информатизации / А. В. Осин. – М. : Агентство «Издательский сервис», 2004.
3. Електроний ресурс : Видео-кейс. Как за 2 минуты перехватить управление переговорами.
http://maksimus.est.ua/blog/show/article_id/47321

МОДЕЛЬ ТЬЮТОРА У СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

О. А. Івасенко, к.е.н., доцент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Проблему підготовки викладачів-тьюторів до роботи в умовах дистанційного навчання досліджували М. Амінов, О. Андрєєв, Т. Койчева, Н. Мілородова, М. Моїсеєва, Є. Полат, А. Шабанов, Ф. Янушкевич та ін., однак питання спеціальної підготовки викладача-тьютора залишаються сьогодні досить актуальними.

У системі дистанційного навчання тьютор не лише відіграє вагому роль, але й є ключовою фігурою, яка створює відповідне навчальне середовище та забезпечує роботу студентів.

Чому тьютор має таке широке коло компететнцій? Перед ним, як правило, ставляться наступні завдання, вирішення яких він забезпечує. Отже, одночасно він:

- допомагає студенти набути автономності та самостійності;
- навчає спілкуванню;

- активізує процес навчання;
- порадник та консультант;
- експерт;
- дослідник;
- підтримував змісту;
- формує стратегію навчання та забезпечує якість;
- ініціює запроектує застосування нових додаткових засобів навчальної діяльності;
- менеджер та адміністратору.

Відповідно до завдань поставлених перед тьютором, можна визначити його роль в процесі вивчення дисципліни за дистанційними технологіями при цьому слід враховувати, що ця роль змінюється залежно від того чи лише розробляється курс, чи супроводжується (табл. 1).

Таблиця 1

**Роль тьютора у навчальному процесі за
дистанційними технологіями**

Роль	Стадії роботи з ДК	
	Формування дистанційного курсу	Супровід дистанційного курсу
Організаційна	Формування положень та вимог щодо організації, здійснення та контролю навчального процесу, їх тлумачення	Розповсюдження та роз'яснення, формування груп, керування роботою форуму за курсом або з проблемних питань, редагування навчального матеріалу
Інформаційна	Створення банку методичних розробок за курсом, накопичення посилань на бази даних, Інтернет-джерела тощо, розробка сценаріїв тренажерів тощо	Навігація та методичні рекомендації з використання навчальних матеріалів; акцент на ЦЛІ навчальної діяльності; організація формування навичок; коректування та удосконалення комплексу контрольних завдань з метою внесення мотиваційного аспекту

Роль	Стадії роботи з ДК	
	Формування дистанційного курсу	Супровід дистанційного курсу
Керуюча	Розробка стратегії викладання, формування стратегій навчання студентів, розробка методичних рекомендацій щодо вивчення дисципліни та застосуванні інформаційних та телекомунікативних засобів, формування карт процесів виконання тих чи інших видів навчальної діяльності	Організація навчання, вчасне корегування навчального процесу (адаптація курсу, розробка варіантів та розгалуження рівнів пізнавальної діяльності), організація оцінювання навчальної діяльності студента
Соціальна	Розробка підходів щодо активізації роботи студентів	Створення психологічного підґрунтя, навчального середовища, співдружності або команди (застосування чату, участь у роботі форуму цікавих особистостей практиків чи наукової сфери)
Співпраці	Підготовка методичних рекомендацій щодо організації роботи та виконання завдань в малих групах, анкет опитування за темами для моніторингу розвитку навчальної діяльності	Створення системи відкритих питань (питань, на які неможливо відповісти «так» чи «ні», вони вимагають розширеного відповіді), сприяння створенню у студентом власного особистого простору, надбанню навичок діяльнісного підходу та творчого співробітництва, аналіз досягнень студентів, порівняльне співставлення успіхів

Роль	Стадії роботи з ДК	
	Формування дистанційного курсу	Супровід дистанційного курсу
Технічна	Проробка порад щодо ефективного використання комп'ютерних (телекомунікаційних) технологій слухачами курсів	Допомога у використанні комп'ютерних (телекомунікаційних) технологій слухачами курсів; вирішення нескладних системних проблем з якими найчастіше стикаються студенти, діагностика та роз'яснення проблем.

Основні риси сучасного підходу до викладання дистанційного курсу:

- простота і легкість спілкування зі студентами, знання їх особисто;
- здатність працювати як у команді так й разі необхідності індивідуально;
- достатній (високий) рівень знань предметної галузі;
- відкритість до нових ідей та перспектив;
- готовність опановувати, пропонувати і використовувати нові технології та методи навчання;
- прагнення та здатність не тільки відповідати вимогам Вищої школи та МОН молоді та спорту України, але й показати студентам їхні особисті можливості стосовно наданої навчальної інформації;
- розуміння необхідності моніторингу та його здійснення щодо потреб студентів для подальшого вдосконалення дистанційного навчання.

РОЗРОБКА ЕЛЕКТРОННОГО ПОСІБНИКА З ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ»

О. П. Ольшанська, к.е.н., доцент

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Основною метою викладання дисципліни «Соціальне страхування» є надання знань, необхідних для опанування механізму

організації та фінансового забезпечення соціального страхування. Завдання вивчення курсу «Соціальне страхування» полягає у розкритті сутності і ролі соціального страхування; управління діяльністю соціальних страхових фондів; умов страхування на випадок втрати працездатності та безробіття, медичного та пенсійного страхування, від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань; набуття вмінь розрахунків матеріального забезпечення та фінансування соціальних послуг.

Предметом курсу є фінансові відносини, що виникають в процесі формування та використання фондів соціального страхування. Дисципліна «Соціальне страхування» вивчає політичну і економічну спрямованість сплати єдиного соціального внеску юридичними особами та працюючими громадянами і бюджетного дофінансування соціальних коштів у разі потреби. Розподіл та послідовність вивчення матеріалу на аудиторних заняттях та у процесі позааудиторної самостійної роботи студентів, питання, що підлягають розкриттю, сформульовані та логічно викладені здійснені таким чином, щоб забезпечити поступове оволодіння окремими темами курсу і інформаційне навантаження на студентів зростало поступово.

До складу дистанційного курсу входять: лекційний матеріал, проблемні завдання, тренажери та інші матеріали, що, з одного боку, дають студенту змогу в достатній мірі оволодіти уміннями й навичками, передбаченими навчальною програмою, з іншого – можливість викладачеві оцінити здобуті студентом знання. Навчально-методичні матеріали готуються в обсязі, що визначається кількістю годин (кредитів), відведених на певну дисципліну відповідним навчальним планом. Матеріал дистанційного курсу ділиться на модулі (розділи). Кожний модуль може складатися з декількох тем. У межах кожного модуля викладач добирає практичні завдання. За виконання кожного завдання студенту нараховується певна кількість балів [1].

Опрацювання лекційного матеріалу дає змогу студентові в повній мірі засвоїти матеріал дисципліни й опрацювати завдання. Лекційний матеріал містить повнотекстовий інформаційний документ, який розкриває кожне питання лекції. Обсяг однієї

лекції визначається обсягом традиційного лекційного матеріалу, який може бути викладено за 2 академічні години. Наданий розгорнутий лекційний матеріал, список доступної літератури та інтернет-посилань мають переважно забезпечувати студентів можливість виконання поставлених завдань [1].

Навчальні завдання, містять у собі формулювання запитань і опорну схему відповіді, методичні рекомендації щодо виконання, приклади й варіанти завдань для забезпечення індивідуального виконання студентом.

Тестовий контроль знань студентів повинен передбачати перевірку знань студентів за певною лекцією, за модулем або після закінчення опрацювання всього дистанційного курсу. Тестові завдання можуть включати в себе завдання різних типів:

- вибір однієї правильної відповіді;
- вибір кількох правильних відповідей;
- встановлення відповідності;
- встановлення правильної послідовності;
- самостійне заповнення пропусків;
- розширена відповідь.

Вивчення дисципліни «Соціальне страхування» базується на глибокому опрацюванні чинного законодавства України, монографій провідних українських та зарубіжних вчених, статей у періодичних виданнях. Передбачає лекційний курс, роботу на практичних аудиторних заняттях, самостійну позааудиторну роботу над окремими темами і питаннями, визначеними викладачем, індивідуальні навчально-дослідні завдання, що виконуються кожним студентом на практичних заняттях і в позааудиторний час, індивідуально-консультативну роботу викладача зі студентом, модульно-рейтинговий контроль знань студентів. Для поглиблення і кращого засвоєння теоретичних знань і практичних навичок з усіх тем дисципліни студенти зобов'язані опрацьовувати самостійно матеріал ряду тем дисципліни відповідно до запропонованих завдань. Підготовлені навчальні матеріали представляють студентів у вигляді дистанційного курсу.

Література

1. Дистанційне навчання: методичні рекомендації щодо оформлення навчальних матеріалів дистанційного курсу / Артеменко В. М., Страшко Л. М., Юдін О. М., Ольховська О. В. – Полтава : ПУЕТ, 2012. – 29 с.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ЗНАЬ СТУДЕНТІВ У СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

А. М. Соколова, к.е.н., доцент; **Т. С. Юрко**, аспірант
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

У зв'язку зі швидким зростанням можливостей сучасних технічних засобів, телекомунікаційних та інформаційних технологій відбуваються суттєві зміни форм та сенсу освіти в Україні і в усьому світі. Тенденції зростання ролі професійної та безперервної освіти, зростання долі навчання без відриву від професійної діяльності обумовлює попит на дистанційні освітні послуги, а дистанційне навчання стає інтегральною формою її отримання.

Відповідно до наказу МОН України «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» (21.01.2004 р.): «Навчальний процес за дистанційною формою у ВНЗ здійснюється у таких формах: навчальні заняття; виконання проектних завдань; практична підготовка; контрольні заходи». Згідно даного наказу контроль знань студентів СДО включає: «самоконтроль, вхідний, поточний, рубіжний та підсумковий контроль» [2].

Самоконтроль – це первинна форма контролю, яка обов'язково забезпечується структурою та організацією будь-якого дистанційного курсу. «Основною формою вхідного, поточного та рубіжного контролю є тестування... Результати семестрового контролю зберігаються в електронному вигляді та дублюються на паперових носіях» [2].

Отже, найпоширенішим методом контролю знань студентів при дистанційному навчанні є тестовий контроль, який, з розвитком ІТ-технологій, все більше потребує удосконалення.

Традиційний тестовий контроль має ряд недоліків. Зокрема, «формальна перевірка відповіді не дозволяє розглянути хід міркувань студента, крім того, будь-яка механічна помилка зводить нанівець усю роботу, навіть при абсолютно правильному шляху розв'язування» [5]; підсумковий контроль знань (ПМК, екзамен) вимагає присутності тьютера та аутентифікації учасника тощо.

В наукових дослідженнях можна виділити такі альтернативи та напрями удосконалення форм та методів контролю знань при дистанційній освіті:

- «навчальні заклади розглядають передачу від слухача до інструктора розв'язку задачі у вигляді текстового файлу будь-якого формату чи сканованого зображення виконаного завдання» [5];

- під час контролю знань при дистанційному навчанні з метою підвищення впевненості в отриманих результатах доцільно застосовувати мультимедійні засоби у вигляді відеозаписів [1];

- використання семантичних мереж для моделювання процесу дистанційного навчання. При контролі знань студентів необхідно за попередньо відомими поняттями предметної галузі, побудувати з допомогою ПК семантичну мережу, в результаті чого модель знань кожного студента порівнюється з моделлю знань в базі даних заданої теми і одночасно здійснюється об'єктивний контроль знань [7];

- створення нового класу систем тестування – інтелектуальних автоматизованих систем контролю знань (ІАСКЗ) або концептуальної моделі адаптивного тестування знань [4];

- побудова системи «дистанційного навчання на основі механізму квантування знань... У сучасних навчальних системах тест повинен бути індивідуалізований», а «підхід до конструювання тестів» повинен враховувати рівні певної складності. «...адаптивне тестування можливе, якщо заздалегідь визначена складність тестових завдань, що дозволяє їх попередньо апробувати і обчислити результати з використанням методів дисперсійного аналізу і теорії тестування для визначення надійності, валідності, диференціюючої здатності і складності» [6];

– «застосування концептуальної схеми підсистеми контролю знань (ПСКЗ) та алгоритму створення тестів, які дозволяють забезпечити високу достовірність контролю знань в системі дистанційного навчання», адекватність оцінки знань і скорочення часу контролю [3].

Отже, застосування нових наукових розробок у системі дистанційної освіти відносно удосконалення методу тестування під час контролю знань студентів вирішить ряд незручностей та дозволить адекватно оцінювати якість знань.

Література

1. Алешин Л. И. Контроль знаний в дистанционном обучении: аспекты проблем [Электронный ресурс] / Л. И. Алешин // Российский государственный гуманитарный университет, 2002. – Режим доступа : <http://laleshin.narod.ru/kzdo-ap.htm>. – Заголовок з титула екрана.
2. Про затвердження Положення про дистанційне навчання [Електронний ресурс] : наказ від 21.01.2004 р. № 40 / Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0464-04>. – Заголовок з титулу екрана.
3. Романенко І. О. Шляхи організації контролю знань в системах дистанційного навчання / І. О. Романенко, В. Ф. Столбов, В. В. Калачева // Радіоелектроніка. Інформатика. Управління. – Запоріжжя : РВВ ЗНТУ, 2009. – № 2. – С. 127–130.
4. Сосюк А. В. Интеллектуальный автоматизированный контроль знаний в системах дистанционного обучения [Электронный ресурс] / А. В. Сасюк // Автоматика. Автоматизация. Электротехнические комплексы и системы. – 2008. – № 2 (22). – Режим доступа : <http://aaecs.org/aaecs-2008-2.html>. – Заголовок з титулу екрана.
5. Стельмашук Л. Про перевірку знань студентів в умовах дистанційного навчання / Л. Стельмашук, О. Мартинюк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2011. – С. 98–103. – № 1. – (Педагогіка).

6. Федорук П. І. Стандарти імпорту/експорту навчального матеріалу в системах дистанційного навчання / П. І. Федорук, О. В. Гуцало, С. М. Масловський // Інформаційні технології в освіті. – Херсон : ХДУ, 2009. – № 4. – С. 226–232.
7. Шихнабиева Т. Ш. О методике представления и контроле знаний при дистанционной форме обучения / Т. Ш. Шихнабиева // «XX лет школьной и вузовской информатики» : материалы Всерос. науч.-метод. конф. – Нижний Новгород, 2006. – С. 238–239.

ЕЛЕКТРОННІ ПОСІБНИКИ ЯК СУЧАСНА ТЕХНОЛОГІЯ В ОСВІТІ

А. С. Головня, здобувач; С. М. Довбиш, здобувач
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

В умовах розвитку глобальної комп'ютерної мережі та новітніх технологій, важливого значення набуває впровадження їх в освіту. Широке розповсюдження таких інформаційних технологій в даній сфері дозволяє не тільки підвищити інтенсивність та ефективність процесу навчання, але й істотно розширити аудиторію потенційних слухачів провідних навчальних закладів країни.

Електронний посібник є однією з нових інформаційних технологій, який використовують в навчальному процесі. Це універсальний методичний посібник, який містить широке коло питань з навчальних дисциплін, викладених в стислій формі та призначений для використання в навчанні. Електронні посібники узагальнено поділяють на три типи: 1) відсканований паперовий посібник; 2) традиційний посібник з гіпертекстовими вставками; 3) спеціально розроблений електронний посібник. Незалежно від типу, в електронному посібнику має бути застосований принцип квантування, тобто навчальний матеріал має бути поділений на розділи, які так само – на модульні кадри з текстовою складовою та візуалізацією. Кожен модуль складається з теоретичного блоку, контрольних запитань з теорії, кейсів та тестів, контекстної довідки тощо. Між собою модулі пов'я-

зані гіпертекстовими посиланнями, щоб студент за принципом розгалуження міг оперативно переходити від одного модуля до іншого. Доцільно, щоб електронний посібник містив графічний та ілюстративний матеріал.

Для того, щоб електронний посібник якнайкраще відповідав сучасним вимогам до навчального процесу, необхідно, щоб він поєднував в собі функції підручника, викладача, довідково-інформаційного посібника, консультанта, тренажера та контролюючого засобу.

Крім традиційних функцій та завдань навчальної книги, електронний посібник має ряд специфічних властивостей, які вкрай необхідні сучасному процесу освіти. Електронний посібник необхідний для самостійної роботи студентів, особливо в дистанційному навчанні, оскільки він:

- полегшує розуміння матеріалу, що вивчається, за рахунок інших, ніж в друкованій навчальній літературі, способів подачі матеріалу: індуктивний підхід, дія на слухову і емоційну пам'ять тощо;

- допускає адаптацію відповідно до потреб студента, рівня його підготовки, інтелектуальних можливостей і амбіцій;

- надає щонайширші можливості для самоперевірки на всіх етапах роботи тощо.

- Електронний підручник має переваги і для викладача, оскільки він:

- дає змогу виносити на лекції і практичні заняття матеріал на власний розсуд, можливо, менший за обсягом але найбільш істотний за змістом, залишаючи для самостійної роботи з електронним посібником те, що опинилося поза рамками аудиторних занять;

- дає змогу індивідуалізувати роботу із студентами, особливо в тому, що стосується домашніх завдань і контрольних заходів.

Отже, як показує дослідження, навчальним електронним посібникам властиві такі позитивні характеристики: самостійна робота студентів; зручність у роботі з матеріалом за рахунок можливості застосування системи гіперпосилань; можливість роз-

міщення навчальних електронних посібників в мережі Інтернет; наявність головного інтерфейсу; навчальні електронні посібники можуть бути розроблені на різних мовах, враховуючи навчання іноземних студентів; можливість поновлення навчальних електронних посібників новими розділами та внесення необхідних змін; можливість використання навчальних електронних посібників в дистанційній освіті; простота використання електронного посібника; широкий діапазон застосування (можливість використання для підготовки тестів з широкого спектру дисциплін); компактність; низькі системні вимоги; наявність мультимедійних компонентів – звуку, відео тощо; використання тестів та перевірок знань студентів.

Таким чином, використання електронних навчальних посібників, як сучасної технології в освіті, дозволяє зробити серйозний крок на шляху переходу від пізнавальної до прагматичної моделі освіти і сприяє рішенню проблем створення посібників нового покоління, що дають можливість збільшити кількість користувачів.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: ВІД ПРОГРАМНИХ ОБОЛОНОК ДО ВІРТУАЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ СЕРЕДОВИЩ

***В. О. Талаласєв, к.т.н., доцент
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»***

Стрімке проникнення сучасних інформаційних технологій у всі сфери суспільного життя призвело до суттєвих змін структури і змісту базових процесів, які відбуваються у всіх його предметних областях. І, в першу чергу, ці зміни торкнулися таких інформаційно ємних сфер діяльності як наука і освіта. Не випадково впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у сферу освіти в Україні стало її національним пріоритетом [1].

Одним із головних напрямків впровадження інформаційних технологій в освіті є розгортання систем дистанційного навчання в існуючих ВНЗ, розробка і впровадження засобів і технологій дистанційної освіти. Для реалізації завдань дистанційного

навчання і дистанційної освіти розробниками програмних продуктів створено широкий спектр засобів і систем, які в тій чи іншій мірі забезпечують досягнення поставлених цілей. Серед цих засобів і систем найбільшого поширення набули такі системи як Moodle, eLearning Server, Blackboard, WebCT Campus Edition, WebCT Vista, IBM Lotus LearningSpace, WebTutor, Sakai, Доцент, Прометей, Орокс тощо.

Придатність до застосування, а відтак і поширеність систем і засобів дистанційного навчання, у більшості випадків визначається їх здатністю реалізовувати існуючі і перспективні методики навчання, провідні концепції і принципи педагогічних технологій. За цією ключовою ознакою засоби і технології дистанційного навчання можуть бути згруповані у три класи:

- програмні оболонки для реалізації класичних видів занять в телеаудиторіях;
- програмні оболонки та інструментальні засоби конструювання навчальних дистанційних курсів;
- програмні платформи та інструментальні засоби створення навчальних середовищ в локальних і глобальних інформаційних мережах.

Наведений поділ засобів і технологій, з одного боку є відображенням еволюційного процесу розвитку таких систем, а, з іншого боку, є тою методологічною основою на якій доцільно створювати і реалізовувати конкретні програми впровадження систем дистанційного навчання і дистанційної освіти у вищих навчальних закладах.

Перспективним підходом до вирішення проблеми розробки і впровадження систем дистанційної освіти є підхід, який базується на процесному поданні систем дистанційного навчання. При цьому функції і завдання дистанційного навчання моделюються мережею основних і допоміжних навчальних комунікаційних процесів, а також процесів управління, які відтворюють необхідне навчальне середовище для студентів. Структура, склад і параметри основних і допоміжних комунікаційних процесів визначаються концептуальними засадами і технологіями навчання, які формулюються конструкторами дистанційних курсів.

Розробка і впровадження дистанційних систем освіти на основі процесного подання навчальних середовищ передбачає поетапну розробку, освоєння і впровадження програмно-технічних засобів за допомогою яких реалізуються основні і допоміжні процеси інформаційних комунікацій. Більш за все вимогам процесного моделювання навчальних середовищ в системі дистанційної освіти відповідають засоби і технології третьої групи із наведеного вище поділу на класи програмно-технічних засобів дистанційного навчання. Проте як проміжний варіант впровадження систем дистанційного навчання може бути використання програмних оболонок із інструментальними засобами адаптації розроблених курсів до змісту основних комунікаційних процесів навчання.

Література

1. Концепція державної цільової програми «Сто відсотків» на період до 2015 року // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.osvita.ua>.

ВІРТУАЛЬНІ ЛАБОРАТОРІЇ: ТАК ЧИ НІ

***Е. А. Назаренко, асистент; Ю. В. Момот, к.пед.н., доцент;
Ю. І. Дивоняк, асистент***
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Протягом останніх десятиріч дистанційна освіта стала невід'ємною складовою освітнього та інформаційного простору.

Головною перевагою дистанційної освіти є відсутність прив'язки до певної території (екстериторіальність). Крім того, дистанційне навчання пропонує оновлені знання, останні теорії, що забезпечують світові інформаційні ресурси.

Основним завданням дистанційного навчання є розвиток творчих та інтелектуальних здібностей людини за допомогою відкритого і вільного використання всіх освітніх ресурсів і програм, у тому числі, доступних в мережі Інтернеті.

Багатофункціональність мережі Інтернет – поряд із пошуковою функцією (каталоги, колекції посилань) та інформаційною (електронні бібліотеки, віртуальні центри, бази даних, електронні книги і журнали, методична література), виконує інтерактив-

ну функцію, що дозволяє студентам і викладачам спілкуватися за допомогою електронної пошти, форумів, персональних чатів, а також влаштовувати відеоконференції [1].

Все частіше електронні форми освіти впроваджуються у процес вивчення природничих та технічних дисциплін. Важливою складовою хімічних дисциплін є лабораторний практикум, завданням якого є формування у студентів практичних навичок роботи з обладнанням, отримання і обробки експериментальних даних, вмінь планувати експеримент, аналізувати і зіставляти отримані дані з літературними даними [3].

Із розвитком комп'ютерних технологій навчання все частіше постає питання про необхідність створення віртуальних лабораторних робіт і часткове або повне переведення практикумів із лабораторій в комп'ютерні аудиторії. Цю необхідність пояснюють по-різному: надзвичайно великою вартістю лабораторного обладнання та реактивів чи недостатністю годинних ресурсів, уніфікацією освітніх програм у відповідності до Болонської декларації [2].

Очевидно одне, що не можливо свеціло керуватися подібними обґрунтуваннями при підготовці бакалаврів, магістрів чи спеціалістів технічних напрямів. Рівень їх відповідальності під час роботи на підприємствах настільки великий, що визначає не тільки екологічну безпеку продукції, здоров'я населення, але й саме існування оточуючого світу [4]. Вирішення проблеми створення віртуальних лабораторій повинно мати диференціальний характер і враховувати специфіку тієї чи іншої дисципліни, щоб не випустити армію «віртуальних» спеціалістів, що можуть працювати лише з ідеалізованими моделями, а не з реальними об'єктами і явищами!

Література

1. Антонов Г. Дистанційне навчання: мода чи потреба? / Г. Антонов // Освіта України – 2003. – 4 квітня (№ 25). – С. 10.
2. Князева Е. М. Лабораторні роботи нового покоління / Е. М. Князева // Педагогические науки. – 2012. – № 6.
3. Варзар Т. Дистанційна освіта в сучасній освітній діяльності / Т. Варзар // Українознавство. – 2005. – № 1. – С. 116–119.

4. Виртуальный лабораторный практикум в курсе общей и неорганической химии / В. В. Безляк, Н. И. Белоусова, И. Ю. Земляков, А. А. Килин // Открытое и дистанционное образование. – 2005. – № 2. – С. 46–50.

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОВЕДЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ВИКОРИСТАННЯМ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Л. М. Копанцева, викладач

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Бурхливий розвиток новітніх систем та засобів створення, збереження і обробки інформаційного потоку в світі докорінно змінив стратегію, напрями та ієрархію суспільних цінностей буття. Інформаційно-комп'ютерні системи активно поширилися на різноманітні сфери життєдіяльності людини, серед яких освітня галузь. Факт входження в сучасне життя інформаційно-комунікаційних технологій не може не відобразитися на процесах, які беруть участь у створенні нових засад в освітній діяльності. Досягнення сформованості у студентів самостійності багато в чому, на думку дослідників М. Айзенберга, Г. Воробйова, І. Геллера, Н. Гендіної, М. Жалдака, Н. Морзе, Л. Макаренко, Є. Полат, Л. Савенкової, С. Яшанова та інших, залежать від рівня їхньої інформаційної культури, а саме від уміння самостійно здобувати, опрацьовувати і використовувати інформацію в процесі освітньої й наукової діяльності.

Велику роль у сучасній освіті грає Болонський процес, у якому бере участь близько 46 країн. Болонська угода забезпечує якісну освіту для студентів ВНЗ Європи і поза її межами (привабливу і конкурентноздатну модель освіти); готує для (Європейського) ринку праці (здатність найму випускників); підвищує мобільність студентів і викладачів, поліпшує прозорість процесу, гарантує визнання кваліфікацій; забезпечує гнучкішу вищу освіту, її пристосування до потреб ринку праці.

Вона надає широкі можливості трансформації навчального процесу. Викладачі отримують більшу самостійність в моделю-

ванні навчального процесу, що в свою чергу зобов'язує їх до постійного самоконтролю, пошуку нових підходів і розробок для їх практичного застосування.

Демократизм Болонської системи організації навчального процесу дає великі можливості персоніфікованого підходу до трансформації методики навчання для забезпечення високої якості навчання. В результаті кожен студент-випускник володітиме необхідним мінімум фахових знань, загальноосвітніх знань і знань однієї-двох іноземних мов.

Самостійне вивчення навчального матеріалу дистанційного курсу передбачає використання навчальних матеріалів дистанційних курсів, які студенти одержують через Інтернет (інтранет, корпоративну мережу). Вимоги щодо самостійного вивчення навчального матеріалу конкретної дисципліни визначаються навчальною програмою дисципліни, методичними вказівками, інструкціями і завданнями, що містяться у дистанційному курсі.

Дистанційний курс – невеликий за розміром рекламний матеріал щодо дисципліни, який буде постійно знаходитися на сайті системи дистанційного навчання. В ньому повинні бути висвітлені такі питання: повна назва курсу, коротка історична довідка (події, факти, випадки минулого і теперішнього часу – інформаційний матеріал для зацікавлення студента даним предметом), основна проблематика дисципліни (основні проблеми, що розглядаються даним предметом, їх актуальність, відповідність європейській кредитно-трансфертній системі (ECTS).

Сутність самостійної роботи розглядається як метод навчання, як форма організації пізнавальної діяльності, як засіб залучення студентів до самостійної пізнавальної діяльності і, нарешті, як вид навчальної діяльності студентів. Неоднозначність у визначенні сутності, завдань, методів, форм і засобів організації самостійної роботи не тільки несприятливо позначається на теоретичному аспекті дослідження проблеми, а й має негативний вплив на практику навчального процесу.

Розглядаючи систему організації СРС, дотримуються погляду, що самостійна робота – це складне багатомірне педагогічне явище, яке включає систему взаємопоєднаних структурних і

функціональних компонентів, що утворюють цілісну єдність, підпорядковану цілям виховання, освіти і розвитку в умовах її опосередкованого управління та самоуправління.

Аналіз змісту організаційного циклу самостійної навчальної діяльності як системи дозволяє виділити в її структурі такі основні елементи: мета діяльності, її зміст, методи і засоби, планування, контроль і оцінка результатів діяльності та умови її здійснення.

Сучасні підходи до СРС як до провідної, а у найближчому майбутньому й основної форми навчання, в умовах інформаційного суспільства вимагають розробки нового змісту, принципів, методів, форм і засобів реалізації процесу організації самостійної роботи студентів.

ВЕБІНАР ЯК ОДИН З ОСНОВНИХ ЕЛЕМЕНТІВ СИСТЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

М. М. Хурса, к.е.н., доцент; В. І. Місюкевич, к.е.н., доцент
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

За одним із багатьох визначень дистанційне навчання (ДН) є взаємодією вчителя і учнів між собою на відстані, що відображає всі властиві навчальному процесу компоненти (цілі, зміст, методи, організаційні форми, засоби навчання) і реалізоване специфічними засобами Інтернет-технологій або іншими засобами, що передбачають інтерактивність.

Безперечними перевагами ДН є: 1) низькі витрати на проведення навчання; 2) практично необмежена кількість учасників навчального процесу; 3) висока якість навчання; 4) єдине освітнє середовище у рамках певного навчального закладу.

Якщо на сьогодні дистанційні лекції для студентів заочної форми навчання, що навчаються на базі технікумів та коледжів освітньої системи ПУЕТу є майже звичайним навчальним процесом, то про проведення семінарських, практичних чи лабораторних занять поки що мова не ведеться.

Узагальнення світового та вітчизняного досвіду навчальних закладів, підприємств «корпоративного бізнесу» щодо прове-

дення дистанційного навчання дає підстави говорити про запровадження та активне використання у стінах ПУЕТу ДН при проведенні «нелекційних форм» засвоєння дисциплін. Мова йде про так звані вебіари.

Адаптуючи визначення вебінару до навчального процесу ПУЕТу, можна говорити, що вебінар це звичайний навчальний захід щодо проведення практичного заняття з єдиною відмінністю від очного заняття: викладач і студенти перебувають на своїх робочих місцях, які значно віддалені один від одного.

На наш погляд, організацію вебінару слід розділити на наступні складові елементи: 1) Забезпечення технічних можливостей; 2) Підготовка до проведення; 3) Проведення вебінару.

1) З огляду на технічні можливості ПУЕТ на своєму центральному сервері повинен мати спеціальне програмне забезпечення, що дозволяло б створювати навчальний захід (вебінар) у вигляді бази даних, який після реєстрації автоматично виводився б на веб-портал ПУЕТу.

На робочих місцях учасників вебінару повинно бути встановлено програмне забезпечення: будь-який веб-браузер, що коректно відображав би змістове наповнення вебінару, а також програма Adobe Flash Player (актуальна версія). Персональний комп'ютер учасників повинен бути обладнаний звуковою платою, колонками, мікрофоном або гарнітурою (наушники з мікрофоном) і веб-камерою.

2) Роботу щодо підготовки до проведення вебінару доцільно структурувати наступним чином:

А. Підготувати навчальний матеріал-презентацію, документи, відеозображення, малюнки та іншу візуальну продукцію, яка буде демонструватися під час заняття.

Б. Створити навчальний захід (вебінар) у відповідному програмному забезпеченні, внісши всю головну інформацію про нього в базу даних системи навчання.

В. Завчасно довести до всіх учасників інформацію про час заходу. Для цього можна використовувати автоматичну розсилку запрошень на навчальні заходи по електронній пошті.

Г. Завчасно поінформувати технічних фахівців ПУЕТу, що

будуть відповідати за працездатність комп'ютерів, та перевірити справність обладнання та програмного забезпечення.

Д. За день до вебінару організувати репетицію цього заходу з викладачем, особливо якщо він жодного разу не проводив семінари подібним чином, а також перевірити обладнання.

3) Дослідження Річарда Майера по мультимедійному навчанню показує, що в середньому мозок людини здатен концентрувати увагу протягом 10–12 хвилин на годину. Далі відбувається втрата уваги з подальшим відновленням, але вже на рівні, меншому, ніж на початку презентації.

Саме тому ефективними вебінари будуть тільки тоді коли викладач включатиме до них епізоди активної участі та інтерактивного спілкування студентів. Найбільш простим способом, на наш погляд, є введення перерви через 10 хвилин після початку заняття для відповіді на можливі питання, або для перемикання виду діяльності студентів з просто пасивного слухання на який-небудь вид активності.

На перших хвилинах заняття треба перевірити функції чату, відео та аудіо систем. Далі необхідно представитися, назвати тему вебінару. Коротко описати, про що піде мова, скільки часу він триватиме, коли і яким чином можна буде ставити питання. Якщо не всі учасники знайомі з даною формою навчання – розповісти, що таке вебінар, якими інструментами можуть користуватися учасники. Після чого – приступити безпосередньо до заняття.

Необхідно враховувати, що вебінар повинен тривати не довше аніж 1–1,5 години. Більш довгий час викладачеві складно утримувати увагу студентів на заданій темі. Одна тема – один вебінар.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ ОЦІНЮВАННЯ У СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ MOODLE

*Л. В. Горобець; О. М. Мельников, к.т.н., доцент
Вінницький кооперативний інститут*

Інформаційне суспільство, інформація в якому швидко множитья, застаріває та набуває якісно нових обрисів, потребує від

людини нових компетентностей. Процес навчання переорієнтовується з простого накопичення знань на формування потреб, вмінь та навичок самостійно засвоювати нові знання, щоб забезпечити власну конкурентоздатність протягом усього життя. Пропонується проаналізувати, чи задовольняє популярна в багатьох країнах світу система дистанційної освіти Moodle принципам оцінювання знань.

На думку автора, робота студентів із системою дистанційної освіти Moodle найбільш суттєво сприяє формуванню у них вищеперерахованих навичок та вмінь і така діяльність повинна бути правильно та всебічно оцінена. Метою дослідження є аналіз оцінювання у Moodle.

Канівець Т. М. визначає такі найважливіші принципи оцінювання в педагогіці:

- плановість: аналіз і оцінювання мають здійснюватися не стихійно, а з дотриманням певного плану;
- систематичність і системність: конкретизація запланованих результатів навчання, оцінювання має відповідати структурним компонентам змісту вивченого матеріалу, проводитись на всіх етапах освітнього процесу із використанням різноманітних методів оцінювання;
- об'єктивність: оцінювання спирається на науково обгрунтовані критерії визначення успішності, параметри дослідження рівня навченості, базується на засадах гуманізму і демократизму;
- диференційованість: врахування індивідуальних можливостей студентів: рівня навченості, їх інтелектуальних здібностей;
- відкритість (наочність): оцінювання проводиться за одним критерієм для всієї групи оцінюваних, критерії оцінювання відомі до початку оцінювання, результати оцінювання повідомляються, виконується аналіз результатів оцінювання (зворотний зв'язок суттєвий чинник ефективного оцінювання) [1].

У дистанційному навчальному середовищі Moodle дотримуватись принципу плановості та систематичності допоможуть розміщені у першому розділі зміст навчального курсу та таблиця розподілу балів, календар, у якому викладач зазначає хронологію навчальних та контрольних заходів. У Moodle об'єктив-

ність досягається через застосування єдиної шкали оцінювання для усіх студентів, виключення суб'єктивного підходу, оперативність та доступність студенту результатів оцінювання, можливість у викладача дистанційно надавати письмові коментарі до оцінки, налаштувати тест таким чином, щоб студент після закінчення тесту міг побачити правильні відповіді та пояснення викладача до кожного питання тесту.

Диференційований підхід виражається в оцінюванні різних видів роботи студентів: виконанні тестів, участі у форумі, чатах, роботою над спільним проектом у Wiki, виконанні практичних завдань, результати яких надсилаються викладачу. Оцінка кожного виду навчальної діяльності сприятиме розвитку індивідуальних можливостей студентів.

Реалізація принципу відкритості відбувається через доступність критеріїв оцінювання у будь-який момент роботи з курсом, можливість отримати результати оцінювання одразу після виконання тестів, детального аналізу результатів оцінювання.

Оперативність результатів та надана викладачем можливість повторного виконання завдання або тесту стимулює мотивацію студентів до навчання та вдосконалення знань, вчить критично мислити, виконувати самоаналіз, виховує прагнення до покращення результатів діяльності, формує впевненість в своїх силах. І все це разом сприяє більш глибокому засвоєнню знань.

Застосування в засобах контролю завдань різних форм (текстова відповідь, коротка відповідь, вибір однієї або декількох правильних відповідей, співставлення, обговорення у форумах та оцінювання такого спілкування) та подання контрольних завдань у різних видах (текстовому, схематичному, у вигляді малюнків, фотографій, фільмів) сприяє саме усвідомленню матеріалу, а не абстрактному накопиченню знань.

Завданнями викладача є створювання умов, за яких зацікавленість, відкритість, відповідальність студентів у навчанні та їхні особисті риси можуть усвідомлюватись і розвиватись. Створювати такі умови викладачу допоможе середовище для дистанційного навчання Moodle.

Література

1. Основи педагогічного оцінювання: [навч.-метод. посіб.] / Т. М. Канівець. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – 102 с.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АКТИВНЫХ МЕТОДОВ В ДИСТАНЦИОННОМ ОБУЧЕНИИ

Н. С. Гришкова, к.э.н., доцент

Белгородский университет кооперации, экономики и права

Дистанционное обучение – новая форма организации образовательного процесса, базирующаяся на принципе самостоятельного обучения студента. Среда обучения здесь характеризуется тем, что студент в основном отдалены от преподавателя в пространстве и (или) во времени, в то же время они имеют возможность в любой момент поддерживать диалог с помощью средств телекоммуникации.

Перспективность и эффективность дистанционного обучения в высшей школе и в системе дополнительного образования не вызывает сомнений. Это подтверждено значительным зарубежным опытом в образовательной сфере и успешными начинаниями в нашей стране. Когда начинают внедрять любую новую форму обучения, всегда приходится решать много задач: организационных, нормативных, методических, научных, кадровых, финансовых и др. Но принятие и внедрение любой новой формы обучения не должно ухудшить заданного качества обучения при обеспечении экономии всех обеспечивающих ресурсов: организационных, материальных, финансовых, кадровых и т. п. Может ставиться задача повышения качества обучения при заданных ресурсах. Все это в полной мере относится к системе дистанционного обучения.

Вне зависимости от принятой формы обучения огромную роль играют методы обучения, которые можно применять в дистанционном обучении. Для традиционных его форм разработаны и широко применяются различные методы и методики, среди которых важное место занимают активные методы обуче-

ния. Внедрение этих методов в систему дистанционного обучения не всегда может оказаться эффективным, а в ряде случаев почти невозможно. Специфика использования активных методов обучения в дистанционное обучение связана со спецификой активных методов обучения. Основные особенности активных методов обучения – обеспечение «вынужденной» активизации деятельности обучаемого, даже вне зависимости от его субъективного желания участвовать в процессе обучения; обеспечение повышенной степени мотивации и эмоциональности; обеспечение прямых и обратных связей по взаимодействию обучаемого с преподавателем или при ролевом коллективном обучении – друг с другом. Далеко не все методы могут быть напрямую перенесены в дистанционную форму обучения. Наиболее сложной задачей является организация деловых игр. Кроме общих требований, характеризующих активные методы обучения, деловые игры связаны с дополнительными признаками: результат игры – принятие решений по поставленной цели или целям, невозможность полной формализации всей задачи, наличие неопределенностей, конфликтов, рисков, четкое стимулирование, мотивация.

Большинство деловых игр – управленческие, социально-экономические. Научить управлению в различных сферах деятельности чисто инструктивными методами трудно, а иногда и невозможно. Здесь, конечно, деловые игры наиболее конкурентоспособны. Подготовка деловой игры – чрезвычайно сложная и трудоемкая задача, в основе любой игры лежит модель объекта управления, которая может быть формализована с различной степенью полноты и точности. Современные информационные технологии существенно облегчают эту задачу.

Анализ управленческих курсов показывает, что практически все они содержат элементы активных методов обучения или целиком построены на их принципах. Конечно, требуется уточнение классификации активных методов обучения для дистанционного обучения. В ряде случаев под названием деловых игр представляются упражнения, тренинга, лабораторные работы. Вероятно, не надо стремиться, все называть деловыми играми,

так как и эти активные методы обучения не менее эффективны при изучении управленческих дисциплин.

Наиболее трудно реализовывать деловые игры в дистанционной форме в области экономики и менеджмента. Общий производственный, финансовый, административный менеджмент требуют соответствующей методической проработки. Здесь может прийти на помощь «кейс-технологии», основанные на комплектовании наборов (кейсов) текстовых учебно-методических материалов и рассылке их обучаемым для самостоятельного изучения

Студент получает учебно-практические пособия по каждой дисциплине, входящей в учебную программу. Так, например, «кейс» по управленческой дисциплине представляет собой учебные материалы в печатном виде, включающие инструкции, материал для самостоятельного изучения с комплексом упражнений и аудиокассету. Процесс обучения заключается в самостоятельном изучении материала, выполнении тестовых заданий и предполагает очные встречи с преподавателем в виде обязательных консультаций преподавателя.

ИНТЕГРИРОВАНИЕ ПРОЕКТНОГО МЕТОДА В СИСТЕМУ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ

Ю. А. Чичерин, к.э.н., доцент

Белгородский университет кооперации, экономики и права

Современные тенденции в системе образования направлены на полноценное развитие личности студента и его подготовку к реальной деятельности, которые обуславливают необходимость применения проектной технологии в его обучении. В методической литературе проектное обучение рассматривается как развивающее, базирующееся на последовательном выполнении комплексных учебных проектов с информационными паузами для усвоения базовых теоретических знаний.

Актуально применение проектного метода и в системе дистанционного обучения, так как проектный стиль мышления,

соединяя в систему теоретические и практические составляющие деятельности студента, открывает ему доступ к информационному ресурсу образования, позволяет раскрыть, развить, реализовать творческий потенциал личности. Метод проектов позволяет организовать применение полученных знаний для решения той или иной проблемы.

Главной целью проектного обучения является становление и развитие деятельностных составляющих компетенций будущего специалиста.

По мнению ряда ученых, таких как: Е. С. Полат, В.С. Кукушина, Г. К. Селевкой др., проектный метод постепенно встраивается в структуру системы образования и становится в один ряд с другими методическими компонентами, как традиционными, так и нетрадиционными.

Слово «projectum» в латинском языке является отглагольным существительным (супином) второй формы глагола *projecere* – бросать вперед, бросаться, ссылать. Есть основания полагать, что слово «проект» восходит к индоевропейским лингвистическим корням. Так на санскрите корень *ja* означает «рождение, порождение, создание, возникновение», а глагол *prajan* – «появляться, возникать, рождаться».

Таким образом, древнейшие корни слова «проект» связывают его с процессом создания чего-то нового, возникновения, проявления чего-либо в видимом, материальном мире, что во многом соответствует современному пониманию данного термина.

С точки зрения педагогики, многие ученые выделяют понятие «учебный проект» – то есть проект, осуществляемый учащимися под руководством педагога и имеющий целью решение (или приобретение навыков решения) не только конкретных учебных, но и исследовательских, культурных, социальных или прикладных задач, наполненных конкретным образовательным содержанием и практическим смыслом для учащегося.

Проектный метод обучения имеет ряд преимуществ:

- происходит индивидуализация образования;

- учащиеся в нем обсуждают решение проблем реальной жизни;
- студенты вынуждены постоянно искать и анализировать информацию, четко излагать свои мысли;
- интенсивное использование компьютеров как инструментов в работе;
- сочетание индивидуальной и групповой деятельности в работе.

В проектном методе обучения слушатели объединяются в небольшие творческие коллективы для совместной реализации учебных проектов. Коллективы могут состоять как из слушателей одной, так и разных специальностей, которые имеют опыт работы с компьютером. В процессе работы у них формируется интерес и мотивация к дальнейшему изучению информационных технологий. В этом случае целью обучения является стимулирование творческой активности обучаемых и вовлечение их в среду информационных технологий.

Вследствие чего проектный метод позволяет отойти от авторитарности в обучении, и ориентирован на самостоятельную работу учащихся. При этом специфика дистанционного обучения, позволяет осуществлять не только пересылку учебных, но и видеоматериалов, что имеет особую ценность при предоставлении результатов проекта и его защиты.

В целом проектный метод обучения представляет собой погружение студентов в ситуации проекта, где предполагается самостоятельное выполнение таких процедур как:

- постановка цели;
- планирование и организация действий;
- выбор необходимых средств решения проблемы;
- продуктивная работа в коллективе;
- представление результатов.

С помощью данного метода студенты не только получают сумму тех или иных знаний, но и обучаются приобретать их самостоятельно, пользоваться ими для решения познавательных и практических задач.

VORBEREITUNG DES GEMEINSAMEN PROJEKTES «MOODLE ALS PLATTFORM IM DEUTSCH UNTERRICHT»

Hartmut Quehl, директор мовного інституту (Германия)

Seit einigen Jahren sind die Möglichkeiten zu studieren, gestiegen. Es geht nicht mehr länger nur um das klassische Präsenzstudium, sondern man kann auch ein Fernstudium besuchen, um einen akademischen Abschluss zu erlangen. Eine besondere Form dieses Fernstudium ist das Onlinestudium. Charakteristisch hierfür ist, dass man nicht nur schriftliche Aufgaben über Arbeitshefte und Lehrbücher erhält, sondern Lernstoff auch über das Internet erhält und bearbeitet.

Es gibt mittlerweile zahlreiche Anbieter, die sich auf diese Studienform spezialisiert haben. Für den Studenten selbst ergeben sich dadurch vollkommen neue Möglichkeiten. Wer sich für ein solches Studium entscheidet, fällt eine besonders zukunftsorientierte Form des Studierens. Vor allem die Tatsache, dass das Internet immer weiter verbreitet ist und technisch gesehen eine Revolution angezettelt hat, sorgt dafür, dass es einerseits immer mehr Universitäten gibt, die ein Studium mit sehr hohem Onlineanteil anbieten, als auch immer mehr Abiturienten, die sich für ein berufsbegleitendes oder ausbildungsbegleitendes Studium entscheiden und sich dabei für die Onlinevariante entscheiden.

Im Vordergrund steht die überwiegend schriftliche und audiovisuelle Verarbeitung von Medien. Als charakteristisch wird angesehen, dass man auch als Berufstätiger die Chance hat, Fachkenntnis berufsbegleitend zu vertiefen und so einen anerkannten akademischen Abschluss zu erwerben, ohne seine sichere Existenz aufgeben zu müssen.

Wir beschäftigen uns derzeit intensiv damit. Wie du weißt, werden wir am IfS ein Selbstlernzentrum einrichten und haben gerade den Auftrag zu untersuchen, wie sich dies am besten mit einer Moodle-Plattform kombinieren lässt. Im Moment sieht es danach aus, dass wir ab 2013 für unsere Partner einen Online-Bereich zur Verfügung stellen und zwar in erster Linie mit Modulen, die sich zur Vorbereitung auf den späteren Deutschlandaufenthalt bzw. auf die

Prüfungsvorbereitung beziehen. Das werde ich im November auch in Lateinamerika vorstellen.

Ich glaube auch für dich wäre es das sinnvollste, wenn wir einen Teil unserer Plattform als gemeinsame Online-Studiums-Komponenten nutzen. Ich selbst sehe derzeit zwei Möglichkeiten der Moodle-Nutzung:

1. Moodle ist die virtuelle Ablage für Materialien und Aufgaben: der Lehrer stellt die Aufgaben für die Studenten ein, und entweder werden die Lösungen von den Schülern ins Seminar mitgebracht und dort besprochen oder online auf die Plattform eingestellt und dann von der Lehrkraft bearbeitet. Das geht zum Beispiel bei Hausarbeiten oder Vorlesungen, hat aber mit dem Sprachlernen nicht viel zu tun.

2. Moodle wird begleitend zum Sprachunterricht eingesetzt, und zwar

a) an der Uni selbst:

– zum Verteilen der Aufgaben an die Studenten vor dem Unterricht

– zur virtuellen Dokumentation des Unterrichts in einer «Forums-Funktion»

b) in Zusammenarbeit mit dem deutschen Partner:

– als Kontaktmedium der Studenten zu einem deutschen Dozenten

– landeskundliche Begleitung eines Kurses an der Heimatuni

– Durchführung ausgewählter sprachpraktischer Übungen.

Unserer Meinung nach ist ein Online-Kurs aber nicht geeignet, den Sprachunterricht zu ersetzen. Am ehesten geht das noch bei der Prüfungsvorbereitung, aber selbst hier kann nur auf ein Mischmodell zurückgegriffen werden, d.h. Online-Vorbereitung und Präsenzstudium.

Soviel erstmal zu meinen Überlegungen. Ich denke, dass wir spätestens Anfang 2013 mit dem Einrichten der Plattform bei uns starten werden, gerne können wir hier ein gemeinsames Programm erarbeiten.

Zu einem späteren Zeitpunkt könnte das auch auf die Dolmetscher- / Übersetzer Ausbildung angewendet werden. In Deutschland arbeiten fast alle Unis und FH's mit Moodle, was das Online-Studium anbetrifft. Das ist im Grunde genommen eine

Plattform, auf der Aufgaben und Skripte eingestellt sind, über die sich Professoren und Studenten austauschen und die eine Forums- und Chatfunktion hat.

Im Sprachunterricht ist das grundsätzlich einsetzbar, aber es kann unserer Meinung nach den Sprachunterricht nicht ersetzen. Wir erarbeiten gerade einige Online-Angebote, in denen wir dies einsetzen wollen. Das betrifft zum Beispiel:

- TestDaF-Vorbereitung
- Interkulturelle Kommunikation
- Studienbegleitendes Online-Tutorium
- Lehrerfortbildung

Auch im Bereich Übersetzen überlegen wir, damit zu arbeiten. Im Endeffekt ist es eine Kostenfrage. Es wäre zu überlegen, ob wir den Online-Studiumsbereich für den Sprachensektor als Gemeinschaftsprojekt PUET-IfS konzipieren. Voraussetzung wäre dann eine funktionierende Plattform.

МУЛЬТИМЕДІЙНИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ ПІДРУЧНИК ЯК ОДНА З НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

Н. М. Краус, к.е.н., доцент

*Полтавський національний технічний університет
ім. Ю. Кондратюка*

К. М. Краус, аспірант

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Завдяки інтенсивному поширенню Інтернет в Україні став універсальним комунікаційно-інформаційним середовищем з комплексом притаманних йому специфічних інформаційно-освітніх технологій. Тому останнім часом фахівці все більше звертають увагу на інтернет-освіту як специфічну освітню діяльність, по-новому організоване навчання і виховання молоді засобами Інтернет шляхом залучення їх до корисної, пізнавальної і дозвільної діяльності в глобальній мережі. На цій підставі інтернет-освіта в наш час вважається однією з тих галузей освіти, яка розвивається найбільш динамічно.

Подальший прогрес інтернет-освіти в Україні можливий, звичайно, за наявності доступу до мережі, але за умови реалізації трьох складових сучасної інфраструктури навчання:

- технологічного і програмного оснащення навчальних закладів;

- необхідної кількості комп'ютерно грамотного персоналу – викладачів, які застосовують у своїй професійній діяльності сучасні технології роботи з інформацією;

- освітніх інтернет-ресурсів.

Основними напрямками змін у змісті навчання, що пов'язані з запровадженням новітніх інформаційно-освітніх технологій, є:

- розширення і поглиблення теоретичних основ навчальних курсів шляхом підвищення їх доступності для тих, хто навчається, завдяки можливостям засобів інформаційно-освітніх технологій уточнювати зміст навчання, доступу до будь-якої інформації, інтелектуалізації інформаційних навчальних систем. Інформаційно-освітні технології відіграють важливу роль у розширенні й поглибленні фундаментальних знань, всебічному й ґрунтовному вивченні предметної галузі, формуванні знань, необхідних для пояснення причинно-наслідкових зв'язків досліджуваних процесів і явищ, пізнання законів розвитку світу;

- додаткові можливості побудови інтегрованих курсів, посилення між предметних зв'язків, комплексного характеру вивчення реальності;

- можливість вивчення виробничих і соціальних ситуацій, в результаті чого посилюється зв'язок теорії з практикою, а навчання набуває практичної значущості. З'являються належні умови для розкриття модернізаційного потенціалу економічних дисциплін, формування наукового світогляду, розвитку аналітичного і творчого мислення, свідомого ставлення до дійсності.

Інформаційно-довідкові джерела забезпечують інформаційну підтримку навчального процесу. До них належать енциклопедії, довідки, словники, хрестоматії, географічні, астрономічні атласи, нормативно-правові, економічні збірники тощо. Вони не прив'язані до певного курсу, програми, дидактичної схеми, а використовуються переважно як вихідний матеріал під час розв'язання

творчих навчальних завдань, зокрема таких, що виходять за межі навчальних програм.

З метою підсилення засвоєння матеріалу доцільно поєднувати традиційні форми викладання навчальних курсів з різноманітними формами використання електронних підручників у процесі навчання й самопідготовки студентів вищих закладів освіти. На сьогодні повинна бути загальна схема процесу створення електронного підручника, яка передбачатиме:

- визначення педагогічних цілей і вимог до створюваного електронного підручника з урахуванням вікових та психологічних характеристик користувачів, варіантів застосування підручника в навчальному процесі ВНЗ;

- розроблення графічного інтерфейсу електронного підручника з урахуванням можливостей сучасних комп'ютерних інформаційних технологій і рівня комп'ютерної грамотності потенційного користувача;

- сегментація матеріалу відповідно до логіки його викладання і особливостей його комп'ютерної презентації.

Педагогіка та інформатика стають взаємодіючими, взаємодоповнюючими невід'ємними складовими сучасного освітнього процесу. Створення комп'ютерних технологій навчання, зокрема спеціалізованого програмного забезпечення, мультимедійних електронних підручників, є актуальною як науковим, так і практичним завданням сучасної педагогіки та прикладної інформатики.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-БЛОГІВ У ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ

***О. П. Лугівська, к.е.н., доцент; Л. А. Лугівська, асистент
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»***

У зв'язку з прискоренням обміну інформації виникає необхідність у застосуванні нових форм взаємодії між учасниками навчального процесу. Традиційна форма навчання у вищій школі повинна доповнюватись такими видами взаємодії як: ведення Інтернет-блогів, електронних журналів, створення електронних

посібників, інформаційних сайтів з дисциплін, консультування та виконання завдань студентами через електронну пошту. Таким чином, викладач перетворюється зі статичного наставника, який лише надає інформацію та контролює її засвоєння, у динамічного учасника навчального процесу, що орієнтує, консультує, слідкує за якістю засвоєного студентом матеріалу.

Ми пропонуємо використовувати у навчальному процесі сервіс для створення блогів – Blogger (<http://blogger.com>). На ньому створюється блог, на сторінках якого можна розміщувати текст, графіку та будь-яку мультимедійну інформацію. На сторінках такого блогу також можна дати посилання на Інтернет-ресурси та навіть інтегрувати різноманітні зовнішні додатки (флеш-відео, інформаційні стрічки, тренажери, тести, гаджети та ін.).

Автор такого блогу може залишати стислі повідомлення, побудовані у відповідному хронологічному порядку. Викладач може висловити свою точку зору з того чи іншого питання, задати студентам дискусійні питання з дисципліни тощо. Таким чином, блог може стати майданчиком для дискусій та спілкування між студентами та викладачем.

Blogger – досить зручний та універсальний інструмент, який дозволяє зробити свій блог надзвичайно цікавим та інформативним. Основними перевагами ведення такого навчального Інтернет-блогу є: простота ведення та внесення нової інформації, постійне оновлення інформаційних джерел з дисципліни, легкість в організації та забезпеченні інтерактивної взаємодії між викладачем та студентами.

При значному навантаженні викладачів, дефіциті часу та інших суб'єктивних чинниках взяти на себе ще одне додаткове навантаження – ведення блогу, є досить проблемним. Але, на нашу думку, блог є надзвичайно корисним інструментом в навчальному процесі.

Кожен викладач може на власний розсуд обрати наповнення свого блогу, залежно від мети його створення. Наприклад, це можуть бути завдання чи тести для студентів, поради для вивчення дисципліни за темами, обмін досвідом з колегами,

колекція інформаційних джерел з дисципліни, яка є в мережі Інтернет тощо.

Робота з використання блогу дозволить по іншому організувати свою методичну діяльність: на публікацію в блозі потрібно небагато часу, проте потреба в такій інформації лише надихає автора до подальшої роботи. Через блог викладач може відфільтрувати навчальний матеріал, спрямувавши необхідні інформаційні масиви на свій блог та створивши відповідний навчальний контент.

Останнім часом все більше студентів навчається за індивідуальним графіком, а тому блог може стати важливим інструментом дистанційної підтримки студента. Такі блоги можуть створюватись декількома викладачами і містити інформаційний матеріал з багатьох дисциплін. Це може бути базовий навчальний матеріал для самостійного вивчення або матеріал підвищеної складності, матеріал для поглибленого вивчення. Інтерактивні тести, опитування, які створюються за допомогою сервісів Google, дозволяють фіксувати результати студентів, проводити поточний та підсумковий контроль дистанційно.

Інтернет-блог також може бути важливим інструментом в адміністративно-організаційному процесі як «електронний журнал викладача». Таким чином, студент може побачити свою успішність, отримати оцінки за кожною темою та пропущені заняття. Основна відмінність блогу від сайту – інтерактивність (через зовнішні додатки з використанням гаджетів, написанням коментарів тощо). У викладача є можливість надавати студентам додаткові консультації, організувати спільну роботу над написанням статей, тез, підготовки до олімпіад, конференцій тощо. Навчальний блог – це вже реальна форма взаємодії викладача та студентів. Ведення блогу повинно стати способом самовираження та одним із способів відображення власної професійної компетентності. Створивши навчальний Інтернет-блог можна моделювати альтернативний освітній простір.

Отже, створення Інтернет-блогу та його застосування у навчальному процесі дозволить підвищити інформованість студентів, створити зворотній зв'язок між викладачем та студентом.

ОСОБЕННОСТИ РАЗРАБОТКИ ЭЛЕКТРОННОГО УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА ПО ДИСЦИПЛИНЕ «МИКРОБИОЛОГИЯ» ДЛЯ ПОДГОТОВКИ ТОВАРОВЕДОВ-ЭКСПЕРТОВ

Е. Г. Тюлькова, к.б.н.

*Белорусский торгово-экономический университет
потребительской кооперации*

Дистанционное обучение является одной из современных инновационных форм получения образования. Наряду с педагогическим дизайном термин «дистанционное обучение» прочно вошел в систему образовательного процесса высших учебных заведений на современном этапе развития общества.

В УО «Белорусский торгово-экономический университет потребительской кооперации» (г. Гомель, Республика Беларусь), осуществляющем подготовку специалистов в сфере торговли, коммерческой деятельности, услуг, маркетинга, менеджмента, экспертизы товаров разработка электронных учебно-методических комплексов для дистанционного обучения началась в 2011–2012 учебном году под руководством сотрудников института бизнеса и менеджмента технологий БГУ (г. Минск).

Дисциплина «Микробиология» на кафедре товароведения продовольственных товаров в университете изучается студентами, которые обучаются на специализации «Товароведение и экспертиза продовольственных товаров» (будущие товароведы-эксперты) и «Коммерческая деятельность и товароведение продовольственных товаров» (в будущем – экономисты).

Цель электронного учебно-методического комплекса по дисциплине «Микробиология» заключается в том, чтобы обучаемый научился проводить экспертизу пищевых продуктов и объектов внешней среды (оборудования, инвентаря, воды, воздуха помещений) по микробиологическим показателям на основе знаний по морфологии, систематике, физиологии микроорганизмов, изменения их качественного и количественного состава в пищевых продуктах при снижении качества и возникновении порчи продуктов питания.

В связи с отрицательным с психологической точки зрения отношением студентов к самому термину «микробиология» при разработке педагогического сценария акцент делается на визуализацию теоретической информации. Так, например, при создании модуля «Морфология и систематика микроорганизмов» с целью ознакомления обучаемого с особенностями строения клеток прокариот используются рисунки, способствующие восприятию и запоминанию этого материала (рис. 1).

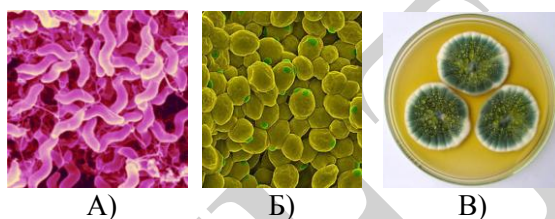

Рис. 1. Внешняя морфология микроорганизмов:
А) бактерии; Б) дрожжи; В) плесневые грибы

При изучении особенностей размножения и спорообразования микроорганизмов обучаемому также предоставляется иллюстративная возможность изучить способы размножения бактерий, дрожжей и плесневых грибов (рис. 2).

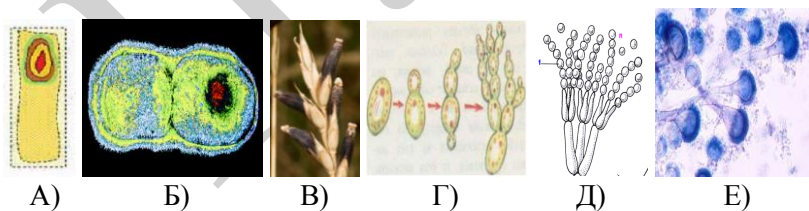

Рис. 2. Спорообразование и способы размножения микроорганизмов:

- А) спорообразование бактерий; Б) деление бактерий;
- В) склеротии спорыньи (при неблагоприятных условиях);
- Г) почкование дрожжей; Д) конидии грибов;
- Е) спорангии со спорангиоспорами грибов

При изучении основ систематики микроорганизмов, микрофлоры пищевых продуктов обучаемому предлагаются различные варианты схем с текстбоксами, списки, которые содержат дополнительную информацию о каждой систематической группе прокариот.

Для закрепления изученного материала используются тесты с одним и множественными правильными вариантами ответов.

При разработке педагогического сценария для модуля «Санитария и гигиена» планируется использовать ссылки на нормативные документы, регламентирующие санитарные нормы, правила и гигиенические нормативы в области торговли и общественного питания.

В целом, считаем, что использование электронных учебных материалов и дистанционной формы обучения стимулирует интерес к образовательному процессу и способствует увеличению количества обучаемых студентов, что особенно важно на этапе снижения количества желающих поступать в высшие учебные заведения.

**МАЙСТЕР-КЛАС «ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ
БІЗНЕС-СИМУЛЯЦІЇ ViAL+
У ПІДГОТОВЦІ СПЕЦІАЛІСТІВ ЕКОНОМІЧНОГО
СПРЯМУВАННЯ»**

**ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ БИЗНЕС-
СИМУЛЯЦИИ ViAL+ В ПОДГОТОВКЕ СПЕЦИАЛИСТОВ
ЭКОНОМИЧЕСКОЙ НАПРАВЛЕННОСТИ**

*П. Г. Банщикова, к.э.н., доцент; В. Я. Паздрий, аспирант;
А. В. Грищенко, аспирант
Киевский национальный экономический университет*

Динамическое развитие информационных технологий оказывает содействие появлению нового типа практики – интерактивного, с использованием соответствующих симуляций, бизнес игр. Такой подход поможет вернуть традиции реальной практики и будет формировать у молодого специалиста современные практические умения и навыки для эффективного начала трудовой деятельности и реализации приобретенных теоретических знаний.

На протяжении пяти лет, двумя молодыми научными работниками Грищенко А. и Паздрием В. под руководством доц., к.э.н. Банщикова П. Г. на кафедре стратегии предприятий Киевского национального экономического университета им. В. Гетьмана была разработана бизнес-симуляция ViAL+. С ее помощью создается виртуальное экономическое пространство, максимально приближенное к реальности, в котором конкурируют между собой компании, управляемые реальными участниками симуляции.

Основная цель ViAL+ заключается в создании возможностей для обретения практических навыков управления экономическими процессами всей технологической цепочки производства, сбыта продукции и конкурентной борьбы в рыночной среде. Использование бухгалтерии и законодательства Украины еще больше приближает участника к реальности.

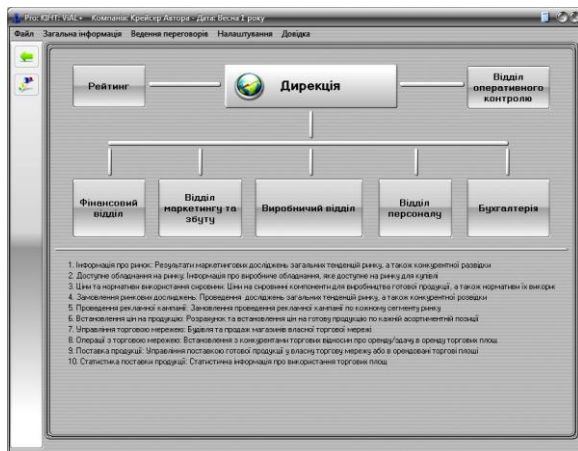

Рис. 1. Внешний вид бизнес-симуляции ViAL+

В практической подготовке специалистов экономического направления бизнес-симуляция ViAL+ обеспечивает:

- формирование практических умений и навыков бакалавра и магистра специальностей «Экономика компании», «Менеджмент», «Маркетинг», а также других экономических специальностей;

- формирование у студента профессионального комплексного видения функционирования компании производственной сферы;

- ознакомление с деятельностью ключевых функциональных подразделов предприятия: производство, маркетинг и сбыт, управление персоналом, финансы, бухгалтерия, аналитика;

- обучение принятию оперативных, тактических и стратегических решений (больше 500 параметров решения) и реагирование на полученные результаты, как на уровне функционального менеджмента, так и на равные управления всей компанией.

- возможность использования студентами полученных ими теоретических знаний в практической сфере, создает интерес к обучению и самообразованию.

Внедрить бизнес-симуляцию ViAL+ можно путем:

– включение ее в программу семинарских и практических занятий из учебных дисциплин «Экономика компании», «Менеджмент», «Маркетинг», «Стратегический менеджмент», «Финансы предприятия» и другие;

– проведение позаудиторных занятий в дистанционной форме с проверкой преподавателем текущих и конечных результатов студентов;

– создание отдельной тренинговой дисциплины под требования учебного заведения;

– прохождение производственной практики с помощью бизнес-симуляции ViAL+ студентами старших курсов.

Сегодня бизнес-симуляция ViAL+ используется в КНЭУ, ХНЭУ, ТНЭУ, Сумском госуниверситете, Восточно-украинском университете им. В. Даля как дополнение к производственной практике, тренинг, чемпионат.

Литература

1. Банщикова П. Г. Моделювання ринкового середовища компаній у навчально-тренінгових технологіях (на прикладі бізнес-симуляції «ViAL+») / П. Г. Банщикова, О. В. Грищенко, В. Я. Паздрій // Проблеми освіти. – № 65. – 2011. – С. 7–12.
2. Банщикова П. Г. Модель формування ринкової позиції компанії / П. Г. Банщикова, О. В. Грищенко, В. Я. Паздрій // Актуальні проблеми економіки. – № 2(116). – 2011. – С. 54–61.
3. Емельянов А. А. Информационное моделирование экономических процессов. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 365 с.
4. Кундышева Е. С. Математическое моделирование в экономике : учеб. пособие / Е. С. Кундышева. – М. : Дашков и К^о, 2004. – 352 с.
5. Сердюк В. Р. Сучасні підходи до професійної підготовки економічно активного населення як складової інноваційного розвитку економіки України : монографія / В. Р. Сердюк, І. В. Заюков. – Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2007. – 177 с.

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ

*Р. М. Новрузов, д.филол.н., профессор
Киевский национальный лингвистический университет*

Мы не будем анализировать положительные или отрицательные стороны дистанционного образования, мы остановимся лишь на психологической стороне указанного обучения. Однако этот аспект является частью проблем всего образования. Поэтому, мы считаем необходимым рассмотрения данного аспекта в контексте всего образования. Учитывая тот факт, что состояние образования суверенных государств, вышедших из контекста советской системы образования, в целом одинаковое, то мы наше исследование будем аргументировать размышлениями и рекомендациями относительно современных проблем российского образования, почерпнутыми из доклада «Проблемы психолого-педагогических наук в пространственно-временной ситуации XXI века» на общем собрании РАО (19 декабря 2012 г.) академика, известного психолога Д. И. Фельдштейна, которые естественным образом проецируются и на дистанционное обучение.

1. «Появление и обострение проблем образования связано не только с новыми требованиями, предъявляемыми сегодня к образовательному процессу, к уровню знаний человека, не всегда адекватных реальной ситуации, в частности, с точки зрения его прагматически понимаемой экономической (а не общей – производственной, технологической, социальной в широком понимании, человеческой) отдачи, не только с реально фиксируемой потерей уровня образованности, не только с низким качеством знаний, умений, навыков учащихся и даже не только с действительно недопустимыми упущениями в нравственном воспитании и умственном развитии растущих людей, но и, главное, с потерей культурного потенциала и интеллектуального капитала общества, рост которых становится необходимостью дальнейшего активного движения Человека».

Дистанционное образование с прагматической точки зрения также связано с экономической отдачей, как с финансовой, так и со стороны экономии и удобства времени.

2. «Подлинные корни этих проблем кроются в беспомощности и неэффективности сохраняющейся системы образования в современной ситуации глобальных преобразований цивилизационного масштаба (производственных, технических, социокультурных), когда на фоне увеличивающегося числа так называемых образовательных услуг все меньше становится образованных людей и, что особенно важно, не выполняется общественно значимая задача, выступающая не лозунгом, а жесткой необходимостью прогрессивного развития общества, – задача обеспечения условий для **самореализации человека** в новых условиях его жизни, в решении проблем современного общества».

Относясь к так называемым образовательным услугам, насколько дистанционное обучение может быть эффективным и реально повысить число образованных людей, способствовать самореализации человека и его участия в решении проблем современного общества.

3. «Нам чрезвычайно важно понять, что человек, человечество находятся сейчас в более сложном, многохарактерно, качественно изменяющемся, в том числе многополярном и разнородном, мире, где принципиально изменилось социокультурное, информационно-психологическое пространство жизнедеятельности, постоянно испытывающее людей на прочность.

Сегодня на основе произошедших и происходящих изменений человек за одну минуту, благодаря Интернету и телевидению, может перепрыгнуть многочисленные географические и политические границы, побывать на разных континентах Земли, на дне океанов и в космосе, что порождает, помимо всего прочего, и ломку привычных процессов мыслительной деятельности, и разрыв устоявшихся связей, взаимозависимостей, и интеллектуальную, эмоциональную, физическую, психологическую напряженность, неустойчивость. В целом в результате таких преобразований изменяются восприятие человека, его сознание, мышление, мотивационно-потребностная сфера. Весьма тревожно, что эти изменения достаточно выпукло проявляются не только в смысле появления новых возможностей, усиления энергетического ресурса человека, но и в части нарастающих недостатков – эгоизма,

жестокости, потери нравственных ориентиров, стремления к благополучию любой ценой, приводя к многочисленным стрессам».

Рассматриваемое обучение как никакое другое, в силу его мобильности и использования уже готовых интернетматериалов, способствует ломке естественных процессов мыслительной деятельности и нарушению привычных связей биологического и психологического характеров. Изменение мотивационной ориентированности, безусловно, влияет на нравственное состояние индивида, лишая его духовности и дальнейшей его деятельности с социумом.

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

<i>Нестуля О. О., Артеменко В. М.</i> Дистанційне навчання: досвід впровадження педагогічного експерименту в Полтавському університеті економіки і торгівлі.....	3
<i>Рогоза Н. Е., Івченко Е. И., Божко В. И.</i> Развитие ИТ-инфраструктуры системы электронного обучения университета на основе сервисного подхода.....	17
<i>Карпенко С. В., Михарева В. А.</i> Дистанционное образование: оценка внедрения в вузах республики Беларусь.....	22
<i>Маргарете Барие</i> Использование новых медийных средств в преподавании языков.....	25
<i>Самедов О. А.</i> Дистанционное обучение в системе высшего образования Азербайджана: проблемы внедрения и перспективы развития.....	27
<i>Бугубаева Р. О., Глазунова С. Б.</i> Проблемы обеспечения качества дистанционного образования.....	31

КРУГЛИЙ СТИЛ

«Дистанційне навчання: нормативні засади та економіко-правові аспекти; особливості педагогічної логістики; програмні платформи дистанційного навчання; телекомунікаційне забезпечення та безпека інформації; віртуальні тренажери та лабораторні роботи; локальні центри у системі дистанційного навчання...»

<i>Коросташов О. М.</i> Правове регулювання дистанційного навчання в Україні.....	34
<i>Терела Г. В.</i> Особливості викладання дистанційного курсу «Фінансове право».....	36
<i>Кульчій О. О.</i> Особливості викладання навчальної	

дисципліни «Господарське право» в системі дистанційного навчання Moodle	39
Боберська К. Г. Особливості викладання дистанційного курсу «Підприємницьке право»	41
Макарова М. В. Створення дистанційного курсу з гуманітарних дисциплін.....	43
Білоусько Т. М., Литвиненко Ю. О. Застосування сучасних інтернет-технологій при впровадженні дистанційної форми навчання	46
Наливайко Н. Я. Нормативно-правові проблеми впровадження дистанційної форми навчання.....	48
Наливайко Н. Я., Денисенко Н. Г. Організаційні проблеми проведення дистанційних навчальних занять.....	53
Герман Н. В., Карпенко Н. М., Огуй Н. І. Дистанційна освіта та академічна мобільність студентів	57
Литовченко І. В., Логвин М. М., Шуканов П. В. Методика та психолого-педагогічні підходи у викладанні дисциплін з туризму	59
Гончаренко В. В., Клименко В. І. Дистанційні технології навчання як запорука успіху у підготовці майбутнього фахівця.....	62
Шкурупій О. В., Дейнека Т. А., Білоброва Т. О. Особливості організації науково-дослідної роботи студентів за дистанційними технологіями навчання.....	64
Горячов О. В., Франко Л. С., Михайлова Ю. В. Формування лідерських якостей в процесі навчання студентів старших курсів	66
Артеменко І. А., Артеменко А. В. Створення ефекту присутності викладача під час роботи з дистанційними курсами навчання	68
Пожар А. А., Радченко Ю. С. Використання тестових завдань у створенні курсів дистанційного навчання для фахівців кредитних спілок.....	71
Безрукова Н. В., Свічкарь В. А., Бережна Ю. С.	

Дистанційне навчання сучасних освітніх технологій: міжнародний досвід та національні особливості.....	73
Брітченко І. Г., Ольшанцева Т. О. Впровадження дистанційних технологій: перевага суті над формою	75
Гончаренко Н. І. Використання дистанційних технологій навчання в організації самостійної роботи студентів з політології	81
Усанов І. В. Викладання філософії в альтернативній реальності.....	83
Верезомська С. Ж. Проблеми викладання соціології в процесі дистанційного навчання.....	85
Мовчан М. М. Релігієзнавство в дистанційному дискурсі: проблеми і перспективи	87
Карманенко В. В. Формування контенту для дистанційного курсу гуманітарних дисциплін: проблеми, завдання, цілі.....	89
Ищенко В. Л., Артюх В. М. Особливості розробки дистанційного курсу з іноземної мови для студентів спеціальності «Міжнародна економіка»	91
Авраменко В. І., Кононенко О. А. Психологічні аспекти дистанційного навчання.....	93
Щербина С. Д. Особливості використання програмного забезпечення «Skure» при вивченні ділової іноземної мови	96
Хван А. В. Використання системи Moodle для дистанційного навчання на заняттях з іноземної мови	97
Руденко Н. С. Комунікативні підходи в контексті дистанційного навчання.....	99
Кобзар О. І. Особливості розробки дистанційного курсу з іноземної мови.....	102
Чернуха В. І., Новак Л. П. Дистанційне навчання – шлях до професійного росту упродовж всього життя	104
Дзекун Ю. О. Особливості навчання іноземній мові в умовах дистанційної освіти	107
Назаренко В. О. Впровадження дистанційних технологій	

навчання при викладанні курсу «Формування якості товарів»	109
Кайнаш А. П., Офіленко Н. О. Проблеми викладання курсу «Товарознавство» для студентів напряму підготовки «Харчові технології та інженерія» із застосуванням дистанційних технологій навчання.....	111
Назаренко Л. О. Застосування дистанційних технологій навчання при викладанні дисципліни «Експертиза продовольчих товарів».....	114
Белінська Є. В. Методичні підходи щодо впровадження дистанційних технологій навчання при викладанні дисципліни «Засоби контролю якості».....	116
Горячова О. О. Проблеми використання дистанційних технологій при викладанні дисципліни «Сенсорний аналіз»	118
Бірта Г. О., Бургу Ю. Г. Розроблення та впровадження дистанційних технологій при викладанні курсу «Товарознавство продовольчих товарів (спекурс)».....	120
Животенко В. О., Карпенко Ю. В. Мотиваційні механізми підвищення рівня знань студентів при використанні дистанційних технологій навчання.....	123
Дробиш Л. В. Впровадження технологій дистанційного навчання для студентів економічних спеціальностей.....	125
Сагалакова Н. О. Про досвід впровадження дистанційного навчання в європейських країнах.....	127
Сергійчук В. О. Напрями вдосконалення дистанційних технологій навчання.....	129
Спасова Т. П. Напрями вдосконалення форм контролю знань студентів в умовах дистанційного навчання	131
Бутенко Н. В. Особливості формування тексту лекцій з економічних дисциплін при впровадженні дистанційних технологій навчання.....	133
Березін О. В., Безпарточний М. Г. Необхідність створення та перспективи використання корпоративних порталів в умовах дистанційного навчання	135
Стрельніков В. Ю. Зміст курсів підготовки викладачів	

до дистанційного навчання.....	137
Петренко І. М. Використання дистанційних навчальних технологій у викладанні курсу «Історія української культури»	140
Петренко С. М., Онішко Т. В. Використання дистанційних навчальних технологій у процесі викладання дисципліни «Історія України»	143
Семергей Н. В., Семергей О. Л. Ефективне використання дистанційних технологій навчання при вивченні гуманітарних дисциплін.....	
Лебедик Л. В. Психолого-педагогічні вимоги до викладача курсів дистанційного навчання.....	148
Шара С. О. Психолого-педагогічна адаптація молодого викладача до середовища дистанційного навчання	150
Мельник С. І. Досвід формування високого рівня компетентності лідерів бухгалтерської професії.....	153
Любимов М. О. Особливості викладання дисципліни «Інформаційні системи і технології в обліку і аудиті» для студентів спеціальності «Облік і аудит»	155
Карпенко О. В. Чинники забезпечення якості навчання при дистанційному вивченні управлінського обліку	157
Гладких Т. В., Подольська В. О., Яріш О. В. Деякі проблеми запровадження дистанційного навчання при вивченні обліково-аналітичних дисциплін	159
Кулик В. А., Івченко Є.І. Інтерактивні методи навчання при викладанні дисципліни «Облікова політика підприємства»	162
Ніколенко С. С., Шаповалов В. О. Діяльнісні елементи дистанційних курсів (на прикладі дисципліни «Макроекономіка»)	164
Джаман М. О. Деякі проблеми дистанційного навчання у вищій школі	166
Похилюк В. В., Шишова О. Н. Патерналізм и пути его преодоления в образовательных институтах	168
Похилюк В. В., Дегтярьова С. Зростання якості освіти	

в умовах трансформації суспільства.....	171
Зюкова Н. Б., Кириченко Л. М. Сучасні тенденції розвитку дистанційного навчання у вищому навчальному закладі.....	173
Ковальчук І. М., Бодня Т. О. Позитивні та негативні аспекти впровадження дистанційного навчання.....	175
Страшко Л. М., Тищенко Т. М. Особливості організації самостійної роботи студентів ІЗДО.....	178
Дуговська В. Г., Різуненко А. О. Удосконалення методологічних і методичних підходів впровадження дистанційних курсів з інженерних дисциплін.....	180
Олійник Н. В. Використання дистанційних технологій навчання при вивченні дисципліни «Ресурсозберігаючі технології підприємств харчування».....	181
Бородай А. Б. Особливості впровадження та використання дистанційних методів навчання для підготовки студентів-технологів.....	184
Чоні І. В., Мазур Г. М., Дібрівська Н. В. Використання дистанційних технологій навчання при підготовці фахівців у галузі ресторанного господарства.....	186
Коваленко Н. П. Особливості дистанційного вивчення біологічних дисциплін.....	188
Суткович Т. Ю. Вплив дистанційних технологій навчання на якість вищої освіти.....	191
Положишникова О. І. Використання дистанційних технологій при вивченні дисципліни «Технологія галузі».....	193
Рогова А. Л., Положишникова Л. О. Особливості використання дистанційних технологій при вивченні фахових дисциплін.....	196
Ємець Є. М., Карнаухова Г. В. Досвід створення дистанційних курсів для підготовки фахівців з «Економічної кібернетики».....	198
Вергал К. Ю. Методичні підходи до використання	

дистанційних технологій навчання при викладанні дисципліни «Інформаційні системи в економіці»	200
Кузьменко О. К. Методичні підходи до використання дистанційних технологій навчання при викладанні дисципліни «Економічна кібернетика»	202
Никитенко М. І. Використання інформаційних технологій при викладанні дисципліни «Устаткування закладів готельно-ресторанного господарства»	206
Балабан П. Ю., Балабан М. П. Якість освіти та дистанційні технології навчання в процесі викладання дисциплін комерційного спрямування	209
Семенов А. О. Впровадження технологій дистанційного навчання на кафедрі товарознавства непродовольчих товарів	212
Берлінова Л. В. Особливості підготовки навчальних матеріалів з дисципліни «Товарознавство непродовольчих товарів» для впровадження їх в дистанційне навчання	214
Єгоричева С. Б. Принципи дистанційного навчання	215
Ярова Г. М. Методичні засади дистанційного викладання дисципліни «Бюджетна система»	218
Фисун І. В. Переваги та недоліки запровадження дистанційної форми навчання в Україні	221
Михайлова Н. В., Скибенко С. Т. Проблеми адаптації викладацького складу до впровадження дистанційної форми навчання	223
Сидоренко-Мельник Г. М. Застосування мотиваційних важелів у дистанційному навчанні	226
Яріш О. В. Переваги та недоліки дистанційної освіти в Україні	229
Шурдук А. І., Стеценко С. А. Методичні особливості розробки дистанційних математичних курсів для економічних спеціальностей	231
Кошова О. П., Мироненко Л. М. Особливості застосування	

дистанційних технологій при вивченні курсу «Вища математика» у вищому навчальному закладі.....	233
Карпенко Н. В., Іваннікова М. М. Дистанційна освіта та її якість	236
Чайка І. П. Підвищення ефективності функціонування вищих навчальних закладів за рахунок впровадження дистанційного навчання.....	237
Яловега Н. І. Критерії якості дистанційної освіти	239
Бондаренко В. М. Особливості впровадження дистанційних технологій у навчальному процесі студентів спеціальності «Маркетинг».....	241
Захаренко-Селезньова А. М. Впровадження інноваційних методів при дистанційному навчанні	243
Чернявська О. В., Сененко І. А., Горбунова О. А. Дистанційна освіта: впровадження і перспективи розвитку в системі вищої економічної освіти в Україні	248
Чижевська М. Б. Дистанційне навчання: проблеми та перспективи розвитку	251
Момот О. М., Пісоцька Д. С. Дистанційні технології навчання в традиційному освітньому процесі.....	253
Бурбак А. М., Олійник Л. Б., Васюк О. М., Крикунова В. Ю., Інноваційні технології – шлях до забезпечення якості вищої освіти	255
Будник Н. В. Проблеми та перспективи впровадження дистанційних технологій навчання при підготовці фахівців інженерно-технічного спрямування	257
Шевченко А. Ф., Шевченко О. М. Інтерактивні технології дистанційного навчання.....	260
Дрогомирецька М. І. Особливості педагогічного проектування фахових дистанційних курсів	262
Бенях В. В., Гвоздик Н. М. Особливості дистанційного вивчення дисципліни «Економіка праці та соціально-трудові відносини»	264
Рудич Л. В. Впровадження дистанційних технологій	

навчання: передовий досвід	266
Бабенко О. В. Особливості та переваги впровадження дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України	268
Ковальчук Т. І., Дмитренко Р. І. Заходи щодо впровадження дистанційного навчання іноземним мовам у немовному ВНЗ.....	270
Воловик Л. Б. Вивчення німецької економічної термінології при впровадженні дистанційних технологій навчання	272
Сухачова Н. С. Особливості дистанційного навчання студентів іноземній мові.....	274
Король Т. Г. Особливості дистанційного навчання англomовного читання фахової літератури	276
Перебийніс В. І., Перебийніс Ю. В. Глобалізація освітнього простору: виклики і можливості	277
Власенко В. А. Особливості використання дистанційних технологій навчання при викладанні дисциплін управлінського циклу.....	280
Таран-Лала О. М. Дистанційна освіта – освіта для всіх	282

ЧАСТИНА 2

КРУГЛИЙ СТИЛ

«Дистанційне навчання: нормативні засади та економіко-правові аспекти; особливості педагогічної логістики; програмні платформи дистанційного навчання; телекомунікаційне забезпечення та безпека інформації; віртуальні тренажери та лабораторні роботи; локальні центри у системі дистанційного навчання...»

Юдічева О. П., Кузнецова Н. О., Котова З. Я. Дистанційні технології навчання під час викладання дисципліни «Безпечність товарів»: особливості впровадження і застосування	3
Калашник О. В., Поліщук Л. В., Кириченко О. В. Особливості	

забезпечення віртуальних лабораторних робіт з курсу «Матеріалознавство та основи технологій виробництва товарів».....	5
<i>Дмитренко В. І., Подпала В. В., Гнітій Н. В.</i> Методичні засади організації викладання курсу хімічних дисциплін з використанням дистанційних технологій	8
<i>Іващенко О. Д., Нікозять Ю. Б.</i> Сучасні моделі організації навчального процесу при вивченні хімічних дисциплін	10
<i>Кудрик М. А., Стебліна К. П.</i> Застосування дистанційних технологій при вивченні хімічних дисциплін.....	15
<i>Шешеня С. К., Цимбал В. М.</i> Застосування дистанційних технологій при вивченні біохімії	19
<i>Соболь Г. О.</i> Проблеми якості методичного забезпечення в умовах дистанційної освіти	21
<i>Тараненко О. О.</i> Напрями підвищення ефективності використання дистанційних технологій навчання	24
<i>Іванюта В. Ф.</i> Забезпечення ефективного використання дистанційних технологій навчання у вищому навчальному закладі.....	25
<i>Олексенко Л. В.</i> Дистанційне навчання: принципи, переваги і проблеми	28
<i>Цвєткова Л. О., Калініченко О. В.</i> Особливості і межі використання дистанційних технологій у викладанні статистичних дисциплін	30
<i>Моторний Ю. В.</i> Мотиваційні аспекти дистанційного навчання	33
<i>Євіч Ю. Ю., Брітченко І. Г.</i> Методика просування дистанційної освіти в мережі Інтернет.....	35
<i>Остряніна С. В.</i> Впровадження дистанційних технологій навчання – ключовий аспект якості вищої освіти	38
<i>Лисенко М. О.</i> Досвід здобуття знань в споживчій кооперації України	41
<i>Снитко Л. Т., Снитко А. П., Захарченко Н. Г.</i> Дистанционное	

обучение как форма получения дополнительного образования	44
<i>Абакумов Р. Г.</i> Внедрение дистанционных технологий обучения в Белгородском университете кооперации, экономики и права.....	46
<i>Мороз С. Е.</i> Роль викладача у системі дистанційного навчання	48
<i>Коваль Л. М., Делик І. С.</i> Особливості запровадження дистанційного навчання студентів у вищих навчальних закладах	50
<i>Мудра – Рудик Я. А.</i> Актуалізація дистанційного навчання в системі глобальної інформатизації суспільства	53
<i>Дзяна О. С.</i> Проблеми оцінювання знань студентів у процесі дистанційного навчання: українські тенденції та європейська практика.....	55
<i>Ожог С. В., Колос Н. В.</i> Применение дистанционных технологий в образовании	58
<i>Агаева А. Н.</i> Характерные особенности дистанционного обучения как радикально новой формы представления информации	60
<i>Мишунина О. И.</i> Особенности и необходимость применения методов дистанционного обучения наряду с традиционными образовательными методами.....	62
<i>Гребеник Л. Г.</i> Совершенствование технологии преподавания дисциплин с использованием современных информационных продуктов	65
<i>Немыкин Д. Н.</i> Компетентностный подход к практико-ориентированному образованию	67
<i>Осадчая С. М.</i> Дистанционное обучение: сущность, формы, преимущества.....	70
<i>Ледовская И. И.</i> Проблемы профессионального развития преподавателя как актуальная задача системы дистанционного обучения	72
<i>Яковлева Л. Р.</i> Организация системы дистанционного	

обучення в вузе	74
Аліман М. В., Гончаренко В. В., Корягін О. В., Пантелеймоненко А. О., Пожар А. А., Тимошенко І. В. Формування електронного інформаційного ресурсу з кооперативних дисциплін для дистанційного навчання студентів та працівників кредитних спілок	76
Івченко Є. І., Войтенко Д. О. Напрями реалізації технології «хмарних» освітніх сервісів при впровадженні електронного навчання	78
Новицька Н. А. Сучасні методичні підходи для самостійної роботи студентів, які займаються фітнесом.....	81
Васецький І. А. Особливості самостійного тренування баскетболістів	83
Кобобел А. Є. Методологічні та методичні підходи щодо самостійних занять з фізичного виховання за методом пілатесу зі студентами ПУЕТ	87
Гора О. Є. Методичні підходи щодо самостійних занять студентів, які займаються атлетизмом	89
Сипало О. В. Методичні підходи щодо самостійних занять студенток, які займаються у тренажерній залі	91
Ахтирська Н. М., Кузьменко Т. О. Особливості самостійних занять студентів з послабленим здоров'ям	94
Симоненко Н. О. Досвід впровадження самостійної оздоровчої роботи студентів з ослабленим здоров'ям.....	97
Черчик О. М. Трансформація системи освіти України на основі впровадження сучасних технологій навчання	99
Талалаєв В. О., Кропивка Ю. Г. Інтерактивний метод алгоритмічного відтворення дій в системі дистанційного навчання менеджерів.....	101
Іванов Ю. В. Дистанційна освіта як прогресивний метод навчання у вищому навчальному закладі.....	103
Антропова Л. Н., Миронова Н. А. Способи організації дистанційного навчання	105
Зайцев А. В., Шовкопляс О. А. К вопросам обеспечения	

и регламентации учебного процесса по дистанционной форме обучения	107
Гладка А. Д., Антропова Л. М., Васильева О. О., Датьков В. П. Застосування комп'ютерної програми для визначення настановної потужності освітлювальних приладів в приміщеннях підприємств харчування.....	110
Кузиков Б. О. Использование LIBRE OFFICE в дистанционном обучении	112
Зюкова М. М. Дистанційна освіта: сутність, переваги та перспективи впровадження	114
Овсянникова С. М. Методичні підходи щодо створення дистанційного курсу з дисципліни «Інформаційні системи та мережі».....	
Адамчук О. П. Роль дистанційної освіти в системі навчання персоналу	120
Остапченко О. Б., Пищида Л. В., Ємець С. О. Модель студента як базовий компонент навчальних систем в дистанційному навчанні	123
Мартосенко М. Г., Лисенко Н. В., Ногаль В. Л. Програмне забезпечення дистанційного курсу з навчальної дисципліни «Митні платежі»	126
Старченко С. І. Дистанційне навчання у повній своєї красі.....	128
Губа Л. М., Басова Ю. О. Досвід впровадження дистанційних курсів під час підготовки товарознавців	131
Жуков Е. В. Модель определения потребности организаций индустрии гостеприимства в дистанционном обучении персонала.....	133
Костишина Т. А. Методологічні та методичні підходи щодо впровадження дистанційних технологій навчання в процесі вивчення дисципліни «Управління персоналом».....	136
МАЙСТЕР-КЛАС «ТЬЮТОРСТВО В СИСТЕМІ	

Іванова В. В., Іванова О. М. Дистанційні технології як фактор стимулювання самостійної роботи студентів.....	138
Зінченко О. М., Обревко Н. Г. Проблеми та шляхи підвищення ефективності самостійної роботи студентів економічного профілю при впровадженні дистанційних технологій навчання.....	140
Глуценко О. І. Проблеми та шляхи підвищення ефективності індивідуальної роботи студентів економічного спрямування за умови дистанційного спрямування	142
Шелудько В. М. Значення самостійної роботи студента в навчальному процесі	145
Маніна Л. І., Балинський В. С. Психологічні аспекти та методика НЛП під час викладання дисципліни «Безпека життєдіяльності» (ОП та ЦО) за дистанційними технологіями	147
Бичков Я. М. Методологічний супровід дистанційного вивчення дисципліни «Системи технологій»	149
Оберемок В. М., Молчанова Н. Ю. Методологічний супровід дистанційного вивчення дисципліни «Технологічне обладнання галузі»	151
Спориш О. А., Іржавська Л. В. Психолого-педагогічні аспекти проведення занять із застосуванням дистанційного навчання	
Брацун А. О. Організація індивідуальної роботи зі студентами.....	154
Тягунова Н. М., Спориш О. А. Викладач і студенти як чинники ефективної організації навчального процесу за дистанційними технологіями	
Вовк Л. І., Ванжа Н. В. Спрямування дистанційного навчання на розвиток творчого мислення студентів.....	159
Куцевол О. С., Колінько О. О. Психологія дистанційного	

обучения	161
Левченко Л. В., Вовченко О. С., Шиндер О. В. Роль тьютора в системі дистанційного навчання	164
Гончарова Є. Є. Особливості організації взаємодії студента і викладача в умовах дистанційного навчання	166
Тодорова І. С., Стеценко В. В. Психолого-педагогічні умови якісного дистанційного навчання студентів.....	169
Чорна О. Ю. Технології та методи навчання української мови	171
Нестуля С. І. Емоційний інтелект лідера: позитиви і недоліки використання дистанційних технологій навчання.....	174
Максюта В. В. Використання програмного забезпечення управління продуктивністю праці в умовах дистанційного навчання	176
Бичков М. Ф. Методологічний супровід дистанційного вивчення дисципліни «Охорона праці в галузі».....	178
Зубов А. Д., Сенченко О. В., Зубов А. А., Сенченко Ю. Р. Інтерактивний тренінг в обучении распознаванию диагностических изображений.....	180
Гайворонська З. М. Про використання дистанційних технологій в освіті студентів денної форми навчання.....	182
Миронов Д. А. Про досвід впровадження дистанційних курсів в навчальний процес	185
Лісіца В. В., Михайленко О. М. Проблеми навчально-методичного забезпечення дистанційних курсів.....	186
Церклевич В. С. Соціально-психологічні особливості реалізації практики тьюторства у роботі зі студентами з обмеженими функціональними можливостями	189
Луценко Ю. Н. Особенности управления качеством электронного обучения на основе европейских стандартов	192
Йоланта-Домек-Тобольська Информационно-коммуникативные технологии в академическом образовании в Польше	194
Ханкишиева К. Р. Использование ИКТ при обучении	

руському языку как иностранному 197

**МАЙСТЕР-КЛАС «РОЗРОБКА СКЛАДОВИХ
ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ БЕЗ ЗАЛУЧЕННЯ
ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМІСТІВ»**

Чілікіна Т. В. Методичні підходи щодо створення дистанційного курсу з дисципліни «Офісні комп'ютерні технології».....	201
Романова Н. Г. Методологічні та методичні підходи щодо створення дистанційного курсу з дисципліни «Випадкові процеси»	202
Тур О. В., Ємець Ол-ра О. Методичні підходи створення тестових завдань для дистанційного курсу «Практика з інформатики»	203
Варв'янський С. М. Особливості викладання філософії за дистанційними технологіями навчання.....	205
Любимов О. Г., Порхунув О. І., Володько О. В. Використання програмних оболонок для дистанційного навчання з технічних дисциплін	
Пащенко Б. С., Ємець Є. М. Використання дистанційного програмного забезпечення у навчальному процесі.....	212
Роскладка О. В. Кластерний аналіз результатів оцінювання дистанційного навчання за кредитно-модульною системою.....	213
Роскладка А. А. Актуальні проблеми формування систем моніторингу якості дистанційного навчання.....	216
Смирнова В. Г., Васюк О. М. Досвід виконання самостійної роботи студентів з дисципліни «Безпека життєдіяльності» із застосуванням дистанційних технологій.....	218
Юдін О. М. Розробка електронних засобів навчання без залучення професійних програмістів	220

Юрко І. В. Використання відео-кейсів у викладанні підприємницьких дисциплін.....	223
Івасенко О. А. Модель тьютора у системі дистанційного навчання.....	226
Ольшанська О. П. Розробка електронного посібника з дисципліни «Соціальне страхування».....	229
Соколова А. М., Юрко Т. С. Форми та методи контролю знань студентів у системі дистанційного навчання	232
Головня А. С., Довбиш С. М. Електронні посібники як сучасна технологія в освіті	235
Талалаєв В. О. Дистанційне навчання: від програмних оболонок до віртуальних навчальних середовищ	237
Назаренко Е. А., Момот Ю. В., Дивоняк Ю. І. Віртуальні лабораторії: так чи ні.....	239
Копанцева Л. М. Методичні засади організації проведення самостійної роботи з використанням дистанційних технологій.....	241
Хурса М. М., Місюкевич В. І. Вебінар як один з основних елементів системи дистанційного навчання	243
Горобець Л. В., Мельников О. М. Реалізація принципів оцінювання у системі дистанційного навчання MOODLE.....	245
Гришкова Н. С. Использование активных методов в дистанционном обучении	248
Чичерин Ю. А. Интегрирование проектного метода в систему дистанционного обучения.....	250
Гартмут Квель Підготовка спільного проекту «Використання платформи Moodle у викладанні німецької мови».....	253
Краус Н. М., Краус К. М. Мультимедійний електронний підручник як одна з новітніх інформаційно-освітніх технологій.....	255
Лугівська О. П., Лугівська Л. А. Використання інтернет-блогів у дистанційному навчанні.....	257

Тюлькова Е. Г. Особенности разработки электронного учебно-методического комплекса по дисциплине «Микробиология» для подготовки товароведов-экспертов 260

**МАЙСТЕР-КЛАС «ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ
БІЗНЕС-СИМУЛЯЦІЇ ViAL+
У ПІДГОТОВЦІ СПЕЦІАЛІСТІВ ЕКОНОМІЧНОГО
СПРЯМУВАННЯ»**

Банщикова П. Г., Паздрый В. Я., Грищенко А. В.
Перспективы использования бизнес-симуляции ViAL+ в подготовке специалистов экономической направленности 263

Новрузов Р. М. Психологические аспекты дистанционного обучения 266

Наукове видання

**ЯКІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ: МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ
ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ**

**Матеріали XXXVIII міжнародної
науково-методичної конференції
(м. Полтава, 23–24 січня 2013 року)**

Частина 2

Головний редактор **М. П. Гречук**
Комп'ютерна верстка **Г. А. Бжікян**

*Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 16,6.
Тираж 102 прим. Зам. № 032/297.*

Видавець і виготовлювач
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
кімн. 115, вул. Коваля, 3, м. Полтава, 36014; ☎ (0532) 50-24-81

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 3827 від 08.07.2010 р.*